LUCIAN CHERATA

MEMORIA DACIEI PREISTORICE

Coperta: Monica Iliuță
DTP: Anemona Andrei

Editura Aius PrintEd este recunoscută CNCSIS (2010-2012)

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale României

CHERATA, LUCIAN

Memoria Daciei Preistorice/ Lucian Cherata. - Craiova: Aius Printed, 2011
Bibliografie
ISBN 978-606-562-145-9

94(498)

© Editura **Aius Printed,** Craiova, 2011
str. Paşcani, nr. 9, 200151
tel./ fax: 0251-596136
e-mail: editura_aius@yahoo.com
www.aius.ro

ISBN 978-606-562-145-9

LUCIAN CHERATA

MEMORIA
DACIEI PREISTORICE

CRAIOVA
2011

În memoria fraților mei,
Ioan şi Ştefan

CUPRINS

Introducere 7
I. Dacii-argument 11
II. Încadrarea civilizației traco-geto-dacice între civilizațiile de referință ale lumii antice 16
III. Considerații privind civilizația traco-geto-dacilor 20
A. Repere spirituale ale existenței traco-geto-dacilor 20
B. Alte aspecte semnificative 25
IV. Caracteristici fonologice ale limbii proto-indo-europene 27
V. Considerații privind limbile şi civilizațiile proto-indo-europene din al cincilea val 29
VI. Premise ale studiului limbii dacilor 35
VII. Metodă privind interpretarea etimologiei unui cuvânt dacic pornind de la structuri indo-europene 38
A. Principii metodologice 38
B. Schematizare 40
C. Limba sanskrită ca reper de studiu al structurilor indo-europene 41
VIII. Despre posibilitatea de cercetare a cuvintelor /textelor sacre dacice pornind de la structuri/ particule sanskrite 46
A. Principii generale 46
B. Metodă pentru studiul textelor sacre dacice scrise în limba *Yajina Vaha* 92
IX. Toponime, hidronime, onomastice şi nume de plante dacice în interpretare indo-europeană 95
A. Localități şi regiuni 95
B. Munți. 112
C. Ape 117
D. Onomastice (regi şi zei daci) 121
E. Plante medicinale dacice 126
F. Plante medicinale dacice cu sursă şi identificare incerte 142

X. Tradiţii şi sărbători dacice 145
A. Tradiţii arhaice de proveniență dacică 145
B. Calendarul sărbătorilor dacice şi creştine 179
C. Calendarul dacic 182
1. Concluzii 193
2. Cultul solar dacic (schematizare) 197
3. Mitologia dacică 198
4. Mai multe despre cultul Soarelui 201
XI. Traducere de texte dacice scrise în limba *Yajina Vaha* 203
XII. Cuvinte româneşti moştenite din limba dacă.
XIII. Etimologii ale unor cuvinte dacice din limba română 208
A. Cuvinte recunoscute ca fiind de origine dacă 221
B. Alte cuvinte posibil dacice 226
XIV. Structuri indo-europene în limba română 231
A. Structuri grupate 231
B. Toponimii 232
C. Ocupaţii/ Meserii 233
XV. Tabel demonstrativ privind unele structuri indo-europene din limba română 234
XVI. Concluzii 245
XVII. Rezumate 248
A. Summary 248
B. Zusammenfassung 250
XVIII. Bibliografie 252
XIX. Anexe grafice 259
A. Dacia romană şi Dobrogea romană 259
B. Dacia sec. I-II (după Ptolemeu) 260

INTRODUCERE

O lucrare intitulată *Memoria Daciei preistorice* obligă la câteva lămuriri preliminare în acest sens. Care ar fi „memoria" unei existenţe statale încă insuficient definită şi cunoscută istoriei clasice? Un prim înţeles al noţiunii *memorie* presupune existenţa unei „zone" unde cele întâmplate, informaţia în general, se păstrează, în variantă esenţială, timp îndelungat, uneori chiar şi până când semnificaţia ei iniţială este perimată dacă este adusă la viaţă şi interpretată într-un alt context. Dar ce se întâmplă când informaţia are propria viaţă şi, treptat, în acea „memorie" suferă avataruri care o conduc spre sensuri compatibile/ consonante cu sensul iniţial la care se adaugă o încărcătură anecdotică şi ritualică care fac greu perceptibil înţelesul de la care s-a pornit? Sau, ce se întâmplă când contextul cultural în care s-a născut sensul iniţial se schimbă cu un altul neconsonant? Adevărul este dat întotdeauna de revenirea la contextul şi semnificaţia iniţială a informaţiei pentru că, doar aşa, avem şansa posibilităţii de înţelegere a celor întâmplate şi, din acest motiv, în prezenta lucrare, prin *memorie* vom înţelege tocmai sensurile prime care ne-ar permite o dreaptă abordare a ceea ce a însemnat Dacia. Care este „suportul" acestei *memorii*? Nu poate fi altul decât cel încifrat în fondul pasiv al limbii române, în cuvintele în aparenţă fără sens, cu sonorităţi nu odată ciudate şi doar arar explicite. Dar aceste cuvinte vin de demult, din preistoria Daciei şi ele constituie *memoria* care ne va permite să aflăm sensurile originare ale lucrurilor semnificative petrecute în acele timpuri şi, poate, prin asta, să ne regăsim adevărata identitate ca neam.

De unde a pornit demersul nostru? În primul rând de la câteva observaţii mai degrabă de bun simţ decât ştiinţifice, cum ar fi:

- Caracterul unitar al limbii române pe tot teritoriul Daciei lui Burebista, atât în partea cucerită cât şi în cea necucerită de romani (în fapt mult mai întinsă decât prima!);
- Încrâncenarea cu care se susţine originea latină a limbii române neglijându-se în mod grav „intersecţia" lexicală, şi nu numai, cu alte limbi de referinţă (cum este sanskrita!);

- Deşi limba română are un atât de pronunţat caracter unitar este prezentată uneori ca o sumă eclectică de influenţe externe uitându-se faptul că un conglomerat lingvistic nu poate avea nici pe departe posibilităţile de exprimare, suplețea, sonoritatea şi personalitatea, caracteristici probate cultural de limba română;
- Limba română oferă un câmp de studiu surprinzător prin relaţia de excepţie pe care o dovedeşte cu fondul proto-indo-european (PIE), şi, astfel, într-un mod implicit, cu sanskrita, fapt care va fi revelat pe parcursul acestei lucrări;
- Evidenţierea structurilor morfologice din limba română compatibile cu rădăcinile proto-indo-europene şi sanskrite (în ideea că fondul lexical sanskrit este parte integrantă a fondului PIE, după cum va rezulta din conţinutul prezentei lucrări);
- Necesitatea adaptării cercetărilor privitoare la limba şi istoria dacilor la nivelul informaţional şi metodologic presupus de ştiinţa actuală.

Prezentul demers al autorului nu are menirea să contrazică abordări serioase, deja existente[1], privind originea limbii române, ci doar să sugereze şi o altă posibilă abordare, neexplorată încă, prin prisma limbii sanskrite considerată până în prezent, credem că în mod eronat, doar ca un stadiu târziu în evoluţia limbilor indo-europene. Faţă de această abordare, opinăm că limba sanskrită, cel puţin la nivelul lexicului *vedic*, constituie de fapt un nucleu al fondului PIE, idee susţinută de statutul de limbă de cult/ sacerdotală a limbii sanskrite cu mult înainte de prezenţa ei structurată, chiar şi numai orală, în textele sacre ale *Vedelor*. Această premisă ne-a condus la revelaţii surprinzătoare în explicarea etimologiilor cercetate, dar cu un grad de coerenţă şi integrare sistemică ridicat, fapt care validează premisa de la care am pornit cercetarea.

Surpriza cea mai mare dată de această cercetare etimologică este revelarea sistemului credinţei religioase a dacilor cu o coerenţă copleşitoare în compatibilizarea tuturor tendinţelor „păgâne" din calendarul religios al românilor, într-un redutabil cult solar-agrar.

În lucrare au fost decriptate, prin intermediul sanskritei, numeroase toponimii, hidronimii, onomastici, dar şi nume de plante

[1] Vezi lucrările în domeniu aparţinând domnului prof. dr. Mihai Vinereanu;

şi chiar unele cuvinte considerate de către cercetători ca fiind „cu grad mare de probabilitate", de origine dacică. Şi aici a fost de remarcat logica celor aflate, fapt raportat la ceea ce se ştie deja despre istoria şi legendele lumii dacilor. Şi pentru ca cele aflate să capete o şi mai mare semnificaţie am prefigurat pentru fiecare demers şi o abordare metodologică menită să surprindă dinamica abordării ştiinţifice, posibile deschideri şi viitoare căutări (*Metodă privind interpretarea etimologiei unui cuvânt dacic*, *Metodă pentru studiul textelor sacre dacice* etc.).

Nu am insistat cu comentarii exhaustive în cazul unor tradiţii despre care s-a scris deja mult (cum ar fi *Dragobetele*, *Caloianul*, *Paparudele*, *Căluşul* etc.) mulţumindu-ne doar cu evidenţierea sensurilor sacre iniţiale de la care au plecat aceste tradiţii.

Ne-au bucurat semnificaţiile adevărate ale unor cuvinte care aveau în limba română un sens deturnat (*dalb* „înflorit" şi nu „alb", *june* „cel care păstrează şi preţuieşte" şi nu „tânăr", *ler* „cel care îţi determină credinţa" şi nu „prescurtarea de la Valer" etc.).

Nu au fost puţine surprizele nici în interpretarea unor nume din mitologia românească, etimologii care confirmă şi potenţează o simbolistică deja cunoscută sau bănuită (vezi *Dochia*, *Mărţişorul*, *Neamul Novacilor*, *Baba Cloanţa* etc.).

Cele enumerate mai sus sunt doar o parte dintre revelaţiile oferite de această lucrare scrisă din dorinţa sinceră de a sugera şi o altă abordare privind studiul istoriei românilor, cu regretul de a fi constatat că cercetările existente, cu puţine excepţii, păcătuiesc în obsesia evidenţierii latinităţii poporului român prin ştergerea identităţii preponderent dacice pe care acesta o are.

Ne exprimăm speranţa că prezentul demers nu va genera patimi ci doar o firească şi constructivă dorinţă de reaşezare a istoriei românilor în matca sa normală. În fond, este firesc să credem că toţi care au susţinut şi susţin încă ideea latinităţii poporului român au fost şi sunt animaţi de cele mai frumoase şi bune intenţii faţă de acesta. Dar ştiinţa ne determină să spunem acum altceva decât ce s-a spus până în prezent.

Pe toţi, însă, trebuie să ne călăuzească nu patima ci onestitatea demersurilor noastre ştiinţifice!

Autorul

I. DACII – ARGUMENT

De ce n-aş fi şi subiectiv, cel puţin la începutul acestui demers? În fond, orice abordare a unei realităţi complexe are şi o componentă afectivă, sub forma unui gând intim care-şi doreşte întruparea, a unei speranţe, a unei raportări egocentriste sau, pur şi simplu, sub forma unei manifestări în care generozitatea şi altruismul încearcă să-şi facă drum în lume… Poate că nu este suficient acest prim gând ca să justifice complexitatea trăirilor noastre şi implicit a demersurilor ce decurg de aici…

O veche şi constantă obsesie a mentalului românesc o constituie enigmatica, succinct-convenţionala şi totuşi atât de incitanta istorie a dacilor, strămoşi „învinşi", picaţi, credem, în nedreaptă uitare deşi tot ce cunoaştem legat de ei ne determină să-i admirăm, preţuim şi evidenţiem ca repere nobile ale unei lumi apuse de la care lumini depărtate încearcă să ajungă la noi…

Cine sunt de fapt aceşti "învinşi" ai istoriei? Un prim răspuns s-ar rezuma astfel: sunt cei pentru "înfrângerea" cărora romanii au ridicat o columnă monumentală în cea mai importantă piaţă a Romei şi au sărbătorit continuu timp de 123 de zile, lucru nemaintâlnit la cel mai vestit popor de cuceritori din istoria universală. Tocmai măreţia acestor manifestări romane care marcau înfrângerea dacilor ne povesteşte despre anvergura învinşilor pe care o considerăm premisă a oricărei cercetări în acest sens.

Ce era special în această "cucerire" la un popor care ştia cu prisosinţă ce este o victorie militară asupra unui număr considerabil de populaţii de pe trei continente? Era preponderent argumentul militar? Nu, deoarece romanii supuseseră cu luptă dură şi triburile germanice, dar şi pe disciplinaţii cartaginezi, iar geniul militar al împăratului Traian nu avea nevoie de o columnă pentru a fi recunoscut de istorie. Să-i fi impresionat pe romani anvergura personalităţilor politice dace cu care s-au confruntat? Nu atât de mult, în contextul în care nici propria istorie nu ducea lipsă de personalităţi de excepţie. Era oare preponderentă în atitudinea

cuceritorilor ideea supunerii unui popor redutabil din punct de vedere cultural? Dar romanii îi învinseseră pe greci, culme a culturii antice, şi nu-i impresiona, în mod direct, nici chiar superioritatea culturală a acestora. Era oare sentimentul înfrângerii unui popor cu o cultură religioasă superioară? De ce i-ar fi impresionat pe romani acest lucru atâta timp cât învinseseră tăria credinţei iudeilor împrăştiindu-i pe tot cuprinsul Imperiului Roman încă din vremea împăraţilor Vespasian şi Titus? Poate abundenţa bogăţiilor Daciei să-i fi impresionat! Dar nici acest lucru nu-i putea impresiona semnificativ pe romani deoarece toate cuceririle lor importante anterioare au vizat teritorii bogate, în special cu mine de aur (vezi Siria, Egiptul, Dalmaţia, Panonia, Macedonia). Se pare că niciunul dintre aceste argumente, luate în sine, nu-i mişca în demersurile lor pe versaţii cuceritori romani.

Credem că un singur lucru le-a determinat romanilor respectul în confruntarea cu dacii: existenţa la daci, într-o îmbinare fericită, a tuturor calităţilor de popor expuse mai sus: vitejie, credinţă, geniu militar şi politic, bogăţii, religie şi cultură etc.. Acest fapt este dovedit de istoria relaţiilor şi confruntărilor dintre aceste două mari popoare ale lumii antice. Confruntarea nu a fost posibilă decât după zeci de ani de pregătire şi numai când la conducerea Imperiului Roman a fost împăratul Traian, unul dintre cei mai străluciţi bărbaţi militari şi politici ai Antichităţii. La fel, ceea ce s-a întâmplat după cucerirea Daciei (distrugerea sanctuarelor, măsurile speciale privind organizarea provinciei, exploatările aurifere etc.) ne demonstrează faptul că romanii s-au temut, şi după victoria militară, de argumentele poporului dac. Chiar şi retragerea aureliană este într-o anumită proporţie un semn al faptului că dacii cuceriţi au continuat să fie altceva, fapt la care adăugăm existenţa dacilor liberi permanent ostili cuceritorilor. Chiar după retragerea romanilor (care a vizat administraţia şi armata), dacii şi daco-romanii au dăinuit ca element etnic dominant în mai multe perioade în care alţi nou-veniţi au vieţuit şi au sfârşit prin a fi asimilaţi sau învinşi pe teritoriul vechii Dacii: slavii, între secolele VI-XII, cumanii, între secolele XII-XIV, ungurii, între secolul IX-XX, grecii, între secolele XVII-XIX etc.

Istoricul Gheorghe Brătianu în lucrarea *O enigmă şi un miracol, poporul român* surprinde destinul de excepţie al urmaşilor dacilor punând în bună măsură existenţa poporului român sub semnul unor

fenomene de neînțeles şi a unor intervenții oportune ale divinității/ providenței. Credem că aceasta este concluzia oricărui istoric tributar exclusiv al ideii latinității poporului român. Dacă dacii ar fi pierit, aşa cum susțin unii istorici, conglomeratul coloniştilor aduşi de romani în Dacia nu ar fi putut constitui un element etnic atât de unitar şi puternic încât să reziste vicisitudinilor istoriei timp de aproape două milenii. Fără a minimaliza prezența unui fenomen de etno-geneză daco-romană, pe teritoriul ocupat de romani, între 106 – 271 d.H., considerăm că acest fenomen nu a avut când să se cristalizeze în acest timp scurt atât încât să devină argumentul rezistenței daco-romanilor, dar şi a dacilor liberi, în istoria zbuciumată care a urmat, mai ales că teritoriul Daciei Romane a fost cu mult mai mic decât al Daciei lui Burebista. Cine a rezistat atunci în fața istoriei? Nu poate fi decât un răspuns:

- preponderent elementul dacic neinfluențat de cucerirea romană;
- daco-romanii rezultați din etnogeneza anilor 106 – 271d.H..

O întrebare menită să închidă cercul acestei logici este: în ce măsură daco-romanii erau diferiți de dacii inițiali sau compatibili cu aceştia? Dacă ne gândim la unitatea culturală de excepție a poporului român (limba fără dialecte, sincretismul folklorului, conştiința unității de neam etc.), putem concluziona deja în favoarea ideii de consonanță şi compatibilitate între cultura romanilor şi cea a dacilor, astfel încât daco-romanii nu au făcut notă discordantă printre vechii daci.

Şi totuşi, față de aceşti venerabili înaintaşi, atitudinea noastră, a urmaşilor, a fost mereu ingrată printr-o uitare fără altă justificare decât abordarea cinică de tipul celei afişate de regele galilor, Brenus, în fața Romei îngenuncheate, prin formula: *Vae victis*! (*Vai de cei învinşi*!). Am exacerbat importanța originii noastre latine mai multe generații la rând uitând cu desăvârşire de marii "învinşi" – dacii, chiar dacă istoria a lăsat în urmă dovezi clare ale respectului de care aceştia au avut parte în lumea antică şi ar fi trebuit să aibă parte în continuare. Sigur că *Şcoala Ardeleană* a avut un rol important în istoria românilor în contextul în care venea să dea o identitate nobilă unui popor a cărui identitate şi istorie erau puse la îndoială în mod programat. Teoria lor a fost salvatoare pentru poporul roman chiar dacă evidența, în mod exagerat, doar o parte de adevăr. Credem că a

venit timpul să redăm istoriei adevărul complet prin reconsiderarea cu mai multă exactitate a celor petrecute în urmă cu 1900 de ani şi a urmărilor acelor evenimente.

Întrebarea lui Haşdeu: *Pierit-au dacii*? are, în acest context, o conotaţie tulburătoare şi aşteaptă un răspuns serios izvorât dintr-o abordare pe măsura nivelului ştiinţei actuale.

1. De unde ar trebui să înceapă această cercetare?

Evident nu prin desconsiderarea indiscutabilei influenţe latine ci prin reconsiderarea ponderii acesteia şi, mai ales, prin punerea în lumină şi redimensionarea celor mai importante, cu adevărat, influenţe din etno-geneza poporului român. La fel, credem că este importantă stabilirea, pe cât posibil, a raportărilor acestor influenţe la fenomenul formării poporului roman. Suntem convinşi că rezultatele acestor cercetări, vor conduce la răspunsuri pertinente pentru marile întrebări din istoria dacilor şi, implicit, a poporului român. De ce "a dispărut" limba dacilor? De ce dacii necuceriţi (aproximativ 80-85% din teritoriul Daciei antice!) vorbesc aceeaşi limbă cu dacii cuceriţi în 106 d. H.? Care este relaţia limbii dacilor cu grupa *satem* a limbilor *indo-europene* din care se presupune că face parte? Care este relaţia dintre limbile *satem* şi limbile *centum* din care făcea parte şi *latina*? Limba dacilor poate fi reprezentanta unei grupări aparte, cu caracteristici proprii, a limbilor *indo-europene* între *satem* şi *centum*? Care sunt raporturile reale în triunghiul *dacă – sanskrită – latină*? Dacii au avut, ca şi alte popoare indo-europene, o limbă de cult, sacerdotală, pentru preoţi şi marii iniţiaţi şi o limbă comună? Dacă da, atunci, care era relaţia dintre ele, dintre structurile acestora şi care este relaţia lor cu fondul *indo-european* comun?

2. De unde se poate pleca?

Singurele mărturii rămase despre daci sunt cele de pe vremea lor şi, de aceea, în orice cercetare, trebuie să avem în vedere, în această ordine:

- Toponimiile şi hidronimiile de pe teritoriul Daciei;
- Numele de plante medicinale dacice rămase din consemnările unor istorici greci (vezi Eutropius, Dioscoride, Pseudo-Apuleius);
- Onomastica regilor daci;

- Tradiţiile arhaice româneşti cu presupusă proveniență dacică (*Căluşul, Caloianul, Paparuda, Măruța, Vasilca, Rusaliile, Sindhienele, Dragobetele* etc.);
- Textele şi referirile speciale rămase din limba dacilor (vezi *Tăbliţele de la Sinaia* etc.);
- Structurile indo-europene ale limbii române evidențiate în lucrări de referinţă în domeniu (vezi: Vinereanu, Rosseti, Cihac etc.);
- Consemnări istorice de referinţă din antichitate (Strabon, Diodor din Sicilia, Polybios etc.);
- Lucrările româneşti şi străine existente pe această temă;
- Descoperirile arheologice semnificative consemnate în lucrări şi aflate în muzee din ţară şi străinătate.

Pe aceste coordonate se plasează demersul nostru menit să aducă lumină şi dreptate într-o speranţă îndelung susţinută de mulţi urmaşi ai celor pe care lumea antică i-a numit *romani* şi *daci*. În fond, astăzi, noi nu mai ştim cine au fost, cu adevărat, învingătorii şi cine învinşii. Poate că adevărul căutat constă în răspunsul corect la această întrebare!

Este dreptul nostru elementar la propria istorie şi identitate…

Cu speranţă,

Autorul

II. ÎNCADRAREA CIVILIZAȚIEI TRACO-GETO-DACICE ÎNTRE CIVILIZAȚIILE DE REFERINȚĂ ALE LUMII ANTICE

În cele ce urmează, vom evidenția cronologic civilizațiile/ culturile umane de referință şi vom nota cu: ~ xxxx, perioada aproximativă/ orientativă de început (sau consemnată de datele arheologice cunoscute în prezent) a unei civilizații/ culturi de referință. În acest context, semnul „**~**" are semnificația "aproximativ/ orientativ".

~ 7500 A.H. Limba NOSTRATICĂ – Asia Mică – din care s-au desprins grupele de limbi (Colin Renfrew):

- *afro-asiatică* (*hamito-semitică*) - Africa de N-E, Orientul Mijlociu;
- *uralo-altaică* – zona munților Urali şi Altai;
- *ugro-finică* – Nordul Chinei;
- *sud-caucaziană* – în sudul munților Caucaz;
- *dravidiană* – India de Nord;
- *sumeriană* – Sumer;
- *indo-europeană* – spațiul Carpato-Balcanic (***Primul val de indo-europeni***)[2].

~ 6000 - 5500 A.H. Cultura Turdaş – Vinca din care fac parte tăbliţele de la TĂRTĂRIA (prima scriere ca vechime a omenirii! ~ 5500 A. H.) – creată de primii indo-europeni;

~ 5500 A.H. – ~2500 A.H. Cultura KURGANELOR[3] (trei migrații succesive spre Vest, după M. Gimbutas; W.H. Goodenough "cultura kurganelor este o prelungire a culturii Cucuteni"[4];

[2] Periodizarea şi numărul de "valuri" sunt propuse de noi raportându-ne la datele existente în acest moment;

~ 5500 A.H. – ~ 4500 A.H. (***Al doilea val de indo-europeni***);
~ 5000 A.H. Civilizaţia SUMERIANĂ (a doua scriere ca vechime din istoria omenirii ~ 4500 A.H.);

~ 4500 A.H. – ~ 3500 A.H. (***Al treilea val de indo-europeni***);
~ 4000 A.H. - ~ 3000 A.H. Culturile proto-tracice[5]: CUCUTENI, STARČEVO-CRIŞ, GUMELNIŢA;
~ 3650 A.H. Civilizaţia MINOICĂ;
~ 3500 A.H. Civilizaţia EGIPTULUI ANTIC;

~ 3500 A.H. – ~ 2500 A.H. (***Al patrulea val de indo-europeni***);
~ 3000 A.H. Cultura proto-tracică KARANOVO (TRACIA);
~ 3000 A.H. Civilizaţia HARAPPA şi MOHENDJO-DARO (INDIA);
~ 3000 A.H. Civilizaţia ARIANA din Podişul Iranului;
~ 2500 A.H. – ~ 1500 A.H. Cultura NORDUL MĂRII NEGRE[6];

---

[3] Din această cultură s-au desprins şi spre Est primele triburi indo-ariene stabilite iniţial în zona Iranului şi zone adiacente, apoi în Nordul Indiei (pentru această zonă, este vorba de al doilea val de indo-europeni, primul fiind constituit de dravidieni);

[4] *Apud* M. Vinereanu, DELR, p.17.

[5] Noţiunea de "cultură proto-tracică" este preluată de la M. Vinereanu, *DELR*, p. 19; propunem extensia "proto-indo-europeană" care se referă la conglomeratul de culturi din care face parte şi "cultura proto-tracică";

[6] Propunem această denumire ca o completare a teoriei lui Goodenough (1970) considerând zona Nordului Mării Negre ca şi creuzet al formării unui nou nucleu de indo-europeni care vin în Europa; propunem ipoteza că în Nordul Mării Negre s-a creat o sinteză a *culturii kurganelor* (ca prelungire a culturii Cucuteni!) şi a *culturii uralo-altaice*; de aici va porni, pe parcursul mileniului al II-lea A.H., *al cincilea val de indo-europeni* spre Europa şi Asia; această propunere este în concordanţă cu datele ştiinţifice actuale şi revigorează ipoteza lui N. Densuşianu privind *hiperboreii*: "Hiperboreii, locuitori ai unei ţări foarte fertile şi fericite, un popor pastoral şi agricol, oameni plini de virtuţi, religioşi şi drepţi, contemporani cu zeii Olimpului, şi cari se considerau născuţi din rasa cea glorioasă a titanilor, constituiau o întinsă populaţiune pelasgă din nordul Istrului şi al Mării Negre", *op. cit*. P. 215a;

~ 2000 A.H. ***Al cincilea val de indo-europeni*****;**
~ 2000 A.H. Civilizația IRANIANĂ – limba de cult *Avestica*;
~ 2000 A.H. Civilizația ARIANĂ (INDO-GANGETICĂ) – limba de cult *Vedica*;
~ 2000 A.H. Civilizația BABILONIANĂ –limba de cult *Asiro-babiloniana*;
~ 2000 A.H. Civilizația MICENIANĂ (AHEIANĂ) – limba de cult *Miceniana*;
~ 2000 A.H. Civilizația DACO-GETĂ– limba de cult *YAJNA VAHA*;
[~ 2000 – 1500 A.H. Civilizația Valea Dunării (traco-geții și frigienii care au migrat spre Sudul Balcanilor şi Asia Mică, generând grupările: ilirii, ligurii şi aheii)];
~ 1800 – 1500 A.H. indo-europenii pătrund şi în Țara Bârsei (cultura *Schneckenberg*, variantă a culturii *Glina*; urmează cultura *Wietemberg*, sec. XVII- XIV A. H.; urmează cultura Nouă, sec. XIV-XII A. H., apoi, după sec. XII A. H. – prima epocă a fierului Hallstatt)][7];
~ 2000 A.H. Civilizația GALICĂ – limba de cult *Druida*;
~ 2000 A.H. Civilizația BALTO-SLAVĂ;

Civilizații derivate din al cincilea val de indo-europeni**;**
~ 1000 A.H. Civilizația LATINĂ;
~ 1000 A.H. Civilizația ETRUSCĂ;
~ 1000 A.H. Civilizația CELTĂ;
~ 1000 A.H. Civilizația VIKINGĂ;

OBSERVAȚII:

1. Începând cu anii ~ 7500 A.H., pe teritoriul actual al României, în Balcani şi, cu certitudine, la răsărit şi apus (până în Panonia şi dincolo de Nistru!), pe zone întinse, a existat o civilizație de sorginte exclusiv indo-europeană;
2. Această perioadă se poate împărți în trei mari subperioade: ~7500 A.H. - ~ 1500 A.H., ***perioada proto-tracică***, ~1500

[7] *Cf.* Al. Surdu, *Şcheii Braşovului*, Edit. Kron-Art, Braşov, 2010, p. 23-24;

A.H. - ~ 100 D.H., ***perioada traco-daco-getică***, ~ 100 D.H. – prezent, ***perioada daco-romană***;

3. Propunem ca şi caracteristici ale civilizaţilor/ culturilor în perioadele menţionate la punctul 2.:
   - *Continuitatea* – permanenţa;
   - *Compatibilitatea* culturilor din acest spaţiu;
   - *Complementaritatea* simbolurilor din culturile acestui spaţiu;
   - *Capacitatea de absorbţie*/ *adaptare* a elementelor din alte culturi;
   - *Unitatea în timp* a culturilor din acest spaţiu;
   - *Capacitatea de a influenţa*/ contribui la formarea unor civilizaţii/ culturi adiacente;
   - *Stabilitatea* simbolurilor culturale din acest spaţiu;
4. Caracteristicile menţionate la punctul 3. vor fi considerate de referinţă şi vor face parte din „axiomatica" prezentei cercetări;
5. Pentru susţinerea celor menţionate la punctele 1. - 4. vor fi folosite pe parcursul lucrării, în mod complementar, argumente: lingvistice, etnologice, teologice şi, bineînţeles, menţiuni istorice de referinţă.

III. CONSIDERAȚII PRIVIND CIVILIZAȚIA TRACO-GETO-DACILOR

A. REPERE SPIRITUALE ALE EXISTENȚEI TRACO-GETO-DACILOR

Traco-geto-dacii, după alți istorici *sciții*[8], spune Herodot, au fost cei mai numeroşi locuitori ai Pământului după inzi. Ei stăpâneau un teritoriu imens: din Nordul Mării Negre până la Adriatica, din Carpați până în Peloponeș plus Asia Mică. De ce este importantă cunoaşterea unor înaintaşi pe care istoria pare să-i fi distrus iremediabil? Doar un lucru ar putea să ne îndemne la această cunoaştere: ceea ce a rămas după ce distrugerea militară şi economică şi-a făcut simțite efectele alături şi de alte capricii ale istoriei sau slăbiciunilor omeneşti (retrageri, năvăliri, calamități, trădări etc.). În cazul traco-geto-dacilor a rămas o considerabilă moştenire cultural-religioasă, dar şi amintirea nemuritoare a vitejiei, nobleței, sobrietății, cumpătării şi a unei atitudini superioare în fața vieții şi a istoriei. Este, credem, mai mult decât un argument pentru ceea ce încercăm să evidențiem în această lucrare: necesitatea regăsirii propriei identități ca popor raportându-ne la modelul strălucit al strămoşilor noştri antici.

Se ştie că aheii proveneau din zona carpato-danubiană şi trăiau, după spusele lui Homer, alături de comunitățile traco-gete ale *cauconilor* din Triphylia. Din aceste motive, este de aşteptat ca

---

[8] D. Cantemir, *Opere complete*, vol. IX, partea I, *De antiquis et hodiernis Moldaviae nominibus et Historia Moldo-Vlachica*, Editura Academiei RSR, Bucureşti, 1983, p. 33 ("Plinius pare să fi fost de altă părere, şi anume că *geții* sunt unii şi aceeaşi cu dacii, dar că grecii i-au numit *geți*, iar romanii *daci*. El spune astfel în cartea a IV-a, capitolul XII: "De aici încolo, toate sunt, în mare, neamuri scitice, dar unele dintre ele au stăpânit părțile dinspre țărmuri, ba *geții*, numiți de romani *daci*, ba sarmații, la greci *sauromați* ș.a.m.d.");

vechii greci să fi fost influenţaţi de traco-geţi în multe privinţe: zeităţi comune, personaje legendare, tradiţii şi obiceiuri[9].

De la Diogenes Laertios aflăm că Salmoxis şi Orfeu erau traci şi făceau parte dintre aşa-numiţii *sophoi* „înţelepţi", personalităţi care ieşeau în evidenţă prin comportament, înfăptuiri deosebite, cunoştinţe sau întâmplări remarcabile[10].

Se ştie că „înţelepţii" cei mai luminaţi erau în număr de şapte[11], iar, dintre aceştia, patru aveau origine tracă. Alături de Salmoxis şi Orfeu, deja menţionaţi anterior, îl amintim pe Pittacos, care era trac după tată, şi pe Anacharsis, care era scit. Referinţe despre Salmoxis, în calitate de rege şi zeu, întâlnim şi la Platon[12] cu conotaţii laudative după cum vom vedea în continuare. Este subliniată credinţa sa, transmisă dacilor, în nemurirea sufletului cu consecinţele care decurg din aceasta în plan atitudinal, moral, religios, medical, social etc. Se ştie că lipsa fricii de moarte făcea din daci nişte războinici de temut pentru oricine. În acelaşi timp, religiozitatea şi sobrietatea vieţii lor derulate după criterii stricte, cu perioade de abstinenţă şi post, îi prezintă posterităţii drept oameni aleşi ai lumii antice, „barbari" rafinaţi, demni de respectul popoarelor din jur.

Orfeu considera şi el că sufletul este de origine divină şi este, prin aceasta, nemuritor în timp ce „trupul este pieritor, fiind născut şi perpetuat din cenuşa titanilor ucişi de trăsnetul lui Zeus, deoarece titanii l-au ucis şi l-au mâncat pe fiul acestuia Dionysos-Zagreus"[13]. Orficii credeau că sufletul omului este închis în trup ca într-o temniţă şi supus poftelor şi capriciilor acestuia. Credinţa lor era un reflex al

---

[9] *Cf*. Alexandru Surdu, *Izvoare de filosofie românească*. Cap.3. *Traco-geţii la porţile filosofiei*, Edit. Renaissance, Bucureşti, 2011, p. 25.

[10] *Idem*.

[11] Lista completă a înţelepţilor cuprinde în jur de patruzeci de nume.

[12] Este vorba despre dialogul *Charmides* în care întâlnim referinţe privitoare la concepţia vindecătorilor daci în ceea ce priveşte relaţia dintre trup şi suflet; mai precis, este vorba despre o concepţie holistă în care trupul nu poate fi vindecat fără vindecarea sufletului, boala trupească fiind un reflex al bolii sufletului; tocmai datorită acestei concepţii, grecii recunoşteau superioritatea vindecătorilor traci; este sugerată şi modalitatea de vindecare a sufletului prin incantaţii- „descântece";

[13] Al. Surdu, *op. cit*., p. 28.

credinței traco-geților care plângeau la nașterea cuiva şi sărbătoreau pe cei care aveau parte de o moarte eroică[14].

Pittacos, trac după tată, citat ca înțelept după Thales şi Solon, conducător timp de zece ani al cetății Mytilene, a rămas în istorie prin spiritul său împăciuitor şi iertător după principiile traco-geților[15].

Anacharsis[16], fiu al regelui Sciției, consemnat ca primul între cei şapte înțelepți, a scris despre simplitatea vieții sciților în comparație cu cea a geților. Toate mențiunile despre cei patru înțelepți conduc la o concluzie exprimată succint, astfel:

„Este demn de remarcat faptul că relatările despre cei patru înțelepți de origine traco-getă au ca notă comună comportamentul remarcat la populațiile traco-gete de către istorici şi geografi. Mai mult, aceştia se dovedesc înțelepți, în sensul antic al cuvântului, tocmai prin promovarea stilului de viață traco-get, a tradițiilor şi obiceiurilor acestora”[17].

În abordarea noastră ne vom referi tot timpul atât la tracii din sudul Dunării cât şi la cei din nordul acestui fluviu indiferent de diferențele suferite de aceştia ca provincii ale latinității deoarece atunci când spunem traco-geto-daci ne referim la: Dacia Mediteranea, Dacia Ripensis, Dacia Pontica (Scythia Minor), Moesia, Tracia, dar şi Dacia din nordul Dunării (cuprinzând atât dacii ocupați cât şi pe cei liberi!). În acest context, vom încerca să dăm o semnificație anume faptului că timp de aproape patru sute de ani (235-610 D.H.), la cârma Imperiilor Roman şi Bizantin, 41 de împărați au fost de origine traco-geto-dacă. Ni se pare evident faptul că prezența traco-geto-dacilor în provinciile romane mai sus amintite nu era a unor supuşi „barbari” oarecare ci a unor populații cu caracteristici bine definite capabile să influențeze la cel mai înalt nivel viața politică a Imperiului Roman. Ori, acest fapt, ne induce ideea că influența atât de pregnantă a traco-geto-dacilor avea câteva argumente convingătoare: o religie bine definită, unitate culturală şi o conştiință a propriei istorii şi identități, toate pe fondul unor tradiții

[14] *Cf*. Al. Surdu, *op. cit*., p. 28.
[15] *Ibidem*, p. 29.
[16] A trăit în Atena şi a fost prieten cu Solon.
[17] Al. Surdu, *op. cit*., p. 30.

străvechi şi a unei memorii colective încrezătoare în destinul propriului neam.

Poate încă o dovadă a faptului că traco-daco-geții au reprezentat ceva cu totul extraordinar din punct de vedere cultural în lumea antică este şi felul în care aceştia au preluat creştinismul, compatibilitatea lor cu noua credință, dar şi abordările ferme, menționate de istorie, privind aderarea la aceasta. Astfel, preluarea creştinismului de către traco-geto-daci nu s-a realizat prin specularea unor paralelisme existente între cele două credințe ci prin asemănări de fond. Ideea nemuririi atât de prezentă la traco-geto-daci, dar şi meditația asupra morții dătătoare de viață existente în cultul lui Salmoxis. Mai sintetic exprimat: „Îndumnezeirea sau nemurirea devine astfel un important punct de întâlnire între salmoxism şi creştinism”[18].

Un alt aspect care trebuie să fie evidențiat în creştinarea traco-geto-dacilor, şi care denotă aderența acestora la noua religie, este numărul mare de martiri din Nordul şi Sudul Dunării până la acceptarea creştinismului ca religie oficială a Imperiului Roman în 313 prin *Edictul de la Milan* dat de Împăratul Constantin cel Mare (306-337), el însuşi daco-roman din Moesia Inferior.

Tot o semnificație specială privind ataşamentul traco-geto-dacilor la noua religie aflăm în contribuțiile teologilor daco-romani din provinciile Imperiului Roman, aduse la consolidarea creştinismului. În această idee, amintim pe: Niceta de Remesiana (din Dacia Mediteranea), Laurentius de Novae (din Moesia Inferior), Teotim de Tomis (din Scitia Minor), Axentius de Dorostorum (născut în Dacia ocupată de goți), Palladius de Ratiaria (născut în Dacia Ripensis), Maximin de la Dunărea de Jos, Sfântul Ioan Cassian (din Scitia Minor), Dionisie Exiguul (din Scitia Minor), episcopul Ioan al Tomisului, episcopul Teotim al II-lea al Tomisului, episcopul Valentinian al Tomisului, călugării sciți din secolul VI: Leontie, Ahile şi Mauriciu. Circulația acestor scrieri patristice daco-romane şi rolul avut de ele în contextul consolidării tradiției creştine ortodoxe este imens.

---

[18] Ioan G. Coman, *Scriitori bisericeşti din epoca străromână.Cap. Nemurirea traco-geto-dacă şi atingeri cu creştinismul*, Bucureşti, 1979; *apud* Al. Surdu, *op. cit*., p.33.

Un alt aspect, necunoscut până în prezent, este faptul că în limbajul dacilor existau o serie de cuvinte[19] care au favorizat adaptarea populației traco-geto-dace la religia creştină. Astfel, cuvinte ca: *preot*, *călugăr*, *biserică*, *mânăstire*, *botez*, *sfânt*, *colivă*, *bogdaproste*, *prescure*, *parastas*, *praznic*, *sărindar*, *pristolnic*, *pomană*, *bobotează*, *drac*, *satană* etc., a căror semnificație corectă este evidențiată pe parcursul acestei lucrări, vin să întregească imaginea despre credința traco-geto-dacilor.

Cunoscând semnificațiile şi diversitatea sărbătorilor dacice închinate Soarelui, putem spune fără reţineri că acestea au fost preluate în totalitate de creştinism şi integrate cu uşurinţă în noua axiologie deoarece construcția cultului solar dacic este impresionantă prin logica, frumusețea şi consecvența cu care evidențiază ritmurile cosmice raportate la evenimentele anului agrar. Urmaşii dacilor au păstrat în totalitate ritualurile strămoşilor care, chiar dacă uneori apar ca nişte „păgânisme" de neînțeles, dau consistenţă şi amploare ritualului creştin. Oare cum ar fi o slujbă de înmormântare creştin-ortodoxă fără *colivă*[20] şi *prescure*[21]? Toate aceste ritualuri preluate de la daci, prin semnificația lor, ne completează imaginea despre ceea ce dacii considerau, înainte de creştinism, că trebuie să fie relația cu cei care au părăsit această lume, dar prin nemurirea sufletului sunt într-o permanentă legătură cu cei de aici. Şi tot în limba lor, dacii ne spun ce este *biserică*[22] şi *mânăstire*[23] convingându-ne că ştiau exact semnificația acestor cuvinte.

La fel de tulburătoare şi complexe sunt şi abordările traco-geto-dacilor privind viața în asceză şi post a călugărilor, dar şi rolul preotului[24]. Această realitate, dovadă a sobrietății şi superiorității

[19] Până în prezent, aceste cuvinte au fost considerate în mod eronat ca având diverse proveniențe: slavă, latină etc.

[20] *Coliva*, în limba dacilor: „bucurie/ ofrandă pentru cei care au dispărut, dar participă [la ritual] şi simt";

[21] *Prescure*, în limba dacilor: „[pâine sub formă de] roată care îl mulțumeşte pe cel care vine din pământ să ne vorbească şi să fie asemenea nouă/ alături de noi";

[22] *Biserică* "[locul unde] credința se împrăştie în jur ca o bucurie/ fericire";

[23] *Mânăstire* „[locul unde] se eliberează cel care este de neclintit în chemarea de a se apropia/a intra în acelaşi statut [de/ cu D-zeu]";

[24] *Preot*, în limba dacilor: „[cel] care te umple cu lumină prin apropierea sa";

vieții spirituale a dacilor este încă un argument al creştinării lor masive şi rapide pe întreg spațiul pe care l-au locuit. După cum se ştie de la Strabon[25], asceții - călugări daci se constituiau în patru grupe: *theosebeis, ktistai, pleistoi şi kapnobatai*[26]. Tot în acest context, trebuie amintiți *solomonarii*[27], posesorii unei ştiințe şamanice străvechi transmisă printr-o inițiere îndelungată şi laborioasă. Ei cunoşteau, printre altele, ştiința depistării izvoarelor, curățarea lor şi tot ei erau cei care captau apele săpând pe sub pământ galerii adânci pentru crearea unor lacuri subterane[28].

Am amintit doar câteva dintre „argumentele" traco-geto-dacilor în fața vieții şi a istoriei, dar mai ales în fața uitării nedrepte care le-a copleşit țărâna şi amintirea de care ar fi trebuit să aibă parte. Sufletele lor ne apar cu adevărat drept nemuritoare, aşa cum ei au crezut cu tărie dând un sens superior existenței pe acest pământ. Tot ce a rămas de la ei ne demonstrează că dacii n-au pierit...

B. ALTE ASPECTE SEMNIFICATIVE

Fără îndoială că sunt multe aspectele care țin de lumea dacilor şi trebuie să fie evidențiate şi integrate într-un sistem coerent de interpretare şi cunoaştere. Există, în acelaşi timp, şi abordări subiective, insuficient susținute ştiințific, dar cu un grad ridicat de sugestionabilitate şi tentație a legendei şi mirificului.

Dincolo de aceste aspecte discutabile, dar nicidecum neglijabile, putem constata o curiozitate crescuta a unui mare număr de oameni

---

[25] *Cf.* Nicolae Achimescu, *Istoria şi filosofia religiei la popoarele antice*, Edit. Tehnopress, Iaşi, p. 226.

[26] În limba dacilor: ***theiosebeis*** „[cel] care împrăştie/ emană lumină/ învățătură fără a dori/ a-şi propune acest lucru"; ***ktistai*** „[cel] care îi caută/alege/ desparte pe cei care vin"/ „cel care îi selectează pe cei care vor să devină călugări" (n.n.); ***pleistoi*** „[cel] care se apropie în zbor şi doreşte să aducă bucurie când vine"; ***kapnobatai*** „[cel] care celebrează numele unor demoni şi nu-i pedepseşte atunci când vin/ apar";

[27] În limba dacilor: *solomonar* „cel care leagă şi prinde [realitatea] prin credință";

[28] *Cf.* A. Surdu, *op. cit*., p. 12, există şi astăzi izvoarele captate de către *solomonarii* daci sub Tâmpa în vederea asigurării rezervelor de apă pentru cetatea Corona;

din toate categoriile sociale şi culturale faţă de lumea dacilor. Există conştiinţa că suntem moştenitorii unei lumi apuse redutabile, dar insuficient cunoscute, dar şi nelinişstea că nu se face mare lucru pentru cunoaşterea acesteia.

Sigur că suntem impresionaţi astăzi de faptul că fierul şi aurul dacilor aveau cea mai ridicată puritate posibilă tehnologic[29]. La fel, rămânem uimiţi de exactitatea calendarului dacic, fapt luat ca reper de NASA...

Altcineva[30] ne spune că în Rajastan există circa 80 de milioane de oameni care vorbesc graiuri care conţin mii de cuvinte asemănătoare şi/ sau chiar identice cu cele din limba română.

Care sa fie, oare, originea celor peste patruzeci de statui reprezentând daci aflate la Vatican?

Istoria a consemnat şi faptul că cei mai vestiţi medici ai antichităţii erau daci, iar romanii nu plecau în campanii militare fără să fie însoţiţi de asemenea medici.

Se ştie că vitejia gladiatorilor daci era deja legendară în lumea antică.

Există încă legende despre comorile dacilor, dar şi date certe despre tunelurile rămase din vremea lor în munţii Făgăraş, despre lacurile subterane create de către solomonari, despre credinţa şi organizarea lor statală, despre religia lor superioară în lumea antică, despre credinţa în nemurirea sufletului...

Toate aceste informaţii, uneori cu iz de legendă, alteori fără o susţinere ştiinţifică menită să convingă au rămas la periferia istoriei deşi intuiţia şi memoria colectivă spun altceva. Poate felul şablonizat, prin exacerbarea ideii influenţei latine în etno-geneza poporului român, în care a fost tratată istoria noastră după Şcoala Ardeleană, a condus la lipsa unei preocupări ştiinţifice care să evidenţieze adevărul despre daci. Credem că o nouă teorie despre adevărata istorie a dacilor trebuie să-şi facă apariţia grabnic pentru a reuşi explicarea şi armonizarea într-un tot unitar a tuturor datelor disparate existente astăzi despre cultura acestor strămoşi.

---

[29]. Napoleon Săvescu, *Cuiul dacic sau cuiul lui Pepelea*, http:// dacia.8m. net/;

[30]Sorin Golea, *În Asia, 80.000.000 de oameni vorbesc limba română*, 25 mai 2010, articol în care sunt expuse teoriile lui Lucian Cuedeşan în acest sens;

IV. CARACTERISTICI FONOLOGICE ALE LIMBII PROTO-INDO-EUROPENE

Pentru studiul nostru, are o mare importanță precizarea caracteristicilor fonologice ale limbii proto-indo-europene, după cum urmează:

1. Prezența *oclusivelor sonore aspirate* (*b/bh, d, dh, g/gh*);
   a) Dispariția aspirării în: *traco-iliră*, *celtice*, *baltice*, *slavă*, *iraniană*; (*bh, dh, gh*) → (*b, d, g*);
   b) Transformarea, în *greacă*, a *aspiratelor sonore* în *aspirate surde*: (*bh, dh, gh*) → (*ph, th, ch*); şi în *limbile neoindiene* s-a întâmplat acelaşi lucru:
      bhū (skr.) → *phū* (hin.) „pământ";
      dhū (skr.) → *thū* (hin.) „fum";
      ghoro (skr.) → *choro* (hin.) „sărac".
   c) În *germană*, *ocluzivele sonore aspirate* au devenit *neaspirate*, *sonorele neaspirate* au devenit *surde*, iar *oclusivele surde* au devenit *fricative*:
      (*bh, dh, gh*) → (*b, d, g*);
      (*b, d, g*) → (*p, t, k*);
      (*p, t, k*) → (*f, th, k*).
   d) În *sanskrită*, s-au păstrat *ocluzivele sonore aspirate*: *bh, dh, gh*;

Se pare că evoluția *ocluzivelor* (*bh* → *b*, *dh* → *d*, *gh* → *g*) s-a petrecut în *limbile indo-europene* care au avut o poziție centrală „când strămoşii triburilor indo-europene care vorbeau dialecte din care provine *sanskrita*, *greaca* şi *germana* se separaseră de restul comunității indo-europene"[31].

2. În ceea ce priveşte evoluția *labio-velarelor* provenite din limba inițială, *proto-indo-europeană*, regăsim o asemănare între *traco-iliră*, *osco-umbrică* şi *celticele continentale*, astfel:
   - *velarele palatale*: *k'*, *g'* pron. *chi*, *ghi*;
   - *velarele simple*: *k*, *g*;

[31] M. Vinereanu, *DELR*, p. 20;

- *sunetele labio-velare*: *kŭ*, *gŭ* care se pronunţă ca şi *qŭ* din *aqua*, cu rotunjirea buzelor.

În limbile *satem*, deci şi în *traco-iliră*, *labio-velarele* proto-indo-europene au pierdut elementul *labial* devenind *velare simple*[32].

Precizăm faptul că, deşi considerăm discutabilă împărţirea clasică a *limbilor indo-europene* în cele două grupe: *centum* (*germanica*, *celtica*, *greaca*, *latina*) şi *satem* (*traco-daca*, *baltica*, *slava*, *sanskrita*), vom păstra pe parcursul lucrării această împărţire[33], dar vom opera efectiv cu concluziile la care vom ajunge privind limbile care ne interesează strict în studiul nostru (*traco-geto-daca*[34], *sanskrita*, *daco-romana*, *româna*).

[32] *Cf*. M. Vinereanu, *DELR*, p. 20.

[33] Pentru aprofundarea studiului asemănărilor şi diferenţelor dintre *traco-iliră* şi celelalte limbi din cele două mari grupe clasice: *satem* şi *centum*, recomandăm lucrarea d-lui M. Vinereanu, *DELR*.

[34] Vom discuta de limba *traco-dacă* numai după venirea celui de-al cincelea val de indo-europeni (n.n.);

V. CONSIDERAȚII PRIVIND POPULAȚIILE ŞI LIMBILE INDO-EUROPENE DIN AL CINCILEA VAL

Pentru o mai tehnică abordare a tematicii propuse, facem următoarele precizări:

1. În jurul anilor 2000 A. H., în Europa, începe invazia indo-europeană (al cincelea val);

2. Regiunile iraniene erau şi ele invadate de triburile indo-arice în jurul anilor 2000 A. H.;

3. În jurul anilor 2000 A. H., mai precis spre 1900 A. H., începe invazia ariană în Nordul Indiei, mai întâi în zona Punjab, apoi în câmpia Gangelui; invazia este definitivă în jurul anilor 1500 A. H.;

4. Acolo unde populațiile indo-europene au venit în număr mare s-a impus organizarea cunoscută ca fiind specifică indo-aricilor, mai precis o stratificare socială determinată de existența a patru clase:

- clasa preoților/ sacerdotală;
- clasa conducătorilor militari şi politici;
- clasa agricultorilor, comercianților;
- clasa meşteşugarilor, prelucrătorilor, artiştilor, muzicanților/ lăutarilor, dansatorilor.

5. În toate aceste organizări/ comunități, a existat în paralel cu limba vorbită/ comună şi o limbă de cult/ sacerdotală folosită de preoți pentru păstrarea şi transmiterea textelor sacre referitoare la derularea sacrificiilor, relațiile între clase şi îndatoririle membrilor acestora etc.; textele scrise în limbile de cult aveau o circulație redusă, într-un cerc restrâns, esoteric fapt care a permis păstrarea neschimbată a acestora uneori chiar mii de ani;

6. Limbile de cult şi-au păstrat caracteristicile esențiale perioade îndelungate de timp, mai mult, este de presupus faptul că ele s-au desprins dintr-un trunchi comun; cum altfel am putea explica faptul că *Avestica* (limba de cult a triburilor iraniene) este similară până aproape de identitate cu *Vedica* (limba de cult a invadatorilor arieni

din Nordul Indiei), dar şi cu *Yajna Vaha*[35] (limba de cult a geto-dacilor);

7. Având în vedere cele afirmate la pct. 6), considerăm că limba de referinţă pentru traducerea textelor păstrate în cele trei limbi de cult menţionate mai sus (*Avestica*, *Vedica* şi *Yajna Vaha*[36]) poate şi trebuie să fie *Vedica-sanskrita iniţială*[37] (limbă a cărei întemeiere, sub formă scrisă[38]-*Postvedica*, începe în secolul al XV-lea A. H., adică odată cu terminarea cuceririi ariene în câmpia indo-gangetică, şi culminează cu vestita gramatică a lui Panini din secolul al V-lea A. H.) desprinsă din *Vedica* şi o serie de *graiuri indo-arice* utilizate de brahmani pentru îmbogăţirea lexicului noii limbi pe care o doreau creată întru exprimarea subtilităţilor textelor sacre;

8. În *sanskrită* regăsim aproape în totalitate lexicul textelor sacre iniţiale dar şi, în bună parte, fondul lexical de bază proto-indo-european;

9. În ceea ce priveşte limbile comune corespunzătoare, în cazul nostru, *persana*, *limbile neoindiene* şi *daco-romana*, ele au avut un destin diferit de cel al limbilor de cult surori fiind solicitate ca limbi vorbite pe suprafeţe întinse de către populaţii numeroase, cu influenţe diverse, perioade mari de timp;

10. Este de aşteptat să regăsim structurile indo-europene de bază şi la nivelul acestor limbi, indiferent de destinul lor;

---

[35] *Yajina Vaha* – denumire introdusă de noi pentru limba de cult a dacilor; unul dintre obiectivele acestei lucrări este de a demonstra deplina compatibilitate între cele trei limbi de cult: *Avestica*, *Vedica* şi *Yajina-Vaha*;

[36] *Yajña-vāha* (skr.) "limba care poartă/ duce sacrificiul la zei", DS, p. 581b-582a; propunem această denumire pentru limba sacerdotală a dacilor;

[37] Pe parcursul lucrării vor fi evidenţiate caracteristicile celor trei etape din evoluţia *limbii sanskrite*: *Vedica* (sanskrita iniţială, sub formă orală), *Postvedica* (sanskrita secundară, sub formă scrisă), *Sanskrita gramaticală* (cu stadiile: *Panini*, *epică*, *clasică*);

[38] *Vedica* – sanskrita iniţială era pe deplin constituită, sub formă orală, în jurul anilor 2000 A.H., iar primele texte scrise în *Vedică* apar în jurul anilor 1500A.H. şi, de aceea, lexicul sanskrit clasic include lexicul *Vedicei*;) acest fapt îndreptăţeşte utilizarea dicţionarelor de *sanskrită clasică* pentru descifrarea textelor vedice şi a textelor contemporane acestei limbi cum sunt textele în limba *Yajina-Vaha*;

11. *Limbile neoindiene* au preluat din *graiurile preprakritice* (înrudite cu graiurile *vedice*) lexicul *indo-aric*;

12. *Sanskrita inițială* se identifică cu limba *avestica* iraniană (limba cărților de cult iraniene cuprinse în *Avesta* – echivalentul cultural al *Vedelor* indiene) şi, în mare măsură, cu limba de cult a dacilor, *Yajna Vaha*, fapt care se va proba pe parcursul acestei lucrări; cercetări mai noi aduc în discuție şi înrudirea consistentă a *Druidei* cu limbile de cult amintite mai sus;

13. Evoluția *sanskritei inițiale* s-a realizat prin raportare la o parte dintre dialectele *arice* considerate de referință de către brahmani şi dezvoltate prin structuri care permiteau exprimarea unor nuanțe ale cultului *vedic*, utilizate în principal în cercuri restrânse de inițiați; structurile nou create vizau posibilitățile de formare a unor noi cuvinte/ structuri/ sintagme necesare exprimării nuanțelor interpretative ale textelor sacre; faptul că la anul 2000 a. H. textele sacre, deşi sub formă orală, erau deplin constituite şi transmise cu grija păstrării sensurilor sacre, ne conduce la concluzia că aceste texte erau déjà vechi în acea perioadă, lexicul lor provenind cu siguranță din fondul *proto-indo-european* (PIE)[39];

14. *Sanskrita epică*/ *medie*/ *literară* a reprezentat trecerea de la exprimarea sacrului prin textele vedice inițiale şi la exprimarea profanului prin primele scrieri în limba *Vedică*, care apar în jurul anilor 1500 A.H., sub forma unor texte cu teme laice;

15. Indiferent de nivel (încă din perioada primă!), *sanskrita* înglobează în bună măsură lexicul inițial *indo-aric* precum şi posibilitățile inițiale de exprimare ale dialectelor indo-europene/arice prin structurile de bază ale cuvintelor din aceste limbi;

16. Influența ulterioară a *sanskritei medii/ literare* asupra *graiurilor neoindiene* este redusă datorită păstrării *oralității culturii indiene* ca

[39] În această accepție, noțiunea de fond PIE trebuie regândită în sensul complementarizării cu Fondul Lexical Sanskrit (FLS), mai précis îmbogățirea PIE cu FLS; de aceea, folosirea sanskritei pentru descifrarea unor texte antice (vedice, dacice, avestice, druide) este justificată şi constructivă; considerăm că propunerea de mai sus are ca justificare caracterul sacru/ imuabil al textelor de cult, fapt care ne obligă la nuanțări şi la aflarea unei alte relații între o limbă de cult şi fondul PIE şi a unei limbi obişnuite şi fondul PIE;

şi caracteristică esenţială de transmitere/ propagare; datorită acestui aspect, putem considera că *graiurile pre-prakritice* au avut o evoluţie separată spre *graiurile prakritice* apoi, doar printr-o influenţă relativ redusă a *limbii sanskrite epice*, spre *graiurile neoindiene*;

17. Putem considera că, în *graiurile neoindiene*, regăsim structurile iniţiale *indo-europene*/ *arice*, nealterate de influenţe sanskrite decât într-o măsură restrânsă;

18. *Limba sanskrită* se constituie într-un reper serios pentru studiul *limbilor neoindiene* şi nu numai la nivel lexical cât si la nivelul structurilor de bază iniţiale ale acestor limbi în mare parte regăsibile în *limba sanskrită*!);

19. *Limba sanskrită* poate fi utilizată ca reper al structurilor lexicale de bază şi pentru alte limbi de origine indo-europeană[40];

20. Este de aşteptat ca, în *limbile neoindiene*, ca şi în alte limbi de origine indo-europeană, să se poată identifica un consistent fond lexical comun, dar şi aceleaşi structuri de bază în ceea ce priveşte formarea cuvintelor; acest aspect ar putea determina reconsiderări ale teoriilor actuale privind originea şi evoluţia acestor limbi;

21. Posibilele reconsiderări preconizate la punctul 10) nu ar viza eliminarea teoriilor existente ci doar reevaluarea dimensiunii diverselor influenţe, înrudiri, evoluţii şi stabilităţi temporale ale structurilor iniţiale păstrate în aceste limbi;

22. Structurile de bază, obţinute prin combinarea particulelor lexicale, identificate şi în limba sanskrită, sunt funcţionale şi pot constitui un aparat de analiză pentru studiul oricărei limbi de sorginte indo-europeană; Exemplu: în *hindi* şi *rromani: ajukerav* « a aştepta », provine din structurile *a-ja* « stare de încetare a mişcării » şi *KṚ-* (*ker-)* « a face », în fond: « a aştepta » = « a te opri din ceea ce faci »; în română, *a ajunge*, provine din *a-ja* « stare de încetare a mişcării », *-in*, particulă prin care se precizează existenţa unui agent al mişcării, *ga, gea, ge* forme ale verbului mişcării/ deplasării *ga-*, deci: « a ajunge » = « a te opri din mers »; în *hindi: astarav* « a prinde » provine din particulele skr. *a – **st** – ar – av*, unde *a-* « particulă cu rol de subliniere a acţiunii verbului care urmează », *st-* « particulă care

[40] Pentru aprofundarea acestui aspect, recomandăm lucrarea *Gramatica limbii rromani. Structuri indo-europene în limbile neoindiene*, de L. Cherata, Editura Aius, Craiova, 2011.

marchează stabilitatea unei acțiuni; de la i-e ***st****hiti* « a sta » », *ar* « particulă care indică concretul acțiunii raportat la un obiect dat », -*av* particulă care marchează infinitivul verbului; deci: « a prinde » = «a ține ceva într-o situație fixă/ stabilă »; în *română*: « a osteni » provine de la particulele skr. *o* – ***st*** – *en* – *i,* unde: *o-* « particulă care marchează stingerea acțiunii de mișcare în curs în ideea unei stabilități imediat următoare » (vezi şi în rom. *a ostoi*, a *ogoi* etc.), *st-* « particulă care marchează stabilitatea unei acțiuni; de la i-e ***st****hiti* « a sta » », *-en*, *-an*, *-un, -on*, *-in* particule prin care se precizează existența unui agent al mişcării, *-i* « particulă care marcheză un infinitiv în limba skr. »; deci: « a osteni »= «a nu mai putea susține/ a înceta mişcarea în curs »; etc.;

23. Găsirea unor semnificații sanskrite ale numelor regilor daci, ale toponimiilor, hidronimiilor şi numelor de plante dacice este o dovadă în plus a originii indo-europene a limbii dacilor şi îndreptățește cercetarea existenței structurilor indo-europene în limba română (cu atât mai mult cu cât şi latina, dar şi limba dacilor au origine comună indo-europeană, chiar dacă fac parte din grupe lingvistice diferite: *centum* respectiv *satem*!);

24. Se impune cercetarea atentă a lexicului limbii române pentru stabilirea originii cuvintelor şi eliminarea exagerărilor privind originea latină a majorității cuvintelor din limba română; exemplu: *șarpe* din limba română nu îşi are originea în *serpent* din limba latină ci în sanskritul *sarpa* şi toate în indo-europeanul *sap* etc.

Poate forma *șerpe* întâlnită în Oltenia (fostă provincie latină!) este o influență a latinescului *serpent* asupra inițialului sanskrit *sarpa* existent în limba dacilor;

25. Este nevoie şi de eliminarea exagerărilor privind influențele slave asupra limbii române; există, în acest sens, tentația de a considera prea uşor unele cuvinte româneşti ca fiind de origine slavă, ele regăsindu-se cu uşurință în fondul indo-european/ sanskrit; ex: toponimul *Cerna* are origine presupus slavă prin *ceornîi* "negru"; dacă în cazul *Cerna-voda* semnificația "apa neagră" pare plauzibilă (deşi, la o cercetare mai atentă, nu este aşa!), în cazul *Cerna* "Neagra", întâlnim o denumire nepotrivită unei ape de munte; mai degrabă sanskritul *ÇṚ- çṛṇāti*; *çīrṇa* "a sparge, a împrăştia", "a rupe,

a cădea”,“a se turti, a se domoli”[41] (*ç* se citeşte *sh*, echivalentul unui *ş* din limba română!) este potrivit pentru denumirea unei ape de munte; în aceeaşi idee, facem observaţia că anumite cuvinte din limbile slave (tot limbi de origine indo-europeană!) păstrează sensul sanskrit iniţial, dar altele nu, iar acest fapt pune problema filierei prin care unele cuvinte au ajuns în limba română (filieră dacică sau slavă); exemplu sufixul *-escu* specific onomasticii româneşti (Ionescu “al lui Ion”, Popescu “al lui Popa” etc.), cu presupusă origine în sufixul slav *–asku*, este, de fapt, o terminaţie indo-europeană specifică exprimării genitivului şi regăsibilă în limbile neoindiene formate din filonul indo-european/ sanskrit (*sarpesko* „al şarpelui, de şarpe/ şerpesc” [hindi], *benghesko* “al dracului, de drac/ drăcesc”[bengali] etc; chiar din aceste exemple se observă faptul că, în limba română, formarea unor adjective, cum ar fi *şerpesc*, *drăcesc* etc., se face prin terminaţia specifică de genitiv pe care o comentăm având cel de-al doilea sens al genitivului indo-european, sens păstrat în limba greacă şi limbile neoindiene; iată cum limba română păstrează corect terminaţia şi sensul din filonul lingvistic iniţial!);

26. În aceeaşi idee, trebuie să fie revizuite şi alte ipoteze în toponimia şi onomastica românească, cum ar fi cele presupus *cumane*: *Caraiman*, *Căliman*, *Omu*, *Babele*, *Bucegi* etc. precum şi onomastice ca: *Manea*, *Manole* etc., cu trimitere la particula indo-europeană *man*;

27. La fel, este necesară stabilirea exactă a etimologiei unor cuvinte care vizează tradiţii româneşti foarte cunoscute: *Paparuda*, *Călușul*, *Caloianul*, *Vasilka* etc., tradiţii ancestrale indo-europene moştenite din vremea dacilor. În aceeaşi idee: *Rusaliile*, *Sindienele*, *Sîngeorzu*, *Crăciunul*, *Vasilca* etc..

[41] DS, p. 737b.

VI. PREMISE ALE STUDIULUI LIMBII DACILOR

1. Trebuie să admitem faptul că dacii, ca şi la ceilalţi indo-europeni, aveau două limbi diferite:

a) *Limba* de cult, *ritualică*, sacerdotală având serioase asemănări cu *sanskrita vedică*; este de înţeles că această limbă o întâlnim în cazul onomasticelor regilor, în cazul toponimiilor, după cum se va vedea, cu puternică încărcătură semantică religioasă, dar şi în cazul sărbătorilor atât de importante pentru daci;
b) *Limba dacă propriu-zisă*, vorbită de popor cu structuri indo-europene foarte clar evidenţiabile;

Credem că, în ambele situaţii, este de fapt vorba despre dialecte ale aceleiaşi limbi, din a căror structuri se poate identifica un fond şi o origine comună, dar cu circulaţie şi destinaţii diferite.

În ceea ce priveşte existenţa unei *limbi ritualice*, putem spune că aceast lucru este specific indo-europenilor pentru care societatea era împărţită în clase, accesul la textele sacre nefiind posibil pentru clasele inferioare. Aşa cum limba *vedică* (prin care erau redate *Vedele* şi din care s-a desprins *sanskrita*) era cunoscută numai de către preoţii brahmani tot aşa *avestica* era cunoscută doar de preoţii iranieni şi utilizată pentru redarea textelor sacre din *Avesta*; cunoscătorii pretind că *vedica* şi *avestica* sunt una şi aceeaşi limbă[42]; se pare că indo-europenii aveau o singură limbă pentru textele sacre, cunoscută numai preoţilor; din aceste considerente, am intuit că şi *dacica ritualică* este apropiată de *vedică*/ *avestică*, deci de *sanskrita iniţială* (fapt care se va confirma din plin pe parcursul acestei lucrări!)*;*

Referitor la *limba dacă propriu-zisă*, credem că aceasta era mult mai simplă decât limba de cult şi era mult asemănătoare cu limba

[42] Vezi studiile indianiştilor: Th. Siemenski, G. Murnu, Cicerone Poghirc etc.

română actuală[43] (din care se exclud neologismele şi alte împrumuturi anterioare: latine, slave, cumane, maghiare, turceşti etc); **2**. Considerăm că abordarea prin care s-a crezut că limbile *sanskrită*, *latină* şi *greacă* s-au desprins din fondul indo-european ca „surori" este lipsită de nuanţe şi chiar o piedică în calea unor abordări pertinente. Cum justificăm faptul că, în sanskrită s-au păstrat o parte dintre formele preistorice ale mai multor cuvinte latine[44]? Sau cum justificăm faptul că, în Valea Indului, pe ambele maluri locuiau populaţii scite[45], iar zona se numea cândva Indoscytia? Nicolae Densuşianu spune: „Limba sanskrită, cum ne-o înfăţişează cărţile cele sfinte ale Indiei, nu este nici mama, dar nici sora limbei latine; ea

---

[43] Există o dovadă în sprijinul acestei ipoteze dată de limba populaţiilor străvechi, venite în Dacia după cucerirea romană, dar care au trăit izolate de populaţia majoritară aproximativ 1900 de ani: Este cazul rudarilor/ băieşilor/ aurarilor (mineri!) aduşi în Dacia de către împăratul Traian pentru impulsionarea exploatării aurului; ei au fost aduşi aici din Dalmaţia, Macedonia, Panonia unde aveau îndeletnicirea de *mineri*/ *băieşi*/ *aurari* şi au vieţuit pe teritoriul *Daciei Traiane* până în zilele noastre în comunităţi izolate, vorbind un grai românesc cu anumite particularităţi şi chiar cu cuvinte latineşti şi nelatineşti care nu se regăsesc în limba română (proveneau din provincii romane « latinizate » déjà în momentul cuceririi Daciei); fără să fi avut legătură între ele în toată această perioadă populaţiile iniţiale (rămase în provinciile mai sus menţionate!) şi populaţia *rudarilor* (denumire slavă dată *băieşilor aurari* aduşi de Traian în Dacia!), astăzi, *rudarii* din România, *băieşii* din Ungaria, *minerii* din Croaţia, dar şi *caravlahii* din Macedonia/ Serbia/ Bosnia vorbesc aceeaşi limbă, mai precis un grai românesc[43]. Se pune întrebarea: cum o limbă vorbită cu 2000 de ani în urmă în împrejurimile Daciei, păstrată intactă, prin izolarea populaţiilor vorbitoare, este identică cu limba populaţiei majoritare din Dacia? Într-o asemenea situaţie, există o singură explicaţie: această limbă se vorbea înainte de cucerirea romană a Daciei nu numai pe teritoriul actual al României ci şi în zonele adiacente, nu ca *limbă latină vulgară* ci ca limbă mai veche a întregului spaţiu pus în discuţie, mai precis, a spaţiului traco-dacic mult mai extins decât actualul teritoriu al României.

[44] *Cf*. N. Densuşianu, *Dacia preistorică*, Editura Meridiane, Bucureşti, 1986, p. 530b;

[45] *Apud* N. Densuşianu, *op.cit*., p. 531a; vezi Ptolemeu 1.VII.1 – Dionysii *Per*. v. 1088 – Eusthathius ad Dionys. *ibid* – *Cf*. Avianus, *Descr. Orb*. V. 1287-8: at flumenad Indum auroraeque latus *Scytha*...accolit.;

însă conține elemente suficiente spre a cunoaşte că cele mai vechi triburi ale brachmanilor au format la început un popor arimic'"[46]. Continuîndu-şi ideea, istoricul precizează: „Foarte probabil însă că brachmanii sau ramnii din cele două peninsule ale Indiei au fost numai o simplă migrațiune, însă foarte veche din Sarmația asiatică'"[47]. Datorită şi acestui adevăr istoric, ne considerăm îndreptățiți să susținem faptul deja menționat pe parcursul acestei lucrări că limba sanskrită formându-se din proto-indo-europeană, pe filiera sacerdotală, reprezintă în sine (cel puțin prin varianta vedică!), în bună măsură, chiar fondul PIE.

3. Presupunem că *limba română* este urmaşă directă a limbii dacilor, fără a putea fi negată influența latină prin împrumuturi, dar nu în « cantitatea » presupusă de către susținătorii teoriei romanității[48]. Numărul mare de cuvinte comune între *română* şi *latină* are o singură explicație: limbile *dacă* şi *latină* fiind înrudite, în cele mai multe situații nu a fost nevoie de împrumuturi ci doar uneori de o *asimilare consonantică* a unor cuvinte latine în limba dacilor; doar în acest mod se poate explica aşa-zisa « romanizare » a Daciei, ba, mai mult, chiar şi a unor întinse teritorii adiacente neocupate niciodată de către romani.

[46] *Ibidem*, p. 530b;
[47] *Ibidem*, p. 531b;
[48] Vezi lucrările citate ale lui M. Vinereanu;

VII. METODĂ PRIVIND INTERPRETAREA ETIMOLOGIEI UNUI CUVÂNT DACIC PORNIND DE LA STRUCTURI INDO-EUROPENE

A. PRINCIPII METODOLOGICE

1. Stabilirea etimologiei unui *cuvânt semnificativ*[49] trebuie să fie legată de momentul/ perioada de timp în discuție, influența etnică şi culturală dominantă în acea perioadă, dar şi credința religioasă a populației majoritare; în acest context, cea mai importantă este amprenta culturală a grupului majoritar la care ne raportăm;
2. Trebuie admisă posibilitatea existenței unor etimologii succesive/ stratificate pentru aceeaşi realitate în condițiile de la punctul 1);
3. Etimologiile din spațiul european sunt în majoritate de origine indo-europeană şi, din acest motiv, chiar dacă dintre cele raportate la aceeaşi realitate, dar stabilite în raport cu influențe culturale diferite, există diferențe semnificative, acestea au justificare prin faptul că: în limbi de origine indo-europeană diferite, de obicei se păstrează un lexic a cărui origine comună este uşor de stabilit, iar sensurile semantice inițiale pot fi păstrate, pot fi uşor deviate sau, pur şi simplu, deturnate de la semnificația inițială;
4. Pe baza celor stabilite la punctele 1), 2) şi 3), considerăm că etimologia unui cuvânt (cu sens *toponimic*, *onomastic* etc.) este supusă unei permanente evoluții istorice raportată la influențele culturale dominante în perioade de timp diferite;
5. Chiar dacă etimologiile raportate la aceeaşi realitate pot fi diferite, în toate situațiile, putem considera ca firesc acest rezultat fără a putea nega o anumită consonanță culturală între aceste etimologii (consonanța existând la nivelul cultural al limbilor indo-europene față de care s-a stabilit etimologia sau la nivelul mental mitico-magic-religios al populației la care se raportează etimologia);

[49] Prin *cuvânt semnificativ* vom înțelege în acest context doar *onomastice* şi *toponimice*.

6. O influenţă semnificativă în impunerea unui anumit sens al etimologiei (referirea este la *toponimie*, *onomastică* etc.) o poate avea predominanţa unor idei (uneori şi interese!) istorico-politice ale perioadei la care se face referire; nu sunt de neglijat nici factorii subiectivi care pot interveni în această situaţie;
7. Putem considera că orice etimologie raportată la *toponimie*, *hidronimie* şi *onomastică* are o evoluţie/ istorie proprie particulară, în esenţă ca orice cuvânt al unei limbi;
8. Etimologiile *toponimelor*, *hidronimelor* şi *onomasticelor* au totuşi o semnificaţie aparte prin faptul că ele, deşi suferă transformări semantice, putem considera că nu este vorba de o evoluţie propriu-zisă ci, mai degrabă, semnul unor avataruri cu bogată semnificaţie în plan istorico-temporal şi cultural-religios;
9. În măsura în care numărul şi preponderenţa unor semnificaţii conduc spre concluzii semnificative privind caracteristicile istorice şi culturale ale unei populaţii, într-o anumită perioadă, putem recepta acest fapt ca pe o posibilitate de extrapolare în plan concluzional pentru acea realitate istorică, punct posibil/ rezonabil de plecare/ aplecare spre ipoteze fecunde în raport cu cele puse în discuţie;
10. Istoria, de obicei, nedreptăţeşte prin impunerea, la un moment dat, ca dominantă/ exclusivistă, unei *etimologii* (sau ignorarea totală a unei etimologii anterioare!); din aceste considerente, credem că doar enunţarea tuturor etimologiilor vehiculate pentru o realitate poate conduce la înţelegerea celor întâmplate/ petrecute; în acelaşi timp, susţinem importanţa etimologiei iniţiale/ dominante ca reper în orice evaluare ulterioară;
11. Din gradul de compatibilizare a sensurilor stabilite pentru aceeaşi realitate în epoci diferite rezultă şi posibilitatea de compatibilizare a tendinţelor de deturnare/ influenţare/ înţelegere a istoriei acelui moment/ fenomen istoric pus în discuţie; (Exemplu: *Ardha-liya* « ţinutul ascuns/ ţinutul de/ din mijloc » skr.; *Trans- Sylvania* « ţara de dincolo de păduri » lat.; *Erdely* « pădure/ ţara pădurilor » magh.);
12. Importanţa stabilirii etimologiei dominante (de obicei cea iniţială, dar nu obligatoriu!) este importantă în plan istoric-spiritual prin semnificaţiile recâştigate şi implicit prin reconsiderarea unor întâietăţi istorice, uneori cu semnificaţie determinantă;

B. SCHEMATIZARE

Pentru o mai clară explicitare a celor susținute mai sus, propunem două scheme sintetice; prima schemă își propune ilustrarea procesului de determinare a unei etimologii (este vorba despre onomastice şi toponimii!) în funcție de factorii posibili care pot concura la aceasta; cea de-a doua, își propune evidențierea procesului istoric-evolutiv al etimologiilor precum şi stabilirea unor semnificații istorice la un moment dat;

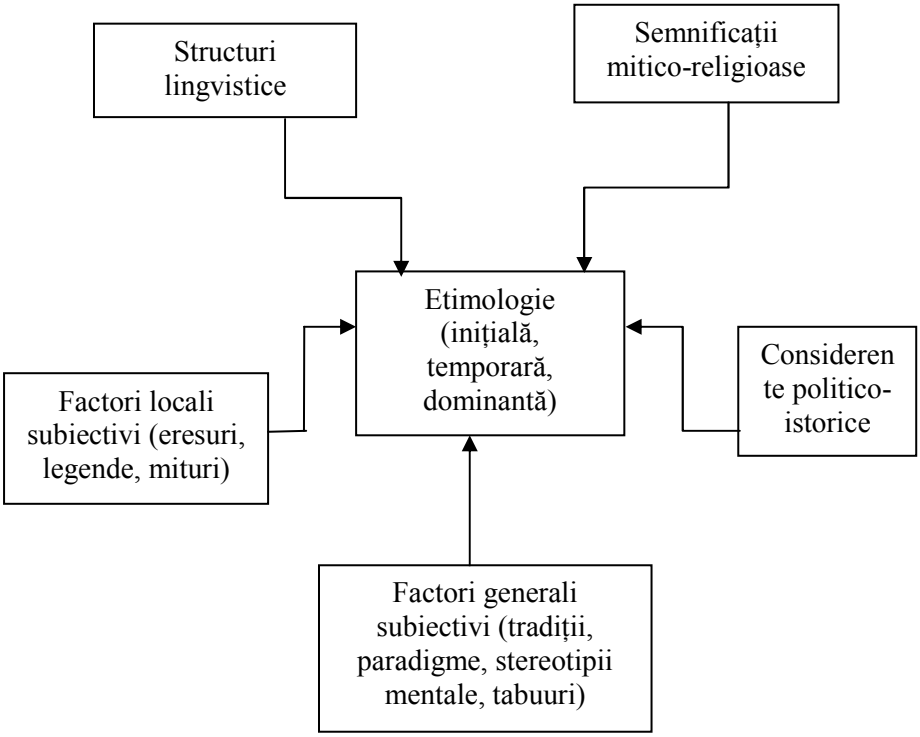

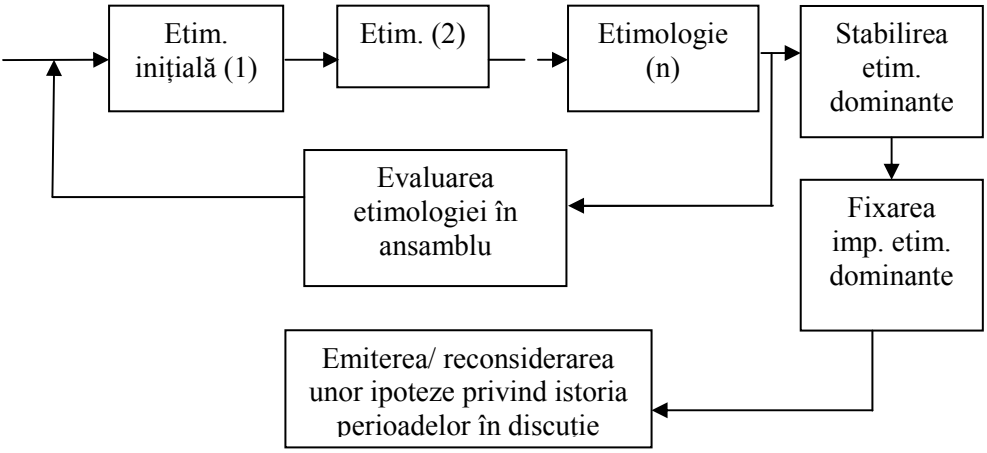

C. LIMBA SANSKRITĂ CA REPER DE STUDIU AL STRUCTURILOR INDO-EUROPENE

Cele două grupuri principale de limbi indo-europene, *centum* şi *satem* au caracteristici binecunoscute ceea ce a şi permis stabilirea limbilor care aparţin celor două grupe[50]. Astfel, din grupa *centum* fac parte: *latina*, *greaca*, *celta*, *vechea germană* etc., iar din grupa *satem*: *sanskrita*, *scita*, *persana*, *idiomurile balto-slave*, *ilira* ş.a.[51] Semnalăm asemănări notabile şi între *română* şi actuala limbă *sardă*[52], fapt care credem că ar putea conduce în viitor la lămurirea unor adevăruri istorice importante. Din schemele următoare vor rezulta relaţiile dintre *indo-arica* şi limbile puse în discuţie în cele

[50] *Cf.* Émile Benveniste, *Vocabularul instituţiilor indo-europene*, Edit. Paideea, Bucureşti, 2005;

[51] *Cf.* H. Daicoviciu, *Dacii*, Editura Pentru Literatură, Bucureşti, 1968, p. 23; *ilira* era vorbită în partea vestică a Peninsulei Balcanice, dar şi în Calabria şi Apulia din Italia sud-estică;

[52] *Vezi* Massimo Pitau, *Dizionario della lingua sarda*, Ettore Gasperini Editore, Cagliari, 2000;

spuse anterior. Subliniem faptul că *indiana*, *persana* şi *daca/scita*[53] apar în câte două variante: *de cult* şi *comună*[54]. O primă schemă surprinde formarea grupei *satem* şi a înrudirilor cunoscute:

[53] Pentru daca/scita de cult există propunerea domnului Adrian Bucurescu, în lucrarea *Tăbliţele de la Sinaia*, să poarte numele *Oro Manisa*, în ideea că *Oro Manisa* ar însemna "Limba Limpede"; credem că adevărata etimologie a sintagmei *Oro Manisa* vine din skr. ORO MAN – I – SA, adică "[a spune o] formulă rituală prin care credinţa este [exprimată] total/deplin"; vezi: *ōr-* "a chema", "a striga", DIE, 781, lat. *ōrō-āre* "a spune o formulă rituală"; *MAN-* "credinţă", "gândire", "sensibilitate", DS, p. 550a; *I-* „a merge", „a veni"; „a fi", DS, p. 130b; *sa-* „tot", „toată", „totul", „cu totul", „total", i-e; având în vedere cele arătate*, Oro Manisa* reprezintă faptul cultic în sine de pronunţare a unei formule rituale şi nu un limbaj în sine; *Yajna-vaha*, denumirea propusă de noi, semnifică "limba care poartă/ duce sacrificiul la zei";

[54] Emile Benveniste, *Le vocabulaire des institutions indo-européens*, Les editions de minuit, Paris, 1957, vezi schema p. 280;

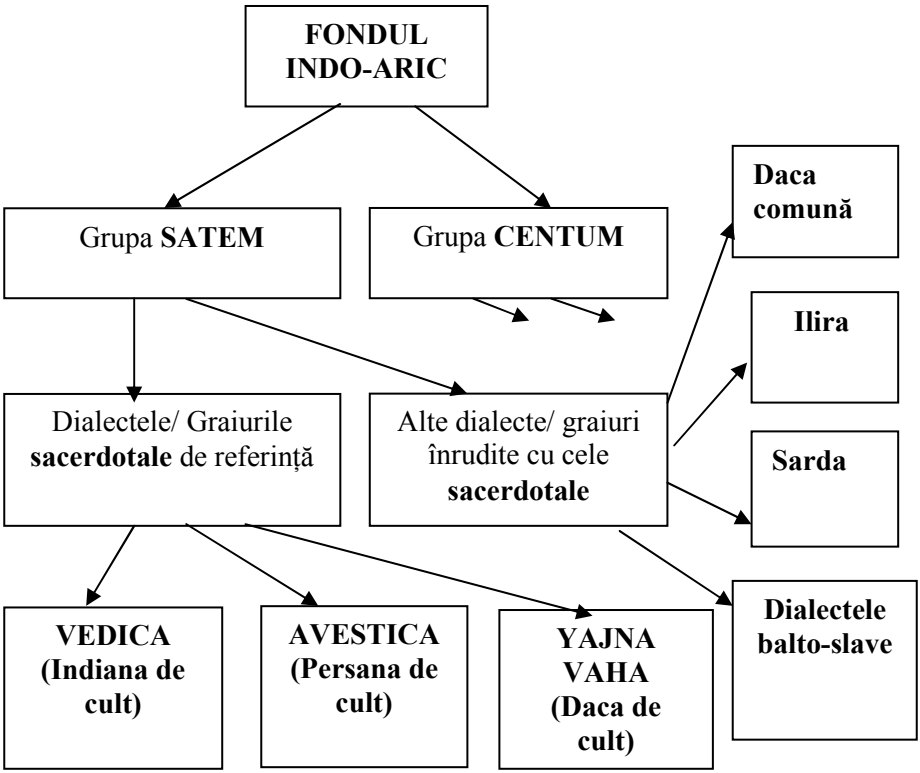

Pentru o mai concludentă explicitare a faptului că *sanskrita* poate constitui un reper în studiul nostru, vom da în continuare o schemă din care rezultă evoluția ulterioară a *sanskritei* şi îmbogățirea ei prin contactul cu celelalte graiuri înrudite cu cele vedice. După cum am văzut, *sanskrita* este, într-un grad ridicat, o limbă literară, după cum sugerează şi numele: *samskṛta* „aranjat, împodobit", de la rădăcina *kṛ* „a face". După ce a fost fixată prin reguli clare, se poate constata apropierea de limba *postvedică*, având totuşi o altă origine locală. *Sanskrita* a fost utilizată şi ca limbă vorbită în cercurile brahmanice şi de către cei din clasa *kshatrya*, dar alături de ea existau dialecte populare. Această limbă s-a îmbogățit în mod necontenit, la nivel lexical, prin împrumuturi din aceste dialecte. Faptul că limba sanskrită era deja structurată în sec. al III-lea î. H. este dovedit de

inscripţiile regelui Aśoka scrise în diferite dialecte indiene, numite de gramatici *apabhramśa* „[care] s-a desprins, a căzut" (aceste graiuri erau comparate cu *sanskrita* şi,în consecinţă, erau considerate graiuri decăzute, limbi greşite, îndepărtate de gramatică); din aceste dialecte s-au format graiurile literare *prakŗtice*.

Pentru studiul nostru, este foarte important să identificăm locul şi rolul limbii *sanskrite* în încrengătura *limbilor indo-europene*, pentru a putea argumenta posibilitatea de utilizare a acestei limbi ca instrument de studiu şi referinţă în tot ce ţine de istoria altor limbi înrudite. Din aceste considerente, propunem o schema de ansamblu a relaţiilor dintre *limbile ariene* din spaţiul indian şi european. În această schemă, săgeata simplă, reprezentată prin linie continuă, are semnificaţia „este (sunt) la originea", iar săgeata simplă, reprezentată prin linie întreruptă, înseamnă „a(u) influenţat semnificativ"[55].

Din schemă, se poate observa cu uşurinţă locul şi rolul *limbii sanskrite* în constelaţia *limbilor ariene*, dar şi relaţia de esenţă cu toate ramurile şi grupurile importante de limbi din acest sistem. Evidenţierea acestui loc „special", central, de maximă importanţă al sanskritei ne îndreptăţeşte să considerăm că folosirea, în cercetarea de faţă, a dovezilor lingvistice, cu trimiteri la *limba sanskrită*, în argumentările de ordin istoric, este pe deplin îndreptăţită

[55] *Cf.* L. Cherata, *Filosofie, istorie şi tradiţii indiene în cultura rromilor*, Edit. Aius, Craiova, 2010, p. 80-81.

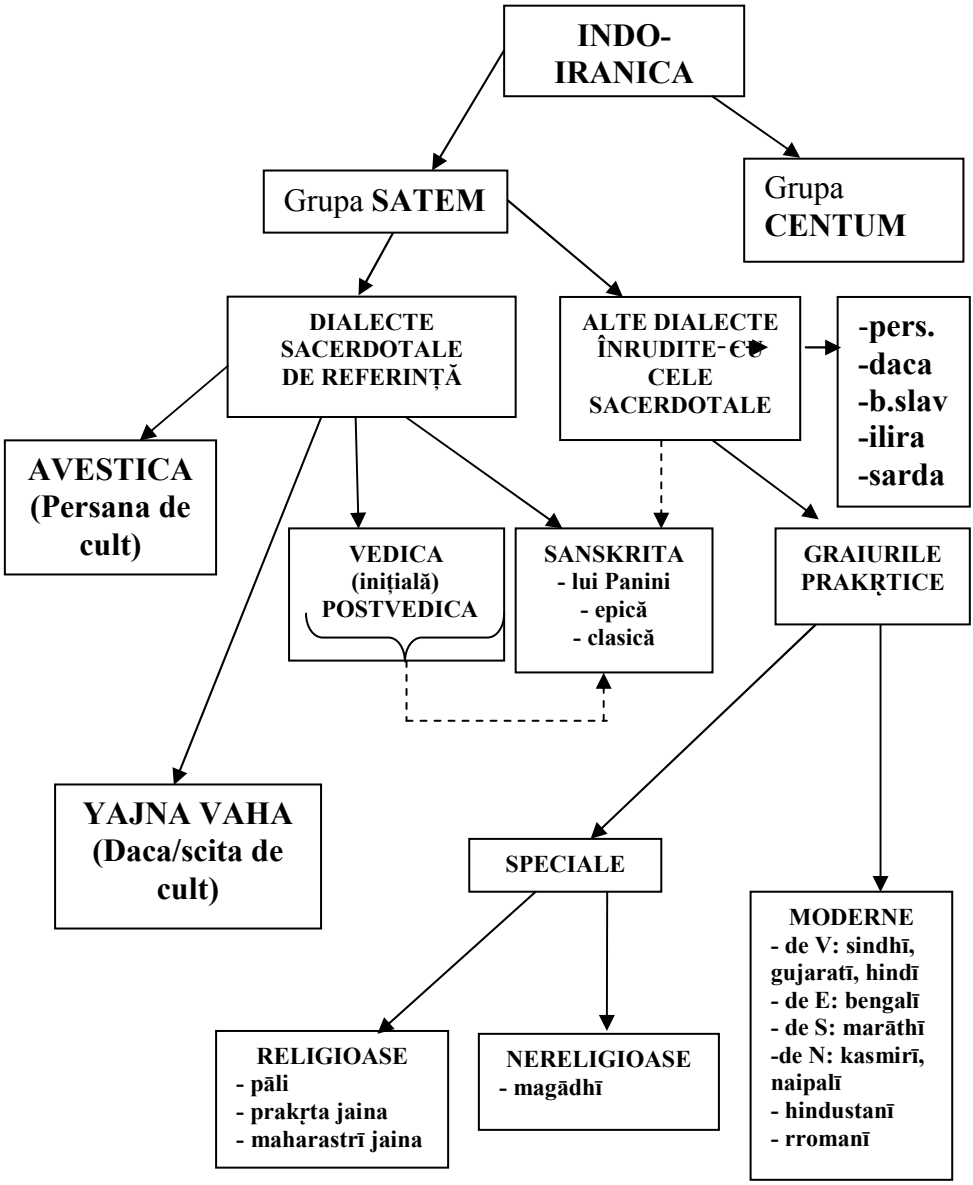
INDO-IRANICA
Grupa SATEM
Grupa CENTUM
DIALECTE SACERDOTALE DE REFERINȚĂ
ALTE DIALECTE ÎNRUDITE CU CELE SACERDOTALE
-pers.
-daca
-b.slav
-ilira
-sarda
AVESTICA (Persana de cult)
VEDICA (inițială) POSTVEDICA
SANSKRITA - lui Panini - epică - clasică
GRAIURILE PRAKṚTICE
YAJNA VAHA (Daca/scita de cult)
SPECIALE
MODERNE - de V: sindhī, gujaratī, hindī - de E: bengalī - de S: marāthī -de N: kasmirī, naipalī - hindustanī - rromanī
RELIGIOASE - pāli - prakṛta jaina - maharastrī jaina
NERELIGIOASE - magādhī

VIII. DESPRE POSIBILITATEA DE CERCETARE A CUVINTELOR/ TEXTELOR DACICE SACRE PORNIND DE LA PARTICULE/ STRUCTURI SANSKRITE

A. PRINCIPII GENERALE

Pornind de la constatarea că limbile de sorginte *indo-europeană* păstrează în structura cuvintelor particule/ substructuri lexicale regăsibile în *limba sanskrită* propunem ca metodă de cercetare a *limbii dace de cult* (YAJNA VAHA) şi a *limbii daco-romane* (ca urmaşă a *limbii dace comune*!) structurarea fiecărui cuvânt cercetat în particule/ substructuri *sanskrite* (*rădăcini*-R, *radicali*-√, *particule*-P, *terminaţii*-T), urmând ca semnificaţia de ansamblu a cuvântului cercetat să se facă prin armonizarea semnificaţiilor parţiale ale substructurilor din cuvântul astfel descompus, în spiritul limbii sanskrite. În esenţă, nu este vorba decât formal de o descompunere realizată în scopul identificării structurii de ansamblu a cuvântului sanskrit determinat de substructuri specifice. În acelaşi timp, în evaluarea substructurilor se ţine cont de specificul formării cuvintelor din limba sanskrită (*Exemplu radicalul rāj*: √*rāj* « a domni/ conduce/ guverna »; √*rāj*+*an* « rege »; √*rāj*+*an*+*ya* « regal »; folosit în toponimul *KHA-RAJ-MAN* « muntele/ spaţiul unde guvernează credinţa »). În alte situaţii, acelaşi radical poate avea semnificaţii diferite în funcţie de contextul în care se află (Exemplu radicalul √*bhū* «a fi/ deveni » sau « existenţă, pământ »; BHU-RAJ-BISH(T)-AJ „[cel care] există şi domneşte ca un cuceritor”; iar în cuvântul BHU–CI–GI, înseamnă: „pământul care se înalţă asemenea unui munte”; înainte de a explica metoda în sine facem următoarele precizări necesare studiului şi formalizării structurilor întâlnite aici:

1. Prin *rădăcină* (R), în limba sanskrită, vom înțelege „atomii limbii în sensul că reprezintă cele mai elementare formații ale ei din punct de vedere morfologic şi semantic; rădăcinile sunt alcătuite, de obicei, dintr-o singură silabă care deține un înțeles care va sta la originea sensurilor derivatelor morfologice formate prin combinarea radicalului cu diferite *afixe* (*prefixe* sau *sufixe*)"[56] şi obținerea, astfel, a cuvintelor; rădăcinile se scriu cu litere mari şi apar consemnate sub forma de infinitiv verbal deşi ele semnifică întreaga gamă de derivate (verbe, substantive, adjective, adverbe etc.);
2. *Radicalii* (√) apar în limba sanskrită, în derivarea morfologică sub formă *primară*, *secundară* şi *nominală independentă* (nu depind de o rădăcină anume şi primesc doar sufixe!)
3. Vom numi *particule* (P) acele structuri specifice care apar în sanskrită şi marchează o subliniere/ particularitate semantică în structura de ansamblu a unui cuvânt/ categorii de cuvinte; exemplu: particulele *av*, *ar*, *in*, *um* etc. sau au o semnificație de sine stătătoare fără să admită forme derivate;
4. Vom înțelege prin *terminații* (T) acele particule care apar în finalul unui cuvânt şi marchează specificul unei categorii semantice; exemplu terminația *–itsa* specifică hidronimelor etc.;

În continuare propunem un tabel cu cele mai probabile particule/ structuri *sanskrite* regăsibile în limbile mai sus amintite (*daca de cult* şi *daco-romana*!) şi aflate în prezentul studiu. Există situații, puține la număr, în care pentru anumite particule nu există corespondent în sanskrită şi, în acest caz s-a folosit corespondentul din fondul PIE (Proto-Indo-European). Din tabel, rezultă şi situații în care sunt trecute ambele semnificații, cea sanskrită şi cea indo-europeană, de multe ori convergente, dar uneori şi cu sensuri disjuncte. Fondul IE (Indo-European față de fondul PIE (Proto-Indo-European) luat ca reper ştiințific, poate conduce la confuzii datorită semanticii multiple dată de evoluțiile divergente în diversele limbi indo-europene puse în discuție.

[56] Eric Becescu, *Gramatica practică a limbii sanskrite*, vol. I, Editura Ψ, Bucureşti, 2003, p. 86.

NR. CRT.	PARTICULA/ STRUCTURA SKR.	SEMNIFICAȚIA/ TRIMITEREA SKR.	PARTICULA/ STRUCTURA I-E	SEMNIFICAȚIA/ TRIMITEREA I-E
(1)	*a-*	particulă privativă în limba skr.,DS, p…..		
(2)	*abhi-*	„spre”, „cu superioritate”, „cu intensitate”, „cu putere”, DS, p. 70a	*abh-*	« puternic », « întins spre », DIE, p. 2
(3)	*abhi-*	“a viza”, “a tinde spre”, “a ura”, DS, p. 70a	*abh-*	« puternic », « întins spre », DIE, p. 2
(4)	*abhra-*	„nor de ploaie sau furtună”, „ceață”, „nor, în general”, „atmosferă”, „cer”, DS, p. 73	*abhro-*	« tare », « viguros », DIE, p. 2
(5)	*AC-* (*AŇC-*)	„a merge”, „a saluta”, „a produce”; „ornat”, „înfrumusețat”, „ornat”, „îndreptat”, „ridicat”, „fardat”, „buclat”; (fig.) „mândru”, „rotit” (n.n.), DS, p. 9a		
(6)	*adhama-*	„cel mai de jos/ foarte jos”,DS, p. 21b	*ad(u)-*	« apă curgătoare », « pârâu », « canal », DIE, p. 4
(7)	*a-ja-*	„care există dintotdeauna”, „nenăscut”, DS, p. 8a	*ajati-* (ai.)	« făcut », « terminat », « definitivat », DIE, p. 4
(8)	*a-dhi-*	„adăpost”, „receptacol”, (fig.-n.n.) ”loc de desfășurare/ manifestare”, DS, p. 115b	*ad(u)-*	« apă curgătoare », « pârâu », « canal », DIE, p. 4

(9)	*adhi-*	„foarte”, „dedesupt de”, „jos/ în jos”, „în”; „sus”, „de sus”, „pe”, „raportat la”, „după”; „peste”, „deasupra”; „a fi peste”, „a fi deasupra”, DS, p. 22a		
(10)	*agha-*	„rău” „impur”, „decăzut”, DS, p. 6a	*agos-*	« lipsit », « dator », « păcătos », (fig.) « mizerabil », DIE, p. 8
(11)	*ahi-*	„şarpe”, DS, p. 106b		
(12)	*a – hla(da)*	„cu bucurie”, DS, p. 130a		
(13)	*ah- āya*	„pe câmp”, DS, p. 866b		
(14)	*aja-*	“noroi”, “mocirlă”, DS, p. 8a		
(15)	*a-la(ya)*	„fără stare”, „care aleargă”, DS, p. 83b		
(16)	*ali-*			
(17)	*ama-*	„cel/ cea care” DS, p. 73b		
(18)	*ami-* (v. *adas-*)	“cel care” DS, p. 75a, DS, p. 19b		
(19)	*a-mṛta-*	“care nu e mort”/ ”nemuritor”/ “dulceaţă” /“rază de lumină”; “faptul de a fi ambrozie”; (ambrozia este răspândită de razele de lună”), DS, p…..		
(20)	*an-*, *am-* , *on-*	„mişcare de depăşire, scoatere”, DS, p…		

(21)	*AN-*	„a respira”, „a sufla”; (fig.) „a trăi”, „a exista”, DS, p. 26b		
(22)	*ana-*	„suflu”, DS, p. 26b		
(23)	*-(i)an*	agent al acțiunii în i-e şi skr. GLS	*-(i)an*	agent al acțiunii în i-e şi skr. GLS
(24)	*a-neya-*	„care nu se lasă ghidat/ orientat”; (fig.) „învins”, DS, p. 49a		
(25)	*ani -*	terminație de plural pentru agentul acțiunii în limba skr.		
(26)	*anu-*	“acolo sus”, DS, p. 33		
(27)	*anya-*	„altul”, „diferit”, „străin”, „comun”, „obişnuit;”, DS, p. 46b		
(28)	*ap-*	„apă”, „ape”, DS, p. 48b		
(29)	*ap-* (*ab*)	„apă”, „ape”, DS, p. 78b		
(30)	*AP-*	„atins”, „prins” (fig.) ”bolnav”, DS, p. 118a		
(31)	*a – prya*	„dezagreabil”, „neprietenos”, „duşmănos”; (fig.) „dureros”, DS, p. 58b		
(32)			*-ar-*, *-er-*, *-ir, -or-*, *-ur-*	particulă indo-europeană care, în interiorul unui verb, marchează de obicei realizarea unei acțiuni specifice (de obicei ca sufix), PIE, (n.n.)

(33)	*ARC-*	„tratat cu respect/ onorat”, DS, p. 79b		
(34)			*-ar-*	în i.- e., „a potrivi”, „a alătura”, „a lega”, „a construi”, a adăuga”, „a plăcea”, PIE (n.n.)
(35)	*ara-*	„rază”, DS, p. 78a		
(36)	*ari-*	„roată”, „disc”; (fig.) „soare/ disc solar”,DS, p. 78b		
(37)			*-ar*	„terminație care marchează în skr. şi i.-e. o specializare, o meserie, o preocupare, o activitate, definitorie”, PIE
(38)	*ārā-*	„ghimpe”, „țepuşă”, „spin”, DS, p. 122a		
(39)	*ARC-*	„a onora”, „a trata cu respect”; „tratat cu respect/ onorat”; „divinizat (fig.- n.n.)”, DS, p. 79b		
(40)	*ardha-*	„ținut, regiune”; „în mijlocul”, DS, p. 81b		
(41)	*ARG-*	“a onora”, “a trata cu respect”, “a considera” DS, p. 79b		

(42)	*argha-*	„valoare, preț”, „onoare”, „prețuire”, DS, p. 79b		
(43)	*ARJ-*	“a prinde”, “a procura”, DS, p. 79b		
(44)	*aurjitya-*	„putere”, p. 283b DS, p. 170		
(45)	*a-STṚ-*	„a întinde pe”, „a semăna”, „a acoperi”; „întins”, „acoperit”, DS, p. 129a		
(46)	*AS-*	“a lansa”, “a arunca”, “a împroşca”, DS, p. 99b		
(47)	*ĀS-*	„a fi aşezat”, „a se aşeza”; „a fi”, „a exista”; „a avea loc”, „a locui”, „a fi pe cale să”; „a se găsi”; „a înceta”, DS, p. 127b		
(48)	*asta-*	DS, p. 104a		
(49)	*AC-* (*AŇC-*)	„a merge”, „a saluta”, „a produce”; „înfrumusețat”, „ornat”, „îndreptat”, „ridicat”, „fardat”, DS, p. 9a		
(50)	*AÇ-*	„a sosi”, „a păstra”, DS, p. 96b		
(51)	*açra-* (*ashra-*)	„larmă”, „gălăgie”, DS, p. 98a		
(52)	*a-th[a]*	„a lua”, „a ridica”,DS, p.19a;		
(53)	*atha-, atho–*	„mai întâi”, “acum”, “din contră”, “cu certitudine”, DS,p.19a;		
(54)	*ati-* (*I-*)	“a trece (timp)”, “a parcurge (distanță)”, “a depăşi”, “a separa de”, DS, p. 17b		

(55)	*aţţa-*	„donjon”, „turn de apărare”, DS, p. 9b		
(56)			*au-*	„aflat sus”, „depărtat”; (fig.) „pe cer”(n.n.), DIE, p. 73
(57)	*AV-*, *āva*	„a proteja”, „a fi favorabil”, „a guverna”, „a conduce”; „a se manifesta”, DS, p.84b		
(58)	*avis-*	„a fi vizibil”, „a apărea”„manifestare”, „prezenţă”, DS, p.125 b		
(59)	*ava-*	Prefix semnificând „coborârea spre”, DS, p.84b; sens peiorativ;		
(60)	*AV-,OV-,UV-, IV-*	„a proteja”, „a fi favorabil”; „a conduce”; „a consuma”, „a devora”, DS, p. 84b		
(61)	*ā*	„prep. abl. „(plecând) de la”, „după”, DS, p. 107a		
(62)	*ā-*	„particulă care în faţa unui verb indică o direcţie spre sau întoarcerea la subiect”, DS, p. 107a		
(63)	*ā–LI–*	„a se ataşa”, „ a se pune deasupra”, „a se ascunde”, a se face nevăzut”, „care locuieşte în”, DS, p. 124a		
(64)	*AN-*	“a resira”, “a sufla”, DS, p. 26b		
(65)			*ar-*	„a potrivi”, „a alătura”, „a

				lega", „a construi"; „a adăuga", „a plăcea", DIE-GK, p. 48
(66)	*ARC-*	„tratat cu respect/ onorat", „divinizat (fig. - n.n.)", DS, p. 79b		
(67)	*ARH-*	„a fi constrâns", „a putea să fie capabil", „a valora", „a prețui", DS, p. 82b		
(68)	*ari-*	„roată", „disc", DS, p. 78b		
(69)	*ĀS-*	„a fi așezat", „a se așeza"; „a fi","a exista"; „a locui"; „a avea loc", „a fi pe cale să"; „a se găsi", „a se afla", „a înceta",DS, p. 127b		
(70)	*ati-*	„a trece (timp)", „a parcurge (distanță)", „a depăși", „a separa", DS, p. 17b		
(71)	*baka-*	„tip/ specie/ fel de bâtlan", DS, p. 504		
(72)	*bala-*	„prin forță", „cu forță", „cu putere",DS, p. 507a		
(73)	*balin-*	„viguros", „puternic", „foarte tare", DS, p. 508		
(74)	*BANDH-*	„a închide", „a înlănțui", DS, p. 506a	*b(h)end(h)-*	„a îmbina", „a lega", RNLR, p. 23 (14.I)
(75)	*bala-*	"putere, energie", "armată", DS, p. 507a		
(76)	*bāla-*	„tânăr, puternic", DS, p. 512a		

(77)	*bha-*	„stea”, „semn Zodiacal”, DS, p. 522	*b(h)el-*, *b(h)ol-*	« strălucitor », « alb »(despre un astru-n.n.), RNRL, p. 21, (9.I)
(78)	*BHAJ-*	“devotat”, “fidel”, “ataşat la”; “care onorează”, DS, p. 523b		
(79)	*BHAJ-*	„a distribui”, „a împărți”, „a repartiza”, „a răspândi”, DS, p. 523b		
(80)	*BHAN-*, *bhanati-*	„a vorbi, a zice”, „a declara”, „a se pronunța”, „a decide”, DS, p. 524a		
(81)	*bhaṅga-*	„spărtură”, „fractură”, „ruptură”, „divizare”, „dispersie”, DS, p. 523b		
(82)	*bhaṅgi-*	„curbură”, „curbă”, „contracție”, DS, p.523b		
(83)	*BHAÑJ*, *bhanakti*	„a sparge”, „a tăia bucăți”, „a bate”, „a dispersa”, „”a apăra”, „a învinge”, „a împiedica”, „a dispersa”, DS, p. 524a		
(84)	*bhāraṇda-*	“tip de pasăre legendară”, DS, p. 529a		
(85)	*be*, *bi*, *vi*, *ve*	„particule de negație în i.-e.”, DS, p. 518a	*be*, *bi*, *vi*, *ve*	„particule de negație în i.-e.”,PIE
(86)	*bheda-*	„a rupe”, „a distruge”, „a perfora”, „a exploda”; „împărțire”, „separare”„distrugere”, DS, p. 539a		

(87)	*BHI-*, *bhīşayate-*	„a crede”, „a se teme”, „a fi înspăimântat”, DS, p. 532b	*b(h)i-* şi *b(h)er-*, *b(h)or-*	« albină », RNLR, p. 24, (15.I) şi „a scoate un sunet”, „a îngâna”, „a zumzăi”, RNLR, p.26-27 (20.I)
(88)	*bhi-*	„frică”, „spaimă”,DS, p. 532b	b(h)i-	« albină », RNLR, p. 24, (15.I)
(89)	*bhiru-*	„speriat”, „timid” (care pleacă), înspăimântat”, DS, p. 533a-b	b(h)i-	« albină », RNLR, p. 24, (15.I); vezi *birovli-* «albină»în limbile neoindiene (n.n.)
(90)	*bhiş(t)aj*	„cuceritor”,DS, p. 532 b		
(91)	*bho/ bhos*	„interjecție de interpelare/ interogare/ apelare, de obicei repetată”, DS, p. 541a		
(92)	*bhoga-*	„curbură, îndoitură”, DS, p.540a		
(93)	*BHŖ-*	“a purta”, “a aduce”; “a susține”, “a întreține”, “a conține”; “a poseda”,DS,p. 538a		
(94)	*BHU-, bhávati*	„a deveni/ a fi”; „care a fost”„care a existat”, „care a devenit”, DS, p. 535b	*bheu*, *bheu-*, *bheuə-*	« a deveni », «a lua ființă », « a crește », RNLR, p. 19-20, (7.I)

(95)	*BHUJ-*	„a poseda", „a avea", „a purta", „a utiliza", „a mânca"; „a răsuci", „a fi exploatat", DS, p. 533b		
(96)	*bhū-, bhūmi-*	„pământ/ sol/ teren/ loc"; "existență"; „care se manifestă", „care se produce prin", DS, p. 534b, 535a	*bheu*, *bheuə-*, *bhū-*	„a creşte", „a prospera", RNLR, p. 19, (6.I)
(97)			*bi-*, *be-*, *ba-*	particule de negare în i-e, PIE, (n.n.)
(98)	*bija-*	„sămânță vegetală sau animală", DS, p. 515a		
(99)	*bho/ bhos*	„interjecție de interpelare/ interogare/ apelare, de obicei repetată", DS, p. 541a		
(100)	*bhoja-*	„care duce o viață de plăceri", DS, p. 540		
(101)	*bhramç a-*	"care cade/ se detaşează de", "care se separă"; "care dispare"; (fig.) "care se coagulează",DS, p. 541a		
(102)	*BO-*	„a şti", „a cunoaşte", „a înțelege"; revelație supremă"; (fig.) „a intra în comuniune", DS, p. 517b -518a		
(103)	*bodhyā- ,boldhya -*	„scufundare", „imersiune", „partea de sub apă"; „scufundare ritualică",DS, p. 519b		
(104)	*bolayati -*	„a se scufunda", DS, p. 518a		
(105)	*brah-*,	„preot", „preot al		

	brahma n-	credinței”,DS, p. 520a		
(106)	*BRŬ-*	„a povesti”, „a declara”, „a vorbi”; „a judeca cu responsabilitate”, DS, p. 521b		
(107)	*CAL-*	„a se mişca”, „a oscila”, „a (se) devia”, „a ocoli”, „a se tulbura”, „a se deturna”,DS, p.247b		
(108)	*ceto-*, *cetas-*	„conştiință”, „spirit”, „inimă”, „inteligență”, „sensibilitate”, DS, p. 263a		
(109)	*CI-*	„a aranja”, „a aşeza” „a acumula”, „a creşte”, „a se înălța”; „a căuta”, „a observa” „acumulare”,„adunare”, „creştere”; (fig.) „a respecta o ordine prestabilită/ un ritual” (n.n.), DS, p. 249a		
(110)	*ÇṚ-*, *çṛṇāti-*	DS, p. 737b		
(111)	*çīrna-*	„observată, analizată, studiată, cercetată”, DS, p. 252		
(112)	*da-*	„care dă/ acordă/ conferă”; ”care indică”; „care ridică”, DS, p. 296a		
(113)	*DA-*	„a da”, „a dona”, „a transmite”, „a acorda”, „a ceda”, „a se sacrifica”, DS, p. 302a		

(114)	*DAH-*, *dahyti*	„a arde, a incinera, a calcina, a incendia, a prăji”, DS, p. 302b		
(115)			*dā-*	„a împărți”, „a tăia”, „a rupe”, DIE, p. 175
(116)			*dāu-*	„a arde”, „a răni”, „a nimici”, DIE,p. 179
(117)	*DĀ-*, *dayati*	„dorința/ intenția de a da”, „a sacrifica”, „a acorda”, DS, p. 306a		
(118)	*DA-*	“care dă”, “care acordă”, “care conferă”, „care transmite”, DS, p. 296a		
(119)	*dākṣ*, *dākṣin*	„cel care sărbătorește solstițiul de iarnă” etc.); *vezi şi dhakṣ-* pentru care dicționarul face trimitere la *DAH-*, DS, p.335 a		
(120)	*dākṣa-*	„solstițiu de iarnă; ceremonia aferentă solstițiului de iarnă”, DS, p. 303a		
(121)	*DAM-*	„a conduce”, „a disciplina”, „a supune”, DS, p. 299b		
(122)	*dala-*	„fragment”, „bucată”; „petală”, „frunză”, DS, p.301a	*dal-*, *dal-*	« a tăia », « a găuri », « a răni »; (fig.) « a sparge, a crăpa », DNLR, p. 38, (42.)

(123)	*DAL-*, *dălayati*, *dalati-*, *dălyati*	„care se deschid instantaneu”, „care se sparg, se dispersează, se împrăştie”, DS, p. 301a	*dal-*, *dal-*	« a tăia », « a găuri », « a răni »; (fig.) « a sparge, a crăpa », DNLR, p. 38, (42.)
(124)	*dalb*	„deschis, spart, împrăştiat; înflorit (fig. – n.n.)”; *dala-* „petală, floare”; vezi *dalb* cu sensul de „înflorit” şi nu de „alb” (! –n.n.);	*dal-*, *dal-*	« a tăia », « a găuri », « a răni »; (fig.) « a sparge, a crăpa », DNLR, p. 38, (42.)
(125)	*da(r)yita-*	„iubită, scumpă”, „soție”, DS, p. 300a		
(126)	*darçanīa-*	„vizibilă”, „ care merită să fie văzută/ arătată”, DS, p. 301a		
(127)	*daça*	„zece”, DS, p. 301a		
(128)	*dava-*	„incendiul unei păduri”, DS, p. 301a		
(129)	*dāva-*	„incendiu”„pădure”, DS, p. 305 a		
(130)	*deya-* (*DA-*)	“care dă sau poate fi dat/ oferit/ acordat”, DS, p. 322b		
(131)	*dhava-*	„om, soț, stăpân, posesor”, DS, p. 339 b		
(132)	*dhāva-*	„care curăță, clarifică, purifică”, DS, p. 341b		
(133)	*deva-*	„ființă celestă”, „dumnezeu”, DS, p.322a	*diues-*	« zi », DNLR, p. 39, (44.I)
(134)	*DHI-*	„mulțumire”, „satisfacție”; (fig.) ”vindecarea durerii”, DS, p. 342a		

(135)	*dhi-*	„receptacol al"; (fig.) „loc de manifestare", "loc unde se (de)pune ceva", DS, p. 342a	*d(h)ey-* C, *d(h)e-*	« a aşeza », « a pune », « a plasa », DNLR, p. 37, (39.I)
(136)	*DI-*	„dorința/ intenția de a da", „a sacrifica", „a acorda"; (fig.) „a vindeca"(n.n.), DS, p. 306a	*d(h)ey-* C, *d(h)e-*	« a aşeza », « a pune », « a plasa », DNLR, p. 37, (39.I)
(137)	*DIKS-*	"a fi consacrat/ inițiat/ desemnat",DS p. 308 a	*d(h)ey-* C, *d(h)e-*	« a aşeza », « a pune », « a plasa », DNLR, p. 37, (39.I)
(138)	*ditsa-*, *DI-*, *DĀ-*	„dorința/ intenția de a da; „a sacrifica"; „a acorda"; (fig.) „a vindeca", DS, p. 306a	*d(h)ey-* C, *d(h)e-*	« a aşeza », « a pune », « a plasa », DNLR, p. 37, (39.I)
(139)	*diva-*	„cer"; „zeiță", DS, p. 306a	*diues-*	« zi », DNLR, p. 39, (44.I)
(140)	*(do)dhol a-*	„scuturare, zgâlțâire" vezi *(do)dola* „chemarea ploii; scuturarea norilor (fig.)" la slavii sudici, DS, p. 343a	*d(h)el-*, *d(h)ol-*	« a se legăna, a atârna », DNLR, p. 37, (40.I)
(141)	*doh-* (*dos-*)	„braț", „antebraț"; (fig.) „râu", „pârâu" (n.n.), DS, p.328a		
(142)	*dola-*	„oscilație", „balans", „legănare"; (fig.) „ezitare", „incertitudine", „nesiguranță", DS, p. 327b	*duly, doly, d(h)el-*, *d(h)ol-*	« a se legăna, a atârna », DNLR, p. 37, (40. şi 40.I))
(143)	*dolayati*	„a balansa", *dolita-* „balansat", *dodhūyate* „a	*d(h)el-*, *d(h)ol-*	« a se legăna, a atârna »,

		scutura, a clătina, a zgâlțâi, a agita, a tremura, a face să cadă din scuturat; a scutura violent", *dodhola-* „scuturare, zgâlțâire", DS, p. 343a		DNLR, p. 37, (40. şi 40.I)
(144)	*droma*	"drum/ cale";		PIE (n.n.)
(145)	*DṚ-*	„a se împărți", „a se sparge", „a se face bucățele", „a se diviza/ dispersa/ disipa/ separa", DS, p. 322b		
(146)	*DRĀ-*	„a dormi", DS, p. 330 b		
(147)	*DṚP-*	"a fi somptuos, măreț", "a fi foarte activ", DS p. 321 a		
(148)	*DU-*	„a arde", „a consuma", „a turmenta", DS, p. 310a		
(149)	*duhkha-*	„durere"; „rău"; „dificultate", DS, p. 310a		
(150)	*dura-*	"deasupra", "intangibil", "distant", "de neatins", DS p. 319b		
(151)	*dur-pāṇa-*	„cel neintrat, nepus, nevenit (în joc)"; *pāṇa-* „cel pus, intrat, venit (în joc)", DS, p. 426b		
(152)	*e-*	„a se apropia","a sosi", „a intra în acelaşi statut"; „a suna la"; (fig.) „a fi asemenea"(n.n.), DS, p. 164b		

(153)	*EDH-*	„a prospera”, „a creşte din pământ”; „a ocroti pământul”; vezi şi *edhas-* “prosperitate”, DS, p.167b		
(154)	*eda-*	“surd”, DS, p. 167a		
(155)	*ekş-* (*IKŞ-*)	„a privi”, DS, p. 167a		
(156)	*EL-*, *IL-*	„a rămâne imobil/ nemişcat”, DS (57)		
(157)	*elā-*	„specie de plantă indiană/ rară”, DS, p. 167b		
(158)	*ena-*	„el”, „ea”, „cel/ cea care”, DS, p. 167b		
(159)	*ga-*	„care merge”, „care pleacă/ se mută/ se găseşte în”; „care cântă”; „care se raportează la/ este destinat”, DS, p.222a		
(160)	*GĀ-*	„care se apropie de”, DS, p. 227b		
(161)	*ga-*	„a merge”, „a pleca”; „a cânta”; „care merge”, „care pleacă”, „care găseşte”, „care cântă”; „care se află în”, „care se raportează la”, „care este destinat”, DS, p.130b-132b		
(162)	*ga-*, *ghia-*	„a cânta”; „cântece”, DS, p. 222a		
(163)	*geha-*	„spațiu, peşteră subterană”, DS, p. 535a		
(164)	*ghana-*	„compact”, „dens”, „masiv”, „întreg”, DS, p.239b		

(165)	*ghna-*	„care sparge”, „care omoară”, „care distruge”, DS, p. 241a		
(166)	*g(h)o-*	„cuvânt”, „organ de simț”, „pământ”, „apă”; (fig.) „rază de lumină”, DS, p. 234a		
(167)	*ghora-*	“teribil”, “imens”, “înspăimântător”, DS, p.241a		
(168)	*ghṛṇā-*	„aversiune”, „oroare”, DS, p. 240 b		
(169)	*giri-*	„munte, colină”,DS, p. 229a		
(170)	*gita-, giti-*	*„cântat, celebrat”,* DS, p. 229 a/b		
(171)	*GLAH –*	„a juca”, „a păstra”, DS, p. 239		
(172)	*go-*	„pământ”, DS, p. 234a		
(173)	*GĂ-*	„a înghiți”, „a absorbi”; „a vomita”, „a elimina”, DS, p. 233b		
(174)	*GṚ-*	“a cânta”, “a invoca”, “a recita”, “a zice”,DS, p. 233b		
(175)	*ha-*	„care ucide”, „care distruge”;”care sfarmă/ împrăştie”; particulă pentru sublinierea adevărului, veridicității (traductibilă prin „cu adevărat/ într-adevăr” (n.n.), DS, p. 882b		
(176)	*HA-*	„a abandona”, „a părăsi”, „a lăsa”, „a expulza”, „a înlătura”, „a evita”, „a exclude”, DS, p. 887b		

(177)	*HA-*	„a pierde”, „a înlătura”, „a distruge”, DS, p. 887b		
(178)	*hāta-* (*HĀ-*)	“abandonat”, (fig.) “singur”,DS, p. 888a		
(179)	*HI-*	„a pune în mişcare”, „a organiza (fig.)”, „a lansa”, „a emite”,DS, p. 888b		
(180)	*HŬ–*	„a chema”, „a chema ca sfidare”; „a provoca”,DS, p. 891		
(181)	*homa-*	„oblațiune a focului”„sacrificiu”, DS, p. 843b		
(182)	*homiya-*	„relativ la propria oblațiune”, DS, p. 843b		
(183)	*hotra-*	„ofrandă a focului”, DS, p. 843b		
(184)	*I-*	„a merge”, „a pleca”, „a veni”, „a fi pe cale să”, „a intra într-un statut anume”, „a participa”; „a fi pe cale să cadă/ vină/ apară (fig.) să se apropia”, DS, p. 130b		
(185)	*IA-*	„a fi pe cale să”, „a fi”, „a apărea”, DS, p. 130b		
(186)	*icch-* (IŞ-)	„a dori”, „a aştepta”, „a fi favorabil”, „a alege”, „a căuta”, „a trimite”, „a anunța”,DS, p. 130b, 132b		
(187)	*ida-*	„libație”„pământ”, „vacă”, DS, p. 130b		
(188)	*IKŞ-*	„a privi, „a remarca”; „a gândi”, „a aştepta”; „a fi		

		dorit/ „cerut”, „căutat", DS, p. 133a		
(189)	*IŞ-*	„a dori”, „a ştepta”; „a fi favorabil”, „a fi de acord”; „a alege”, „a căuta”; „a fi dorit/ cerut/ recomandat”; „a fi preferat/ ținut pentru valoare”, DS, p. 132b		
(190)	*IL-,OL-, AL-, EL-*	„a se ține/ a rămâne imobil”; „a se ține nemişcat”; (fig.) „a fi în repaus”, „a se odihni”; (fig.) „neînduplecat”, DS, p. 132b		
(191)	*ima-* (*idam-*)	„acesta”, „în acest fel”, DS, p. 131a,DS, p. 132b		
(192)	*in-*	Ca prefix, semnifică mişcarea de ieşire dintr-o incintă, spațiu, stare; DS, p....		
(193)	*-in*	particulă i-e care semnalează existența unui agent al mişcării/ acțiunii”, GLS		
(194)	*-(i)an*	agentul unei acțiuni în skr.		
(195)	*ina-*	“prinț/ rege”; “soare”, DS, p. 131b		
(196)	*INDH-*	„a aprinde”, „a străluci”, DS, p. 130a		
(197)	*IŃG-*	„a se muta”, „a se pune în mişcare”, „a curge”; (fig.) „a se evidenția”, „a fi prezent”, „a veni” (n.n.), DS, p. 130b		

(198)	*IO-*, *YO-*, (*YA-*)	„ (cel) care sunt/ este”; formula clasică de prezentare a voievozilor români; DS, p.581a		
(199)	*IR-*	„a pronunța”, „a reclama”, „a atrage”; „a fi apelat”, DS, p. 133b		
(200)	*IŞ-* (*icch-*)	„a dori”; „a aştepta”, „a fi favorabil”, „a alege”, „a căuta”; „a fi dorit/ cerut/ recomandat”; „a fi preferat/ ținut pentru valoare”; „a face eforturi”, „a fi favorabil", DS, p. 132b		
(201)	*işa-*	„protejat”, DS, p. 132b		
(202)	*ita-*	„plecat”,DS, p. 130b		
(203)	*iti-*	“aşa”, “astfel”, “în această manieră”, DS, p. 131a		
(204)	*-itsa*	formă derivată de la verbul *I-* „a fi pe cale să cadă/ să vină”, „să curgă (fig. – n.n.!),DS, p. 130b		
(205)	*iva-*	„la fel”, „în aceeaşi manieră”;„aproape”, „în fapt”, „pe moment”,DS, p. 132b		
(206)	*jāgarti-* (*GṚ-*)	“a se trezi, a fi adormit, a adormi; a păzi, a supraveghea”; “vigilență”,DS, p. 261		
(207)	*JI-*	„ a învinge”, „a cuceri”, „a păstra”,DS, p. 263b		
(208)	*ka-*	„bucurie”, „fericire”; „ceva”, „cineva”, DS, p. 170b		

(209)	*kalō, – ās, – āre*	„a chema, a proclama, a convoca”, DELL, p. 87b		
(210)	*kalya-*	„de bun augur, sănătos, puternic, sănătate, însănătoşire, convalescență”; forma de sociativ: *kalyūça* „cu noroc, cu putere, cu sănătate, cu prosperitate” etc.),DS, p. 183b		
(211)	*kalyāṇa-*	„frumos, iubitor, de bun augur, fericit, norocos, prosper”,DS, p. 183b		
(212)	*kapa-*	„numele unei clase de demoni”, DS, p. 175b		
(213)	*kara-*	„care face”, „care produce”; „mână”, „trompă”;„cleşte”, „ghiară,DS, p. 177a		
(214)	*kara-*	„rază de lumină”; (fig.) „căldură”,DS, p. 177b		
(215)	*karman-*	„operă”, „acțiune”, „facere”, „lucru”,DS, p. 180a		
(216)	*kāla-*	„punct de timp determinat”, „anotimp”„destin”, „moment al morții”, DS, p. 190b		
(217)	*kāya-*	„corp”, „parte a corpului”,DS, p. 188b		
(218)	*kāla-*	„punct de timp determinat”, „anotimp”, „destin”, „moment al morții”, DS, p. 190b		

(219)	*ke-* (*ko-*)	„pluralul de la *ka-* „bucurie”, „fericire”, „apă”, DS, p. 170b		
(220)	*kha-*	„cavitate, colț, spațiu, vid; (fig.) „peşteră/ munte! (n. n.)”; „organ de simț”, DS, p. 219b	*k(h)er-*, *k(h)or-*	« punctul cel mai înalt, culme, vârf, cap, corn », RNLR, p. 55, (78.I)
(221)	*khaya-*	“baghetă care servește la condus“, DS, p. 219b		
(222)	*kiṇa-*	„bătătură”; „calositate”, „calus”, DS, p. 193a		
(223)			*KL-*	„mişcare de cernere/ separare/ evidențiere/ clarificare” (f.i.e.), DIE, p. 772
(224)	*ko-*	pluralul de la *ka-* „bucurie”, „fericire”, DS, p. 170b		
(225)			*kol-*	„ocol”, „salt”, „rostogolire” (PIE)
(226)	*komala-*	“tandru”, “dulce” “agreabil”, “bun”, DS, p. 209b;		
(227)	*koryko/ kotiko-*	“fiu de prinț”, DS, p.209 b		
(228)	*koṭṭika-*	“fiu de prinț”, DS, p.209 b		
(229)	*kō(i)-*	„ascuțit”; „iute”, „ardeiat”; „precis”, „clar/ luminos”, DS, p. 541		

(230)	*KR̨ -*	„a face”, „a produce”, „a pregăti”,DS, p. 203a		
(231)	*KR̨Ç-*	„care face să slăbească”, DS, p. 206b		
(232)	*kr̨t-*	„care face/execută”; „autor”, „executor”, DS, p. 204a		
(233)	*KŞT-*	„care distruge”, „care suprimă”; (fig.) „care omoară”, DS, p.614		
(234)	*ku-*	„pământ”,DS, p. 196a		
(235)	*kula-*	„rasă”, „familie”, „trib”, „castă”, „familie nobilă”, „aparținând unei familii nobile”, DS, p. 199b		
(236)	*LA-*	„a prinde”, „a ține”, „a lua”; (fig.) „a surprinde”; „a evidenția”, DS, p. 614b		
(237)	*LĀ-*	„a prinde”, „cu”; „a lega de”, „a ține de”; (fig.) „a vindeca”; „a avea”, DS, p. 614b		
(238)	*LAG-*	„a se ataşa”, „a urma imediat”, „a adera”, DS, p. 611b		
(239)	*leça-*	„bucată mică”, „particulă”, „atom”, (pl. *leta-* (n.n.)), DS, p. 617b		
(240)	*LI-, līate,-ti*	„a se ataşa/ adera”, „a cunoaşte”;„a dispare”; „a se şterge”,„care se ascunde/ dispare/ se retrage/ este absorbit/ pierdut/ „dispărut”, „ascuns”, DS, p. 616a		

(241)	*LIH-*	„a linge”, „a mângâia”, „a linguşi”, „a se linge”, „a pofti”, DS, p. 616a		
(242)	*LIP-*	„a fi lipit”, „a se ataşa”, „a urma”, „a acoperi”,DS, p. 615b		
(243)	*liya-*	„care se ascunde, dispare”,DS, p. 616a		
(244)	*lilā-*	„joc al dragostei/ adorației, grației, farmecului”;„grație”, „farmec”,DS, p. 616a		
(245)	*-lin*	în skr. trimite la caracteristicile unui optativ, DS, p. 615b		
(246)	*loman*	„păr (al corpului)”, DS, p. 619a		
(247)	*lomanh*	„păros, cu plete şi barbă”; ”nobil”; vezi şi *romanh*, cu acelaşi sens,DS, P. 610a		
(248)	*lopa-*	„dispariție”, „fărâmițare”; „transgresiune”; „omisiune”, „lipsă”, „gol”; (fig.) „discontinuitate”, DS, p. 619a		
(249)	*lotra-* (var. *lopira-*)	„care ofensează”, „care prejudiciază”, „care fură”, „care tâlhăreşte”,DS, p. 619a		
(250)	*latrō, -ōnis*	„hoț”, „tâlhar de drumul mare”, (fig. –n.n.) şi rom. „haiduc”; DELL, p.343b		
(251)	*LŬ-*	„a tăia”, „a împărți”, „a distruge”, „a răni”, DS, p. 617a		

(252)	*LŪ-*	„a tăia”, „a face fâşii”, „culege”, „a distruge”, „care a făcut să cadă”, „a răni”, DS, p. 617a		
(253)	*MA-*	„a delimita”, „a măsura”, „a compara”, DS, p. 561a		
(254)	*ma-* (*MAD-*)	„a fi bucuros”, „a fi excitat”; „a exprima bucurie celestă”, DS, p. 546b		
(255)	*MAH-*	„a mări”, „a onora”, „a sărbători”, *maha-* „sărbătoare”, „festival (al primăverii)”, DS, p. 556a		
(256)	*MAN-*	„gândire, credinţă”, „imaginaţie”, „consideraţie”„onor”, „speranţă”, DS, p. 550a		
(257)	*mān-*	„zeitate ocrotitoare a familiei/casei”, DELL, p.383b;		
(258)	*MANGA LYA-*	„care poartă noroc, de bun augur”,DS, p. 544a		
(259)	*ma-*	“temă a pronumelui personal”,“persoană”, DS, p. 546b		
(260)	*mantha-*	„agitare”, „întoarcere”; „a freca lemnele”; „a răsturna”; „a produce foc prin frecare”; (fig.) „a încălzi” (n.n.), DS, p. 552a		
(261)	*MĀ-*	„a măsura”, DS, p. 560a		
(262)	*māra-*	„a ucide”; (fig.) „a adormi”,DS, p. 565a		

(263)	*mārga-*	„drum, cale”, DS p. 565 b		
(264)	*Marut*	„fiul lui Rudra”,DS, p. 607a		
(265)	*marutān dolita*	„agitat de briză”, (*maruth* „nor”), *dola-* „oscilație, balans”, DS, p. 565a		
(266)	*mata-* (*MAN-*)	„onorat”; „credință”, dar şi „loc de onorare/ de manifestare a credinței (n.n.)”, DS, p. 545b		
(267)	*matha-*	„chilia unui pustnic”, „loc de meditație/ rugăciune pentru un viitor brahman”, DS, p. 544b		
(268)	*MI-*	“a observa”, “a percepe”, “a înțelege”, „a simți”; (fig.) „a vedea”, (n.n.), DS. p. 567a		
(269)	*MO-*	“a elibera”,DS, p. 577b		
(270)	*mokş-* (*MUC-*)	„a elibera”, „a detaşa”; (fig.) „a vindeca”,DS, p. 570 a		
(271)	*mokşa-*	“eliberare”, “eliberarea de existență/ de rău, DS p. 577b		
(272)	*moha-*	„halucinație”„iluzie”, DS, p. 578a		
(273)	*MUH-*	„a fi sau a deveni inconştient”; „a pica în greşeală”; „a eşua”, DS, p. 571b -572a		
(274)	*na-*	„particulă de negație”, DS, p. 347 a	*na-*	particulă de negație, PIE (n.n.)

(275)	*nava-*	„nou, proaspăt, tânăr, puternic”, DS, p. 353a		
(276)	*nadha-* (*NAH-*)	„ataşat”, „legat”, „asamblat”„reunit”, DS, p. 349b		
(277)	*ne-*	particulă de negație în limba skr. (n.n.)		
(278)	*nemi-*	„circumferință”, „înconjur”, DS, p. 392b		
(279)	*neya-*	„care trebuie ghidat/ condus/ guvernat”/ (fig.-n.n. „chemat”); „care trebuie pus într-o situație”, DS, p. 392b		
(280)	*nejaka-*	DS, p….		
(281)	*nih-*	„negare”, „absență”, „privațiune”, „în afară de”, „dispariție”, DS, p. 359a	*ni-*	“particulă de negare în skr. (n.n.), PIE
(282)	*no-*	„particulă de negare a acțiunii unui verb”, DS, p. 394a		
(283)	*NU-nauti*, *nutya*	„a clama”, „a aclama, a celebra”, DS, p. 391a		
(284)			o	„cu”, DIE, p.772
(285)			*obhi-*	„sus”, „de sus”, „în sus”, DIE, p. 772
(286)	*odana-*	„a fierbe”, „a clocoti”, DS, p. 169a		
(287)	*ogha-*	„val”, „curent rapid”;„multitudine”, „masă”; „numele unui rege”,DS, p. 168b -169a		

(288)	*ojas-*	„forță fizică”, „energie”, DS, p. 169a		
(289)	*okas-*	“casă/ locuință”; (fig.) “cuib”, DS, p. 168b		
(290)	*om,on/ OM*	„particulă de afirmare sacră/ sfântă sau solemnă”; „silaba sacră OM”, DS, p. 169a		
(291)			*ondo*	„în”, vezi *ondo*, *ondi*, *ando*, *andi* (n.n), PIE
(292)			*ōr-* ,*ōra-*, *ōrare-*	„a chema,,, „a striga”; „a căuta”, „a invoca”, „a comunica”, „a intra în comuniune”, „a împărtăşi”, DIE, p. 781
(293)			*ōr-, ər-*	„a chema”, „a striga”, „a căuta” vezi lat. *ōrō-, - āre* „invocare ritualică”, DIE, p. 781
(294)			*-os*	sufix i-e specific, PIE (n.n.)
(295)			*-os*	terminație de nominativ singular la substantive, PIE

(296)			*ōụ(i)-*, *ov(i)-*	"care aparține unei păsări", DIE, p. 783
(297)			*ov(a)-*, *ova-*	„particulă i.-e. care semnifică locul de desfăşurare a unei acțiuni" (n.n.), DIE, p....
(298)	*pa-*	„care bea"; „care protejează", „care păstrează"; „care apără", DS, p. 395b	*p(h)a-*/ *p(h)ə-*	« a (se) umfla », « a (se) îngrăşa »; « a bea », « a înghiți », RNLR, p. 29-30, (25.)
(299)	*palaça-*	„frunză", „petală", DS, p. 423b		
(300)	*panna-* (*PAD-*)	„căzut"; „plecat", DS, p. 403a		
(301)	*pa(ra)sh-*	„lângă", „aproape", DS, p. 406a		
(302)	*para-*	„depărtat", „străin", „vechi", „bătrân", „ultim", „depăşit"/ „punctul cel mai depărtat", DS, p. 403a		
(303)	*path-*	„drum, conduită", DS, p. 401a		
(304)	*peya-* (*PA-*)	„care este de băut", „potabil", „care poate fi înghițit/ gustat"; „băutură", DS, p. 448	*p(h)a-*/ *p(h)ə-*	« a (se) umfla », « a (se) îngrăşa »; « a bea », « a înghiți », RNLR, p. 29-30, (25.)

(305)	*PHAL-*	„lumină/ căldură”, „a străluci”, „a reflecta lumina”, DS, p. 502b	*p(h)aly-*, *p(h)əly-*	„a arde”, „a fi cald”, „a ustura”, „a fi dureros”, RNLR, p. 35-36, (37.)
(306)	*phar(pha)-*	„a se mişca continuu”, „a se zbate”, „a zvâcni”, „a depăşi/ întrece”, DS, p. 502b	*p(h)ar-* / *p(h)or-*, *p(h)r-*	« a precede », « a întrece », RNLR, p. 30, (26.); vezi şi *p(h)ir-*/ *p(h)er-* « a tremura, a scutura; a se teme, a-i fi frică », p. 30, (38)
(307)	*pha*(*ta*)-	„precum capul unei cobre”,DS, p. 502b		
(308)	*pita-*	„supt”, „absorbit”; (fig.)„desumflat”, „uscat”, „chircit”, DS, p. 435b		
(309)	*PLU-*	„a pluti”, „a naviga”, „a înota”; „a se scălda”; „a plana”, „a zbura”, DS, p. 502a		
(310)			*pō-*	„afară/afară din/ în afara”, DIE, p. 839
(311)	*poşa-*	„hrănire”, „întreținere”, „hrană”; ”care hrăneşte”, DS, p. 448b		
(312)	*pāşāna-*	„piatră”,DS, p. 433a		
(313)	*PRC-*	„a amesteca”, „a împreuna”, „a uni”, DS, p. 446a		

(314)	*PṚ –*	„a umple”, „a satisface”, „a mulțumi”, „(a fi) plin de”; (fig.) „a vindeca”, DS, p. 447b-448a		
(315)	*pra-sava-*	„procreare”„generare”, „concepție”„naștere” „fecunditate”, DS, p. 448b		
(316)	*prāç-* (prash-)	„a mânca”, „a devora”; (fig.) „a devora”, DS, p. 497b		
(317)	*priya-*	„iubit”, „scump”, „favorit”, DS, p. 498a		
(318)	*pron- (MIL-)*	„a deschide ochii”, DS, p. 501b		
(319)	*PŪ-*	“a purifica”, “a clarifica”, „a filtra”, „a elibera”, DS, p. 443a		
(320)	*PYĀ-*	„a umfla”, „a dilata”,DS, p. 450a		
(321)	*rā-*	„care dă”; (fig.) „care determină”,DS, p. 602		
(322)	*ra-*	„care dă”, DS, p. 595a		
(323)	*RADH-*	„a aştepta”, „a împlini”, „a realiza”,DS, p. 605a		
(324)	*rā-*	„care dă”,DS, p. 602		
(325)	*rāsa-*	„a unui dans rustic al lui Krishna şi Gopi; un fel de cântec”, DS, p. 605 b		
(326)	*raj –*	„a domni”, „a conduce”, „a stăpâni”, DS, p…..		
(327)	*rasā-*	„pământ, sol”,DS, p. 601a		
(328)	*ra-*	„care dă”,DS, p. 595a		
(329)	*RĀ-*	„a da”, „a conferi”, DS, p. 601b		

(330)	*RAC-*	„a compune”, „a forma”, „a realiza aspectul”, „a decora”, „a orna”, „a se îndrepta spre”,DS, p. 596b		
(331)	*RAH-*	„a separa”; „abandonat”, „solitar”, „părăsit”, DS, p. 601b		
(332)	*RIBH-*	„a mugi”, „a vui”, „a foşni”, DS, p. 606a		
(333)	*RIŞ-*	„a pieri”, „a lipsi”, „a fi distrus”, „a eşua”, „a abandona”, „a părăsi”, DS, p. 606a -b		
(334)	*rodas-*	„cer şi pământ”, DS, p. 609b		
(335)	*rolamba*	“mânăstire/ altar”, DS, p. 610a		
(336)	*RU-*	“a striga”, “a urla”, “a face zgomot”, “a striga tare”, “a bâzâi”, DS, p. 606b		
(337)	*RUH-*	„a urca”, „a se înălța”, „a se îndrepta spre”, DS, p. 607b -608a		
(338)	*RUJ-*, *rugna-*	„care suferă”; „insultat”, „umilit”,DS, p. 606b-607a		
(339)			*sa-*	“tot”, “toată”,“toți”, “toate”, PIE, (n.n.)
(340)	*sākşād-*	„a (se) face vizibil”, „a (se) evidenția”; „a vedea exact/ direct/ în realitate”, DS, p. 827a		

(341)	*salila*	"a oferi o libație (de apă) morților", DS, p. 820a	*sal-*, *sel-*	« a țîşni, a sări », RNLR, p. 53, (72.)
(342)	*sara-*	"cordon"; "fortificație"; „zid" (fig. - n.n.)", DS, p. 815a	*syir-*, *syer-*	« a răsuci, a lega; bandă, sfoară; venă, tendon", RNLR, p. 50, (67.)
(343)	*sad –*	„de baştină, al pământului", DS, p. 581a		
(344)	*SĀ-,SI-, SO-*	"a lega", DS, p.826b	*syir-*, *syer-*	« a răsuci, a lega; bandă, sfoară; venă, tendon", RNLR, p. 50, (67.)
(345)	*sam-MA-deva-*	„a avea aceeaşi dimensiune, a fi eg(a)lă cu o zeiță", DS, p. 813 b	*sem-*, *som-*	« a se asemăna, a semăna, asemănător, la fel », RNLR, p. 52, (71.I)
(346)	*sanātana-*	„etern, nemuritor", DS, p. 774a	*san-*, *sen-*	« a simți, a percepe », RNLR, p. 53, (73.I)
(347)			*sar-*	„cum", „precum", „la fel", „tot aşa", PIE, (n.n.) şi în limbile neoindiene
(348)	*satta-*	„existență", DS, p.770		
(349)	*sava-*	„incitare", „ordin", DS, p.820b		

(350)	*sā* (v. *tad-*)	"a (se) rupe/ bate/ răni/", „a răzbuna"; „jos",DS, p.826b şi p. 273b		
(351)	*sādhu*	„om virtuos, sfânt", „om care prevede viitorul",DS, p. 829b		
(352)	*SE-*	„a uda", „a stropi", „a umezi", „a împrăştia", (fig.) „a emana", DS, p.859a	*ser-*, *sor-*	« a se mişca repede, a curge, a se târî », RNLR, p.48, (63.I)
(353)	*SE-* (*SŬ-*)	„a crea", „a avea forţă", DS, p. 859b şi 856b	*ser-*, *sor-*	« a se mişca repede, a curge, a se târî », RNLR, p.48, (63.I)
(354)	*SU-*	"a pune", "a apăsa", DS, p. 840b	*ser-*, *sor-*	« a se mişca repede, a curge, a se târî », RNLR, p.48, (63.I)
(355)	*su-*	„bine", „bun", „frumos", „agreabil", „convenabil", DS, p. 840		
(356)	*SŬ-*	"a fi în mişcare", "a da un impuls"; "a crea", DS, p. 856b	*ser-*, *sor-*	« a se mişca repede, a curge, a se târî », RNLR, p.48, (63.I)
(357)	*seka-*	„emisie de lichid"; „a uda", „a umezi", DS, p.859a	*ser-*, *sor-*	« a se mişca repede, a curge, a se târî », RNLR, p.48, (63.I)
(358)	*seva-*	„omagiu", „cult", DS p. 860a		

(359)	*sevita-* (SEV-)	„servit”, „onorat”, DS p. 860a		
(360)	*SI-*(*SĀ-*), *tad-*	„a lega”,DS, p. 826b	*syir-*, *syer-*	« a răsuci, a lega; bandă, sfoară; venă, tendon”, RNLR, p. 50, (67.)
(361)	*smaya-*	„îngâmfare”, „orgoliu”, „mândrie”; „personificarea orgoliului”, DS, p. 874a		
(362)	*smayādi ka-*	„bazat pe aroganță şi orgoliu”; DS, p. 874a		
(363)	*sima-*	”frontieră”, „limită”, „separare”, DS, p. 840a	*syir-*, *syer-*	« a răsuci, a lega; bandă, sfoară; venă, tendon”, RNLR, p. 50, (67.)
(364)	*SKAND-*	„a sări”, „a curge”; „a scobi”; „a scutura”; „a scurma”; „a face să sară”, DS, p. 804b		
(365)	*SO-*,*SI-*	„a lega”, „a înfăşura/ înfăşa”, „a îmbrăca în armură (fig.)”,DS, p. 826b		
(366)	*st-, stha*, *sthiti*	„faptul de a sta/ a rămâne”/ „a fi stabil/ constant”; „starea de nemişcare// stabilitate/ continuitate/ permanență”, DS, p.867b, 869b	*stha-*, *sthiti-*	„starea de nemişcare/ stabilitate/ continuitate/ permanență”, PIE, (n.n.)
(367)			*sthiti*	„stabilitate/ acțiune de păstrare a lo-

				culului”, (31), (32)
(368)	*soma-*, (*sona-*, *shoma-*, *shona-*)	„Luna/ astrul Lunii”; „Zeul Luna”, DS, p. 861b-862a		
(369)	*STR̨-*	„acoperit de”, întins pe sol”, „presărat”, „acoperit”, „aşternut cu ramuri, frunze”, DS, p.866b		
(370)	*SU-*	„a presa”, „a presura” „a apăsa”; (fig.) „a produce suferință” (n.n.), DS, p. 840b	*ser-*, *sor-*	« a se mişca repede, a curge, a se târî », RNLR, p.48, (63.I)
(371)	*SŬ-*	„a crea”, „a procrea”; „a produce”, „a naşte”; fig.) „a reface”, DS, p. 856b	*ser-*, *sor-*	« a se mişca repede, a curge, a se târî », RNLR, p.48, (63.I)
(372)	*su-mati-*	„a avea plăcere să..”; „a fi versat, avizat”,DS, p. 149a		
(373)	*súrya-*	„Soare/ zeu al Soarelui”, DS, p. 858a		
(374)	*ça-*	„care distruge”,DS, p. 711b		
(375)	*ÇAM-*	„a distruge, a ucide, a suprima”, DS, p. 717 b		
(376)	*ÇUR-*	„a tăia”, „tăietură”,DS, p. 736b		
(377)	*TA-*	„a etala”, „a alunga”, „a continua”; „a respecta ritualul”; „a pregăti”, DS, p. 276a	*t(h)el-*, *t(h)ol-*, *t(h)l-*	„a ridica, a întinde, a extinde”, RNLR, p. 42, (52.I)

(378)	*TAM-*	„a îneca”, „a sufoca”; „a lăsa perplex”, „a paraliza”, DS, p. 278a		
(379)	*TAN-*	„a întinde”, „a tensiona”; „a alunga”, „a elimina”, DS, p. 276a	*t(h)an-*, *t(h)on-*, *t(h)n-*	„a întinde, a extinde”, RNLR, p. 45, (56.I)
(380)	*ta-* (*tad*)	„dată”, DS, p. 273a	*t(h)an-*, *t(h)on-*, *t(h)n-*	„a întinde, a extinde”, RNLR, p. 45, (56.I)
(381)	*ta-, TAD-*	„a rupe”, „a distruge”, „a răni”,„a despărți”, „a lovi”, „a bate”, „a pedepsi”, DS, p. 273b - 274a, 275b	*dal-*	« a tăia, a răni, a găuri », RNLR, p. 38, (42.)
(382)	*ta-*(*tad-*)	„aici jos”; „lume”, DS, p. 271a;	*d(h)ey-* , *d(h)e-*	« a aşeza, a pune, a plasa », RNLR, p.37, (39.I)
(383)	*TAN-* (*TĀ-*)	„a se întinde”, „a se alungi”, „a se prelungi”, DS, p. 876 a;	*t(h)an-*, *t(h)on-*, *t(h)n-*	„a întinde, a extinde”, RNLR, p. 45, (56.I)
(384)	*tara-*	“barcă/ luntre de trecere/ salvare/ traversare”		
(385)	*te-(tad-)*	„acesta”, „aceasta”, „acela”, „cel care”,DS, p. 274b		
(386)	*TE-*, *ta-* (*tad-*)	„dată;„aici jos”; „lume”, DS, p. 271a, 273a	*d(h)ey-* , *d(h)e-*	« a aşeza, a pune, a plasa », RNLR, p.37, (39.I)
(387)	*th-*	„a da”, „a pune”; *a-th-* „a lua”, „a ridica”, DS,	*d(h)ey-* , *d(h)e-*	« a aşeza, a pune, a

		p. 19a		plasa », RNLR, p.37, (39.I)
(388)	*tejah-*	„lumină", „energie", „forță vitală", „zeitate protectoare", DS, p. 289a		
(389)	*tejo-*	„izbucnire de lumină/ glorie"; „luminos", „strălucitor", „clar", DS, p. 289b		
(390)	*TIJ-*	„a înțepa", „a incita", „a excita", „a provoca", „a trezi la viață"; „a îndura", „a suporta cu fermitate", DS, p. 283b		
(391)	*TIM-*	„liniştit/ imobil/ fix", DS, p. 283b		
(392)	*toya-*	„a împlini un rit al apei", „a face libații Manilor", DS, p. 290a		
(393)	*TO-*	„a satisface", „a mulțumi"; „a face plăcere"; „a produce bucurie", DS, 290a		
(394)	*TO-*	„a satisface", „a mulțumi", „a face plăcere", DS, p. 290a	*t(h)ar-*, *t(h)ər-*	« a se sătura, a fi sătul, a crește, a adăuga », RNLR, p. 40, (48.I)
(395)	*toda-*	„înțepătură", „incitare" „ împungere",; „durere care zvâcneşte", „junghi", DS, p. 290a	*t(h)ar-*, *t(h)ər-*	« a se sătura, a fi sătul, a crește, a adăuga », RNLR, p. 40, (48.I)

(396)	*tolana-*, *tulā*	„ridicare”, „a înălța”; „cântărire”; „balanță, cântar”, DS, p. 290a	*t(h)el-*, *t(h)ol-*	« a ridica, a extinde, a întinde, a înălța », RNLR, p. 42, (52.I)
(397)	*TṚ-*	„a traversa”, „a trece”; „a conduce”, „a ghida”, „a salva”; „care trece, traversează/ care întâlneşte alt râu”, DS, p. 288b-289a		
(398)	*TRA-* *(TRAI-)*	„a proteja”, „a salva”, „a păstra”, „a apăra”, „a conserva”, DS, p. 291b		
(399)	*TRAI -*	„a păstra, a proteja, a salva, a preserva”, „a respecta (fig.- n.n)”, DS, p. 291b		
(400)	*tri-*	„trei” (skr.)	*tri-*	„trei” (PIE)
(401)			*- tsa*	sufix care marchează existența unei mişcări de deplasare, curgere, afluire etc.,PIE (n.n.)
(402)	*TYAJ-*	„care se eliberează”, “cel care îşi părăseşte corpul“,DS, p. 290 b		
(403)	*tu-*	“or, „sau”, „dar”, „şi” (particulă enclitică), DS, p. 285b		
(404)	*TUD-*	„a incita”, „a stimula”,DS, p. 286a		

(405)	*TUL-*	„a scula”,”a ridica”; (fig.) „a vindeca”; „a compara”, „a judeca”, „a evalua”, DS, p. 286b		
(406)	*tum-* (*tumala-*)	„tumultuos”, „mult”, „abundent”, „numeros”, DS, p. 286a		
(407)	*tur(īya)-*	“spirit pur”, “zeu (fig.- n.n.)”, DS, p. 286a		
(408)			*-tsa*	în i-e semnifică „loc”; „cu”, PIE, (n.n.)
(409)	*ud-I*	„a se avansa”, „a se ridica”, DS, p. 142b		
(410)	*UD-* *(VAD-)*	„a anunța”, „a chema”, „a comunica”, DS, p.623		
(411)	*ŬH-*, *uhya-*	„a împinge”, „a se extinde; „a înțelege”, „a reflecta”, „a considera”, „a ghici”, „a presupune”, DS, p. 163a		
(412)	*ŬH-*	„a înțelege”, „a reflecta”, „a considera”, DS, p. 163a		
(413)	*ujja-*	“care delasă”, “care renunță”, “care abandonează”, DS, p. 136a		
(414)	*UJJH-*	„curățat”, „lăsat”, „ liber de”, „descărcat”, DS, p. 136a		
(415)	*um-*, *un-*	„ridicare, punere sus”; (fig.) „prețuire”, DS, p. 147a		
(416)	*un-*	„ridicare”, „punere sus”; (fig.) „prețuire”		

(417)	*un-NI-*	"a ridica"; "a separa", DS, p. 147a		
(418)	*ŭn(a)-*	„inferior", „scăzut", „mai mic decât",DS, p.162a		
(419)	*UP-* (*VAP-*)	„a răspândi", „a dispersa", DS, p. 626a		
(420)	*upa-*	„aproape de", „spre"; „situaţia de mişcare aproape, spre", DS, p.148a		
(421)	*uru-*	„mare", „larg"; „excelent"; „pământ"; „drum", (fig.)"tare", DS, p. 160b		
(422)	*usra-*	"clar", „rază",DS, p. 162a;		
(423)	*UŞ-*	„a arde"; „a pedepsi"; „a distruge", DS, p. 161b		
(424)	*ut-*	„mişcare de desprindere/ mişcare/ despărţire, împărţire"; „acţiune de presare,ţinere pe loc în vederea unei mişcări (n.n.), PIE		
(425)	*uta-*	„în adevăr", „foarte", DS, p. 136b		
(426)			*-va*	particulă indo-europeană care semnifică locul derulării unei acţiuni, PIE, (n.n..)
(427)	*VA-*	„a sufla"; „a simţi"; „a sufla pe"„a răspândi", „a împrăştia", DS, p. 635b		

(428)	*va* (*iva*)	„pentru cele spuse”, „în aceeaşi manieră”, DS, p. 620a, p. 132b		
(429)	*VAC-*	„a vorbi”, „a spune”; „a răspunde”; „a anunța”; „a recita”, „a povesti”, DS, p. 621b, 624b		
(430)	*vāja-*	„hrană rituală”,DS, p. 673b		
(431)	*VAS-*	„a se înveli”, „a se îmbrăca”/ „a locui”, „a sta”, „a rămâne”/ „a străluci”,DS, p. 633a		
(432)	*vasa-*	„locuire”, „situație”, „stare”, DS, p. 642b		
(433)	*vakti-*	„parolă”, „discurs”,DS, p. 620b		
(434)	*vaktṛ-*	„care vorbeşte”, „orator”, „om cu elocință”,DS, p. 620b		
(435)	*vedya-*	„a cunoa□te, a învăța, a înțelege”; „a recunoa□te ca”, DS, p.695a		
(436)	*VI-*(*VĀ-*)	„a sufla”, „a sufla pe”, „a răspândi”, „a împrăştia”,DS, p. 635b		
(437)	*vi-*	„fără”, particulă de negație/ privativă în i-e şi skr. (n.n.)	*vi-*	„fără”, particulă de negație/ privativă în i-e şi skr. (n.n.)
(438)	vi-*LOK-*	„a privi, a examina; a privi de sus; a înțelege, a lua în considerare”, „sau”, DS, p.674a		
(439)	*vi-LOK-in*	„cel care priveşte de sus (din ținutul de munte! –		

		n.n. etc.)", DS, p.674a		
(440)	*vi–l(o)k(a)-in*	„cel izolat, cel solitar, cel departe de oameni - n.n.", (n.n.), DS, p.674a		
(441)	*vodhum-* (*VAH-*)	"a conduce", "a dirija"; "a pune în mişcare", DS, p. 700a, p. 635a		
(442)	*VṚ-*	„a acoperi, a înconjura, a învеli, a ascunde", DS, p. 688b		
(443)	*VṚŞ-*, *varşati*	„a ploua, a stropi", „a ura belşug", „a onora, binecuvânta, a se închina (fig.)", DS, p. 691b		
(444)	*VṚT-*	„care se întoarce, încercuieşte", „care se transformă în cerc", DS, p. 689b		
(445)	*vṛka-*	„lup",DS, p. 689a		
(446)	*vodhā-*	„femeie care este luată (în ideea căsătoriei)", DS, p. 700a		
(447)	*yā-*	„care pleacă/ merge"; „care descoperă/ arată", DS, p.589a		
(448)	*YĀ-*	„a merge", „a pleca", „a se pune în mişcare", DS, p.588b		
(449)	*yaji-*, *yajña*	„sacrificare, sacrificiu, oblaţiune, ritual"; „a onora prin sacrificiu", DS, p. 581a		
(450)	*yan* (*yad*)	„la fel ca", „în maniera"„echivalent", DS, p. 586a		

(451)	*yaças-*	„glorie, renume”, DS, p. 588a		
(452)	*yathā-*	„în manieră de”, „astfel”, „la fel cu”, „în conformitate cu”, DS, p. 583b		
(453)	*yo* – (*ya* -)	„(eu/ el) cel care sunt/ este”, DS, p. 581a şi p. 593a		
(454)	*yoni-*	“naştere, origine”, DS, p. 594b		
(455)	*yuta-* (*YU-*)	“ataşat la”, “combinat cu”; “care constă în”, “despre”, DS, p. 592a		

B. METODA PENTRU STUDIUL TEXTELOR SACRE DACICE SCRISE ÎN YAJNA VAHA

Pentru evidențierea acestei metode se propune derularea următoarelor faze:

1. Împărțirea cuvântului în particule/ structuri sanskrite/ indo-europene cu următoarele subfaze:

a) Punerea în paranteză a elidărilor care s-au produs la formarea cuvântului;

b) Acolo unde, în sanskrită, nu există o particulă corespondentă, aceasta va fi căutată în fondul indo-european şi utilizată ca atare;

2. În particulele/ structurile inițiale identificate unde apare litera „z", aceasta se va înlocui cu litera „s" (în sanskrită nu apare litera „z"!); *te, le, de, po* vor fi înlocuite cu *ta, la, da, pa* în mod corespunzător; pe lângă aceste modificări, se va urmări „sanskritizarea" cuvintelor din *limba dacă* prin reintroducerea *aspiratelor*; *bh*, *dh*, *gh* şi prin reconsiderarea *velarelor* simple în sensul revenirii lor, acolo unde este cazul, la *velare palatale*, sau la sunete *labio-velare* (vezi caracteristicile *limbii proto/indo/ europene*!).

3. Dacă nici în sanskrită sau fondul indo-european nu există corespondent identic cu cel din cuvântul analizat, atunci se va proceda la identificarea şi folosirea din sanskrită a particulei/ structurii cu asemănarea fonetică cea mai apropiată;

4. Dacă una dintre particule, ca semantică, face notă discordantă cu celelalte particule componente ale cuvântului se va căuta un sens figurat care să fie în consonanță cu semnificația celorlalte particule sau să permită armonizarea acestora;

5. Armonizarea efectivă a particulelor evidențiate anterior va avea în vedere următoarele subfaze;

a) Verificarea dacă structura de ansamblu (cuvântul despărțit în particule/ structuri) se încadrează în una dintre schemele de formare a cuvintelor compuse permise de limba sanskrită;

b) În cazul în care se identifică una dintre schemele permise, se trece la interpretarea efectivă a cuvântului analizat;

c) În cazul în care nu se identifică niciuna dintre schemele permise de limba sanskrită, se reia întregul proces de analiză începând cu faza 1);

6. Verificarea armonizării sensului identificat cu adevărul (cunoscut!) istoric, geografic, cultural, religios, social, politic etc. al perioadei la care se raportează sensul găsit pentru cuvântul interpretat; în funcție de rezultat, se realizează următoarele acțiuni:

a) Dacă există armonizare şi consonanță între sensul aflat şi vectorii perioadei, locului, mentalității etc. la care se referă interpretarea, atunci se consideră încheiată cercetarea privind etimologia cuvântului în cauză şi se trece la punctul 7);

b) Dacă nu există armonizare (în condițiile de la punctul a)!) atunci se reia întregul proces începând cu punctul 5) b) prin explorarea altor semnificații semantice sugerate de semnificația particulelor/ structurilor analizate;

7. Verificarea sensului aflat la punctul 6) pentru cuvântul analizat cu contextul în care este interpretat (text/ inscripție, tipul textului, domeniul abordat etc.);

1. Dacă se constată armonizare şi consonanță şi cu acest nivel al interpretării/ verificării cuvântului analizat, se consideră încheiat procesul de analiză a cuvântului în discuție;

2. Dacă nu, se reia procesul de căutare a semnificației cu punctul 6);

Observații:

- Vom folosi ca reper limba sanskrită (mai exact *sanskrita vedică*, structurată deplin în jurul anilor 2000 A.H.) moment al migrațiilor indo-europene atât spre Europa cât şi spre Nordul Indiei;
- Semnalăm imposibilitatea utilizării directe a fondului indo-european, pentru cercetarea noastră, datorită faptului că, în structura acestuia, pentru aceeaşi particulă lexicală, există foarte multe sensuri preluate din toate limbile indo-europene;
- Chiar dacă utilizăm metoda semnalată mai sus, având ca reper limba sanskrită vedică, în esență, în mod implicit, cercetarea vizează

structuri indo-europene, asimilate prin structurile sanskrite (la rândul lor în totalitate indo-europene!);

În cele ce urmează se explicitează etimologia proto-indo-europeană prin prismă sanskrită a cuvintelor dacice. În esență, punctul **C** de la fiecare cuvânt va avea forma sintetică dată de raportarea la tabelul anterior. Astfel, punctul **C** de la BRAȘOV va putea fi exprimat ca o conjuncție de trimiteri **C**: (106)&(47)&(296) etc.

IX. TOPONIME, HIDRONIME, ONOMASTICE ŞI PLANTE DACICE ÎN INTERPRETARE INDO-EUROPEANĂ

Vom folosi în continuare următoarele notații:
D – denumirea
P – proveniența
S – semnificația sanskrită
C – comentariul

A. LOCALITĂȚI ŞI REGIUNI

D: ***ABRUD***
P: ABHR(A)–UD
S: „[locul] unde este chemată/ se anunță ploaia";
C: *abhra-* „nor de ploaie sau furtună", „ceață", „nor, în general", „atmosferă", „cer", DS, p. 73; *UD- (VAD-)* „a anunța", „a chema", „a comunica", DS, p. 623;

D: ***ALBAC***
P: AL(I)–BAK(A)
S: „[locul unde sunt] cârduri/ cete de bâtlani";
C: *ali-* „albină"; „roi", „cârd", „ceată", DS, p. 83b; *baka-* „tip/ specie/ fel de bâtlan", DS, p. 504;

D: ***ARAD***
P: A–RADH
S: „plecare de la locul de aşteptare/ popas/ destinație", „locul de plecare/ de unde se pleacă";
C: *ā* „prep. abl. „(plecând) de la", „după", DS, p. 107; *RADH-*, „a aştepta", „a împlini", DS, p. 605a;

D: ***ARDEAL***
P: ARDHA–LIYA

S: „ţinutul care se ascunde/ dispare (datorită munţilor! n.n.)/ ţinutul din mijloc", „ţinutul din/ de mijloc";
C: *ardha* „ţinut, regiune"; „în mijlocul", DS, p. 81b; *liya* „care se ascunde, dispare", DS, p. 616a;

D: ***ARGETOAIA***
P: ARGH(A)-E–TOYA
S: „locul unde vin cei care onorează Manii";
C: *argha-* „valoare, preţ", „onoare", „preţuire", DS, p. 79b; *e-* „a sosi", „a veni" „a fi venit/ sosit"; *toya-* „a împlini un rit al apei", „a face libaţii Manilor", DS, p. 290a; vezi: *Manii*, zeităţi protectoare ale casei, vetrei, căminului în mitologia romană şi la alte popoare indoeuropene printre care şi dacii; *Argetoaia*, localitate în judeţul Dolj;

D: ***ARGINEŞTI***
P: ARGH(A)–IN–ESTI
S: „[locul] în care se mută cei care sunt nobili/ au onoare";
C: localitate în judeţul Mehedinţi; vezi din tabel *argha-* şi *IN(G)-* etc;

D: ***BANAT***
P: BHAN(J)-AT(TA)
S: „zonă de apărare/ turn de g(a)rdă": punct de decizie/ comandă";
C: *BHAÑJ*, *bhanakti* „a sparge", „a tăia bucăţi", „a bate", „a dispersa", „"a apăra", „a învinge", „a împiedica", „a dispersa", DS, p. 524a; *aţţa* „donjon", „turn de apărare", DS, p. 9b; vezi şi *ban* „ cel care conduce/ se pronunţă, decide un/ într-un banat", de la *BHAN-*, *bhanati-* „a vorbi, a zice", „a declara, a se pronunţa", „a decide", DS, p. 524a;

D: ***BABAR***
P: BHA–(A)B–AR
S: „[locul unde] semnele Zodiacale sunt intense"; este locul de iniţiere al solomonarilor;
C: *bha-* „stea", „semn Zodiacal", DS, p. 522; *ab(hi)-* „spre", „cu superioritate", „cu intensitate" (2), ; *-ar*, particulă indo-europeană care marchează de obicei realizarea unei acţiuni specifice sau o specializare;

D: ***BELCIN***
P: BE-(I)L-CI-(I)N
S: „[locul/ spațiul] care nu rămâne pe loc/ nemişcat ci creşte”;
C: *bi-*, *be-*, *ba-* particule de negare în i-e (n.n.); *IL-* „a se ține nemişcat”, DS, p. 132b; *CI-* „a aranja”, „a acumula”, „a creşte”; „a căuta”, „a observa”, DS, p. 249a; *-in* particulă care semnalează existența unui agent al mişcării/ acțiunii” (n.n.); localitate în Dolj;

D: ***BRABOVA***
P: BRA(H)–BHO–VA

S: „[locul] unde preotul cheamă/ invocă zeul”;
C: localitate în județul Dolj; *brah(ma)-* „preot”, *brahman-* „preot al credinței”, DS, p. 520a; *bho/ bhos* „interjecție de interpelare/ interogare/ apelare, de obicei repetată”, DS, p. 541a; *va* particulă indo-europeană care semnifică locul derulării unei acțiuni (n.n.);

D: ***BRAŞOV***
P: BR(U)-AS-OV(I)
S: „[loc] declarat pe aşezarea care aparține unei păsări”;
C: *BRŬ-* „a declara”, „a povesti”, DS, p.521b; *AS-* „a fi aşezat”, DS, p. 127b; *-OV(I)* „care aparține unei păsări”,.DIE, p. 783;

D: ***BREASTA***
P: BR-E-ASTA
S: „locul în care sunt abandonați cei care au fost judecați cu responsabilitate”;
C: *BRŬ-* „a povesti”, „a declara”, „a vorbi”; „a judeca cu responsabilitate”, DS, p. 521b; *e-* „a se apropia”,”a sosi”, „a intra în acelaşi statut”; (fig.) „a fi”/ „a fi asemenea”, DS, p. 164b; *asta-* „lansat”, „aruncat”; „abandonat/ părăsit”, DS, p. 104a;

D: ***BUCOVINA***
P: BHU-KO-(O)V-INA
S: „pământ al bucuriilor, păsărilor şi soarelui”;

C: *bhū-* „pământ”, DS, p. 535a; *ko-* pluralul de la *ka-* „bucurie”, „fericire”, DS, p. 170b; *ōụ(i)-*, *ov(i)-* “care aparţine unei păsări”, DIE, p. 783; *ina-* “prinţ/ rege”; “soare”, DS, p. 131b;

D: ***CALOPĂR***
P: KALA- PAR(A)
S: „[locul] unde îşi împlinesc destinul cei străini”;
C: *kāla-* „punct de timp determinat”, „anotimp”, „destin”, „moment al morţii”, DS, p. 190b; *para-* „bătrân”, „vechi”, „ultim”; „străin”, DS, p. 403; la fel de interesantă este şi etimologia latină: KALO – PĂR, cu semnificaţia „[locul] unde sunt chemaţi cei care vor fi pereche”; vezi *kalō–as–āre* „a aclama”, „a proclama”, „a convoca”, DELL, p. 876; *pār* „care merg spre împerechere”, „pereche”, DELL, p. 681; vezi şi etimologia ţigănească: KALO–PĂR „[locul] unde sunt cei cu burta neagră (ţiganii – n.n.)”; vezi ţig. *kalo* „negru” şi ţig. *păr* „burtă”; ultima etimologie este sugerată de îndeletnicirea etnicilor ţigani din această localitate (fabricarea cărămizilor);

D: ***CHIŞINĂU***
P: K(U)-ISH-INA-(A)U
S: „pământul dorit de soarele aflat sus/ pe cer”;
C: *ku-* „pământ”, DS, p. 196a; *IŞ-* „a dori”; „a aştepta”, „a alege”, „a căuta”, DS, p. 132b; *ina-* „prinţ/ rege”; „soare”, DS, p. 131b; *au-* „aflat sus”, „depărtat”; (fig.) „pe cer”(n.n.), DIE, p. 73;

D: ***CLEANOV***
P: KL-E-AN-OV
S: „[locul în care]se clarifică/ judecă ceea ce vine/ soseşte şi există/ se află aici”;
C: *KL-* „mişcare de cernere/ separare/ evidenţiere/ clarificare” (f.i.e.); e- „a se apropia”, „a sosi”, DS, p. 164b; *AN-* „a respira”; (fig.) „a trăi”, „a exista”; DS, p. 25b; *ov(a)-*, *ova-* „particulă i.-e. care semnifică locul de desfăşurare a unei acţiuni” (n.n.); Cleanov este o localitate în judeţul Dolj unde, probabil, în vremea dacilor se afla un loc de judecată;

D: ***COMANDA***
P: KO-MAN-DA

S: „[locul unde] fericirea/ bucuria este dată de credință”;
C: *ko*-, pluralul de la *ka*- „fericire”/ „bucurie”; *MAN*- „gândire, credință”, „imaginație”, „considerație”, „onor”, „speranță”, DS, p. 550a; *da*- „care dă”, „care conferă/ acordă”; „care ridică”, DS, p. 296a; localitate în Mehedinți;

D: ***CORCOVA***
P: KO-(A)R-KO-VA
S: „[locul unde] fericirea se alătură simțirii bucuriei”;
C: *ko*-, pluralul de la *ka*- „fericire”/ „bucurie”; *ar*- „a potrivi”, „a alătură”, „a lega”, „a construi”, „a adăuga”; „a ploua”, DIE-GK, p.48; *va*- „a sufla”; „a simți”,DS, p. 635a; localitate în Mehedinți;

D: *COZIA*
P: KO–SI–A
S: ”locul de care este legată bucuria/ fericirea”;
C: *ko*- „bucurie, fericire” (pl.); *SI*- (*SĀ*-) „a lega”, DS, p. 826b;

D: *CRAIOVA*
P: KṚ– (R)A(J)–YO–VA
S: „[locul] de unde se manifestă/ produce actul conducerii/ se domneşte”;
C: *KṚ* - „a face”, „a produce”, DS, p. 203a; *raj* – „a conduce”, „a stăpâni”; *yo*–(*ya*-) „(eu/ el) cel care sunt/ este”, DS, p. 581a şi p. 593a; *va* particulă indo-europeană care semnifică locul de origine al derulării unei acțiuni (n.n.);

D: *CUGIR*
P: KU–GIR(I)
S: „pământul de munte”;
C: *giri*- „munte, colină”, DS, p. 229a; *ku*- „pământ”, DS, p. 196a;

D: *DEVA*
P: DEVA
S: „ființă celestă”;
C: *deva* -„ființă celestă”, „dumnezeu”, DS, p. 322a; probabil este vorba de locul unui altar dedicat unei ființe celeste (!?-n.n.);

D: ***DIHAM***
P: DI–HA–(A)M(A)
S: „locul în care se vindecă distrugerile/ loviturile”;
C: *DI-* „dorința/ intenția de a da”, „a sacrifica”, „a acorda”; (fig.) „a vindeca”(n.n.), DS, p. 306a; *ha-* „care ucide”, „care distruge”, DS, p. 882b; *ama-* „cel care”, DS, p. 73b;

D: *DÎLGA*
P: DHI-(I)L-GA
S: „[locul unde aflăm] mulțumirea nemişcării/ repaosului/ odihnei/ liniştii şi a cântecului”;
C: *DHI-* „mulțumire”, „satisfacție”, DS, p. 342a; *IL-* „a se ține nemişcat”; (fig.) „a fi în repaus”, „a se odihni”, DS, p. 132b; *ga-* „care merge”, „care pleacă”; „care cântă”, DS, p. 122a; localitate în județul Dolj;

D: *DOLJ*
P: DOL(A)–J(I)
S: „[ținutul] care învinge mişcarea/ legănarea/ scuturarea norilor”/ „ținutul secetos (n.n.)”;
C: *dola-* „oscilație”, „balans”, „legănare”, DS, p. 327b; *dodhola-* „scuturare, zgâlțâire”, DS, p. 343a; vezi *(do)dola* „chemarea ploii; scuturarea norilor (fig.)” la slavii sudici; *JI-* „ a învinge”, „a cuceri”, „a păstra”, DS, p. 263b; etimologia acceptată este de la slavul *dolina* „câmpie”, *dolj(i)* „ținutul Jiului de câmpie”; se poate remarca faptul că şi această etimologie este plauzibilă şi corespunde realității ca şi cea propusă de noi; este încă o dovadă a faptului că etimologiile se modifică în timp în funcție de consonanța fonetică a denumirii cu sensurile din contextul cultural dominant la un moment dat;

D: *DRĂGĂŞANI*
P: DR̦–AGHA–(A)Ç–AN–I
S: „[locul unde] sosesc cei care înlătură ceea ce este rău”;
C: (posibil loc de întâlnire a solomonarilor sau a preoților care celebrau sacrificii sau libații! – n. n.); vezi: *DR̦-* „a împărți”, „a diviza”, „a separa”,DS, p. 322b; *agha-* „rău”, „impur”, „decăzut”; DS, p. 6a; *AÇ-* „a sosi”, „a păstra”, DS, p. 96b; *ani* - terminație de plural pentru agentul acțiunii în limba skr.;

D: *DROBETA*
P: DR–OBH(I)–E–TA
S: „[locul] unde sunt despărțiți/ separați şi pedepsiți cei care sosesc de/din sus [de Dunăre]";
C: *DR*- „a împărți, a diviza, a separa", „a despărți", DS, p. 322b; *obh(i)*- „sus", „de sus", „în sus", DIE, p. 772; *e* - „a se apropia", „a sosi", DS, p. 164b; *ta-, TA(D)*- „a despărți", „a bate", „a pedepsi", DS, p. 273b; semnificația dacică a acestei localități presupune faptul că, în această zonă, dacii aveau, înainte de sosirea romanilor, un punct strategic, un loc în care cei care veneau din susul Dunării sau al malului drept dunărean erau aşteptați şi pedepsiți; acest fapt s-ar explica poate prin prezența unui pod la *Drobeta* înainte de venirea romanilor (!?) fapt care le permitea dacilor să apere malul drept al Dunării periclitat de cei care veneau din susul fluviului; dacă nu am presupune existența podului înainte de venirea romanilor ar trebui să plasăm *Drobeta* pe malul drept al Dunării, ceea ce nu este adevărat; denumirea *Drobeta* este sigur anterioară venirii romanilor, alfel, împăratul Hadrianus (care a rămas în istorie ca un împărat luminat datorită reformelor sale organizatorice prin care se respecta, pentru prima dată în istoria romanilor, specificul etnic şi cultural al populațiilor din imperiu!) ar fi înființat un municipiu cu nume latin şi nu unul cu numele *Drobeta*;

D: *FILIAŞI*
P: PHAL–I–YAÇ–(AS)
S: „[locul] de unde vine lumina victoriei";
C: *PHAL*- „a străluci", „a reflecta lumina"; *yaç*(*as*)- „glorie, renume", DS, p. 588a; *I*- „a fi pe cale să cadă/ să vină", DS, p. 130b; ca şi la IAŞI, vezi *yaji*- etc.;

D: *GLOGOVA*
P: GLAH–G(H)O–VA
S: „(locul) unde se păstrează pământul/ apa";
C: *GLAH* – „a juca", „a păstra", DS, p. 239; această semnificație identică pentru două localități unde se prelucrează/ prelucra ceramica Teregova şi Glogova) conduce la ideea existenței şi respectării unei zeități a pământului care nu trebuia supărată prin această prelucrare (probabil etapa arderii putea să atragă mânia acestei zeități! – n.n);

D: ***GORJ***
P: GHOR(A)–J(I)
S: „[ţinutul] care cucereşte imensitatea/ înălţimea/ spaţiul”;
C: *ghora-* “teribil”, “imens”, “înspăimântător”, DS, p. 241a; *JI-* „a învinge”, „a cuceri”, „a păstra”, DS, p. 263b; etimologia cunoscută porneşte de la slavul *gora* „munţi” şi are semnificaţia „ţinutul Jiului de munte”, fapt adevărat ca şi etimologia rezultată de noi mai sus; facem aceeaşi observaţie ca şi la ***DOLJ***;

D: ***GRĂDIŞTE***
P: GRAH-DI-(I)Ş-TE
S: „[locul unde] se simte/ înţelege sacrificial anunţat/ trimis/ făcut aici jos [pe pământ]”
C: *GRAH-* „a simţi”, „ a înţelege”, „a percepe”, DS, p. 237a; *DI-* „dorinţa”, „intenţia de a da”; „a sacrifica”, „a acorda”; (fig.) „a vindeca”, DS, p. 306a; *IŞ-* „a dori”, „a aştepta”, „a fi favorabil”, „a alege”; „a căuta”, „a trimite”, „a anunţa”, DS, p. 130b, 132b; *TE-* „dată”; „aici jos”; „lume”, DS, p. 271a, 273a;

D: ***HARGHITA***
P: HA–(A)RGH(A)–I–TA
S: „(ţinutul) onorat cu adevărat prin pedeapsa predestinată”;
C: *ha*, particulă pentru sublinierea adevărului, veridicităţii, DS, p. 882; *argha-* „valoare, preţ”, „onoare, preţuire”, DS, p. 79b; *I-* „a fi pe cale să cadă/ să vină”, DS, p. 130b; *ta-* (*TAD-*) „a rupe”, „a bate”, „a răni”, „a pedepsi”, DS, p. 274b; DS, p. 274b;

D: ***HAŢEG***
P: HA–(A)T(I)–E–G(A)
S: „[ţinutul] cu adevărat, parcurs pentru a te apropia de ceea ce este pe cale să se ivească în mersul/ drumul tău”;
C: *ha-* particulă pentru sublinierea veridicităţii adevărului (traductibilă prin “cu adevărat/ într-adevăr” (n.n.)); *ati-* (*I-*) “a trece (timp)”, “a parcurge (distanţă)”, “a depăşi”, “a separa de”, DS, p. 17b; *I-* “a fi pe cale să cadă/ să vină”; *e-* “a se apropia”, “a sosi”, DS, p. 164b; este vorba de o formulare care sugerează un drum iniţiatic, probabil drumul spre *Sarmisegetusa*! (n.n.);

D: ***IAŞI***
P: YAÇ–(AS)
S: „[locul de] glorie”;
C: *yaças*- „glorie, renume”, DS, p. 588a; vezi şi posibila etimologie YAJI, de la *yaji*- „sacrificare, sacrificiu”, DS, p. 581a, care ar duce la etimologia „[locul] de sacrificiu/ unde se fac sacrificiile”; ***IO***-, ***YO***-, (***YA***-) „ (cel) care sunt/ este”; formula clasică de prezentare a voievozilor români;

D: ***JIROV***
P: JI-(A)R-OV
S: „[locul unde] cei învinşi/ cuceriţi se alătură celor care conduc/ guvernează”;
C: *JI*- „a învinge”, „a cuceri”; „a păstra”, DS, p. 263b; *ar*- „a potrivi”, „a alătura”, „a lega”, „a construi”, „a adăuga”; „a ploua”, DIE-GK, p. 48; *OV*- „a proteja”, „a guverna”, DS, p. 84b;

D: ***KORONA***
P: KO-(A)RA-(I)NA
S: „bucuriile razei *Soarelui*”;
C: *ko*- „bucurii..., DS, p.170b; *ara*- „rază”, DS, p. 78a; *ina*- „rege”, „prinţ”; „soare”, DS, p. 115b;

D: ***KOVASNA***
P: KO–VAS(A)–NA
S: „ţinutul celor care nu sunt fericiţi”;
C: *ko*, DS., p. 207b), pl. de la *ka* „bucurie”, „fericire”, „cap”, DS, p. 170b; *vasa*- „locuire”, „situaţie”, „stare”, DS, p. 642b; *na*- particula de negatie i-e;

D: ***LAINICI***
P: LA–IN–I–CI
S: „[pietre] prinse care se pot pune în mişcare, pe cale să cadă, datorită acumulării”;
C: *LĀ*- „a prinde”, „cu”, DS, p. 614b; *IN(G)* - „a se muta”, „a se pune în mişcare”, DS, p. 130b; *CI* – „acumulare/ adunare/ creştere”, DS, p. 249a; *I* – „a fi pe cale să cadă/ să vină”, DS, p. 130b;

D: ***LOTRU***
P: LOTRA
S: „[locul] unde se fură/ tâlhăreşte”;
C: *lotra-* (var. *lopira-*) „care ofensează”, „care prejudiciază”, „care fură”, „care tâlhăreşte”, DS, p. 619a; vezi şi lat. *latrone* „hoţ”, „tâlhar”, (fig. –n.n.) şi rom. „haiduc”;

D: ***MANGALIA***
P: MANGALYA
S: „[locul] care poartă noroc/ de bun augur”;
C: *MANGALYA-* „care poartă noroc, de bun augur”, DS, p. 544a;

D: ***MEHADIA***
P: MAH–ADHI–A

S: „[loc] adăpost pentru sărbătoarea primăverii”;
C: *MAH-* „a mări”, „a onora”, „a sărbători”, *maha-* „sărbătoare”, „festival (al primăverii)”, DS, p. 556a; *a-dhi-* „adăpost”, „receptacol”, (fig.-n.n.) ”loc de desfăşurare/ manifestare”, DS, p. 115b;

D: ***MEHEDINŢI***
P: MAH–ADHI–(I)N(G)–TI(J)
S: „[locul] unde se desfăşoară/ este celebrată sărbătoarea primăverii”;
C: *MAH-* „a mări”, „a onora”, „a sărbători”, *maha-* „sărbătoare”, „festival (al primăverii)”, DS, p. 556a; *a-dhi-* „adăpost”, „receptacol”, (fig.-n.n.) ”loc de desfăşurare/ manifestare”, DS, p. 115b; *IN(G)-* „a pune în mişcare”, „a se manifesta”, DS, p. 130b; *TI(J)-* „a incita”, „a excita”, „a provoca”, DS, p. 283b; observaţie: în Mehedinţi există singurele zone din ţară influenţate de clima mediteraneană (*Mehadia*, *Herculane* etc.) unde primăvara îşi face simţită prezenţa mai devreme decât în alte părţi (vezi: *Sărbătoarea Liliacului* la *Ponoare*, *Voloiac*!);

D: ***MILCOV***
P: MI-(I)L-KO-(O)V
S: „[râul] care înţelege nemişcarea şi bucuriile unei păsări”;

C: *ōụ(i)-*, *ov(i)-* "care aparţine unei păsări", DIE, p. 783; *IL-* "a se ţine nemişcat", DS, p. 132b; *MI-* "a observa", "a percepe", "a înţelege", DS, p. 567a; *ko-* pluralul de la *ka-* "bucurie", "fericire", DS, p. 170b;

D: ***MOMA***
P: MOH(A)–MA
S: „[locul unde] afli bucuria iluziei/ halucinaţiei";
C: *ma-* (*MAD-*) "a-şi găsi bucuria", "a fi excitat", DS, p. 546b; *moha-* „halucinaţie", „iluzie", DS, p. 578a;

D: ***MOVILA***
P: MO-(O)V-IL-A
S: „[locul] care face posibilă eliberarea păsărilor care stau nemişcate";
C: *MO-* "a elibera", DS, p. 577b; *ōụ(i)-*, *ov(i)-* "care aparţine unei păsări", DIE, p. 783; IL- "a se ţine nemişcat", DS, p. 132b;

D: ***NAPOCA***
P: NAH–PO–KHA
S: „[ţinutul] ataşat din afară muntelui";
C: *nadha-* (*NAH-*) „ataşat", „legat", „asamblat", „reunit", DS, p. 349b; *pō-* „afară/afară din/ în afara", DIE, p. 839; *kha-* „cavitate, colţ, spaţiu, vid; „peşteră/ munte! (n. n.)";

D: ***NEAJLOV***
P: NE-AJ-(I)L-OV
S: „[râul] care nu stă nemişcat în mocirlă ca o pasăre";
C: *ōụ(i)-*, *ov(i)-* "care aparţine unei păsări", DIE, p. 783; IL- "a se ţine nemişcat", DS, p. 132b; *ne-* particulă de negaţie în limba skr.; *aja-* "noroi", "mocirlă", DS, p. 8a;

D: ***ORADEA***
P: Ō–RADH–E–A
S: „locul de sosire/ popas spre care se merge/ tinde";
C: ORADEA poate avea o semnificaţie sanskrită similară cu ARAD; în această accepţie, ţinând cont şi de sufixul *e* – „a (se) apropia", „a intra în acelaşi statut", DS, p. 164, şi de *ō-* „prep. locativ „venind/

mergând spre, la", propunem semnificația de mai sus; mai facem observația că, în limbile neoindiene se păstrează din fondul *aric* semnificații foarte clare pentru folosirea particulelor lexicale/ prefixelor *a-* şi *o-* pentru indicarea apropierii, respectiv a depărtării; astfel, în *hindi* şi *beng(a)li* întâlnim: *kathe* „aici", *kothe* „acolo", *kadawa* „acesta", *kodowa* „acela" etc.; această realitate este în consonanță cu cele propuse privind etimologia cuvintelor ARAD şi ORADEA;

D: *ORAVIȚA*
P: ORA–VI–(I)TSA
S: „[locul] unde oracolul este fără apă curgătoare";
C: i.e. *ōr-, ər-* „a chema, a căuta", DIE, p. 781; vezi lat. *ōrō-, - āre* „invocare ritualică"; *vi-* „fără", particulă de negație/ privativă în i-e.; *-itsa*, formă derivată de la verbul *I-* „a fi pe cale să cadă/ să vină", „să curgă (fig. – n.n.!), DS, p. 130b; vezi şi derivatul *ita-* „plecat", DS, p. 130b; într-o structură care desemnează numele unei ape, sufixul *-itsa* are sensul de „apă curgătoare" (n.n.); există în toponimia românească numeroase exemple: *Husnitsa*, *Erghevitsa*, *Işalnitsa*, *Ialomitsa*, *Dîmbovitsa* etc.;

D: *ORĂŞTIE*
P: ORA–STH(I)–I–E
S: „[locul] unde oracolul este convingător/ unde cele prevăzute sunt pe cale să se înfăptuiască (n.n.)";
C: i.e. *ōr-, ər-* „a chema, a căuta", DIE, p. 781; vezi lat. *ōrō-, - āre* „invocare ritualică"; i. e. ***sthi****(ti)* „stabilitate/ acțiune de păstrare a locului", DS, (31), (32); *I-* „a fi pe cale să cadă/ să vină", DS, p. 130b; *e-* „a se apropia", „a sosi", DS, p. 164b;

D: *OBEDIN*
P: OBH(I)–E–(A)DHI–(I)N
S: „[cel care] este [aşezat] sus pentru cine soseşte de jos";
C: localitate din Dolj aflată pe un deal; vezi: *obhi-* „sus", „de sus", „în sus", DIE, p. 772; *e-* „a se apropia", „a sosi", „a intra în acelaşi statut", „a suna la", DS, p. 164b; *adhi-* „foarte", „dedesupt de", „jos/ în jos", „în", DS, p. 22a;

D: ***OBOGA***
P: O–BHOGA
S: „[locul unde se fac lucruri] cu îndoitură/ curbură”/ ”precum forma capului unei cobre”;
C: *bhoga-* „curbură, îndoitură”, DS, p.540a; *o* „cu”, DIE, p. 772; se remarcă în denumirea localității o grijă specială pentru exprimare sintagmatică a îndeletnicirii specifice a locuitorilor, cu siguranță pentru a nu fi supărată o zeitate (probabil cea a pământului pentru că, şi la *Oboga*, îndeletnicirea locuitorilor a fost olăritul; atitudine similară cu cea presupusă de denumirile *Teregova* şi *Glogova*);

D: ***PANAGHIA***
P: PA-NA-GHIA
S: „[locul în care oamenii] beau, dar nu cântă”;
C: *pa-* „care bea”; „care protejează”, „care păstrează”, DS, p. 395b; *na-* „particulă de negație”, DS, p. 347a; *ga-*, *ghia-* „a cânta”; „cântece”, DS, p. 222a;

D: ***PODRAG***
P: PA–DR̨–AG
S: „[locul] protejat unde se elimină ce este rău”;
C: *pa-* „care protejează”, „care apără”, DS, p. 395b; DR̨- „a împărți”, „a diviza”, „a separa”, DS, p. 322b; *agha-* „rău”, „impur”, „decăzut”, DS, p. 6a;

D: ***POLOVRAGI***
P: PA-LA-VR-A-GI
S: „[locul] care păstrează prins ceea ce acoperă/ înveleşte/ ascunde muntele”;
C: *pa-* „care bea”; „care protejează”, „care păstrează”, DS, p. 395b; *LA-* „a prinde”, DS, p. 614b; *VR̨-* „a acoperi”, „a înconjura”, „a ascunde”, DS, p.688b; *a-* „vocală privativă ca prefix în fața unor substantive, pronume şi verbe”,DS, p. 1a; *giri-* „munte, colină”, DS, p. 299a;

D: ***PONOARE***
P: PA-NO-AR-E
S: „[locul] care protejează fără legătură cu ceea ce va urma/ va fi”;

C: *pa-* „care bea”; „care protejează”, „care păstrează”, DS, p. 395b; *no-* „particulă de negare a acțiunii unui verb”,DS, p. 394a; *ar-* „a potrivi”, „a alătura”, „a lega”, „a construi”, „a adăuga”, „a plăcea”, DIE-GK, p. 48; *e-* „a se apropia”, „a sosi”; „a intra în acelaşi statut”, DS, p. 164b;

D: *PRAHOVA*
P: PṚ–AH(I)–(Y)O–VA
S: „(ținutul) care este plin de şerpi”;
C: *PṚ* – „(a fi) plin de”, DS, p. 447b, *ahi-* „şarpe”, DS, p. 106b; *va* particulă indo-europeană care semnifică locul derulării unei acțiuni (n.n.); *yo* – (*ya* -) „cel care sunt/ este”;

D: ***PRISLOP***
P: PR-IS-LOP
S: „[locul] care îți poate satisface aşteptarea de a putea trece/ dispare prin golul existent”;
C: *PṚ* – „a umple”, „a satisface”, „a mulțumi”, „(a fi) plin de”, DS, p. 447b-448a; *IṢ-* „a dori”, „a aştepta”; „a fi favorabil”; „a alege”, „a căuta”; „a fi dorit/ cerut/ recomandat”; „a fi preferat/ ținut pentru valoare”, DS, p. 132b; *lopa-* „dispariție”, „fărâmițare”; „transgresiune”; „omisiune”, „lipsă”, „gol”; (fig.) „discontinuitate”, DS, p. 619a;

D: ***ROVINE***
P: R(A)-OV-INA
S: „[loc] care dă soarelui [apa] ce aparține păsărilor”;
C: *ra-* „care dă”, DS, p. 595a; *ōụ(i)-*, *ov(i)-* “care aparține unei păsări”, DIE, p. 783; *ina-* “prinț/ rege”; “soare”, DS, p. 131b;

D: *SÎRSKA*
P: SI-(I)R-SKA
S: „[locul unde] se leagă ceea ce se spune de ceea ce se găseşte”;
C: *SI- (SĀ-)* „a lega”, DS, p. 806b; *IR-* „a pronunța”, „a reclama”, „a atrage”; „a fi apelat”, DS, p. 133b; *SKA(ND)-* „a sări”, „a curge”; „a scobi”; „a scutura”; „a scurma”; „a face să sară”, DS, p. 804b; localitate în Dolj;

D: ***RAST***
P: RA–ST
S: „[locul] unde se dă ceea ce rămâne";
C: *rā-* „care dă", DS, p. 602; *st(ha)*, *st(hiti)* „faptul de a sta/ a rămâne) (30), (31); localitate cu dovezi de viață neolitică lângă Dunăre în județul Dolj;

D: ***SADOVA***
P: SAD–(Y)O–VA
S: „(ținutul) în care sunt (oameni) de baştină/ ai pământului";
C: *sad* – „de baştină, al pământului"; unde: *yo* – (*ya* -) „(eu/ el) cel care sunt/ este", DS, p. 581a şi p. 593a; *va* particulă indo-europeană care semnifică locul derulării unei acțiuni (n.n.);

D: ***SADU***
P: SADH–U
S: „(locul unde se află) sfântul/ omul sfânt";
C: *sādhu* „om virtuos, sfânt", „om care prevede viitorul", DS, p. 829b;

D: ***SEGARCEA***
P: SE-GA-(A)R-CI-A
S: [locul unde] ploaia care porneşte se potriveşte cu/ respect o ordine prestabilită/ un ritual";
C: *SE-* „a uda", „a stropi", „a umezi", „a împrăştia"; (fig.) „a ploua"; „a emana" (n.n.), DS, p. 859a; *ga-* „care merge", „care pleacă", „care porneşte"; „care găseşte"; „care cântă", DS, p. 222a; *AR-* „a potrivi", „a alătura", „a lega", „a construi", „a adăuga"; „a plăcea", DIE-GK, p. 48; *CI-* „a acumula", „a stivui", „a aşeza", „a aranja"; „a respecta o ordine prestabilită/ un ritual"(n.n.), DS, p. 249a;

D: ***SIMERIA***
P: SIM(A)–ER–I–A
S: „[locul] de frontieră/ limită/ separare/ despărțire cel mai apropiat";
C: *sima-* "frontieră", „limită", „separare", DS, p. 840a; *-ar-*, *-er-*, *-or-*, *-ur-*, particulă indo-europeană care indică o acțiune efectuată concret asupra unui obiect; *I-* „a fi pe cale să cadă/ să vină/ să se apropie (fig. –n.n.)", DS, p. 130b;

D: ***SINAIA***
P: SI–(I)N–A–I–A
S:„[locul] unde este legat ceea ce se pune în mişcare şi ar putea să cadă”;
C: *SI-, SĀ-* „a lega”, DS, p. 326b; *IN(G)-* „a se muta”, „a se pune în mişcare”, DS, p. 130b; *ā* „particulă care în faţa unui verb indică o direcţie sau întoarcerea la subiect”; DS, p. 107a; *I-* „a fi pe cale să cadă/ să vină/ să se apropie”, DS, p. 130b;

D: ***STREHAIA***
P: STR–AH–AYA
S: „pe câmp/ zonă/ spaţiu acoperit cu verdeaţă”;
C: *STR̨-* „acoperit de”, întins pe sol”, „presărat”, „acoperit”, „aşternut cu ramuri, frunze”, DS, p. 866b; *ah(na)- ah(an)-, ah(ar), ah- āya* „pe câmp”, DS, p. 866b;

D: ***TARTAR(OS)***
P: TAR(A)–TR̨–(OS)
S: “[locul unde este o] barcă de trecere/ traversare/ ghidare/ salvare”;
C: *tara-* “barcă/ luntre de trecere/ salvare/ traversare”; *TR̨-* “a conduce, a ghida, a salva”; vezi semnificaţia *Tartarului* ca ultim nivel al *Hades*-ului, pe unde trece râul *Styx* care trebuie traversat de luntraşul *Karon* etc.; (de dezvoltat şi celelalte etimologii); vezi R. Vulcănescu şi V. Kernbach; *-os*, sufix specific în limba greacă; vezi şi ***TĂRTĂRIA***, *TAR(A) – TR̨ – I – A*; vezi: *I* – „a fi pe cale să cadă/ să vină”, DS, p. 130b; Deci: ***TARTARIA/ TĂRTĂRIA***: “[locul unde este o] barcă de trecere/ traversare/ ghidare/ salvare pe cale să vină”; probabil este vorba de un loc cu importante semnificaţii ritualice referitoare la relaţia cu lumea de dincolo; mai sugestiv, ***TARTARIA/ TĂRTĂRIA***: “[locul] unde/ prin care/ pe unde se [poate] trece dincolo (n.n.)”; poate, în această interpretare, s-ar putea explica şi prezenţa la *Tărtăria* a inscripţiilor care se presupune că ar reprezenta prima scriere a omenirii; credem că este vorba nu de un alphabet în înţelesul actual al cuvântului, ci de un complex de semne/ simboluri ritualice care reproduc concepţia oamenilor din acele timpuri despre viaţă şi moarte ca şi despre posibilităţile de comunicare/ relaţionare între cele două lumi; oricum, primele scrieri cunoscute ale omenirii sunt ideografice, tocmai datorită faptului că, în acele timpuri,

gândirea umană era preponderant contemplativă, deci legată de mit, metaforă, simbol, reprezentare etc. şi prea puţin legată de concept, abordare apodictică, logică etc. precum gândirea omului contemporan; din aceste considerente, credem că descifrarea "alfabetului" de la *Tărtăria* are drept cheie intuirea credinţei şi simbolisticii religioase a celor care au lăsat în urmă aceste mărturii săpate în piatră;

D: ***TEREGOVA***
P: TRA(I)–G(H)O–VA
S: „(locul) unde se păstrează pământul/ apa";
C: *TRAI* - „a păstra, a proteja, a salva, a preserva", „a respecta (fig.- n.n)", DS, p. 291b; *g(h)o*- „cuvânt", „org(a)n de simţ", „pământ", „apă", DS, p. 234a; *va* particulă indo-europeană care semnifică locul derulării unei acţiuni (n.n.);

D: ***TIGHINA***
P: TI–GHI(R)NA
S: „[locul] unde este suportat cu fermitate [ceea ce produce] oroare";
C: *TI(J)*- „a îndura/ a suporta cu fermitate", DS, p. 283b; *ghṛṇā*- „aversiune", „oroare", DS, p. 240b;

D: ***TIMIŞ***
P: TIM–ISH
S: „locul liniştit căutat/ dorit";
C: *TIM*- „liniştit/ imobil/ fix", DS, p. 283b; *IŞ*- „a dori", „a căuta", „a aştepta", „a alege", DS, p. 132b;

D: ***VÎRCIOROVA***
P: VÎRC(A)–I–AR–(Y)O–VA
S: „ţinutul în care le place lupilor să vină";
C: *vṛka*- „lup", DS, p. 689a; *I*- „a fi pe cale sa cadă/ să vină", DS, p. 130b; *yo- (ya-)* „(cel) care sunt/ este", *va* particulă indo-europeană care semnifică locul derulării unei acţiuni (n.n.); *ar*-„în i.- e., „a potrivi", „a alătura", „a leg(a)", „a construi", a adăug(a)", „a plăcea" (vezi trimiterea existentă- DIE-GK, p. 48);

D: ***VÎLCEA***
P: VI–L(O)K–A
S: „ţinutul oamenilor izolaţi/ de munte”;
C: vi-*LOK*- „a privi, a examina; a privi de sus; a înţelege, a lua în considerare”, *vi-LOK-in* „cel care priveşte de sus (din ţinutul de munte! –n.n. etc)” sau *vi–l(o)k(a)-in* „cel izolat, cel solitar, cel departe de oameni - n.n.”- posibile etimologii ale cuvintelor *vîlcean*, *Vîlcea*, ţara *Vîlcilor* etc.); mai pluzibilă este suprapunerea celor două sensuri, astfel: *vîlcean* „om de la munte/ om care trăieşte în comunităţi izolate”;

D: ***VRANCEA***
P: VR-AN–G(A)–E–A
S: „[ţinutul] care acoperă/ înconjoară/ înveleşte printr-o mişcare de ocolire/ mutare/ depăşire/ scoatere”;
C: *VR̦*- „a acoperi, a înconjura, a înveli, a ascunde”, DS, p. 688b; *an*- „mişcare de depăşire, scoatere” (4); *g(a)* - *e* „care se mută, care se raportează la” (13); vezi şi *VR̦T*- „care se întoarce, încercuieşte”, „care se transformă în cerc”, DS, p. 689b;

B. MUNŢI

D: ***BUCEGI***
P: BHU–CI–GI
S: „pământul care se înalţă asemenea unui munte”;
C: *BHU* – „a deveni/ a fi”; „pământ/ sol/ teren/ loc”; ”existenţă” DS, p. 534b, *CI*- „a acumula”, „a creşte”, „a se înălţa”, DS, p. 249a; *gi(ri)* „munte, colină”, DS, p. 229a; *ge(ha)* „spaţiu, peşteră subterană”, DS, p. 535a; poate este interesantă şi etimologia BHU-GE-GI „muntele format din peşteri subterane”! (vezi legendele despre peşterile şi tunelurile din munţii Carpaţi, cu preponderenţă în Bucegi (n.n.)!);

D: ***CARAIMAN***
P: KHA–RAI–MAN
S: „spaţiul/ peştera/ muntele în care domneşte credinţa”;
C: *kha*- „cavitate, colţ, spaţiu, vid; „peşteră/ munte! (n. n.)”, *rai*- „a domni”, „a conduce”, „a stăpâni”, *MAN*- „gândire, credinţă”,

„imaginație", „considerație", „onor", „speranță", DS, p. 550a; vezi şi latinescul *man-* „zeitate ocrotitoare a familiei/casei" (n.n.);

D: ***CALIMAN***
P: KHA–LI–MAN
S: „Spațiul/ peştera/ muntele ascuns al credinței";
C: *LI-* „care se ascunde/ dispare/ se retrage/ este absorbit", DS, p. 616a;

D: ***CEAHLĂU***
P: CI–A–HLA–(A)U
S: „ [muntele] care creşte/ se înalță cu bucurie";
C: *CI-*, *cīyate* „a creşte", DS, p. 249a; *a – hla(da)*, „cu bucurie", DS, p. 130a; *au-* „aflat sus/ depărtat", DIE; p.73;

D: ***CIOCLOVINA***
P: CI-OK-LO-VI-(I)NA
S: „casa aranjată/ pregătită unde este prinsă/ adăpostită suflarea/ respirația Soarelui";
C: *CI-* „a aranja", „a acumula", „a stivui", „a creşte"; (fig.) „a pregăti", DS, p. 249a; *ok(as)-* „casă", „locuință"; (fig.) „cuib", DS, p. 168b; *LA-* (*LO-*) „a prinde", DS, p. 614b; *VI-* (*VA-*) „a sufla", „a sufla pe"; „a răspândi", „a împrăştia", DS, p. 635b; *ina-* „prinț", „rege"; „soare", DS, p. 131b; peşteră în munții Sureanu/ Surianu „[locul unde] *Soarele* respiră/(fig.) luminează aflat sus/ în depărtare";

D: ***COŞIU***
P: KO-ŞI-U(H)
S: „[locul] unde bucuria este legată de înțelegere, reflecție, cunoaştere"/ „[locul] luminos legat de înțelegere, reflecție, cunoaştere"; Coşiu este numele străvechi al muntelui Retezat (*Cf.* N. Densuşianu, *op. cit*., p. 128b);
C: *kō(i)-* „ascuțit"; „iute/ ardeiat"; „precis"; „clar/ luminos", DS, p. 541; ko-, pluralul de la *ka-* „bucurie", „fericire", DS, p. 170b; *ŞI-* „a lega", DS, p. 126b; UH- „înțelegere", „reflecție", „cunoaştere", p. 163a;

D: ***DURĂU***
P: DURA–(A)U
S: "[muntele] depărtat";
C: *dura*-"deasupra", "intangibil", "distant", "de neatins", DS p. 319b; *au*- „aflat sus/ depărtat", DIE; p.73;

D: ***FĂGĂRAŞ***
P: PHAL–G(A)–RASA
S: „[locul în care] lumina/ căldura se apropie de pământ";
C: *PHAL*- „lumină/ căldură", DS, p. 502b; *GĀ*- „care se apropie de", DS, p. 227b(1), *rasā*- „pământ, sol", DS p. 601a;

D: ***GARALEU***
P: GA–RA–LI–U(H)
S: „[locul] care se raportează la ceea ce dă/ determină dispariția înțeleasă/ acceptată";
C: *ga*- "care pleacă", "care se mută", "care se raportează la"; "care cântă", DS, p. 222a; *rā*- "care dă", (fig.)"care determină", DS, p. 602a; *LI*- "a se ataşa", "a dispare", "a adera", "care se ascunde", "pierdut", "absorbit", "dispărut", DS, p. 616a; *ŬH*- "a înțelege", "a reflecta"; a impinge", DS, p. 163a; *Garaleu* este muntele unde se făcea inițierea solomonarilor (în cetatea Babar!);

D: ***GIUMALĂU***
P: GI–UM–AL–AU
S: „[muntele] înalt şi nemişcat";
C: gi(ri)- „munte, colină", DS, p. 229a; *um*-, *un*- „ridicare, punere sus", DS, (34); IL- „a se ține", „a rămâne imobil", DS (57); *au*- „aflat sus/ depărtat", DIE; p.73;

D: ***GODEANU***
P: GO-DE-(A)N-UH
S: „pământul [care] dă respirație/ viață înțelegerii/ cunoaşterii/ reflecției";
C: *go*- „pământ", DS, p....; *da*-, *de*- (*dayati*, *deyati*) „care dă"..., DS, p...; *AN*- „a respira"; (fig.) „a trăi", „a exista"; *UH*- „înțelegere", „reflecție"; (fig.) „cunoaştere", DS, p.163a;

D: ***KALINDERU***
P: KHA–LI–(I)N–DA–RU(H)
S: „spațiul/ muntele care se ascunde, dar se evidențiază prin cedarea/ pierderea înălțimii";
C: *kha*- „cavitate", „colț", „spațiu vid"; (fig.) „peşteră", „munte", DS, p. 219; *LI*- „a se ataşa", „a adera", „a dispărea", „a se şterge"; „care se ascunde", „pierdut", „absorbit", „dispărut", DS, p. 616a; *IN(G)*- „a se muta", „a se pune în mişcare", (fig) „a se evidenția", DS, p. 130b; *DA*- „a da", „a dona", „a transmite", „a acorda", „a ceda", „a se sacrifica", DS, p. 302a; *RUH*- „a urca", „a se înălța", „a se îndrepta spre", DS, p. 607b-608a;

D: ***KARPAȚI***
P: KHA–(A)R(C)–PATH–(I)
S: „spațiul/ muntele tratat cu respect/ onorat/ divinizat care îți determină calea/ conduita", mai sintetic: „muntele sacru";
C: *kha*- „cavitate, colț, spațiu, vid", "peşteră/ munte (fig.)", DS, p.219; *ARC*- „tratat cu respect/ onorat", „divinizat (fig. - n.n.)", DS, p. 79b; *path*- „drum, conduită", DS, p. 401a; *I* – „a fi pe cale să cadă/ să vină", DS, p. 130b;

D: ***KOGAION***
P: KHA–GA–YAJÑA
S: „spațiul/ peştera/ muntele care este destinat sacrificiilor";
C: *kha* - cu semnificațiile specificate mai sus; *ga*- „care merge, se mută", „se găseşte în", „se raportează la/ este destinat"; „care cântă"; *yajña* „sacrificiu, oblațiune, ritual", DS, p. 581b;

D: ***NEGOIU***
P: NE(A)G–OJ–U(H)
S: „energie care reflectă albul";
C: *nejaka*- „cel care spală/ albeşte", DS, p. 392a; *oj(as)*- „forță fizică", „energie", DS, p. 169a; *ŬH*- „a înțelege", „a reflecta"; „a împinge", DS, p. 163a; vezi şi NEAG „[cel] care albeşte", zicala: „Neaga care l-a albit pe dracul!" ([despre] o persoană care este excesiv de insistentă/ ieşită din comun de rea! – n.n.);

D: ***OMU***
P: OM-Ŭ(H)
S: „[locul] unde este înțeleasă formula sacră OM";
C: *om*/ *OM* „particulă de afirmare sacră/ sfântă sau solemnă", DS, p. 169a; *ŬH*- „a înțelege", „a reflecta", DS, p. 163a;

D: ***PARÎNG***
P: PAR(A)–ING
S: „locul/ muntele cel mai depărtat [de] unde se mută/ se pun în mişcare [turmele! – n.n.]";
C: *para*- „depărtat", „străin", „vechi", „depăşit"/ „punctul cel mai depărtat", DS, p. 403a; *ING*- „a se muta", „a se pune în mişcare", DS, p. 130b;

D: ***RARĂU***
P: RA–(A)RA–(A)U
S: „[muntele] cu spini";
C: *ra*- „care dă", DS, P. 595a; *ārā*- „ghimpe", „țepuşă", „spin", DS, p. 122a; *au*- „aflat sus/ depărtat", DIE; p.73;

D: ***SURIANU/ SUREANU***
P: SURYA-(A)N-(A)U
S: „[locul unde] *Soarele* respiră/(fig.) luminează aflat sus/ în depărtare";
C: *súrya*- „Soare/ zeu al Soarelui", DS, p. 858a; *AN*- „a respira", DS, p. 25b; *au*- „aflat sus/ depărtat", DIE, p.73;

D: ***ŞURIANU***
P: ÇUR–YAN–(A)U
S:„[muntele] asemenea unei tăieturi";
C: *ÇUR*- „a tăia", „tăietură" etc., DS, p. 736b; *yan* (*yad*) „la fel ca", „ în maniera", „echivalent", DS, p. 586a; *au*- „aflat sus/ depărtat", DIE, p.73;

D: ***TANGIRU***
P: TAN–GIR(I)–(A)U
S: „muntele care se prelungeşte în depărtare";

C: *TAN*- „a se întinde”, „a se alungi”, „a se prelungi”; *giri*- „munte, colină”, DS, p. 229a; *au*- „aflat sus/ depărtat”, DIE; p.73;

D: ***TARCĂU***
P: TA–(A)RC–AU
S: „[muntele] lovit, (dar) divinizat”;
C: *ta*- (v. *TAD*-) „a lovi”, „a bate”, „a răni”, „a pedepsi”, DS, p. 275b; *ARC*- „tratat cu respect/ onorat”, „divinizat (fig. - n.n.)”, DS, p. 79b, *au*- „aflat sus/ depărtat”, DIE; p.73;

D: ***TÎMPA***
P: TIM-PA/ TIM-PHA
S: „[locul] liniştit/ imobil/ fix care protejază”/ ”[locul] liniştit/ imobil/fix asemeni capului unei cobre”;
C: *TIM*- „liniştit”, „imobil”, „fix”, DS, p. 283; *pa*- „care păstrează”, „care protejează”, DS, p. 395; *pha*(*ta*)- „precum capul unei cobre”, DS, p. 502b;

C. APE

D: ***ARGEŞ***
P: ARGH(A)–E–(I)Ş
S: „[apa/ locul] de care cauți să te apropii cu prețuire aleasă”;
C: *argha*- „valoare”, „preț”, „onoare”, „prețuire”, DS, p. 79b; *e*- „a se apropia”, „a intra în acelaşi statut”, DS, p. 164b; *IŞ*- „a dori”,”a aştepta”, „a căuta”, „a alege”, DS, p. 132b;

D: ***CERNA***
P: ÇIRNA
S: „[apa] care cade, se sparge, se domoleşte”;
C: *ÇṚ*-, *çṛṇāti*-, *çīrna*- „a sparge”, „a împrăştia”, „a rupe”, „a cădea”, „a se turti”, „a se domoli”, DS, p. 737b; considerăm etimologia slavă: „neagra” total nepotrivită unei ape de munte la care, după cum se poate observa se potrivesc atributele rezultate din limba sanskrită;

D: ***CERNAVODA***
P: ÇĪRNA–VODHĀ
S: „femeie căutată/ observată/ curtată în vederea căsătoriei”;

C: în skr., *c* este echivalentul unui *ț* din limba română; vezi: *çīrna-* „observată, analizată, studiată, cercetată”, DS, p. 252; *vodhā-* „femeie care este luată (în ideea căsătoriei)”, DS, p. 700a; etimologia slavă: „apa neagră” deşi este foarte apropiată din punct de vedere fonetic, nu are un suport real care să justifice această denumire; este o dovadă a faptului că avatarurile unei etimologii nu respectă întotdeauna o realitate propriu-zisă, uneori fiind suficientă realitatea presupusă de semnificaţia cuvintelor într-un context cultural dat, marcat de o anumită limbă;

D: ***DÂMBOVIȚA***,
P: DAM-BO-(A)V-ITSA
S: „[râul] care supune, dar ştie să protejeze”/ „[râul] dominator, dar protector” (n.n.);
C: *DAM-* „a conduce”, „a disciplina”, „a supune”, DS, p. 299b; *BO-* „rădăcina de la verbul „a şti”, „a cunoaşte” (n.n.); *AV-* „a proteja”, „a fi favorabil”; „a conduce”; „a consuma”, „a devora”, DS, p. 84b;

D: ***DONARIS***
P: DO-NA-RIS
S:„[râu] care nu poate fi secat/ abandonat”;
C: *doh-* (*dos-*) „braț”, „antebraț”; (fig.) „râu”, „pârâu” (n.n.), DS, 328a; *na-* „particulă de negaţie”, DS, p. 547a; *RIŞ-* „a pieri”, „a lipsi”, „a fi distrus”, „a eşua”, „a abandona”, „a părăsi”, DS, p. 606a-b;

D: ***HUŞNIȚA***
P: HU–(I)Ş–(I)N–ITSA
S: „apa cea chemată şi aşteptată să curgă”;
C: *HŬ* – „a chema”, „a chema ca sfidare”; „a provoca”, DS, p. 891; *IN(G)* – „a se muta”, „a se pune în mişcare”, „a curge (fig.- n.n.)”, DS, p. 130b; *IŞ-* „a dori”, „a aştepta”, „a alege”, DS, p. 132b; *-itsa*, vezi *Oraviţa*;

D: ***IALOMIȚA***
P: I–AL(A)–OM–ITSA / I–AL(I)–OM–ITSA
S: „apa care curge fără stare de la muntele OM(U)”/ „apa care vine ca o albină de la [muntele/ vârful] OM(U)”;

C: *I-* „a fi pe cale să vină/ să cadă”, DS, p. 130b; *a-la(ya)* „fără stare”, „care aleargă”, DS, p. 83b; *ali-* „albină”, „roi”, p. 83b; *-itsa*, vezi *Oravița*; cele două posibile etimologii expuse anterior sunt echivalente, fără a mai pune în discuție adevărul geografic al izvorului *Ialomicioarei* în Bucegi etc.;

D: *IŞALNIȚA*
P: IŞA–(I)L–(I)N–ITS
S: „apa protejată care stă nemişcată şi apoi curge”;
C: *işa-* „protejat”, DS, p. 132b; *IL-* „a se ține nemişcat”, DS, p. 132b; *IN(G)-* „a se muta”, „a se pune în mişcare”, DS, p. 130b; *-itsa*, vezi *Oravița*;

D: *JIU*
P: JI–Ŭ(H)
S: „[râul] care cucereşte/ înaintează şi se extinde/ lărgeşte”;
C: *JI-* “a învinge”, “a cuceri”, “a păstra”, DS, p. 263b; *ŬH-* „a împinge”, „a se extinde; „a înțelege”, „a reflecta”, „a ghici”, „a presupune”, DS, p. 163a;

D: *MOTRU*
P: MATHA; MATRUM
S:”loc de rugăciune”/ „altar”;
C: posibilă proveniență de la *matha-* „chilia unui pustnic”, „loc de meditație/ rugăciune pentru un viitor brahman”, DS, p. 544b; vezi şi *mata-* (*MAN-*) „onorat”; „credință”, dar şi „loc de onorare/ de manifestare a credinței (n.n.)”, DS, p. 545b; vezi şi *matrum* (lat.) „altar”;

D: *MUREŞ*
P: MU(H)-RA-(I)Ş
S: „[râul] care eşuează în a face eforturi”/ ”râul care devine domol”(n.n.);
C: *MUH-* „a fi sau a deveni inconştient”; „a pica în greşeală”; „a eşua”, DS, p. 571b-572a; *RĀ-* „a da”, „a conferi”, DS, p. 601b; *IŞ-* „a dori”, „a face eforturi”; „a aştepta”; „a fi favorabil”; „a aştepta”, „a căuta”, DS, p. 132b;

D: ***NISTRU***
P: NI-(I)S-TR-U(H)
S: „[râul] care nu este de acord să-l treci, dar te înțelege”/ (fig.) “[râul] care nu este uşor de trecut, dar nu este periculos”(n.n.);
C: *ni-* “particulă de negare în skr. (n.n.); *IṢ-* “a dori”, “a aştepta”, “a fi de accord”; “a alege”; “a căuta”, DS, p. 132b; *TṚ-* „a traversa”, „a trece”, DS, p. 288b-289a *ŬH-* “a înțelege”, “a reflecta”, “a considera”, DS, p. 163a;

D: ***OLT***
P: OL-(I)T, AL-(I)T
S: “râul ca o albină/ roi de albine”;
C: *ali-* “albină”, “roi de albine”; “stol”, DS, p. 83b; *iti-* “aşa”, “astfel”, “în această manieră”, DS, p. 131a;

D: ***PRUT***
P: PR-UT
S: „[râul] foarte plin”;
C: *PṚ-* „a umple”, „a satisface”, DS, p. 447b; *uta-* „în adevăr”, „foarte”, DS, p. 136b;

D: ***TISA***
P: TI(J)–SA
S: „[apa] care trezeşte totul la viață”;
C: *TIJ-* “a excita”, “a incita”, (fig.) “a trezi la viață”; *sa-* “tot”, “toată”, “toți”, “toate”, i-e, (n.n.) PIE;

D: ***TÎRNAVA***
P: TṚ–NAVA
S: „[apa] care trece, traversează cu putere/ care întâlneşte alt râu”(n.n.);
C: *nava-* „nou, proaspăt, tânăr, puternic”, DS, p. 353a; *TṚ-* „care trece, traversează/ care întâlneşte alt râu”, DS, p. 288b, 289a;

D: ***VÎRNAVA***
P: VÎR–NAVA
S: „[apa] care înconjoară/ acoperă cu putere”;

C: *nava-* „nou, proaspăt, tânăr, puternic”, DS, p. 353a; *VṚ-* „a acoperi, a înconjura, a învelі, a ascunde”, DS, p. 688b; localitate înconjurată de un pârâu cu acelaşi nume în judeţul Olt;

D. ONOMASTICA (REGI ŞI ZEI DACI)

D: *BUREBISTA*
P: B(H)U-RAJ-BHISH(T)AJ
S: „cel care există şi domneşte ca un cuceritor”;
C: *bhū-* „a fi, a deveni”; „pământ, teren”, (vezi si ţig. *phuu*, *phuv* „pământ”), DS, p. 535a; *raj* „a domni, a conduce, a guverna”, *bhiş(t)aj* „cuceritor”, DS, p. 532b;

D: *DECEBALUS*
P: DASHA-BALA
S: „cel cu zece armate/ cel de zece ori tânăr/ puternic”;
C: *bala-* “putere, energie”, “armată”, DS, p. 507a şi *bāla-* „tânăr, puternic”, DS, p. 512a; *daça* „zece”, DS, p. 301a;

D: *DECENEU*
P: DASHA-NAUTI
S: „cel de zece ori aclamat, celebrat, onorat”;
C: *NU- nauti*, *nutya* „a aclama, a celebra”, DS, p. 391a; *daça* „zece”, DS, p.301a;

D: *DIKOMES*
P: DIK(S)–OM-ES
S: “cel care a fost consacrat [rege], prin intermediul formulei sacre Om”;
C: *DIKS-* “a fi consacrat/iniţiat/desemnat, DS p. 308a;

D: *DIURPANEUS*
P: DUR-PANA
S: “cel care este măreţ”/ “cel care este foarte activ”;
C: *DṚP- dṛpyati*, *darpayati* “a fi somptuos, măreţ”, “a fi foarte activ” etc., DS p. 321a; sau: *dur-pāṇa-* „cel neintrat, nepus, nevenit (în joc)”, *pāṇa-* „cel pus, intrat, venit (în joc)”, vezi etimologia posibilă a numelui *Durpaneus*, DS, p. 426b;

D: ***DURAS***
P: DURAS
S: "cel care este deasupra"/ "intangibil"/ "distant"/ "de neatins";
C: *dura*-"deasupra", "intangibil", "distant", "de neatins", DS p. 319b;

D: ***DROMICHAITES***
P: DROMA-KHAYA
S: "cel care arată drumul / calea";
C: *droma* "drum/ cale"; *khaya*- "baghetă care serveşte la condus", DS p. 219b;

D: ***GEBELEIZIS / NEBELEIZIS***
P: GA-BALA-IS-IS
S: "cel care se află în forță / putere / energie şi este aşteptat";
C: *ga*- "care merge", "care se mută", "care se află în", "cel care se raportează la", DS p. 222a; *bala*- "forță", "putere", "vigoare", "energie", DS p. 507a; *IŞ*- "a aştepta", "a fi favorabil", "a alege", "a căuta", DS, p. 132b; Herodot îl identifică cu Zalmoxis, dar şi cu un "zeu al cerului" (poate zeitatea în care trăgeau dacii cu săgeţile când tuna şi fulgera!); această zeitate nu poate fi alta decât cea indo-europeană Rudra-Marut prezentă în spațiul daco-getic prin tradițiile de chemare a ploii *Paparuda* (invocarea *Papo Rudra*! "*Zeule Rudra*!"- Rudra zeul tunetelor şi fulgerelor) şi *Mă(mă)ruța* (*Măruță*, *Mămăruță*! – invocarea lui Marut – zeu al norilor la indo-europeni); poate fi vorba de o zeitate supremă urano-solară de tipul Zeus la greci sau Jupiter la romani; identificarea cu Zalmoxis este forțată şi fără un fundament clar; după cum am precizat în această lucrare, Zalmoxe este o zeitate cu origine umană, deci entitate cu rol de intermediere între oameni şi o zeitate supremă; rămâne de cercetat cine este această zeitate supremă: Saturn, Crăciun, Gebeleizis, Soarele etc.; vom relua această temă importantă pe parcursul lucrării;

D: ***KORYLLOS***
P: KORIKO, KORILO
S: "fiu de prinț";
C: *koryko/ kotiko*- "fiu de prinț", DS p. 209b;

D: *KOMOSICUS*
P: KOMOLA, KOMOSA
S: "cel bun";
C: *komala-* "tandru", "dulce", "agreabil", "bun"; DS p. 209b;

D: *KOTISO*
P: KOTTIKA
S: " cel care este fiu de prinț/ cel care este de neînvins (ca o fortăreață- n.n.)";
C: *koṭṭa-* "fortăreață" ",*koṭṭika-* "fiu de prinț", DS p. 209b;

D: *KRONOS*
P: KṚ–(Y)ON–OS
S: "[cel] care este la originea a ceea ce se face/ a celor ce sunt făcute";
C: *KṚ-* "a face, a produce", DS, p. 203a; *yoni-* "naştere, origine", DS, p. 594b; *-os*, sufix i-e specific, (n.n.),PIE;

D: *OROLES*
P: OR–OL–E–(E)S
S: „[cel care] te cheamă/ învață/ îți cere să fii de neclintit, asemenea lui";
C: *ōr-, ər-* „a chema, a căuta", DIE, p. 781; *IL-*, cu formele *OL-*, *AL-* „a se ține, a rămâne imobil", DS (57); *e-* „a se apropia", „a intra în acelaşi statut", DS, p. 164b;

D: *ROLES*
P: ROL–ES
S: "cel care ridică/ face altare";
C: *rolamba* "mânăstire/ altar", DS p. 610a;

D: *SARMISEGETUSA*
P: SAR(A)-MI–SA-GE–TU-SĀ
S: "fortificație de observare a locului înconjurător sau a celor care se luptă" (n. n.);
C: *sa* "tot, toată"; *ge(ha)* "spațiu, peşteră subterană, DS, p. 535a; *MI-* „a observa, a percepe, a simți", DS, p. 567a; *sara* "cordon", "fortificație, zid (fig. - n.n.)", DS, p. 815a; „tu", "ori, sau", DS, p.

285b; sā (v. *tad-*) "a (se) rupe/ bate/ răni/ răzbuna", DS, p.826b şi p. 273b;

D: ***SATURN***
P: SA–TUR–(I)N
S: „(cel care) în toate îşi manifestă spiritul pur/ atributele de zeu";
C: *sa* "tot, toată"; *tur(īya)-* "spirit pur", "zeu (fig.-n.n.)", DS, p. 286a; *-in*, particulă skr. pentru desemnarea unui agent al acțiunii (cel care face acțiunea!);

D: ***THIAMARKOS***
P: THYA(J)-MARG(A)-OS
S: "cel care pleaca pe drumul lui/ cel care îşi urmează calea (destinul – n.n.)";
C: *TYAJ-* „care se eliberează", "cel care îşi părăseşte corpul". DS p.290b; *mārg(a)-* „drum, cale", DS p. 565b;

D: ***TRAIAN***
P: TRAI–(I)AN
S: „[cel]care apără, protejează, păstrează, salvează";
C: *TRA- (TRAI-)* „care apără, protejează, păstrează, salvează", DS, p. 291 a, b; *-(i)an*, agent al acțiunii în limba sanskrită (cel care reprezintă/ execută acțiunea - n.n.);

D: ***VEZINA/ VEDINA***
P: VEDYNA
S: "cel care cunoaşte, înțelege/ cel înțelept (n. n.)";
C: *vedya-* „a cunoaşte, a învăța, a înțelege"; „a recunoaşte ca", DS, p. 695a;

D: ***ZALMOXIS***
P: SAL–MOKS(A)-IS
S: „[cel care aduce] eliberarea de rău/ existență aşteptată/ dorită oferind libații/ ofrande morților";
C: *sal*(*ila*) "a oferi o libație (de apă) morților", DS p. 820a; *mokşa-*, (*moksa-*) "eliberare", "eliberarea de existență/ de rău (în skr. are sensul implicit de "purificare", "etapă în atingerea spiritului pur" (n. n.)", DS p. 577b; *IŞ-* „a dori", „a aştepta", „a alege", „a căuta", DS,

p. 132b; urmărind şi semnificaţia cuvântului *SATURN*, se observă că, în mod eronat, *Saturn* şi *Zalmoxis* au fost consideraţi de către unii istorici (Strabon, Diodor din Sicilia, Lucian din Samosata) unul şi acelaşi personaj; din etimologiile prezentate, rezultă că *Zalmoxis* nu putea fi decât un preot al lui *Saturn* (poate chiar denumirea generică a acestor preoţi! – aşa se explică multitudinea de referinţe la personajul (semi)zeificat *Zalmoxis*, în epoci diferite!!! n.n.); oricum, pentru daci, echivalentul lui *Saturn* era *Crăciun* tot personaj esenţial legat de sărbătoarea solstiţiului de iarnă şi a semnificaţiei cosmice a acestui eveniment; din această accepţie corelată cu referirile istoricilor privind credinţa dacilor în *Zalmoxis*, ca zeu (mai précis ca pământean zeificat!), putem concluziona că *Zalmoxis* apare ca o entitate intermediară cu atribute de pământean (preot!) şi zeu; este o interesantă şi tulburătoare prefigurare a modelului lui *Iisus*, entitate spirituală cu dublă compatibilitate, aceea de pământean şi dumnezeu; în aceeaşi idée, dispariţia lui *Zalmoxis* (ridicarea la ceruri!) şi revenirea ("învierea!"), eveniment care marchează şi căpătarea de către *Zalmoxis* a atributelor de zeu; deci *Zalmoxis* ne apare nu ca întruchipare efectivă a lui *Saturn* (pentru daci, mai exact *Krăciun*!) ci doar ca o entitate spirituală care îl poate reprezenta pe zeul suprem; dacă *Saturn* este "cel care este spirit pur", *Zalmoxis* nu poate avea acest statut el având origine pământeană; *Zalmoxis* apare ca zeitatea cea mai apropiată de sufletele dacilor, fiind desprins dintre ei ca mare preot care mijlocea "eliberarea/ purificarea" sufletelor în raport cu existenţa prin libaţii aduse celor morţi;

D: *ZEUTA*
P: SEVITA
S: „cel onorat, omagiat, servit";
C: *sevita-* (SEV-) „servit", „onorat", DS p. 860a; *seva-* „omagiu", „cult", DS p. 860a;

E. PLANTE MEDICINALE DACICE IDENTIFICATE

1. *Denumirea dacică/ skr.*: ***AMALUSTA, AMOLUSTA/*** AMA–LU–ST–A

Denumirea latină: *Chamaemelum nobile*

Denumirea românească: *Muşeţel*

Cine a semnalat-o: Pseudo Apuleis

Utilizare: dezinfectant

Semnificaţie sanskrită rezultată: „[plantă] care vindecă/ stabilizează tăieturile/ rănile”;

Comentariu: *ama-* „cel care”, DS, p. 73b; *LŬ-* „a tăia”, „a împărţi”, „a distruge”, „a răni”; DS, p. 617a; *st-*, *sthiti-* „a sta”,”situaţia de stabilitate”, DIE, p. 869b;

2. *Denumirea dacică/ skr.*: ***ANIASSEXE/*** ANIA–SEK(A)–SA

Denumirea latină: *Onobrichis sativa*

Denumirea românească: *Sparcetă*

Cine a semnalat-o: Dioscoride

Utilizare: provocarea transpiraţiei

Semnificaţie sanskrită rezultată: „[plantă] care te obişnuieşte cu umezeala/ te udă”;

Comentariu: *anya-* „altul”, „diferit”, „străin”, „comun”, „obişnuit”, DS, p. 46b; *seka-* „emisie de lichid”; „a uda”, „a umezi”; DS, p.859a;

3. *Denumirea dacică/ skr.*: ***APRUS/*** APR–US

Denumirea latină: *Dris germanica*

Denumirea românească: *Stânjenel*

Cine a semnalat-o: Dioscoride

Utilizare: răni, fracturi, dureri diverse

Semnificaţie sanskrită rezultată: „[plantă] care clarifică/ vindecă durerea”;

Comentariu: *a – prya* „dezagreabil”, „neprietenos”, (fig.) „dureros”, DS, p. 58b; *usra-* „”clar”, „rază”, DS, p. 162a;

4.*Denumirea dacică/ skr.*: ***APSINTION, APSINTIUM, ABSINTIUM/*** AP-SI–(I)N–TI–ON

Denumirea latină: *Aristolochia clematitis*
Denumirea românească: *Pelinul/ Mărul lupului/ Cucuberţica*
Cine a semnalat-o: Dioscoride
Utilizare: calmare, reglare, vindecare diverse afecţiuni
Semnificaţie sanskrită rezultată: „[plantă] care leagă apa, pune în mişcare/ vindecă şi face suportabilă durerea";
Comentariu: *ap-* (v. *ab-*) „apă", „ape", DS, p. 78b; *SI-* (*SĀ-*) „a lega", DS, p.826b; *IN(G)-* „a se muta", „a se pune în mişcare", DS, p. 130b; TI(J)- „a suporta cu stoicism", „a îndura", „a incita", „a excita", DS, p. 283b;

5. *Denumirea dacică/ skr.*: ***ARPOPRIA, ARYPA/*** AR(C)–PO–PRIYA
Denumirea latină: *Hedera helix, Hedera nigra*
Denumirea românească: *Iederă*
Cine a semnalat-o: Pseudo Apuleius
Utilizare: -
Semnificaţie sanskrită rezultată: „[plantă] tratată cu respect şi hrănită cu iubire"; AR – Y – PA „[plantă] tratată cu respect şi protejată";
Comentariu: *ARC-* „a trata cu respect"; „onorat", „considerat", DS, p. 79b; *poşa-* „hrănire", „întreţinere", „hrană";"care hrăneşte", DS, p. 448b.; *priya-*„iubit", „scump", „favorit", DS, p. 498a;

6. *Denumirea dacică/ skr.*: ***ASA/*** AS–(S)A
Denumirea latină: *Tussilago farfara*
Denumirea românească: *Podbal*
Cine a semnalat-o: Dioscoride
Utilizare: infecţii, tuse, afecţiuni ale uterului
Semnificaţie sanskrită rezultată: „[plantă] care vindecă în totalitate";
Comentariu: *AS-* „a fi aşezat", „a se aşeza"; „a fi","a exista"; „a locui"; „a fi pe cale să"; „a se găsi", „a înceta", DS, p. 127b; *sa-* „cu totul", „în totalitate", (n.n.), PIE;

7. *Denumirea dacică/ skr.*: ***BLES, BLIS/ B(A)LIN***
Denumirea latină: *Amarantus retroflexus*
Denumirea românească: *Ştir*
Cine a semnalat-o: Dioscoride
Utilizare: nu are proprietăţi curative

Semnificație sanskrită rezultată: „[plantă] puternică/ viguroasă/ tare”;
Comentariu: *balin-* „viguros”, „puternic”, „foarte tare”, DS, p. 508;

8. *Denumirea dacică/ skr.*: ***BUDALA/ CORRAGO***
Denumirea latină: *Anchusa italica*
Denumirea românească: *Limba boului*
Cine a semnalat-o: Dioscoride/ Pseudo-Apuleius
Utilizare: -
Semnificație sanskrită rezultată: BHU–DALA „[plantă] care se manifestă prin petale”; KO-(O)R-RA-GO „bucurii chemate, date de pământ”;
Comentariu: *bhū-* „care se manifestă”, „care se produce prin”; DS, p. 535a; *dala-* „fragment”, „bucată”; „petală”, „frunză”; DS, p.301a; *ko* „pluralul de la *ka-* „bucurie/ fericire”; DS, p. 170b; *ōr-*,*ōra-* „a chema,,, „a striga”; DIE, p. 781; *ra-* „care dă”; DS, p.595a; *go-* „pământ”; DS, p. 234a;

9. *Denumirea dacică/ skr.*: ***CAROPITHLA/*** KARA-PITA-LA
Denumirea latină: *Catananche graeca*
Denumirea românească: *Petala*
Cine a semnalat-o: Dioscoride
Utilizare: afrodisiac
Semnificație sanskrită rezultată: „[plantă ca o] gheară uscată, strânsă”;
Comentariu: *kara-* „care face”, „care produce”; „mână”, „trompă”; „cleşte”, „gheară”; DS, p. 177a; *pita-* „supt”, „absorbit”; (fig.) „desumflat”, „uscat”, „chircit”; DS, p. 435b; *LA-* „a prinde”;”a strânge”; DS, p. 614b;

10.*Denumirea dacică/ skr.*: ***COADAMA/*** KO–ADHAMA
Denumirea latină: *Potamogeton compressus*
Denumirea românească: *Broscăriță*
Cine a semnalat-o: Dioscoride
Utilizare: posibil afrodisiac
Semnificație sanskrită rezultată: „[plantă] care produce bucuriile cele mai simple/ mărunte/ de jos”
Comentariu: *ko-*, pluralul de la *ka-* „bucurie/ fericire”; DS, p. 170b; *adhama-* „cel mai de jos/ foarte jos”; DS, p. 21b;

11.*Denumirea dacică/ skr.*: ***COTIATA/*** KO-TI(J)-YA-TA
Denumirea latină: *Panicum dactylus*
Denumirea românească: *Pir gros*
Cine a semnalat-o: Dioscoride
Utilizare: vindecare răni/ afecţiuni urinare/ afecţiuni renale/ are efecte halucinogene;
Semnificaţie sanskrită rezultată: „[plantă] care provoacă bucurii/ fericire şi îţi descoperă derularea/ sensul ritualului";
Comentariu: *ko*- „bucurii/ fericire"; DS, P.170b; *TIJ*- „a excita", „a incita"; DS, p. 283b; *TA*- „a etala", „a alunga", „a alunga", „a continua"; „a respecta ritualul"; „a pregăti"; DS, p. 276a; *yā*- „care pleacă/ merge"; „care descoperă/ arată"; vezi *YĀ*-; DS, p. 588b;

12. *Denumirea dacică/ skr.*: ***ANUPSE, ANUSPE/*** AN-UP-SA
Denumirea latină: *Panicum dactylus*
Denumirea românească: *Pir gros*
Cine a semnalat-o: Pseudo-Apuleius
Utilizare: vindecare răni/ afecţiuni urinare/ afecţiuni renale/ are efecte halucinogene;
Semnificaţie sanskrită rezultată: „care se răspândeşte prin suflu/ vânt peste tot";
Comentariu: *ana*- „suflu"; DS, p. 25b; *AN*- „a respira"; DS, p.25b; *UP*- (*VAP*-) „a răspândi", „a dispersa"; DS, p. 626a; *upa*- „aproape de", „spre"; „situaţia de mişcare aproape, spre"; DS, p.148a; *sa*- „tot", „toată", „peste tot", etc., PIE;

13.*Denumirea dacică/ skr.*: ***CRUSTANE/*** KR-UŞ-TA-(A)NE(YA)
Denumirea latină: *Chelidonium majus*
Denumirea românească: *Rostopască/ Iarba rândunicii*
Cine a semnalat-o: Dioscoride
Utilizare: afecţiuni ale vederii/ vindecarea icterului/ analgezic pentru dinţi/ inflamaţii diverse;
Semnificaţie sanskrită rezultată: „produce încălzire şi moaie/ diminuează ceea ce nu se lasă învins [durerea]";
Comentariu: *KṚ*- „a face"; „a produce"; DS, p. 203a; *UŞ*-„a arde"; „a pedepsi"; „a distruge"; DS, p. 161b; *TAN*- (*TĀ*-) „a muia", „a înmuia"; „a întinde"; DS, p. 876a; *a- ne*(*ya*)- „care nu se lasăghidat/ orientat"; (fig.) „învins"; DS, p. 49a;

14.*Denumirea dacică/ skr.*: ***MOPOP/*** MO-PYA
Denumirea latină: *Chelidonium majus*
Denumirea românească: *Rostopască/ Iarba rândunicii*
Cine a semnalat-o: Pseudo-Apuleius
Utilizare: afecţiuni ale vederii/ vindecarea icterului/ analgesic pentru dinţi/ inflamaţii diverse;
Semnificaţie sanskrită rezultată: „[plantă] care vindecă umflăturile";
Comentariu: *mokş*-(*MUC*-) „a elibera", „a detaşa"; (fig.) „a vindeca"; DS, p. 570a; *PYĀ*- „a umfla", „a dilata"; DS, p. 450a;

15.*Denumirea dacică/ skr.*: ***CUCOLIDA/*** KU-KO-LI-DA
Denumirea latină: *Physalis alkekengi*
Denumirea românească: *Păpălău/ Lampion*
Cine a semnalat-o: Dioscoride
Utilizare: vindecă icterul urinar;
Semnificaţie sanskrită rezultată: „[planta] care dă bucuriile ascunse ale pământului";
Comentariu: *ku*- „pământ"; DS, p. 196a; *ko*- „pluralul de la *ka* „bucurie", „fericire"; „cap"; DS, p. 170b; *LI*- „a se ataşa", „a adera"; „a dispare"; „a se şterge"; „care se ascunde"; „dispărut",„ascuns", „absorbit", DS, p. 616a; *da*- „care dă/ acordă/ conferă";„care indică"; DS, p. 296a;

16.*Denumirea dacică/ skr.*: ***DAKINA/*** DA-KINA
Denumirea latină: *Limonium vulgare*
Denumirea românească: *Limba peştelui*
Cine a semnalat-o: Dioscoride
Utilizare: dezinterie/ reglări menstruale/ reglări ale acumulărilor de calciu;
Semnificaţie sanskrită rezultată: „[plantă] care se pune la bătături şi calosităţi";
Comentariu: *da*- „care (se) dă/ acordă/ conferă"; „indică"; DS, p. 296a; *kiṇa*- „bătătură"; „calositate", DS, p. 193a;

17.*Denumirea dacică/ skr.*: ***DIELIA, DIELIAM/*** DHI-EL-YA
Denumirea latină: *Hyosciamus niger*
Denumirea românească: *Măselariţă*

Cine a semnalat-o: Dioscoride

Utilizare: produce somnolenţă şi delir/ dureri de urechi şi sarcină/dereglări oftalmologice/ febră;

Semnificaţie sanskrită rezultată: „[planta] care vindecă durerea şi produce nemişcare/ imobilizare";

Comentariu: *DHI*- „mulţumire", „satisfacţie"; (fig.) „vindecarea durerii"; DS, p. 342a; *EL*-, *IL*- „a rămâne imobil/ nemişcat", DS (57); *yo*-, *ya*- „[cel] care sunt/ este"; DS, p. 581a;

18.*Denumirea dacică/ skr.*: ***HERBA UACCINA/*** VAC-CI-NA

Denumirea latină: *Hyosciamus niger*

Denumirea românească: *Măselariţă*

Cine a semnalat-o: Pseudo-Apuleius

Utilizare: vezi DIELIA

Semnificaţie sanskrită rezultată: „[planta] care spune cum răsare/ creşte soarele";

Comentariu: *VAC*- „a vorbi", „a spune"; „a răspunde"; „a anunţa"; DS, p. 621b; *CI*- „a creşte"; DS, p. 249a; *ina*- „rege", „prinţ"; „soare"; DS, p. 131b;

19.*Denumirea dacică/ skr.*: ***DIESAPTER, DIESEMA/*** DHI-E-SA-(A)P-TR

Denumirea latină: *Verbascum thapsus*

Denumirea românească: *Lumânărică*

Cine a semnalat-o: Pseudo-Apuleius

Utilizare: -

Semnificaţie sanskrită rezultată: „[plantă] care receptează/ absoarbe toată apa care vine/ trece (produce transpiraţie!- n.n.)";

Comentariu: dhi- „receptacol al", DS, p. 342a; *e*- „a se apropia", „a sosi", DS, p. 164b; *sa*- „tot", „toată", „de tot" etc. i-e; *ap*- „apă", „ape", DS, p. 48b;*TṚ*- „a traversa", „a trece", DS, p. 288b-289a;

20.*Denumirea dacică/ skr.*: ***DIN/*** DHI-(I)N

Denumirea latină: *Urtica dioica*

Denumirea românească: *Urzică*

Cine a semnalat-o: Dioscoride

Utilizare: vindecare muşcături, cangrene, ulcere, tumori, abcese/astm, pleurezie, pneumonie/ afrodisiac;

Semnificație sanskrită rezultată: „[plantă] care te scoate din starea ta [de boală]”;

Comentariu: *dhi-* „receptacol al”, DS, p. 342a; *in-* particulă skr.care semnifică ieşirea dintr-o incintă/ spațiu/(fig.) stare (n.n.);

21.*Denumirea dacică/ skr.*: ***DOCHELA, DUKHELA/*** DUHKHA-LA

Denumirea latină: *Ajuga camaepitys*

Denumirea românească: *Tămâița de câmp*

Cine a semnalat-o: Dioscoride

Utilizare: dureri de şolduri, disfuncții ale ficatului, afecțiuni ale aparatului urinar, afecțiuni ale pielii;

Semnificație sanskrită rezultată: „[plantă] care prinde/ vindecă (n.n.) durerea”;

Comentariu: *duhkha-* „durere”; „rău”; „dificultate”; DS, p. 310a; *LA-* „a prinde”; (fig.) „a vindeca”, DS, p. 614b;

22.*Denumirea dacică/ skr.*: ***NEMEMPSA/*** NEMI-(A)M(A)-P(A)SA

Denumirea latină: *Ajuga camaepitys*

Denumirea românească: *Tămâița de câmp*

Cine a semnalat-o: Pseudo-Apuleius

Utilizare: vezi DOCHELA

Semnificație sanskrită rezultată: „[plantă] care înconjoară piatra”; (obs. în realitate este o plantă târâtoare –n.n.);

Comentariu: *nemi-* „circumferință”, „înconjur”; DS, p. 392b; *ama-* „cel/ cea care”; ds, p. 73b; *pāşāna-* „piatră”, DS, p. 433a;

23.*Denumirea dacică/ skr.*: ***DOUDELA, DICHELA, DIODELA, DIODELANUS/*** DU-ODA-LA

Denumirea latină: *Achillea millefolium*

Denumirea românească: *Coada şoricelului*

Cine a semnalat-o: Dioscoride şi Pseudo-Apuleis

Utilizare: sub formă de decoct, pentru reglarea funcțiilor organelor interne;

Semnificație sanskrită rezultată: „[plantă de la care] se consumă fiert/clocotit ceea ce este prins/ cules”;

Comentariu: *DU-* „a arde”, „a consuma”, „a turmenta”, DS, p. 310a; *oda(na)-* „a fierbe”, „a clocoti”, DS, p. 169a; *LA-* „a pierde”, DS, p. 116b;

24.*Denumirea dacică/ skr.*: ***EDERA/*** EDH-E-RA
Denumirea latină: *Hedera helix*
Denumirea românească: *Iedera*
Cine a semnalat-o: Dioscoride
Utilizare: plantă ornamentală
Semnificație sanskrită rezultată: „[plantă] care creşte din pământ şi vine/ estemenită (n.n.) să decoreze/ să dea aspect"
Comentariu: *EDH-* „a prospera", „a creşte din pământ". DS, p.167b; *e-* „a se apropia", „a sosi", DS, p. 164b; *RA(C)-* „a compune", „a forma", „a realiza aspectul", „a decora", „a orna", „a se îndrepta spre", DS, p. 596b;

25.*Denumirea dacică/ skr.*: ***FITOFTETELA/ -***
Denumirea latină: -
Denumirea românească: *Părul fetei*
Cine a semnalat-o: Dioscoride
Utilizare: vindecarea muşcăturilor de animale veninoase, vindecarea astmului, spargerea pietrelor renale, căderea părului;
Semnificație sanskrită rezultată: denumire grecească fără un corespondent în limba sanskrită!
Comentariu: nu are corespondent în skr.!

26.*Denumirea dacică/ skr.*: ***GONOLETA/*** GH(O)NA-LETA
Denumirea latină: *Lithospermum sativum*
Denumirea românească: *Meiul păsăresc*
Cine a semnalat-o: Dioscoride
Utilizare: spargerea/eliminarea pietrelor renale
Semnificație sanskrită rezultată: „[plantă] care sparge în bucăți mici [pietrele renale (n.n.)!]";
Comentariu: *ghna-* „care sparge", „care omoară", „care distruge", DS, p. 241a; *leça-* „bucată mică", „particulă", „atom", DS, p. 617b (pl. *leta-* (n.n.);

27.*Denumirea dacică/ skr.*: ***KERKERAFRON/*** KṚ-KE-RA-PRON
Denumirea latină: *Anagallis arvensis*
Denumirea românească: *Scânteiuță*
Cine a semnalat-o: Dioscoride

Utilizare: vindecă inflamaţiile şi ulceraţiile ochilor, muşcăturile de viperă;

Semnificaţie sanskrită rezultată: „[plantă] care produce bucuria dată de deschiderea ochilor/ (fig.) recăpătarea vederii"

Comentariu: *KṚ*- „a face", „a produce", „a pregăti", DS, p. 203a; *ke*- (*ko*-) „pluralul de la ka- „bucurie", „fericire", „apă", DS, p. 170b; *ra*- „care dă", DS, p. 595a; *pron- (MIL-)* „a deschide ochii", DS, p. 501b;

28.*Denumirea dacică/ skr.*: ***KINOBOILA/*** KINA-BHOJ(A)-LA

Denumirea latină: *Bryonia dioica*

Denumirea românească: *Mutătoare cu fructe roşii*

Cine a semnalat-o: Dioscoride

Utilizare: restabilirea calcemiei

Semnificaţie sanskrită rezultată: „[plantă care produce] depunere de calciu la/ pentru cel legat de o viaţă de plăceri";

Comentariu: *kina*- „calositate", „calus", DS, p. 193a; *bhoja*-„care duce o viaţă de plăceri", DS, p. 540; *LA*- „a prinde"; (fig.) „a lega de", „a ţine de" (n.n.), DS, p. 614b;

29.*Denumirea dacică/ skr.*: ***LAX/ LA-KŞT***

Denumirea latină: *Portulaca sylvestris*

Denumirea românească: *Cucută*

Cine a semnalat-o: Dioscoride şi Pseudo-Apuleius

Utilizare: vindecă umflăturile glandulare; otravă;

Semnificaţie sanskrită rezultată: „[plantă] care te leagă de moarte/ distrugere";

Comentariu: *LA*- „a prinde", (fig.) „a lega de", „a ţine de" (n.n.); DS, p. 614b; *KŞT*- „care distruge", „care suprimă"; (fig.) „care omoară"; DS, p. 614b;

30.*Denumirea dacică/ skr.*: ***MANTEIA/*** MANTH-E-IA

Denumirea latină: *Rubus idaeus*

Denumirea românească: *Zmeura/ Mura*

Cine a semnalat-o: Dioscoride

Utilizare: vindecă umflăturile diverse, herpesul, ulceraţiile, lăcrimarea ochilor, hemoroizii;

Semnificaţie sanskrită rezultată: „[plantă] care vine/ este pe cale să încălzească/ să vindece prin frecare/frecţionare (n.n.)”;

Comentariu: *mantha-* „agitare”, „întoarcere”; „a freca lemnele”; „a răsturna”; „a produce foc prin frecare”; (fig.) „a încălzi” (n.n.);,

DS, p. 552a; *e-* „a se apropia”, „a servi”, DS, p. 164b; *I(A)-* „a fi pe cale să”, „a fi”, „a apărea”, DS, p. 130b;

31.*Denumirea dacică/ skr.*: ***MOZULA, MIZELA, MIZILA/*** MO-SU-LA

Denumirea latină: *Thymus serpillum*

Denumirea românească: *Cimbrişor*

Cine a semnalat-o: Dioscoride

Utilizare: vindecarea astmului, durerea de şolduri, vederea slabă

Semnificaţie sanskrită rezultată: „[plantă] care te eliberează de suferinţa avută/ prinsă”;

Comentariu: *MO-* „a elibera”, DS, p. 577b; *SU-* „a presa”, „a apăsa”; (fig.) „a produce suferinţă” (n.n.), DS, p. 840b; *LA-* „a prinde”; (fig.) „a avea” (n.n.), DS, p. 614b;

32.*Denumirea dacică/ skr.*: ***OLMA/*** OL-MA, EL(A)-MA

Denumirea latină: *Sambucus ebulus*

Denumirea românească: *Boz*

Cine a semnalat-o: Dioscoride

Utilizare: hidropizie, muşcături de viperă, eliminarea apei, arsuri, muşcături de câine; produce, ca efecte secundare, stări euforice, analgezice, anestezice etc.;

Semnificaţie sanskrită rezultată: „[plantă indiană] care produce excitaţie, halucinaţii, beatitudine”;

Comentariu: *elā-* „specie de plantă indiană”, DS, p. 167b; *ma-* (*MAD-*) „a fi bucuros”, „a fi excitat”; „a exprima bucurie celestă”, DS, p. 546b;

33.*Denumirea dacică/ skr.*: ***ORMIA, HORMIA/*** OR-MI-A

Denumirea latină: *Salvia officinalis*

Denumirea românească: *Salvie*

Cine a semnalat-o: Dioscoride

Utilizare: vindecarea unor ulceraţii ale corneei; [plantă] afrodisiacă;

Semnificație sanskrită rezultată: „[plantă] prin intermediul căreia cauți şi observi/ vezi/ percepi”;

Comentariu: *ōr-* „a chema”, „a căuta”, DIE, p. 781; *MI-* „a observa”, „a percepe”; (fig.) „a vedea” (n.n.);

34.*Denumirea dacică/ skr.*: ***PEGRINA/*** PE-GR-INA

Denumirea latină: *Bryonia alba*

Denumirea românească: *Mutătoarea cu fructe negre*

Cine a semnalat-o: Dioscoride

Utilizare: în tratamentul epilepsiilor, amețelilor, paraliziilor; diverse răni la animale;

Semnificație sanskrită rezultată: „băutură a cărei eliminare se face de către soare”;

Comentariu: *peya-* (*PA-*) „care este de băut”, „potabilă”, „care poate fi înghițită”, „băutură”, DS, p. 448; *GĂ-* „a înghiți”, „a absorbi”; „a vomita”, „a elimina”, DS, p. 233b; *ina-* „rege”„prinț”; „soare”, DS, p. 131b;

35.*Denumirea dacică/ skr.*: ***AURUMATI/*** AURI-MA-TI

Denumirea latină: *Bryonia alba*

Denumirea românească: *Mutătoarea cu fructe negre*

Cine a semnalat-o: Pseudo-Apuleius

Utilizare: în tratamentul epilepsiilor, amețelilor, paraliziilor; diverse răni la animale;

Semnificație sanskrită rezultată: „[plantă] care provoacă bucuria de a fi puternic/ de a-ți reface puterile (n.n.)”;

Comentariu: *aurjitya-* „putere”, DS, p. 170; *ma-* (*mad-*) „a fi bucuros”, „a fi excitat”; „a exprima bucurie celestă”, DS, p. 546b; *TI(J)-* „a excita”, „a incita”, „a provoca”, DS, p. 283b;

36.*Denumirea dacică/ skr.*: ***POLPUM, POLTUM/*** POL-TUM, PAL-TUM

Denumirea latină: *Anethum graveloens*

Denumirea românească: *Mărarul*

Cine a semnalat-o: Dioscoride

Utilizare: creşte secreția lactică şi combate balonarea

Semnificație sanskrită rezultată: „[plantă] cu frunze multe, din abundență”;

Comentariu: *pal(aça)*- „frunză”, „petală”, DS, p. 423b; *tum*-(*tumala*-),„tumultuos”, „mult”, „abundent”, „numeros”, DS, p. 286a;

37.*Denumirea dacică/ skr.*: ***PRIADELA/*** PR-I-AD-E-LA (vezi ***PEGRINA/ AURUMATI***)

Denumirea latină: *Bryonia alba*

Denumirea românească: *Mutătoarea cu fructe negre*

Cine a semnalat-o: Dioscoride

Utilizare: în tratamentul epilepsiilor, amețelilor, paraliziilor; diverse răni la animale;

Semnificație sanskrită rezultată: „[plantă] care satisface/ vindecă(!) picarea într-o stare foarte apropiată de prindere/ nemişcare (!)/ paralizie (!)”;

Comentariu: *PṚ*- „a umple”, „a satisface”, DS, p. 447b; *I*- „a merge”, „a veni”; „a pica într-o stare”, DS, p. 130b; *adhi*- „foarte”„raportat la”, DS, p. 22a; *e*- „a se apropia”, „a sosi”, DS, p. 164b; *LA*- „a prinde”, DS, p. 614b;

38.*Denumirea dacică/ skr.*: ***PRODIORNA, PRODIARNA/*** PR-ADHI-(O)R-(I)NA

Denumirea latină: *Helleborus niger*

Denumirea românească: *Spânz*

Cine a semnalat-o: Dioscoride

Utilizare: epilepsie, depresie, paralizie, deficiențe de auz;

Semnificație sanskrită rezultată: „plantă care vindecă în funcție de căutarea/ acțiunea (!) soarelui”;

Comentariu: *PṚ*- „a umple”, „a satisface”, (fig.) „a vindeca”, DS, p. 447b; *adhi*- „foarte”, „raportat la”; „sus”, „de sus”, „pe”, DS, p.22a; *ōr*- „a chema”, „a căuta”, DIE, p. 781; *ina*- „rege”, „prinț”;„soare”, DS, p. 131b;

39.*Denumirea dacică/ skr.*: ***PROPEDULA, PROBEDULA, POILA, PROPEDILA/*** PR-AP-ADHI-(I)L-A

Denumirea latină: *Potentilla reptans*

Denumirea românească: *Cinci degete*

Cine a semnalat-o: Dioscoride şi Pseudo-Apuleius

Utilizare: dureri de dinți, supurații, anevrisme, paralizii, conjunctivite, disfuncții ale ficatului;

Semnificaţie sanskrită rezultată: „[plantă] care vindecă pe cel atins/ bolnav de nemişcare";

Comentariu: *PṚ*- „a umple", „a satisface", (fig.) „a vindeca", DS, p. 447b; *adhi*- „foarte", „raportat la"; „sus", „de sus", „pe", DS, p.22a; *AP*- „atins", „prins"; (fig.)"bolnav"; DS, p. 118a; *IL*- „a ţine imobil/ nemişcat"; DS, p. 132b;

40.*Denumirea dacică/ skr.*: ***RATIBIDA/*** RA-TI-BI-DA

Denumirea latină: *Aster amellus*

Denumirea românească: *Scânteiuţă*

Cine a semnalat-o: Dioscoride

Utilizare: epilepsie la copii, muşcături de câini turbaţi;

Semnificaţie sanskrită rezultată: „[plantă] care produce vindecare prin seminţele pe care le dă";

Comentariu: *ra*- „care dă", DS, p. 595a; *TI(J)*- „a excita", „a incita", „a provoca"; (fig.) „a vindeca", DS, p. 283b; *bi(ja)*- „sămânţă vegetală sau animală", DS, p. 515a; *da*- „care dă", „care acordă", „care conferă"; „care ridică", DS, p. 296a;

41.*Denumirea dacică/ skr.*: ***RIBORASTA/*** RIBH-OR-AS-TA

Denumirea latină: *Arctium lappa*

Denumirea românească: *Brusture*

Cine a semnalat-o: Pseudo-Apuleius

Utilizare: -

Semnificaţie sanskrită rezultată: „[plantă] care cheamă prin foşnet şi se află jos/ pe pământ";

Comentariu: *RIBH*- „a mugi", „a vui", „a foşni", DS, p. 606a; *ōr*-, *ōra*- „a chema", „a căuta", DIE, p. 781; *AS*- „a exista", „a avea loc", „a se afla", DS, p. 99b; *ta*- (*tad*-) „aici jos"; „lume", DS, p.271a;

42.*Denumirea dacică/ skr.*: ***SALIA/*** SA-LI-A

Denumirea latină: *Dictamnus fraxinella*

Denumirea românească: *Frăsinelul*

Cine a semnalat-o: Dioscoride

Utilizare: dezinterie

Semnificaţie sanskrită rezultată: „[plantă] ascunsă jos/ pe pământ";

Comentariu: *sā*- (*tad*-) „jos", DS, p. 826b; *LI*- „a se ataşa", „a adera"; „dispărut", „ascuns", DS, p. 616a;

43.*Denumirea dacică/ skr.*: ***SKIARE, SKIATE/*** S(U)-K(A)YA-TA
Denumirea latină: *Dipsacus laciniatus*
Denumirea românească: *Varga ciobanului/ Scaiul voinicesc*
Cine a semnalat-o: Dioscoride şi Pseudo-Apuleius
Utilizare: fracturi de fistule şi perineu
Semnificaţie sanskrită rezultată: „[plantă] care reface o parte a corpului care există/ este dată";
Comentariu: *SŬ*- „a crea", „a procrea"; „a produce", „a naşte"; fig.) „a reface"; DS, p. 856b; *kāya*- „corp", „parte a corpului"; DS, p. 188b; *ra*- „care dă", DS, p. 595a; *ta*- (*tad*-) „dată", DS, p. 273a;

44.*Denumirea dacică/ skr.*: ***SEBA/*** SE-BHA
Denumirea latină: *Sambucus nigra*
Denumirea românească: *Soc*
Cine a semnalat-o: Dioscoride
Utilizare: plantă aromată
Semnificaţie sanskrită rezultată: „[plantă] ca stelele împrăştiate"; (este aspectul unui soc înflorit sau al unei flori de soc! (n.n.);
Comentariu: *SE*- „a uda", „a stropi", „a umezi", „a împrăştia", DS,859a; *bha*- „stea", DS, p. 522;

45.*Denumirea dacică/ skr.*: ***SICUPNOEX/*** SI-KU-P(A)NNA-EKSH
Denumirea latină: *Eryngium campestre*
Denumirea românească: *Scai*
Cine a semnalat-o: Dioscoride
Utilizare: balonări, disfuncţii ale ficatului, tetanos, epilepsie, muşcături de animale veninoase;
Semnificaţie sanskrită rezultată: „[plantă] legată de pământ şi [care pare] căzută când o priveşti";
Comentariu: *SI*- (*SĀ*-) „a lega", DS, p. 826b; *ku*- „pământ", DS, p.196a; *panna*- (*PAD*-) „căzut"; „plecat", DS, p. 403a; *ekş*- (*IKŞ*-) „a privi", DS, p. 167a;

46.*Denumirea dacică/ skr.*: ***SIPOAX/*** SI-PO-AX
Denumirea latină: *Plantago lanciolata*
Denumirea românească: *Patlagina*
Cine a semnalat-o: Pseudo-Apuleius

Utilizare: protejarea/ vindecarea rănilor, abceselor, infecţii diverse;dureri abdominale, acnee, alcoolism, alergii, artrită, astm, colită,constipaţie, eczeme, emfizem, migrene, gută, infecţii urinare;

Semnificaţie sanskrită rezultată: „[plantă] care leagă [pe cel care o bea] de protecţia/ vindecarea celor văzute/ bolnave (n.n.)";

Comentariu: *SI-* (*SĀ-*) „a lega", DS, p. 826b; *pa-*„care bea"; „care protejează", „care păstrează", DS, p. 395b; *ekş-* (*IKŞ-*) „a privi",DS, p. 167a;

47.*Denumirea dacică/ skr.*: ***TENDILA, TANDILA, TANIDILA/*** TAN-DHI-LA

Denumirea latină: *Menta piperita*

Denumirea românească: *Mentă*

Cine a semnalat-o: Dioscoride şi Pseudo-Apuleius

Utilizare: infecţii stomacale;

Semnificaţie sanskrită rezultată: „[plantă] care alungă/ elimină din locul ei de manifestare ceea ce este legat[57]/ boala!";

Comentariu: *TAN-* „a întinde", „a tensiona"; „a alunga", „a elimina", DS, p. 276a; *dhi-* „receptacol al"; (fig.) „loc de manifestare"; DS, p. 342a; *LA-* „a prinde", DS, p. 614b;

48.*Denumirea dacică/ skr.*: ***TULBILA, TULBELA, SARSOZILA/*** TUL-BI-LA

Denumirea latină: *Centaurium erithraea*

Denumirea românească: *Potroaca/ Fierea pământului*

Cine a semnalat-o: Dioscoride şi Pseudo-Apuleius

Utilizare: vindecarea rănilor, ulceraţiilor, sciatică, afecţiuni ale ochilor, slăbiciune;

Semnificaţie sanskrită rezultată: „[plantă] care vindecă prin seminţe ceea ce este prins/ boala!";

Comentariu: *TUL-* „a scula","a ridica";(fig.) „a vindeca"; „a compara", „a judeca", „a evalua", DS, p. 286b; *bi(ja)-* „sămânţă vegetală/ animală", DS, p. 515a; *LA-* „a prinde", DS, p. 614b;

[57] Obs. De cele mai multe ori, boala/ suferinţa este identificată prin sintagme de genul: „ceea ce este prins", „ceea ce este legat", „care este dată" etc.

49.*Denumirea dacică/ skr.*: ***TUTASTRA, TUTRASTRA, TRUTRASTA/*** TUD-ASTR-(R)A

Denumirea latină: *Cucurbita pepo*

Denumirea românească: *Curcubata*

Cine a semnalat-o: Dioscoride

Utilizare: sciatică, paralizie, colici, constipație, dureri de dinți;

Semnificație sanskrită rezultată: „[plantă] care stimulează întinderea a ceea ce este bolnav";

Comentariu: *TUD-* „a incita", „a stimula", DS, p. 286a; *a-STṚ-* „a întinde pe", „a semăna", „a acoperi"; „întins", „acoperit", DS, p. 129a; *ra-* „care dă", DS, p. 595a;

50.*Denumirea dacică/ skr.*: ***USAZILA, USUZILA, UTUTILA, AZILA, ADILA/*** UṢ-AS-IL-A

Denumirea latină: *Cynogglossum officinale*

Denumirea românească: *Limba câinelui*

Cine a semnalat-o: Pseudo-Apuleius

Utilizare: -

Semnificație sanskrită rezultată: „[plantă] care arde ceea ce există [rău] și lasă neatins [ceea ce este bun]";

Comentariu: *UṢ-* „a arde", DS, p. 161b; AS- „a fi", „a exista"; „a locui"; „a fi pe cale să"; DS, p. 127b; IL- „a rămâne imobil/ nemișcat", DS, p. 132b;

51.*Denumirea dacică/ skr.*: ***ZENA/*** SE-(I)NA

Denumirea latină: *Ciscuta virosa*

Denumirea românească: *Cucută*

Cine a semnalat-o: Dioscoride

Utilizare: otravă

Semnificație sanskrită rezultată: „[plantă] care are forță regească/ solară";

Comentariu: *SE-* (vezi *SŬ-*) „a crea", „a avea forță", DS, p. 859b și 856b;*ina-* „rege", „prinț"; „soare", DS, p. 131b;

52.*Denumirea dacică/ skr.*: ***ZUOSTE, ZUSTE/*** SU-OS-TE, SU-AS-TA

Denumirea latină: *Artemisia* vulgaris

Denumirea românească: *Pelinul negru*

Cine a semnalat-o: Dioscoride

Utilizare: provocarea avorturilor, eliminarea pietrelor renale, reglarea unor disfuncţii genitale;

Semnificaţie sanskrită rezultată: „[plantă] care determină naşterea a ceea ce s-a dat”; (probabil se referă la provocarea avortului!- n.n.);

Comentariu: *SŬ*- „a crea”, „a procrea”; „a produce”, „a naşte”;(fig.) „a reface”, DS, p. 856b; *AS*- „a fi”, „a exista”; „a locui”; „a fi pe cale să”, DS, p. 127b; *ta*- „dată”, DS, p. 273a;

F. PLANTE MEDICINALE DACICE CU SURSĂ ŞI IDENTIFICARE INCERTE

1. *Denumirea dacică/ skr.*: ***TURA/*** TU-RA
Denumirea latină: *Agrimonia eupatoria*
Denumirea românească: *Turiţă*
Cine a semnalat-o: Dioscoride
Utilizare: -
Semnificaţie sanskrită rezultată: „[plantă] care stimulează [vindecarea bolii];
Comentariu: *TUD*- „a incita”, „a stimula”, DS, p. 286a; *ra*- „care dă”, DS, p. 595a;

2. *Denumirea dacică/ skr.*: ***KRYONNEKON, ADILA/*** ADI-LA
Denumirea latină: *Arum dracunculum*
Denumirea românească: *Rodul pământului*
Cine a semnalat-o: Dioscoride şi Pseudo-Apuleius
Utilizare: -
Semnificaţie sanskrită rezultată: „[plantă] prinsă sub [pământ]”;
Comentariu: *adhi*- ”în”; „după”; „dedesupt”; „sub”, DS, p. 22a; *LA*- „a prinde”, DS, p. 614b;

3. *Denumirea dacică/ skr.*: ***COICOLIDA/*** KO-I-KO-LI-DA
Denumirea latină: -
Denumirea românească: -
Cine a semnalat-o: Pseudo-Apuleius
Utilizare: -
Semnificaţie sanskrită rezultată: „[plantă] care este [cu fruct] ascuţit şi iute, ascunsă pentru cel care o ridică/ culege”;

Comentariu: *kō(i)*- „ascuțit”; „iute”, „ardeiat”; „precis”, „clar/ luminos”, DS, p. 541; *I*- „a merge”, „a veni”, „a pica într-o stare”,DS, p. 130b; *LI*- „a se ataşa”, „a adera”; „dispărut”, „ascuns”, DS, p. 616a; *da*- „care dă”, „care conferă”, „care acordă”, „care ridică”, DS, p. 296a;

4. *Denumirea dacică/ skr.*: ***DICOTTELA/*** DI-KO-T(I)-TE-LA
Denumirea latină: *Ranunculus acer*
Denumirea românească: *Piciorul cocoşului*
Cine a semnalat-o: Pseudo-Apuleius
Utilizare: -
Semnificație sanskrită rezultată: „[plantă] care sacrifică/ suprimă/vindecă iritația pe care o ai”;
Comentariu: *ditsa*-, *DI*-, *DĀ*- „dorința/ intenția de a da; „a sacrifica”; „a acorda”, DS, p. 306a; *kō(i)* „ascuțit”; „iute”„ardeiat”; „precis”, „clar/ luminos”, DS, p. 541; *TIJ*- „a excita”, „a incita”; „a irita”; „a provoca”, DS, p. 283b; *TE*-, *ta*- (*tad*-) „dată;„aici jos”; „lume”, DS, p. 271a, 273a; *LA*- „a prinde”, DS, p. 614b;

5. *Denumirea dacică/ skr.*: ***DINUBULA/*** DI-NU-BHU-LA
Denumirea latină: *Hyacinthus orientalis*
Denumirea românească: *Zambilă*
Cine a semnalat-o: Pseudo-Apuleius
Utilizare: -
Semnificație sanskrită rezultată: „[plantă] care se acordă când se sărbătoreşte/ celebrează ceea ce a fost”;
Comentariu: *ditsa*- *DI*-, *DĀ*- „dorința/ intenția de a da; „a sacrifica”; „a acorda”; (fig.) „a vindeca”, DS, p. 306a; *NU*-„a clama”; „a aclama”, „a celebra”, DS, p. 391a; *BHU*- „care a fost”„care a existat”, „care a devenit”, DS, p. 535b; *LA*- „a prinde”, DS, p. 614b;

6. *Denumirea dacică/ skr.*: ***DROCILA/*** DR-AC-IL-A
Denumirea latină: *Berberis vulgaris*
Denumirea românească: *Drăcilă*
Cine a semnalat-o: Pseudo-Apuleius
Utilizare: -
Semnificație sanskrită rezultată: „[plantă] care îşi împrăştie floarea şi rămâne nemişcată”;
Comentariu: *DṚ*- „a se împărți”, „a se sparge”, „a se face bucățele”, „a se diviza/ dispersa/ disipa”, DS, p. 322b; *AC*- (*AŃC*-)„a

merge", „a saluta", „a produce"; „înfrumusețat", „ornat", „îndreptat",„ridicat", „fardat", DS, p. 9a; *IL*- „a se ține nemişcat", DS, p. 132b;

7. *Denumirea dacică/ skr.*: ***TEUDILA/*** TA-UD-I-LA
Denumirea latină: -
Denumirea românească: -
Cine a semnalat-o: -
Utilizare: -
Semnificație sanskrită rezultată: „[plantă] care te face să te ridici din boala pe care o ai";
Comentariu: ta- (tad-) „dată", „aici jos"; „lume", DS, p. 271a, 273a; *ud-I* „a se avansa", „a se ridica", DS, p. 142b; *LA*- „a prinde", DS, p. 614b;

8. *Denumirea dacică/ skr.*: ***ZIRED/*** SI-RADH
Denumirea latină: *Artemisia scoparia*
Denumirea românească: *Pelin de mături*
Cine a semnalat-o: Pseudo-Apuleius
Utilizare: -
Semnificație sanskrită rezultată: „[plantă] legată de realizarea unui lucru [ceva]";
Comentariu: *SI*-, *SĀ*-, *tad*- „a lega", DS, p. 826b; *RADH*- „a aştepta", „a împlini", „a realiza", DS, p. 605a;

X. TRADIȚII ŞI SĂRBĂTORI DACICE

A. TRADIȚII ARHAICE DE PROVENIENȚĂ DACICĂ

D: ***BABE***
P: BHA – (A)B – E
S: „semn Zodiacal superior/ Zodie care îți determină destinul/ statutul”;
C: *bha-* „stea”, „semn Zodiacal”, DS, p. 522; *ab(hi)-* „spre”, „cu superioritate”, „cu intensitate”, (1); *e-* „a se apropia”, „a intra în acelaşi statut”, DS, p. 164b;

D: ***BALAURE***
P: BALA-UR-E
S: „[şarpe] care vine/ se apropie cu forță/ putere mare”
C: *bala-* „prin forță”, „cu forță”, „cu putere”, DS, p...; *uru-* „mare”, „excelent”, DS, p. 160b; *e-* „care vine”, „care se apropie”, DS, p....; *uraga-* „şarpe”, „Naga”, DS, p. 160b; este simbolul steagului dacilor, nu lupul aşa cum greşit s-a crezut;

D: ***BISERICĂ***
P: BHI-SE-(A)RI-KA
S: [locul unde] credința se împrăştie în jur ca o bucurie/ fericire”;
C: *BHI-*„a crede”, „a se teme”, „a fi înspăimântat”, DS, p. 532b; *SE-* „a uda”, „a stropi”, „a umezi”; „a împrăştia”, (fig.) „a emana”, DS, p. 859a; *ari-* „roată”, „disc”, DS, p. 78b; *ka-* „bucurie”, „fericire”, DS, p. 170b;

D: ***BLAJINI***
P: BRAJIN-I
S: „[cei] strălucitori”/ [cei] care emană/ radiază lumină”;

C: *bhrajin-* „strălucitor”, „radios”; (fig.) „care emană lumină”, „sfânt” (n.n.); tradiția românească îi consideră ca fiind cei dintâi oameni de pe pământ; ei trăiesc sub pământ, pe celălalt tărâm, unde duc o viață plină de virtute; în Bucovina, *blajinii* se numesc *rohmani*, *rocmani* sau *rogmani* sau *rahmani* (forma ruteană), se pare, formă coruptă din *brahman*;

D: ***BOBOTEAZA***
P: BHO – BHO – TEJA(H)
S: semnifică: invocarea luminii, puterii, energiei, forței vitale/ invocarea unui personaj cu influență magică şi morală;
C: *bho*/ *bhos* „interjecție de interpelare/ interogare/ apelare, de obicei repetată”, DS, p. 541a; *tejah-* „lumină”, „energie”, „forță vitală”, „zeitate protectoare”, DS, p. 289a; în perioada creştină, *bhoteja* a fost asimilat cu *botez* şi peste sărbătoarea păgână a invocării luminii, puterii, energiei cosmice s-a suprapus sărbătoarea *Botezului Domnului*; de la sărbătoarea păgână inițială s-a păstrat, în unele localități, „botezul” cailor pentru a fi sănătoşi, puternici, plini de energie pe tot parcursul anului care vine;

D: ***BOBORODA***
P: BHO – BHO – RODA(S)
S: semnifică: invocarea zeităților cerului şi pământului ca simboluri ale germinației, naşterii, fecundației;
C: *bho*/ *bhos* „interjecție de interpelare/ interogare/ apelare, de obicei repetată”, DS, p. 541a; skr. *rodas-* „cer şi pământ”, DS, p. 609b; în Oltenia, se întâlneşte tradiția *Boboroditsa* derulată la naşterea unui copil şi constă într-un ritual dedicat sănătății mamei şi noului născut prin invocarea divinității; probabil, în perioada influenței slave, *Boboroda* a devenit *Boboroditsa*, cu trimitere la slavul *rodits* „a naşte”;

D: ***BOGDAPROSTE***
P: BHO-(O)G-DA-PR-AS-TI
S: „Hei! Rege (Soare!) îți dăm drept mulțumire ceea ce avem/ există, pentru îndurare!”;
C: *bhos-*/ *bho-* „interjecție utilizată în interpelări/ apelări”, DS, p. 541a; *ogha-* „val”, „curent rapid”; „multitudine”, „masă”; „numele

unui rege", DS, p. 168b-169a; *DA*- „dorința/ intenția de a da", „a sacrifica", „a acorda", DS, p. 306a; *PṚ*- „a umple", „a mulțumi", „a satisface", DS, p. 447b; *AS*- „a avea loc", „a exista", „a locui"; DS, p. 99b; este interesantă şi varianta originii slave a cuvântului: *Bog* „Dumnezeu", *da-prosti* „să-i ierte" etc.

D: ***BOTEZ***
P: BO-TEJA(H)
S: „a cunoaşte/ a înțelege/ a intra în comuniune cu zeitatea protectoare";
C: *BO*- „a cunoaşte", „a înțelege"; revelație supremă"; (fig.) „a intra în comuniune", DS, p. 517b; *tejah*- „lumină", „energie"; „zeitate protectoare", DS, p. 289a;

D: ***CALOIAN****(UL)*
P: KALYĀNA
S: „trecerea la o altă perioadă de timp/ alt anotimp";
C: *kalyāṇa*- „frumos, iubitor, de bun augur, fericit, norocos, prosper" (vezi *Caloianul* românesc, dans ritual al regenerării naturii, al prosperității şi belşugului/ prin ploaie etc.), DS, p. 183b şi *kāla*- „punct de timp determinat", „anotimp", „destin", „moment al morții", DS, p. 190b; *yajña*- „sacrificiu, oblațiune, rit", „sacrificiu personificat", DS, p. 581b; care conduc la semnificația: „moment/ perioadă/ anotimp al unui sacrificiu personificat/ ritual specific" etc.[58]); vezi şi o presupusă etimologie latină: *kalō –ās – āre* „a chema, a proclama, a convoca", DELL, p. 87b; *iānus* „trecere" (Jānus *bifront* – zeul timpului; trecerea de la trecut spre viitor; *Jānuārius* „luna lui Jānus", DELL, p. 305a); în această idee, *Caloianul* marchează „trecerea la o perioadă de timp distinctă"; ritualul *Caloianului* corespunde simbolic, prin îngroparea şi apoi dezgroparea unui personaj, cu anotimpul care a trecut şi anotimpul care vine! – (n. n.); în unele zone, *Caloianul* se sărbătoreşte primăvara în martie, marcându-se astfel regenerarea naturii, anul cel nou în sens păgân, clasic; în alte zone, *Caloianul* se sărbătoreşte în perioada de maximă fertilitate a pământului care are nevoie de ploaie (mai-iulie) marcând venirea ploii şi astfel trecerea la un alt „anotimp/

[58] Vezi şi N. Densuşianu, *Dacia preistorică*, Editura Meridiane, Bucureşti, 1986, p. 194b-195a;

moment/ perioadă"; trebuie adusă în discuție şi o alt discutată posibilă etimologie, cea grecească: *kalos* „frumos", *Ianis* „Ion", cu trimitere la Ioniță Asan, rege bulgar din dinastia română a Asăneştilor, zis şi „cel frumos", în greceşte *Kaloianis*; este interesant că ritualuri similare se derulează pe perioada lunii iulie, în India de Nord, pentru chemarea ploilor musonice (*varsha*-) care durează o lună şi revin peste exact un an; din acest motiv, în limbile neoindiene, *varsha*/ *barsha* are şi semnificația de „an", adică perioada dintre două ploi musonice; indienii nu au astfel percepția că „anul" este perioada dintre două ploi musonice; *Caloianul* ne apare, în această argumentație, ca o tradiție indo-europeana, adusă de *arieni* atât în Europa cât şi în Nordul Indiei.

D: ***CĂLUŞ****(UL)*
P: KALYA
S: „ritual dedicat însănătoşirii, sănătății, înzdrăvenirii, regenerării";
C: *kalya*- „de bun augur, sănătos, puternic, sănătate, însănătoşire, convalescență"; forma de sociativ: *kalyūça* „cu noroc, cu putere, cu sănătate, cu prosperitate" etc.), DS, p. 183b; de aici, *kaluşul* românesc, dans ritual pentru însănătoşire, prosperitate etc.; vezi ***RUSALIILE*****!**

D: ***CĂLUGĂR***
P: KA-LU-GA-(A)R
S: „cel care distruge/ elimină fericirea/ bucuria de a cânta";
C: *ka*- „bucurie/ fericire", DS, p....; *LŪ*- „a tăia", „a face fâşii", „ culege", „a distruge", „care a făcut să cadă", „a răni"; DS, p. 617a; *ga*- „a merge", „a pleca"; „a cânta", DS, p....; *-ar*, terminație care marchează în skr. şi i.-e. o specializare, o meserie, o preocupare, o activitate definitorie"

D: ***CĂLUGĂR/ THEOSEBEIS***
P: TEJO-SE-BE-IS
S: „[cel] care împrăştie/ emană lumină/ învățătură fără a dori/ a-şi propune acest lucru";
C: *tejo*- „izbucnire de lumină/ glorie"; „luminos", „strălucitor", „clar", DS, p. 289b; *SE*- „a uda", „a stropi", „a umezi", „a

împrăştia"; (fig.) „a emana", DS, p. 859a; *be-* „particulă de negaţie în i.-e."; *IŞ-* „a dori", „a aştepta", „a alege", „a căuta", DS, p. 132b;

D: ***CĂLUGĂR/ KTISTAI***
P: K(R)T-IS-TA-I
S: „[cel] care îi caută/alege/ desparte pe cei care vin"/ „cel care îi selectează pe cei care vor să devină călugări" (n.n.);
C: *kŗt-* „care face/ execută"; „autor", „executor", DS, p. 204a; *IŞ-* „a dori", „a aştepta", „a alege", „a căuta", DS, p. 132b; *ta-* (*TAD-*) „a rupe", „a răni", „a despărţi", „a bate", „a pedepsi"; DS, p. 273b-274a; *I-* „a veni", „a merge", „a intra în acelaşi statut", DS, p. 130b;

D: ***CĂLUGĂR/ PLEISTOI***
P: PL(U)-E-IS-TO-I
S: „[cel] care se apropie în zbor şi doreşte să aducă bucurie când vine";
C: *PLU-* „a pluti", „a naviga", „a înota"; „a se scălda"; „a plana", „a zbura", DS, p. 502a; *IŞ-* „a dori", „a aştepta", „a alege", „a căuta", DS, p. 132b; *I-* „a veni", „a merge", „a intra în acelaşi statut", DS, p. 130b; TO- „a satisface", „a mulţumi", „a face plăcere", DS, p. 290a; poate este vorba de „călătorii prin nori", „umblătorii prin fum" care ţin de practicile oraculare ale dacilor, funcţie legată de prezicerea viitorului;

D: ***CĂLUGĂR/ KAPNOBATAI***
P: KAP(A)-NU-BA-TA-I
S: „[cel] care celebrează numele unor demoni şi nu-i pedepsec atunci când vin/ apar";
C: *kapa-* „numele unei clase de demoni", DS, p. 175b; *NU-* „a clama", „a aclama", „a celebra", DS, p. 391a; *ba-* particulă de negare în i.-e.; *ta-* (*TAD-*) „a pedepsi"...; *I-* „a veni", „a merge", DS, p.130b;

D: ***CLOANŢA (BABA)***
P: KL-O-AN-TSA
S: „[cea] care te îngheaţă/ separă/ ucide cu suflarea ei";
C: *KL-* „mişcare de cernere/ separare/ evidenţiere/ clarificare, f.i.e.; *o-* „cu", DIE, p. 772; *an-* „mişcare de depăşire/ scoatere", (n.n.) PIE;

-tsa, particulă specifică în i. e. unui sociativ; în această accepție: *Baba Cloanța* „Zodia care te ucide/ îngheață cu suflarea ei”;

D: ***COLIVA***
P: KO-LI-(I)-VA
S: „bucurie/ ofrandă pentru cei care au dispărut, dar participă [la ritual] şi simt”;
C: *ko-* pluralul de la *ka-* „bucurie/ fericire”; *LI-* „a se ataşa”, „a adera”; „a se şterge”; „a dispare”; „faptul de a se ascunde”; DS, p. 616a; *I-* „a merge”, „a veni”, „a intra într-un statut anume”; „a participa”, DS, p. 130b; *VA-* „a sufla”; „a simți”; DS, p. 635b;

D: ***COMATI***
P: KO-MA-(A)TI
S: „[cel] care este luminos/ exprimă bucurie cerească şi este superior celor din jur”;
C: *kō(i)-* „ascuțit”, „iute”, „ardeiat”, „precis”, „clar”, „luminos”, DIE, p. 541; *ma-* (*MAD-*) „a fi bucuros/ excitat”, „a exprima bucurie celestă”, DS, p. 546b; *ati-* „a trece (timp)”, „a parcurge (distanță); „a depăşi”, „a separa”, DS, p. 17b;

D: *CRĂCIUN(UL)*
P: KṚÇ – CI – ŬN(A)
S: „[cel] care face să slăbescă creşterea [nopții! – n.n.] făcând-o mai mică”;
C: *KṚÇ-* „care face să slăbească”, DS, p. 206b; *CI-* „acumulare, creştere”, DS, p. 249a; *ŭn(a)-* „inferior”, „scăzut”, „mai mic decât”, DS, p.162a; Obs.: Crăciunul se sărbătorea la *solstițiul de iarnă*, 22 decembrie, marcând un ritm cosmic: începerea scăderii nopții şi creşterea zilei;

D: *DAC, DAK*
P: *DAH-*, *dākş-*, *dhakş-*
S: „cel care incinerează [morții] şi sărbătoreşte solstițiul de iarnă”;
C: *DAH-*, *dahyti* „a arde, a incinera, a calcina, a incendia, a prăji”, DS, p. 302 b; *dākşa-* „solstițiu de iarnă; ceremonia aferentă solstițiului de iarnă”, DS, p. 303 a; *dākş*, *dākşin* „cel care sărbătoreşte solstițiul de iarnă” etc.); *vezi şi dhakş-* pentru care

dicționarul face trimitere la *DAH-;* DS, p. 335 a; se ajunge la o dublă etimologie, *dak* „cel care incinerează [morții] şi sărbătoreşte solstițiul de iarnă", etimologie confirmată şi de datele istorice existente despre daci; etimologia existentă, *daoi* „lup" (grec.) trimite la un alt adevăr al istoriei, anume credința dacilor în zeitatea *Lupul Alb*, stindardul dacic (un cap de lup cu coadă de balaur) etc.;

D: ***DAVA***
P: DA–(A)VA
S: „[loc] protejat/ guvernat/ condus prin sacrificiu (ritualic! – n.n.)";
C: *DĀ-*, *dayati* „a da", „a sacrifica", DS, p. 306a; *AV-*, *āva* „a proteja", „a guverna, a conduce", DS, p. 84b; supunem atenției şi alte cuvinte sanskrite cu aceeaşi sonoritate, dar sensuri diferite care ar putea sugera şi o altă interpretare, eventual complementară, cum ar fi: *dava-* „incendiul unei păduri", DS, p. 301a: *dāva-* „incendiu", „pădure", DS, p. 305 a; *dhava-* „om, soț, stăpân, posesor", DS, p. 339 b; *dhāva-* „care curăță, clarifică, purifică", DS, p. 341 b; vezi şi indo-europenele *dā-* „a împărți", „a tăia", „a rupe", DIE, p. 175 şi *dāu-* „a arde", „a răni", „a nimici", DIE, p. 179;

D: ***DALB***
P: DAL–(A)B,
S: „deschis, spart, împrăştiat, înflorit";
C: *DAL-*, *dălayati*, *dalati-*, *dălyati* „care se deschid instantaneu", „care se sparg, se dispersează, se împrăştie"; *dalb* „deschis, spart, împrăştiat; înflorit (fig. – n.n.)"; *dala-* „petală, floare", DS, p. 301a; *abhi* „spre", „cu superioritate", „cu intensitate" (1); vezi *dalb* cu sensul de „înflorit" şi nu de „alb" (! –n.n.);

D: ***DARIANA***
P: DARYITA, DARSHANIA
S: „cea dorită/ iubită/ înflorită/ scumpă";
C: nume apărut într-o colindă arhaică cu apelativul „*Dariana*, *fată dalbă*"; vezi sensul sanskrit „fată dorită/ iubită/ scumpă înflorită/ împlinită"; *da(r)yita-* „iubită, scumpă", „soție", DS, p. 300a; *darçanīa-* „vizibilă", „ care merită să fie văzută/ arătată", DS, p. 301a; vezi şi *DALB*; vezi şi *Dar – Iana* „[zeița] *Iana*/ *Diana* cea dorită/ iubită/ înflorită/ scumpă"

D: ***DECIANA***
P: DECI–ANA
S: „cea de-a zecea [zeiță! – n.n.]”;
C: personaj apelat frecvent în incantațiile populare arhaice în variante ca: *Iana Deciana*, *Deciana Iana*, *Caloiana Deciana, Daciana* etc.; este foarte posibilă suprapunerea de motive semantice diferite, dar fonetic identice (*Iana* ca feminin al lui *Iene*, şi *Iana* ca variantă a zeiței *Diana*!), provenite de la incantațiile *Iene Caloiene*, *Iana Caloiana* şi *Iana Diana* etc.;

D: ***DOKIA*, *DAKIA***
P: *DAK(Ş)IA*
S: „solstițiul de iarnă/ ceremonia legată de acest fenomen”;
C: *dākşa-* „solstițiul de iarnă; ceremonia aferentă acestuia”, DS, p. 303a; coborârea simbolică de la munte a *Dakiei* (*Dokiei*) semnifică marcarea unui ritm cosmic, în cazul de față solstițiul de iarnă. Dezbrăcarea *Dokiei* de cojoace semnifică imprudența, nesocotirea fenomenului în sine, necunoaşterea semnificației sale corecte şi a legităților cosmice legate de acesta; necunoaşterea se transformă într-o pedeapsă, dovadă a credinței puternice a dacilor în zeitatea solstițiului, *Krăciun*;

D: ***DOR***
P: D(A)–OR
S: „a transmite căutarea/ chemarea/ dorința de intrare în comuniune sufletească [cu cineva]”;
C: *DA-* „a da”, „a ceda”; „a se sacrifica”, DS, p. 302; *ōr-*, *ōrare-* „a chema”, „a căuta”, „a invoca”, „a comunica”, „a intra în comuniune”, „a împărtăşi”, DIE, p. 781;

D: ***DRAC***
P: DR-AC
S: „[cel care] se împrăştie/ se află peste tot sub formă înfrumusețată/ înşelătoare”;
C: *DṚ-* „a se împărți”, „a se sparge”, „a se face bucățele”, „a se diviza/ dispersa/ disipa”, DS, p. 322b; *AC-* (*AǍC-*)„a merge”, „a saluta”, „a produce”; „înfrumusețat”, „ornat”, „îndreptat”, „ridicat”, „fardat”, DS, p. 9a;

D: ***DRAGOBETELE***
P: DR̦–AGH(A)–OBH(I)–E–TE
S: „cel care vine de sus şi te purifică”;
C: *DR̦-* „a împărți”, „a diviza”, „a separa”, DS, p. 322b; *agha-* „rău”, „impur”, „decăzut”, DS, p. 6a; *obhi-* „sus”, „în sus”, „de sus”, DIE, p. 772; *te- (tad-)* „acesta”, „aceasta”, „acela”, „cel care”, DS, p.274b; luînd în considerare ceea ce se ştie despre sărbătoarea *Dragobete*: *Dragobetele* se mai numeşte şi *Năvalnicul* sau *Logodnicul Păsărilor*, iar, în această zi, nu se lucrează la câmp, nu se coase, nu se sacrifică animale şi se face curățenie generală; raportând semnificația aflată la tradiție, regăsim elemente de legătură, dar şi suplimentare, probabil adăugate ulterior; de la această constatare pornim analiza semnificației *Dragobetelui* ca motiv cultural de origine până acum presupus slavă; astfel, regăsim în tradiția existentă şi în etimologia rezultată mai sus ideea de curățenie/ purificare legată de această zi (se face curățenie generală!); la fel, ideea de pasăre („cel care vine de sus - *Năvalnicul*”, *Logodnicul Păsărilor* etc.), fapt care ne conduce la presupunerea existenței zeitate a păsărilor, tutelară a ritualurilor de perpetuare a acestora; faptul că oamenii fac curățenie generală ne face să credem că, inițial, întreaga tradiție era legată de păsările domestice, mai precis de înmulțirea şi viața acestora (chiar faptul că nu se sacrifică animale/ păsări în această zi susține această idee); era, în fapt, cinstirea prin puritate/ curățenie a unei zeități ocrotitoare a păsărilor domestice în ideea proliferării, sănătății acestora etc.; se spune că *tabuu*-ul în ceea ce priveşte sacrificarea păsărilor în această zi vizează tocmai ideea de a nu fi împiedicată împerecherea lor prin sacrificare; apare implicită şi ideea împerecherii, a fecundității, a prolificității...; ulterior, în perioada influenței culturale slave, manifestată pregnant tocmai în ideile privind mitologia agrară a fertilității, peste motivul dacic inițial arătat mai sus, s-au suprapus motive slave, astfel skr. *dr – agh* a devenit slavul *drago* „drag”; *drago*, asociat cu ideea de iubire, dragoste, împerechere, a devenit noul simbol al iubirii, dragostei, perechii, iar *Dragobete* „cel drag venit de sus” (în noua accepție! – n.n.), un *Eros*, *Cupidon* al locului; nu considerăm de loc întâmplătoare denumirea de *Zburător*[59] dată

[59] *Zburătorul* are, în general, o semnificație negativă datorită faptului că apare în somnul tinerelor fete şi le tulbură sufletul prin inducerea primului

zeității românești a dragostei și nici faptul că farmecele de dragoste se fac, în tradiția românească, utilizând planta numită *năvalnic* (utilizată, dealtfel și în leacurile privind bolile de inimă, suflet etc.); la fel, aducem în discuție ideea *păsării-suflet* din mitologia românească ilustrată atât de bine în cântecul „*În grădina lui Ion*", alegorie a *păsării-suflet* sub vraja dragostei...

D: ***DRĂGAICE****(LE)*
P: DRĂ–G(A)–ICCH–E
S: „(cele) care adorm prin cântec și vestesc (coacerea holdelor!? – n.n.)";
C: *DRĂ-* „a dormi", DS, p. 330b; *g(a)-* „care merge", „care cântă"; *icch-* (IȘ-) „a trimite", „a anunța", DS, p. 130b, 132b; 24 iulie, *Drăgaica*, este ziua destinată sărbătoririi coacerii grânelor; *Drăgaicele* sunt o „categorie de *Iele* care se răzbună pe oameni opărindu-i cu apă clocotită" (V. Kernbach, *Dicționar de mitologie generală*, Edit. Albatros, Bucureşti, p. 159b); dar, *Ielele* pedepsesc omul „după ce l-au adormit cu cântecul și cu vârtejul horei" (V. Kernbach, *Dicționar de mitologie generală*, Edit. Albatros, Bucureşti, 1995, p. 256b); după cum se poate constata, etimologic, *Drăgaicele* au întradevăr caracteristici de *Iele*;

D: *GET*
P: GITA, GITI
S: „cei care cântă, cei care celebrează [zeii]";
C: *gita- „cântat, celebrat"*; *giti-* DS, p. 229 a/b; (vezi *geții* cu aceeași semnificație posibilă);

---

fior al iubirii; în realitate, el este doar vestitorul unor evoluții și transformări în plan fizic și psihic pentru persoana umană; recunoaștem în dualismul *bine-rău* al acestei zeități o caracteristică a tuturor zeităților de sorginte indo-europeană, gestionari ai unor energii universale; în cazul *Zburătorului*, nuanța de personaj negativ este sugerată doar de faptul că, prin intervenția lui, *Zburătorul* tulbură un echilibru individual, crează premisele unei situații cu evoluții posibil destabilizatoare sau dramatice; și totuși, *Zburătorul e*ste firesc să vină, este un personaj așteptat, cu toate tensiunile pe care le generează, imposibil de evitat;

D: ***GORGAN***
P: GO–(A)R(C)–GHAN(A)
S: „[formaţiune de] pământ masiv tratat cu respect/ onorat”; (fig.-n.n.) „movilă”, deci: *gorgan*: „movilă tratată cu respect”!;
C: *go-* „pământ”, DS, p. 234a; *ARC-* „a onora”, „a trata cu respect”, DS, p. 79b; *ghana-* „compact”, „dens”, „masiv”, „întreg”, DS, p. 239b; se ştie că gorganele sunt morminte scitice specifice acestor triburi şi altora de sorginte asiatică; din acest motiv, credem că etimologia găsită („movilă tratată cu respect”!) este sugestivă şi, în consecinţă, corectă;

D: ***HURLALIA/ DIHO(R)NIŢA***
P: HU–(U)R(U)–LA–LI–A/ DI-H(A)-OR-NI(H)-TSA
S: „a chema cu sfidare/ a provoca cu glas mare/ voce tare şi a (sur)prinde/ a evidenţia ce este ascuns [vicii, slăbiciuni, defecte - (n.n.)]”;
C: *HŬ-* „a chema”, „a chema cu sfidare”, „a provoca”, DS, p. 891; *uru-*„mare, „larg”,; „excelent”,; „pământ”; „drum”, (fig.)”tare”, DS, p. 160b; *LA-* „a prinde”, (fig.) „a surprinde”; „a evidenţia”; DS, p. 614b; *LI-* „a (se) ataşa”, „a adera”; „dispărut”, „ascuns”; DS, p. 616a; DI-H(A)-OR-NI(H)-TSA, înseamnă în skr. „dorinţa de a exclude prin chemare/ strigare şi a pune [pe cineva] în afara locului/ comunităţii”; vezi: *DI-* „dorinţa”, „intenţia” (de a da); „a sacrifica”, „a acorda”; DS, p. 306a; *HA-* „a abandona”, „a părăsi”, „a lăsa”, „a expulza”, „a înlătura”, „a evita”, „a exclude”; DS, p. 887b; *ōr-*, *ōra-* „a chema”, „a striga”, „a căuta”, DIE, p. 781; *nih-* „negare”, „absenţă”, „privaţiune”, „în afară de”, „dispariţie”, DS, p. 359a; *tsa* în i-e semnifică „loc”; „comunitate”; sărbătoarea corespunde cu *Lăsatul secului de Paşti* în calendarul creştin; semnificaţiile aflate se potrivesc pe deplin ritualului păgân din această noapte când pe dealuri se aprind focurile pentru alungarea spiritelor rele ale iernii sau „arderea” a ce a fost rău în perioada trecută; în această noapte flăcăii strigă, de lângă focurile aprinse, în gura mare/ ironizează pe cei care au rămas necăsătoriţi sau au săvârşit fapte contrare ordinii sociale şi morale a comunităţii; totul este o provocare şi o dorinţă de a lăsa în urmă ceea ce a fost rău în perioada anterioară; vezi şi cuvintele româneşti: *a urla*, *dihonie* etc.;

D: ***IASMA***
P: I–AS–MA
S: „[zeiță] care vine şi împrăştie fericire cerească”;
C: *I-* “a merge”, “a veni”, “a fi pe cale să”, DS, p. 130b; *AS-* “a lansa”, “a arunca”, “a împroşca”, DS, p. 99b; *ma-* (*MAD-*) “a fi bucuros”, “a fi excitat”, “a exprima fericire celestă”, DS, p. 546b;

D: ***IELE****(LE)*
P: I–E–L(I)–E
S: „(zeițe) care sunt pe cale să vină, se apropie/ sosesc, dar se ascund/ nu se văd”; **C**: *I-* „a fi pe cale să vină”, DS, P. 130b; *e-* „a se apropia”, „a sosi”, „a intra”, DS, p. 164b; *LI-* „care se ascunde/ dispare/ retrage/ este absorbit”, DS, p. 616a;

D: ***IENE***, ***ENE***
P: I–E–NE, E-NE
S: „cel care se apropie/ vine/ soseşte şi este chemat/ condus/ îndrumat/ ghidat”;
C: *I-* „a fi pe cale/ să vină”, DS, p. 130b; *e-* „a se apropia”, „a sosi”, DS, p. 164b; *ne(ya)-* „care trebuie ghidat/ condus/ guvernat”/(fig.- n.n. „chemat”); „care trebuie pus într-o situație”, DS, p. 392b; formula *Iene Caloiene* se referă la ritualul în sine, prin care *Caloianul* (mort/ adormit!) este purtat/ condus şi „soseşte” în cadrul unui ritual bine conturat. În mitologia populară românească există şi personajul *Moş Ene*, personificare a zeului somnului, echivalent al lui *Morfeu* din mitologia greacă. (*Ene* „cel care soseşte chemat”, „*Moş Ene* care vine pe la gene etc.”). În fapt, ritualul *Caloianului* încearcă „trezirea” la viață a personajului în prima parte a scenariului metaforic;

D: ***ILEANA COSÂNZEANA***
P: IL–E–ANA KO–SI–INDH–I–ANA
S: „[cea care] rămâne nemişcată când te apropii de ea şi [aduce] bucurii prin aprinderea focului la aşteptarea/ apariția sa”;
C: *IL-* „a se ține, a rămâne imobil”, DS, p. 132b; *e-* „a se apropia”, „a intra în același statut”, DS, p. 164b; *-ana*, *-ina, -ena, -una*, *-ona* agent al acțiunii/ stării în limba sanskrită; *ko* pluralul de la *ka* „bucurie”, „fericire”, DS, p. 170b; *SI- (SĀ-)* „a lega”, DS, p. 826b; *INDH-* „a

aprinde", „a străluci", DS, p. 130a; *I-* „a veni", „a merge", „a fi pe cale să vină/ apară", DS, p. 132a; după cum se observă, *Ileana Cosânzeana* are atribute/ prezență de zeiță prin nemişcare, strălucire etc.; în nopțile de *Sînziene* (corect *Sindhiene* –n.n.) se aprind focuri pe dealuri în aşteptarea acestor zeițe; în această logică: *Sindhiene* – zeițe dacice care „apar" la aprinderea focurilor în aşteptarea lor;

D: ***JUNE***
P: J(I)-UN-E
S: „[cel care] vine să păstreze şi să prețuiască [tradiția]";
C: *JI-* „a învinge", „a cuceri"; „a păstra", DS, p. 263b; *un-* „ridicare", „punere sus"; (fig.) „prețuire", PIE (n.n.); *e-* „a sosi", „a veni"; „a intra în acelaşi statut", DS, p.164b;

D: ***JOIMARI***
P:JI-OJ-MA-(A)RI
S: „[cei care] învinge prin energie şi exprimă bucuria cerească prin raze [ale Soarelui]";
C: *JI-* „a învinge", DS, p. 263b; *oj*(as)- „forță fizică", „energie", DS, p. 169a; *ma-* (*MAD-*) „a fi bucuros", „a fi exaltat"; „a exprima bucurie cerească", DS, p. 546b; *ara-* „rază", pl. *ari-*, DS, p. 78a; este vorba despre nişte zeități ale (re)învierii naturii, gestionare ale razelor solare în perioada premergătoare acestui eveniment; *Joimarii* dacici au devenit *Joia Mare* creştină;

D: ***LER***,
P: L(I)-AR, LI-(A)R, L(I)-ER
S: „[cel care] face să adere, ataşează, care te face să crezi (îți determină credința)";
C: *ler/ ve-ler* (refren din colindele maramureşene); *lar*, *lir*, *ler* (!), „(zeu) în care crezi (fig.–n.n.)", iar *vi–l(i)–er* „cel care te îndepărtează (te lipseşte) de credință" (particula *vi* are rol de negație); în această accepție, refrenul: *ler–ui, ler*! semnifică invocarea divinității: „Doamne, cel în care cred!", „Doamne, Dumnezeule!" etc., iar refrenul: *Ve-ler-im şi ve-ler, Doamne!* poate semnifica: „M-am îndepărtat de Tine, Doamne!"; vezi şi zeitatea

romană *lar* „zeitate ocrotitoare a casei, familiei etc.”; vezi şi *man* cu semnificaţie asemănătoare;

D: ***LIN,***
P: LI-(I)N
S: „cel care aderă/ recunoaşte/ este absobit/ este convins, crede (n.n.)” (vezi *LI-* (20));
C: *lin* (refren din cântările/ colindele/ textele arhaice româneşti); posibila etimologie *li–(i)n*;

D: ***MANEA***
P: MAN–E–A
S: „apropiat/cu acelaşi statut în credinţă/ gândire”;
C: *MAN-* „gândire, credinţă”, „imaginaţie”, „consideraţie”, „onor”, „speranţă”, DS, p. 550a; *e* – „a (se) apropia”, „a intra în acelaşi statut”, DS, p. 164;

D: ***MANOLE***
P: MAN-A–LI
S: „cel care se retrage/ se ascunde în/ este absorbit de credinţă/ este deasupra.../locuieşte în...”;
C: vezi explicaţiile anterioare pentru *MAN* -, dar şi *ā – LI* – „a se ataşa”, „ a se pune deasupra”, „a se ascunde”, a se face nevăzut”, „care locuieşte în”, DS, p. 124a;

D: ***MARCU***
P: MA-(A)R-KU
S: „[cel] care leagă bucuria găsită de fericire”;
C: *ma-* „a-şi găsi bucuria”, DS, p.546b; *ar-* „a potrivi”, „a alătura”, „a lega”, „a construi”, „a adăuga”, „a plăcea” , DIE-GK, p. 48 ; *ku-* „pământ”, DS, p. 196a;

D: ***MĂCINICI***
P: MA–CI–(I)N–ICCH-I
S: „[cei]care trăiesc bucuria ritualului/ aranjării şi [îşi] doresc prezenţa/ vin/ participă [moşii]”;
C: *ma-* (*MAD-*) „a fi bucuros”, „a fi excitat”, „a exprima bucurie celestă”; DS, p. 546b; *CI-* „a acumula”, „a aşeza”, ”a aranja”; (fig.)

„a respecta o ordine prestabilită/ un ritual” (n.n.); *ING*- „a (se) muta”, „a (se) pune în mişcare”; (fig.) „a fi prezent”, „a veni”, DS, p. 130b; *icch*- (v. *IŞ*-) „a dori”, „a aştepta”, „a fi favorabil”, „a alege”, „a căuta”, DS, p. 132b; *I*- „a merge”, „a veni”, „a intra într-un statut anume”; „a participa”, DS, p. 130b; tradiția se respectă la 9 martie (*Moşii de primăvară*, după stil vechi *Echinocțiul de primăvară* – debutul anului agrar; se fac colaci împletiți sub formă de opt, fierți sau unşi cu miere şi nucă;

D: ***MĂRȚIŞOR***
P: MA-(A)R(A)-TI-(I)Ş-OR
S: „[cel] care îşi află/ găseşte bucuria în razele Soarelui aşteptate”;
C: *ma*- (*MAD*-) „a-şi găsi bucuria”, „a fi excitat”, DS, p. 546b; *ara*- „rază”, DS, p. 78a; *IŞ*- „a aştepta”, „a fi favorabil”, „a alege”, „a căuta”, DS, p. 132b; *-or*, *-ar*, *-ir* „care execută/ desfăşoară o acțiune anume, specializată” (PIE.-n.n.);

D: ***MÂNĂSTIRE***
P: MO-NA-ST-IR-E
S: „[locul unde] se eliberează cel care este de neclintit în chemarea de a se apropia/a intra în acelaşi statut [de/ cu D-zeu]”;
C: *MO*- „a elibera”, DS, p. 577b; *na*- negație i-e; *stha*-, *sthiti*- „starea de nemişcare/ stabilitate/ continuitate/ permanență”, DIE, p....; *IR*- „a pronunța”, „a reclama”; „a atrage”, „a fi apelat”, DS, p. 133b; *e*- „a se apropia”, „a sosi”, „a intra în acelaşi statut”, DS, p. 164b;

D: ***MOŞ***
P: MO-(I)Ş
S: [cel care] este eliberat de dorință/ aşteptare/ alegere/ căutare”;
C: *MO*- „a elibera”, DS, p. 577b; *IŞ*- „a dori”, „a aştepta”, „a alege”, „a căuta”, DS, p. 132b; cuvântul *eliberare* trebuie să aibă o referire directă la sufletul care se eliberează de trup şi, pentru aceasta trebuie să fie ajutat până reuşeşte acest lucru;

NOVAC – NEAMUL NOVĂCENILOR

Iancul Novak – întemeietorul neamului
Novak cel Bătrân – fiul lui Iancu Novak

Novak – fiul lui Novak cel Bătrân
Iovan Iorgovan (Ioviță, Iova), **Gruia**, **Rusanda** – fiii lui **Novak** (după N. Densuşianu, *Dacia preistorică*, Edit. Meridiane, Bucureşti, 1986, p. 638);

D: ***NOVAC/ NOVAC***
P: NO–VAK
S: „cel tăcut”,”cel ursuz”, „cel care vorbeşte puțin”/„cel care nu vorbeşte”, „(fig.) cel interiorizat (n.n.)”;
C: *no-* „particulă de negare a acțiunii unui verb”, DS, p. 394a; *VAC-* „a răspunde”, „a recita”, „a povesti”, DS, p. 624b; *vakti-* „parolă”, „discurs”, DS, p. 620b; *vaktŗ-* „care vorbeşte”, „orator”, „om cu elocință”, DS, p. 620b;

D: ***NOVAC/ IANCUL***
P: I–AN–KUL
S: „cel venit/ născut într-o familie nobilă”;
C: *I-* „a fi pe cale să cadă/ să vină”, DS, p. 130b; *ana-* „suflu; *AN-* „a sufla”, „a respira”, DS, p. 26b; *kul(a)-* „rasă”, „familie”, „trib”, „castă”, „familie nobilă”, „aparținând unei familii nobile”, DS, p. 199b;

D: ***NOVAC/ IOVAN***
P: IO–VA–(A)N
S: „cel care este/ trăieşte”;
C: *IO, YO* „cel care sunt/ este”, DS, p.....; *VĀ-* „a sufla”, „a sufla pe”, „a răspândi”, „a împrăştia”, DS, p. 635b; *-(i)an* agentul unei acțiuni în skr.;

D: ***NOVAC/ IORGOVAN***
P: IO–(A)RG–OV–AN
S: „[cel care este] onorat şi guvernează”/ “ca şi conducător onorat”;
C: *argha-*“valoare”, “preț”, DS, p. 79b; *ARG-* “a onora”, “a trata cu respect”, “a considera”, DS, p. 79b; *AV-* (OV-, UV-, IV-) “a proteja”, “a guverna”, DS, p. 84b; deci: IOVAN IORGOVAN “[cel care] trăieşte ca şi conducător onorat” (n.n.)[60];

[60] Vezi similitudinea Iovan Iorgovan – Hercule propusă de Nicolae Densuşianu în *Dacia preistorică* (*op. cit*., p. 308 şi urm.); chiar denumirea

D: ***NOVAC*/ *GRUIA***
P: GR–UJJA
S: "[cel care] prin cântec te determină să renunţi [la o acţiune anume]"/ "cel care te vrăjeşte prin cântec";
C: *GR̨-* "a cânta", "a invoca", "a recita", "a zice", DS, p. 233b; *ujja-* "care delasă", "care renunţă", "care abandonează", DS, p. 136a; *jāgarti-* (*GR̨-*) "a se trezi, a fi adormit, a adormi; a supraveghea, a păzi"; "vigilenţă", DS, p. 261;

D: ***NOVAC*/ *RUSANDA***
P: RU–SA–(A)N–DA
S: "strigăt legat de respiraţia dată" (vom reveni în cele ce urmează asupra acestei prime etimologii!);
C: *SI-, SO-, SĀ-* "a lega", DS, p. 826b; *AN-* "a respira", "a sufla", DS, p. 26b; *RU-* "a striga", "a urla", "a face zgomot", "a striga tare", "a bâzâi"; DS, p. 606b; *DA-* "care dă", "care acordă", "care conferă", DS, p. 296a; deşi etimologiile aflate pentru "neamul Novăcenilor" sunt plauzibile şi rezonabile, nu putem trece mai departe fără să remarcăm, la aceste etimologii, densitatea referirilor la suflu/ suflare/ respiraţie (*VĀ-, AN-*) şi a celor referitoare la lipsa sau prezenţa cuvântului/ cântecului/ strigătului (*VAC-, GR̨-, DA-, RU-*), fapt care ne determină la o încercare de reconsiderare/ nuanţare/ conceptualizare a celor arătate/ susţinute anterior, ca primă fază a unei încercări de înţelegere a sensurilor străvechi intuite pentru aceşti eroi mitici; pornim de la observaţia că este vorba de o întreagă dinastie de personaje legendare remarcabile prin vitejie şi fapte asemenea semizeilor/ eroilor homerici; de la această observaţie, concluzionăm că vitejia, tenacitatea ca şi angajarea eroilor Novaci în acţiuni întotdeauna positive raportate la binele comunităţii umane sunt dovezi ale unei înzestrări/ energii superioare care transcende normalul; din acest motiv, idea de suflu/ suflare/ respiraţie capătă, în acest context, semnificaţia de energie vitală de sorginte transcendentă, absenţa cuvântului - o acumulare de energie încă nemanifestată (dar cu valenţe potenţiale!), iar prezenţa cuvântului,

---

Băile lui Hercule în zona în care Iovan Iorgovan a ucis balaurul de pe Valea Cernei nu este întâmplătoare ci corespunde unui cult local al unui erou cu atribute apropiate de cele ale lui Hercule etc.;

strigătului, cântecului – forme posibile de manifestare ale energiilor mai sus amintite; reluând genealogia neamului Novak vom reconsidera nuanţat semnificaţia fiecărui personaj în ideea obţinerii unor concluzii care să ne conducă la o veritabilă mitologie românească; astfel, personajele neamului Novac ne apar după cum urmează:

IANCUL NOVAC – posesor de neam nobil al unor energii latente de sorginte divină;

NOVAC CEL BĂTRÂN – moştenitorul energiilor care intră, în acest stadiu, în patrimoniul genetic al neamului printr-o perioadă de stabilizare, maturitate, bătrâneţe etc.

NOVAC – moştenitorul energiilor stabilizate şi definite ale neamului Novac, cu destinul transmiterii/ proliferării acestora în diverse variante, în perioada următoare;

IOVAN IORGOVAN – fiu al lui Novac, un Herakles al spaţiului dacic, erou învingător al balaurului cu şapte capete de pe Valea Cernei, într-un scenariu foarte asemănător cu uciderea de către Herakles a balaurului/ hidrei din Lerna; într-un cuvânt, un erou destinat sacrificiului pentru binele general uman;

GRUIA LUI NOVAC – fiu al lui Novac, un reprezentant al vitejiei excepţionale a neamului său (el se luptă cu turcii care îl leagă în timpul somnului!), dar şi un exponent al sensibilităţii umane pe care o mânuieşte prin intermediul cântecului în relaţia cu cei din jur; prin cântec, ca variantă a cuvântului dublat de sensibilitate, se trece spre utilizarea energiilor neamului ca *logos*, cu semnificaţie specială fiind vorba de un neam care generic poartă numele *novak* "tăcut";

RUSANDA LUI NOVAC – fiică a lui Novac, simbol al cuvântului cu energii înalte ("strigăt"), manifestare deplină prin *logos* a energiilor neamului din care face parte;

În rezumat, mitologia Novăcenilor se constituie din următoarele etape:

I. Instituirea unei energii transcendente prin intermediul unei familii nobile;

II. Stabilirea / conturarea/ dimensionarea acestor energii;

III.Apariţia de proliferare/ transmitere a energiilor moştenite;

IV.Transmiterea propriu-zisă a energiilor neamului în variantele:

1) Lupta pentru binele social/ general uman prin acțiuni directe, dure;

2) Vitejia în sine, dar şi sensibilitatea dublată energie incantatorie cu efect în plan interuman;

3) Energie manifestată prin *logos* în raport direct proporțional cu energia vitală moştenită;

Să nu uităm că toate aceste faze ale manifestării în lume a energiilor se petrec prin indivizi aparținând neamului numit generic NO–VAK "nu vorbește" (skr. – n.n.), simbol nu al necomunicării ci al latenței unor potențialități care urmează să se întrupeze, în special prin ultimul personaj al neamului ca descătuşare prin *logos* a energiilor moştenite. Suntem în fața unei filosofii a faptei în slujba binelui, a sensibilității şi energiei în armonizarea relațiilor interumane şi doar, în mod excepțional, ca notă discordantă, printr-un personaj feminin (după o suită de cinci personaje masculine!), în fața variantei de manifestare a energiei divine prin *logos*. Nu este vorba de o etapă, urmare logică a celor anterioare, ci de plasarea *logos*-ului pe acelaşi palier ca importanță cu binele comunității umane, prin apărarea de pericolele venite din afara ei, şi cultivarea relațiilor interumane (prin sensibilitate/ muzică şi acțiune hotărâtă) ca preîntâmpinare a răului care ar putea veni din interior; poate, doar în acest context, este posibilă manifestarea *logos*-ului, nu ca etapă obligatorie ci doar ca posibilitate de manifestare, şi în această variantă, a energiilor divine moştenite de "cei tăcuți". Novacii trebuie să fie, mai întâi, reprezentanți ai spiritului de concentrare şi introspecție deoarece sunt depozitarii şi gestionarii unor energii care se manifestă "în tăcere" prin fapte şi incantații de armonizare a relaționării umane şi, doar în mod excepțional, prin *logos* pur şi aceasta numai într-o variantă extremă: "strigăt" pe măsura energiei vitale transmise de strămoşi. Novacii ne apar, astfel, ca reprezentanți ai unei lumi eroice în gândire, simboluri ale unor valori şi credințe religioase în care nimic nu este eclectic sau sub zodia întâmplării. Energie divină, responsabilitate, sacrificiu, demnitate, modestie, armonie, sensibilitate şi *logos* sunt coordonatele acestei lumi legendar-eroice din mitologia românească.

D: ***PAPARUDA***
P: PAPA–RUD(R)A
S: „zeule Rudra!"; invocarea lui Rudra, zeul ploii la i-e;
C: *Paparuda*, ca dans ritual, se întâlneşte la mai multe popoare din Europa răsăriteană, sub următoarele denumiri:

Do(n)dola – la slavii sudici (sârbi) – vezi *Dundulus*, porecla lui *Perun* (zeu slav al ploii);

Perperuna – la grecii nordici, de la *Perun* (zeu slav al ploii);

Paparuda – la românii sudici – *Papo Rudra* (invocarea „*Zeule Rudra*!", zeul tunetelor şi fulgerelor[61])

Mă(mă)ruța – la românii nordici – invocare a zeului *Maruth*, zeul norilor*; *maruta-* „relativ la *Marut*, vânt, vântos, aerian; zeul vânturilor";

Pentru argumentarea celor de mai sus, vezi: *marutāndolita* „agitat de briză", (*maruth* „nor"), DS, p. 565a; *dola-* „oscilație, balans", *dolayati* „a balansa", *dolita-* „balansat", *dodhūyate* „a scutura, a clătina, a zgâlțâi, a agita, a tremura, a face să cadă din scuturat; a scutura violent", *dodhola-* „scuturare, zgâlțâire", DS, p. 343a; vezi *dodola* „chemarea ploii; scuturarea norilor (fig.)" la slavii sudici; vezi şi țig. *maruth* „nor"; *rudra-* „numele unui zeu al furtunilor, devenit zeu al distrugerii şi identificat cu Çiva; *Marut* „fiul lui Rudra", DS, p. 607a; *papo* "zeu, bunic, bătrân venerat", în indo-europeană, *papa*! forma de vocativ; vezi şi *papo* „bunic" în toate limbile neoindiene;

D: ***PATRAGHIA***
P: PATTRA-GHIA
S: „cântarea/ celebrarea frunzelor/ naturii";
C: *pattra-* „frunză", „petală", „foaie", (fig.) „natură", DS, p.400b; *ghia-* „cântece", PIE (n.n.);

D: *POCĂINȚĂ, POMENIRE, POMANĂ*;
C: vom porni analiza de la observarea unor perechi de cuvinte: căință/ pocăință, veste/ poveste, omenire/ pomenire, pas/ popas, stare/ postare mană/ pomană etc., pentru a evidenția mecanismul

[61] Vezi *Rudra-Maruth*, zeul furtunii (V. Ker nbach*, Dicționar de mitologie generală*, Edit. Albatros, Bucureşti, 1995, p....);

impunerii semnificaţiilor semantice în discuţie; în sanskrită nu aflăm nici un corespondent al particulei *po-* şi, de aceea, vom căuta un echivalent în fondul indo-european, unde: *pō(i)-* „a vărsa"; „a păzi", „a apăra", DIE, p. 839; în cele ce urmează vom face o serie de observaţii pornind de la semnificaţiile cuvintelor propuse spre studiu:

- *veste* „informaţie primară/ anunţ" (n.n.);
- *po-veste* „informaţie integrală privind evenimentele derulate într-o perioadă de timp raportate la un context dat" (n.n.); (fig.) „vărsarea/ curgerea tuturor ionformaţiilor legate de evenimentele şi contextul în discuţie" (n.n.);
- *kha-in-tsa* „regret", „părere de rău" raportate la o situaţie dată" (n.n.);
- *po-kha-in-tsa* „regret atitudinal cu manifestare permanentă/ regret deplin" (n.n.); (fig.) „vărsarea/ curgerea tuturor regretelor posibile în mod permanent" (n.n.);
- *om-en-ir-e* „mulţimea oamenilor la un moment dat" (n.n.);
- *po-(o)m-en-ir-e* „mulţimea oamenilor care au fost cândva şi se vorbeşte despre ei"/ „aducerea celor care au fost în conştinţa/ memoria celor vii" (n.n.); (fig.) „vărsarea/ curgerea tuturor amintirilor despre cei care au fost" (n.n.);
- mai punem în discuţie şi alte exemple: *pas/ po-pas* ca evidenţiere a trecerii de la o stare la alta, antagonică; *st-ar-e/ po-st-ar-e* ca acţiune de fixare/ evidenţiere într-o stare anume (n.n.); *ma-na*/ *po-ma-na* ca acţiune de trecere de la a deţine un belşug la împărţirea lui;

În concluzie, utilizarea particulei i.-e. *po-*, semnifică schimbarea unei stări/ situaţii iniţiale cu alta, astfel:

- trecerea de la informaţie parţială la informaţie totală;
- trecerea de la o stare temporală la o stare atemporală;
- trecerea de la starea de uitare la cea de aducere aminte;
- trecerea de la starea de mişcare la cea de repaus;
- trecerea de la o stare virtuală la o stare reală, concretă;
- trecerea de la o stare de posesie la una renunţare benevolă la posesie;

D: ***PARASTAS***
P: PA-RA-STHA-(A)S
S: „[unde] bei de la cel care dă şi rămâi aşezat";

C: *pa*- „care bea”, „care protejează/ apără”, DS, p. 395b; *rā*- „care dă”, DS, p. 602; *stha*-/ *sthiti*- „faptul de a sta/ a rămâne” (30), (31); *AS*- „a fi aşezat”, „a se aşeza”; „a fi”, „a exista”; „a locui”; „a fi pe cale să”; „a se găsi”; „a înceta”, DS, p. 127b;

D: ***PILEATI***
P: PA-LI-ATI/ PHAL-I-ATI
S: „[cel] care apără/ protejează dar stă retras, separat de ceilalți”/ „[cel] care străluceşte/ reflectă lumina şi este separat de ceilalți”;
C: *PHAL*- „a străluci”, „a reflecta lumina”,DS, p...; *PA*- „care protejează”, „care păstrează”, „care apără”, „care bea”, DS, p. 395b; LI- „care se ascunde/ se retrage/ este absorbit”, DS, p. 616a; *ati*- „a trece (timp)”, „a parcurge (distanță)”, „a depăşi”, „a separa”, DS, p. 17b; foarte probabil că este vorba de clasa războinicilor;

D: ***PRAZNIC***
P: PR-AS-(I)N-ICCH
S: „a mulțumi pe cei aşezați care sunt prezenți pentru a anunța/ a chema/ a comemora [pe cei morți]”;
C: *PṚ*- „a umple”, „a satisface”, „a mulțumi”; „a fi plin de”, DS, p. 447b-448a; *AS*- „a fi aşezat”, „a se aşeza”; „a fi”, „a exista”; „a locui”, „a fi pe cale să”; „a se găsi”; „a înceta”, DS, p. 127b; *IN*(*G*)- „a se muta”, „a se pune în mişcare”; (fig.) „a fi prezent”, „a veni”; „a face să producă”, DS, p. 130b; *icch*- (*IṢ*-) „a trimite”, „a anunța”, „a chema”; (fig.) „a comemora” (n.n.);

D: ***PRÎSLEA***
P: PR-IS-LI-A
S: „[cel] care satisface aşteptările”/ „ [cel] care mulțumeşte cu modestie şi este dorit pentru valoarea sa”;
C: *PṚ* – „a umple”, „a satisface”, „a mulțumi”, „(a fi) plin de”, DS, p. 447b-448a; *IṢ*- „a dori”, „a aştepta”; „a fi favorabil”; „a alege”, „a căuta”; „a fi dorit/ cerut/ recomandat”; „a fi preferat/ ținut pentru valoare”, DS, p. 132b; *LI*- „ a se ataşa”, „a adera”; „a se şterge”, „a dispare”; „faptul de a se ascunde”, DS, p. 616a;

D: ***PREOT***
P: PR-E-O-TEJO

S: „[cel] care te umple cu lumină prin apropierea sa”;
C: *PṚ*- „a umple”, „a satisface”, „a mulțumi”, „(a fi) plin de”, DS, p. 447b-448a; *e*- „a se apropia”, „a sosi”, „a intra în acelaşi statut”; (fig.) „a fi asemenea”, DS, p. 164b; *o*- „cu”, DIE, p. 772; *tejo*- „izbucnire de lumină/ glorie”; „luminos/ strălucitor/ clar”, DS, p. 289b;

D: ***PRESCURE***
P: PR-ES-KU-(A)R-E
S: „[pâine sub formă de] roată care îl mulțumeşte pe cel care vine din pământ să ne vorbească şi să fie asemenea nouă/ alături de noi”;
C: *PṚ*- „a umple”, „a satisface”, „a mulțumi”, DS, p. 447b-448a; *ku*- „pământ”,DS, p. 196a; *ari*- „roată”, „disc”, DS, p. 78b; *e*- „a se apropia”, „a sosi”; „a intra în acelaşi statut”; (fig.) „a fi asemenea”, DS, p. 164b;

D: ***PRISTOLNIC***
P: PR-IS-TOL(A)N(A)-IK(Ş)
S: [prin] care se mulțumeşte şi se favorizează înălțarea/ prețuirea [celui mort] prin gând/ aşteptare”;
C: *PṚ* – „a umple”, „a satisface”, „a mulțumi”, „(a fi) plin de”, DS, p. 447b-448a; *IṢ*- „a dori”, „a aştepta”; „a fi favorabil”; „a alege”, „a căuta”; „a fi dorit/ cerut/ recomandat”; „a fi preferat/ ținut pentru valoare”, DS, p. 132b; *tolana*- „ridicare”, „a înălța”; „cântărire”, DS, p. 290a; *IKṢ*- „a privi”, „a remarca”; „a gândi”, „a aştepta”, DS, p. 133a;

D: ***RUSALII****(LE)*
P: RASA–LILA
S: „frumusețea/ eleg(a)nța/ esența dansului adorației (naturii! –n. n)”;
C: *rāsa*- „a unui dans rustic al lui Krishna şi Gopi; un fel de cântec”, DS, p. 605 b; *lilā*- „joc al dragostei/ adorației, grației, farmecului”, DS, p. 616a; vezi, în India de Nord, *Rasalila* „dansul iubirii lui Krishna” – sărbătoare a naşterii lui Krishna; *rasa* – „eleganță/ savoare/ esență”, DS, p. 600b; *Rusaliile* trebuiesc asociate întotdeauna cu dansul *Kăluşului*, ritual al regenerării naturii, al însănătoşirii celor bolnavi, al refacerii echilibrului natural perturbat anterior etc.; în această accepție şi în acest context, *Rusaliile* apar ca

un ritual mitico-magic al adorației, respectului şi comuniunii omului cu natura;

D: ***SAMADIVA***
P: SAMA-DEVA
S: „asemănător lui D-zeu, zeu, zeiță", DS, p. 786 a;
C: vezi în mitologia românească *Samadiva*, zeiță răzbunătoare, cu puteri malefice etc., vezi, mai plauzibil, *ÇAM-* „a distruge, a ucide, a suprima", DS, p. 717 b; care conduce la interpretarea „zeița care ucide/ distruge", echivalent cu „zeiță răzbunătoare"; vezi şi *sam-MA-deva-* „a avea aceeaşi dimensiune, a fi egală cu o zeiță", DS, p. 813 b;

D: ***SANOSTOS***,
P: SANATANA
S: „veşnic/ etern/ nemuritor";
C: cuvânt arhaic apărut în colindul *Cristos sanostos*; *sana-* „care durează mult timp", *sănătana-* „etern, nemuritor", DS, p. 774a; vezi şi lat. *sano* „sănătos";

D: ***SATANA***
P: SA-TA-NA
S: „[cel care] este legat de distrugere [şi este] asemeni Soarelui";
C: *SĀ-* „a lega", DS, p. 826b; *ta-* (*TAD-*) „ a distruge", „ a rupe", „a răni", „a despărți", „a bate", „a pedepsi"; DS, p. 273b-274a; *ina-* „prinț", „rege"; „soare", DS, p. 131b;

D: ***SAVELIO***
P: SAV(A)–EL–YO
S: „[cel care] este/ rămâne neclintit/ neînduplecat când dă ordin";
C: *sava-* „incitare", „ordin"; *EL-, IL-* „a se ține", „a rămâne imobil/ nemişcat", „neînduplecat (fig.!)", DS, (57); *yo-*, *ya-* „cel care sunt/ este", DS, p. 581a; nume dacic presupus a desemna un zeu al războiului; oricum, numele *Savelio* sugerează portretul unui conducător/ comandant dur;

D: ***SĂRINDAR***
P: SA-(A)R-IN-DA-(A)R
S: [(cel) care face ca] în totalitate să fie prezent cel pentru care se dă";

C: *sa-* „cu totul", „în totalitate", DIE; *-ar-*, particulă skr. care presupune efectuarea unei acțiuni asupra unui subiect concret (în cazul de față este vorba de acțiunea verbelor *a fi* şi *a da* cu sensul de *a face să fie prezent* şi *a i se da* – n.n.); *-ar*, ca particulă în finalul unui cuvânt, semnifică în skr. derularea unei acțiuni specifice unui domeniu sau o specializare bine definită; *ING-* „a se muta", „a se pune în mişcare"; „a veni", „a face să producă"; (fig.) „a fi prezent", DS, p. 130b; *da-* „care dă/ acordă/ conferă"; „care indică", DS, p. 296a;

D: ***SIBYLLA***
P: SI–BHI–(I)L–LA
S: „[cea] legată inseparabil de credință/ de teamă (determinată de credință! –n.n.)";
C: *SI- (SĀ-)* „a lega", DS, p. 826b; *IL-* „a se ține", „a rămâne imobil"; DS, p. 132b; *LA-* „a prinde", DS, p. 614b; *BHI-* „a crede", „a se teme", „a fi înspăimântat", DS, p. 532b; *bhi-* „frică", „spaimă", DS, p. 532b;

D: ***SINDIENE(LE)***
P: SI–(I)NDH–I–ENE
S: „aprinderea focului este legată de apariția/ venirea lor/ [cele] care au apariție strălucitoare";
C: *SI- (SĀ-*) „a lega", DS, p. 826b; *INDH-* „a aprinde", „a străluci",DS, p. 132a; *I-* „a veni", „a merge", „a fi pe cale să vină/ apară", DS, p. 132a; este ştiut faptul că în noaptea de Sânziene se aprind focurile în aşteptarea acestor zeițe; corect *Sindiene*, dar în timp s-a produs o suprapunere de sensuri cu pluralul de la *Sânziana* datorită asemănării fonetice; în mod normal, *Sânziana* (*Sancta Diana*) trebuie asimilată cu *Sfânta Maria Mică*, conform tabelului de corespondență a sărbătorilor păgâne şi creştine din prezentul studiu;

D: ***SÎMBRA***
P: SI- (I)M(A)-BRU
S: „a lega, în acest fel, cele vorbite/ hotărâte";
C: *SI-* „a lega", DS, p. 826b; *ima-* (*idam-*) „acesta", „în acest fel", DS, p. 132b, p. 131a; *BRŬ-* „a povesti", „a declara", „a vorbi"; „a judeca cu responsabilitate", DS, p. 521b; este o sărbătoare care

marchează ritualul plecării oilor la munte; aici se stabilesc/ hotărăsc convenţiile între proprietarii de oi şi ciobanii care pleacă la munte";

D: ***SÎNANDRU***
P: SI-(I)N-AN-DR-UH
S: „zi închinată Soarelui care se ridică şi se dispersează în reflectarea lui";
C: *SI- (SĀ-)* "a lega", DS, p. 826b; *ina-* "rege", "prinţ", "soare", DS, p. 131b; *an-* „mişcare de depăşire/ scoatere", (n.n.), (PIE); *DṚ-* „a se împărţi", „a se sparge", „a se face bucăţele"-, „a se dispersa/ disipa/ diviza", DS, p. 322b; *ŬH-* „a înţelege", „a reflecta"; „a considera", DS, p. 163a; corespunde sărbătorii creştine *Sfântul Andrei*;

D: ***SÎNARHANGA***
P: SI-(I)N-AR-HA-(A)N-GA
S: „zi închinată Soarelui ucis dar care se mută/ pleacă/ dispare";
C: *SI- (SĀ-)* "a lega", DS, p. 826b; *ina-* "rege", "prinţ", "soare", DS, p. 131b; *ar-* „a potrivi", „a alătura", „a lega", „a construi", „a adăuga"; „a plăcea", DIE-GK. P. 48; *ha-* „a distruge", „a ucide"; *an-* „mişcare de depăşire/ scoatere", (n.n.), (PIE); ga- „care merge", „care pleacă", „care se mută", „care se găseşte în", „care caută", „care se raportează la", „care este destinat"; *ga-*, *ghia-* „a căuta"; „cântece", (n.n.), PIE; este astăzi sărbătoarea creştină *Sfinţii arhangheli Mihail şi Gavrilă*;

D: ***SÎNCOSTA***
P: SI-(I)N-KO-STHA
S: „zi închinată *Soarelui* pentru bucuriile date de stabilitatea lui/ pentru faptul că încălzeşte constant";
C: *SI- (SĀ-)* "a lega", DS, p. 826b; *ina-* "rege", "prinţ", "soare", DS, p. 131b; *ko-*, pluralul de la *ka-* „fericire", „bucurie"; *stha-*, *sthiti-* „situaţia de stabilitate, constanţă, reper" etc., DIE, p...; corespunde sărbătorii creştine *Sfinţii Constantin şi Elena*;

D: ***SÎNED(R)U***
P: SI–(I)N(A)–EDH–U
S: „[zi] legată/ închinată soarelui şi prosperităţii/ ocrotirii pământului";

C: *SI- (SĀ-)* "a lega", DS, p. 826b; *ina*- "rege", "prinţ", "soare", DS, p. 131b; *EDH*- "a prospera", "a ocroti pământul", DS, p. 167b; vezi şi *edhas*- "prosperitate"; remarcăm faptul că atributele zeului sărbătorit (Soarele!) sunt consonante cu cele ale zeiţei greceşti *Demeter* "zeiţa neagră/ zeiţa pământului şi a fertilităţii acestuia";

D: ***SÎNGEORZU***
P: SI-(I)N(A)-GE-OR-SU
S: „[zi] legată/ închinată soarelui din spaţiu chemat să creeze";
C: *SI- (SĀ-)* "a lega", DS, p. 826b; *ina*- "rege", "prinţ", "soare", DS, p. 131b; *ge(ha)*- „spaţiu"; „peşteră subterană", DS, p. 535a; *ōr*- „a striga", „a chema"; „a căuta"; DIE, p. 781; *SU*- „a crea", „a procrea", „a produce", „a naşte", (fig.) „a reface", DS, p. 856b; nu este altceva decât *Sfântul Gheorghe* creştin;

D: ***SÎNICOARĂ***
P: SI-(I)N(A)-NI-KO-AR
S: „[zi] închinată soarelui care încălzeşte, dar nu mai are putere";
C: *SI- (SĀ-)* "a lega", DS, p. 826b; *ina*- "rege", "prinţ", "soare", DS, p. 131b; *ni*-, *ne*- „particule de negare în skr.; *kō*- „ascuţit"; „iute"/ „ardeiat", (fig.) „cu putere"; „precis"/"clar"/ „luminos", DIE, p. 541; *-ar*- particulă i-e care marchează o acţiune concretă desfăşurată în realitate (n.n.); în mitologia românească, *Sîntoader* şi *Sînicoară* marchează echinocţiile de primăvară şi de toamnă (după calendarul vechi!) ei fiind consideraţi a fi doi fraţi care apără lumea, primul la miazăzi, iar celălalt la miazănoapte etc.[62]);

D: ***SÎNLAZĂR***
P: SI-(I)N-LA-SA-(A)RA
S: „zi închinată *Soarelui* care prinde/ luminează/ încălzeşte totul cu raza sa"
C: *SI- (SĀ-)* "a lega", DS, p. 826b; *ina*- "rege", "prinţ", "soare", DS, p. 131b; *LA*- „a prinde", DS, p. 614b, *sa*- „totul","tot", „toată", „toţi", „toate", i.-e.; *ara*- „rază", DS, p. 78a; este *Sfântul Lazăr* creştin;

---

[62] *Cf*. N. Densuşianu, *op. cit*, p. 116: "Sîn Toader şi Sîn Nicoară/ Stau de strajă la hotară;/ Unul stă la Miazăzi, celălalt la Miazănoapte...";

D: ***SÎNMARA***
P: SI-(I)N-MARA
S: „zi închinată Soarelui care este ucis/ adormit”;
C: *SI- (SĀ-)* “a lega”, DS, p. 826b; *ina-* “rege”, “prinţ”, “soare”, DS, p. 131b; *māra-* „a ucide”; (fig.) „a adormi”, DS, p. 565a; este vorba despre *Sfânta Maria Mare* – „Adormirea Maicii Domnului”;

D: ***SÎNICOL***
P: SI-(I)N-ICCH-OL
S: „zi închinată Soarelui care aşteaptă nemişcat/ imobil”;
C: *SI- (SĀ-)* “a lega”, DS, p. 826b; *ina-* “rege”, “prinţ”, “soare”, DS, p. 131b; *icch-* „a dori”, „a aştepta”, „a fi favorabil”, „a alege”, „a căuta”, DS, p. 132b; *OL-*, *AL-*, *IL-* „a se ţine”, „a rămâne imobil/ nemişcat” (57); este vorba despre *Sfântul Nicolae*;

D: ***SÎNPETRU***
P: SI-(I)N(A)-PE-TR-UH
S: „[zi] închinată soarelui care încălzeşte pentru ce poate fi gustat când el trece (împins)”;
C: *SI- (SĀ-)* “a lega”, DS, p. 826b; *ina-* “rege”, “prinţ”, “soare”, DS, p. 131b; *peya-* (*PA-*) „care este de băut”, „care poate fi gustat”, DS, p. 448a; *TR̥-* „a traversa”, „a trece”, DS, p. 288b-289a; *ŬH-*, *uhya-* „a împinge”, DS, p. 163a; corespunde sărbătorii creştine *Sfîntul Petru*;

D: ***SÎNTILIE***
P: SI-(I)N(A)-TI-(I)L-I-E
S: „[zi] închinată soarelui care înţeapă/ fulgeră pe cel ce rămâne/ este nemişcat (norul!) şi îl determină să meargă, să sosească”;
C: *SI- (SĀ-)* “a lega”, DS, p. 826b; *ina-* “rege”, “prinţ”, “soare”, DS, p. 131b; *TIJ-* „a înţepa”, „a excita”, „a incita”, DS, p. 283b; *IL-* „a rămâne imobil/ nemişcat”, DS, p. 132b; *I-* „a merge”, „a veni”, „a fi pe cale să”, DS, p. 130b; *e-* „a se apropia”, „a sosi”, DS, p. 164b; corespunde sărbătorii creştine *Sfântul Ilie*;

D: ***SÎNTION***, ***SÎNTIOM***
P: SI-(I)N(A)-TI-OM-UH
S: „[zi] închinată Soarelui care încălzeşte locul unde are înţeles silaba sacră OM” (Vârful OMU! –n.n.); **C**: *SI- (SĀ-)* “a lega”, DS, p.

826b; *ina*- "rege", "prinţ", "soare", DS, p. 131b; *TIJ*- „a înţepa", „a excita", „a incita", DS, p. 283b; *on*-, *om*- „silaba sacră OM", DS, p. 169a; (vezi echivalenţa *on*- cu *om*-, *on-kara* şi *om kara* etc.); Obs.: în textele arhaice referirile sunt la *Sîntionu* şi nu la *Sîntion*, fapt care conduce spre etimologia sanskrită; este sărbătoarea creştină *Sfântul Ion*;

D: ***SÎNTOADER***
P: SI-(I)N(A)-TODA
S: „[zi] legată/ închinată Soarelui care incită/ împunge/(fig.) dogoreşte/ încălzeşte cu putere";
C: *SI- (SĀ-)* "a lega", DS, p. 826b; *ina*- "rege", "prinţ", "soare", DS, p. 131b; *toda*- „a înţepa", „a împunge", „a incita"; „durere care zvâcneşte", „junghi", DS, p. 290a; în această zi nu se lucrează cu caii etc.;

D: ***SINTOMA***
P: SI-(I)N(A)-TO-(A)MA
S: „ [zi] închinată Soarelui care este cel care produce bucurii/ face plăcere/ mulţumeşte/ satisface";
C: *SI- (SĀ-)* "a lega", DS, p. 826b; *ina*- "rege", "prinţ", "soare", DS, p. 131b, *TO*- „a satisface/ mulţumi/ face plăcere/ produce bucurie", DS, p. 290a; *ama*-„cel/ cea care", DS, p. 73b; este vorba de *Duminica Tomii*, prima duminică după Paşte;

D: ***SÎNTEODA***
P: SI-(I)N-TEJO-DA
S: „zi închinată *Soarelui* pentru izbucnirea de lumină transmisă";
C: *SI- (SĀ-)* "a lega", DS, p. 826b; *ina*- "rege", "prinţ", "soare", DS, p. 131b; *tejo*- „izbucnire de lumină/ glorie"; *DA*- „a da, „a acorda", „a transmite", DS, p....; este *Sfânta Teodora* creştină;

D: ***SÎNVARA***
P: SI-(I)N-VA-(A)RA
S: „zi închinată *Soarelui* care îşi suflă raza";
C: *SI- (SĀ-)* "a lega", DS, p. 826b; *ina*- "rege", "prinţ", "soare", DS, p. 131b; *VA*- „a sufla", „a simţi", DS, p. 635b; *ara*- „rază", DS, p.

78a; corespunde sărbătorii creştine *Sfînta Varvara*; vezi calendarul dacic dublat de cel creştin;

D: ***SÎNZIANA***
P: SI-(I)N(A)-SU-ANA
S: „zi închinată Soarelui care respiră bine/ (re)naşte frumos”; (fig.) „încălzeşte agreabil”;
C: *SI- (SĀ-)* “a lega”, DS, p. 826b; *ina-* “rege”, “prinţ”, “soare”, DS, p. 131b; *su-* „bine”, „bun”, „frumos”, „agreabil”, „convenabil”, DS, p. 840b; *ana-* „suflu”; (fig.) „viaţă”; *AN-* „a sufla”, „a respira”; (fig.) „a trăi”, DS, p. 26b; este vorba de Sfânta Maria Mică - „Naşterea Maicii Domnului”;

D: ***SOLOMONAR***
P: SO–LOMAN–AR / SO-LO-MAN-AR
S: ”cel care face legarea părului”/ „cel care leagă şi prinde [realitatea] prin credinţă”;
C: *SO-*, *SĀ-* „a lega”, DS, p. 826b; *loman* „păr (al corpului)”, DS, p. 619a; pentru daci, dar şi ulterior, până aproape de zilele noastre, au existat *solomonarii*, posesori ai unei ştiinţe şamanice străvechi obţinută printr-o iniţiere îndelungată şi laborioasă; simbolul legării părului, la daci ca şi la alţi indo-europeni însemna iniţiere, noblețe şi puritate, dar şi sănătate, vigoare, energie, forţă; purtarea bărbii şi a pletelor era semn al apartenenţei la o castă superioară (preoţii/ regii sau războinicii); legarea părului însemna iniţierea unui războinic, dar, în alte cazuri, vindecarea de o boală, ispăşirea unei pedepse morale etc.; pornind de la SO-LO-MAN-AR aflăm un alt posibil înțeles: „cel care leagă şi prinde [realitatea] prin credinţă”;

D: ***SURA***
P: SU-RA(H)
S: „care produce separare/ despărţire”; „care desparte”;
C: *SŪ-* „a produce”, „a crea”, DS, p. 856b; *RAH-* „a separa”; „abandonat”, „părăsit”, „solitar”, DS, p. 601b; *sura* are sensul de „culme”, „deal” etc.; *Sura de Aur* în Munţii Istriţa, *Sura* în Gorj etc;

D: ***SURATE***
P: SU-RA(H)-TE

S: „[cele] care produc separare/ despărțire/ dezbinare aici/ în lume”;
C: *SŪ*- „a produce”, „a crea”, DS, p. 856b; *RAH*- „a separa”; „abandonat”, „părăsit”, „solitar”, DS, p. 601b; te-, *ta*-, (*tad*-) „dată”, „aici jos”, în lume”, DS, p..271a;

D: *ŞERCAN*
P: ŞA–(A)RC–AN
S: „cel care distruge ceea ce este/ trebuie să fie respectat”;
C: *ça*- „care distruge”, DS, p. 711b; *ARC*- „tratat cu respect/ onorat”, DS, p. 79b; *-(i)an*, agentul unei acțiuni în limba sanskrită; *şercanii* erau vrăjitorii dacilor (diferiți de *solomonari*!), de obicei practicanți ai magiei negre, cu faimă în general negativă;

D: *ŞTIMA*
P: STH–I–MA
S: „[zeița] care vine şi împrăştie/ împarte bucurie/ fericire păstrându-şi originea cerească”;
C: *sthi(ti)*- “stare”, “stabilitate”, “păstrare a stabilității”, i-e, DIE; p…. *I*- “a merge”, “a veni”, “a fi pe cale să”; “a intra într-un statut anume”, DS, p. 130b; *ma*- (*MAD*-) “a fi bucuros”, “a fi excitat”, “a exprima fericire celestă”, DS, p. 546b;

D: ***TARABOSTES***
P: TA-RA-BHU-ST-ES
S: „[cel] care desparte şi dă pământul care stă”/ “[cel] care parcelează şi distribuie pământul nemuncit” (n.n.);
C: *ta*-(*TAD*-) „a rupe”, „a răni”, „a despărți”;”a bate”, „a pedepsi”, DS, p. 273b-274a; *ra*- „care dă”, DS, p. 595a; *bhū*- „pământ”; *sthiti*- “stare”, “stabilitate”, “păstrare a stabilității”, i-e, DIE; p.867b, 869b; vezi şi *BHU*- “care a fost”, “care este”, “care va exista”, “care a devenit”, care conduce la “[cel] care împarte şi distribuie ceea ce există stabil” (n.n.);

D: ***TRAC***
P: TR-AC
S: „[cel care] trece/ traversează mândru”;

C: *TṚ*- „a traversa", „a trece", DS, p. 288b-289a; *AC*- (*AṄC*-) „a merge", „a saluta", „a produce"; „înfrumusețat", „ornat", „îndreptat", „ridicat", „fardat"; (fig.) „mândru" (n.n.), DS, p. 9a;

D: ***TRICOLICI/ PRICOLICI***
P: TRI-KOL-ICCH-I
S: [cel] care face trei salturi/ se dă de trei ori peste cap şi vine să-ți îndeplinească dorința";
C: *tri*- „trei" (skr.); *kol*- „ocol", „salt", „rostogolire", (n.n.), PIE; *icch*- (*IṢ*-) „a dori", „a aştepta"; „a fi favorabil"; „a alege", „a căuta"; „a fi dorit/ cerut/ recomandat"; „a fi preferat/ ținut pentru valoare", DS, p. 132b; (vezi şi V. Kernbach, *Dicționar de mitologie generală*, Editura Albatros, Bucureşti, 1995, p. 512a;

D: ***VASILCA***
P: VAS–IL–KHA
S: „cel care se îmbracă şi rămâne nemişcat în incinta/spațiul/peştera sa";
C: *VAS*- „a se înveli", „a se îmbrăca"/ „a locui", „a sta", „a rămâne"/ „a străluci", DS, p. 633a; *IL*- „a se ține", „a rămâne imobil", DS, p. 132b; *kha*- „cavitate, colț, spațiu, vid", "peşteră/ munte (fig.)", DS, p.219; este o sărbătoare a chemării belşugului care urmează să vină; astfel, „cel care se îmbracă şi rămâne nemişcat în incinta/ spațiul/peştera sa" este, simbolic, viitorul fruct rezultat din florile *dalbe* (care s-au deschis/ spart/ înflorit/ rodit!); nu excludem posibilitatea şi a unei alte semnificații care se suprapune peste cea rezultată mai sus, anume legată de personificarea zeului *Siva Vasilca* prin ritualul cu acelaşi nume, cu mare probabilitate zeul indo-european Shiva, în cazul de față „Shiva, cel care stă în spațiul său"; este cunoscut faptul că zeul Shiva este atât posesorul energiilor creatoare/ generatoare ale lumii, dar şi a energiilor distrugerii acesteia şi, din acest motiv, invocarea lui are dublă conotație: apelul pentru susținerea germinației/ regenerării naturii, dar şi teama de o posibilă răzbunare/ distrugere atunci când zeul este supărat de ceva; cele două interpretări sunt complementare, dacă admitem că, în timpul germinației, energiile creatoare ale zeului se află deja în semințele/ fructele care rodesc; ieşirea acestor energii (a zeului!) din semințe şi fructe înseamnă, în concepția omului agrar, distrugere,

moarte, pieire etc; Siva poate avea şi o altă interpretare, anume: *SI-* „a lega"; *va-* (*iva-*) „pe moment", de unde *Siva Vasilka* „a te lega pe moment de cel care rămâne nemişcat/ imobil în incinta/ peştera sa"; dar *SINICOL* „zi închinată Soarelui care aşteaptă nemişcat/ imobil", fapt care ne conduce la ideea că ritualul *Siva Vasilka* este o invocare a Soarelui de a nu mai rămâne nemişcat/ imobil în incinta/ peştera sa; observăm că *Sinicol* (Sfântul Nicolae) marchează momentul dinaintea solstiţiului de iarnă iar *Siva Vasilka* este un ritual imediat următor acestui ritm cosmic pentru ca Soarele să-şi manifeste din nou energiile binefăcătoare; „rezultatul" acestei invocări este prima zi dedicată cultului solar, anume: ziua în care astrul zilei luminează Vârful *Omuh*, *Sîntiomuh*/*Sîntionuh* etc.; în spaţiul românesc, este posibilă suprapunerea semnificaţiilor indicate mai sus, derulările ritualurilor *Vasilka* în diferite zone lăsând posibilitatea unor interpretări diferite[63];

D: *VÎRCOLACUL*
P: VÎRK(A)-(K)OL-AC
S: „lup încolăcit/ sub formă de colac";
C: *vŗka-* „lup", DS, p. 689a; foarte posibila etimologie a cuvântului românesc *vîrc(a) – (k)ol – ac* „lup care mănâncă luna/ încolăcit pe lună"; vezi şi *kol – ac*, cu etimologia corespunzătoare (225); (explicaţia eclipselor de lună în credinţa populară românească – n.n.);

D: *VERSHUI*
P: VARSH(A)-UI
S: "a face urări, a onora";
C: *VṚŞ-*, *varşati* „a ploua, a stropi", „a ura belşug", „a binecuvânta, a onora, a se închina (fig.)", DS, p. 691b;

D: ***VOIEVOD***, ***VODĂ***
P: VA-I-E-VODHUM, VODHUM
S: „pentru cele spuse vine cu statutul de conducător"/ „conducător";

[63] Ritualul *Siva* întâlnit la ţiganii din Bărăgan conduce spre înterpretarea care implică zeul indian Shiva, iar ritualurile *Siva Vasilka* din Moldova conduc spre invocarea Soarelui după cum am arătat mai sus etc.;

C: *va* (*iva*) „pentru cele spuse”, „în aceeaşi manieră”; DS, p. 620a, p. 132b; *I-* “a merge”, “a veni”, “a fi pe cale să”; “a intra într-un statut anume”, DS, p. 130b; *e-* “a veni”, “a se apropia”, “a intra în acelaşi statut”, DS, p. 164b; *vodhum-* (*VAH-*) “a conduce”, “a dirija”; “a pune în mişcare”; DS, p. 700a, p. 635a; după cum se vede, nu este vorba despre o etimologiie slavă ci una dacică; *voievodatul* este formă specific de organizare dacică, doar *cnezatul* este specific slavilor; existența doar la români, ca formă de organizare specifică dacilor, a *voievodatului* arată încă o dată de ce Transilvania sub dominație maghiară a fost *voievodat* şi nu *regat*, *cnezat*, *țarat* etc.;

D: ***ZÎNA***
P: SI–(I)NA
S: „[zeiță] legată de soare/ în legătură cu un cult solar”;
C: SI- (SĀ-) “a lega”, DS, p. 826b; ina- “rege”, “prinț”, “soare”, DS, p. 131b;

D: ***ZMEU(L)***
P: SMAYA
S: „[cel] cu orgoliu”;
C: *smaya-* „îngâmfare”, „orgoliu”, „mândrie”; „personificarea orgoliului”, DS, p. 874a; vezi şi *smayādika-* „bazat pe aroganță şi mândrie”, DS, p. 874a;

D: ***ZODIA***
P: SO–DI(V)A
S: „legătura [omului] cu cerul”;
C: SO- (SĀ-) „a lega”, DS, P. 826b; *diva-* „cer”; „zeiță”, DS, p. 306a;

B. CALENDARUL SĂRBĂTORILOR DACICE ŞI CREŞTINE (după calendarul creştin 2011)

DATA	SĂRBĂTOAREA PĂGÂNĂ	SĂRBĂTOAREA CREŞTINĂ	OBSERVAŢII
1 ianuarie	*Shiva Vasilka* (i-e) *Siva Vasilca* (dac.) *Siva* (ţig.)	*Sf. Vasile* *Anul Nou creştin*	Anul Nou creştin
6 ianuarie	*Bhobhoteja* (i-e) *Bobotеaza* (dac.)	*Botezul Domnului*	Maximul iernii
7 ianuarie	*Ianus* (lat.) *Sintionuh*, *Sintiomuh*	*Sfântul Ion*	*Ianuarius* – luna zeului *Ianus bifront*
24 februarie	*Dragobetele/ Ziua Îndrăgostiţilor*	-	*28.02, 01.03, 02.03, 05.03, 25.03*
26 februarie	*Moşii de iarnă* (dac.)	*Ziua Morţilor*	Sărb. dacică
1 martie	*Mărţişorul* (dac.)	-	Sărb. dacică
1-9 martie	*Babele/ Zodiile*		Zodiile dacilor
6 martie	*Hurlalia/ Urlalia/ Dihorniţa* (dac.)	*Lăsatul secului de Paşte*	
9 martie	*Moşii de primăvară* *Măcinicii* (dac.) (colaci din cocă de grâu, miere şi nucă, împletiţi în forma de 8)	*Mucenicii*	Începutul anului agrar
10 martie	*Joia Iepelor*		
12 martie	*Sintoda* (dac.)	*Sfântul Toader*	***Ziua Iarmaroacelor***
13 martie	*Suratele*		
14 martie	*Ritualul primei brazde*		
22 martie	***Echinocţiul de primăvară***		
25 martie		*Bunavestire* (25 martie)	*Vestirea Sântului Duh*
16 aprilie	Sînlazăr	*Sfântul Lazăr*	
17 aprilie	*Floriile* (dac.) de la *Florii* zeiţe ale florilor şi fecundităţii	*Intrarea lui Iisus în Ierusalim*	*Sărb. lat. Floralia*, de la *Flora*, zeiţa fecundităţii
19 aprilie	*Mânecătoarea-Sângeorzu vacilor*		
21 aprilie	*Ropotinul ţesturilor*		

22 aprilie	*Marcu boilor*		
23 aprilie	*Singeorzu*	*Sfântul Gheorghe*	
24 aprilie	*Patraghia*	*Paştele.Învierea Domnului*	Dată variabilă
01 mai	*Sintoma*	*Sfântul Toma/ Duminica Tomii*	
03 mai	*Blajinii*	*Paştele Blajinilor*	
21 mai	*Sincosta*	*Sfintii C-tin si Elena*	
În perioada mai-iunie se practică tradiţiile de chemare a ploii: *Paparudele* şi/ sau *Măruţele*, precum şi tradiţia *Caloianul*-ui, parte integrantă din cultul solar dacic, cu îngroparea şi dezgroparea ritualică a zeului soarelui semnificând lipsa acestuia pe perioada ploilor invocate zeilor Rudra şi Marut; considerăm ritualul *Caloianului* complementar tradiţiei *Paparude*/ *Măruţe*;			
2 iunie	*Ziua Eroilor*	*Înălţarea Domnului*	
12 iunie	*Rasalila/ Kaliusa* (i–e) *Rusaliile/ Căluşul*(dac.)	*Pogorârea Sfântului Duh*	*Rosalia* (lat.) *Rusalka* (slav.)
22 iunie		***Solstiţiul de vară***	
24 iunie	*Sindhienele* (dac.) *Drăgaicele* (dac.)	*Naşterea Sf. Ioan Botezătorul*	Începutul secerişului
29 iunie	*Sinpetruh* (dac.)	*Sfântul Petru*	Începutul cositului
20 iulie	*Sintilie Mare*	*Sfântul Ilie Mare*	
27 iulie	*Sintilie Mic*	*Sfântul Ilie Mic*	
15 august	Zeiţa *Gaea*, *Rhea* (lat., med.) *Sinmara* (dac.)	*Sf. Maria Mare* (*Adormirea Maicii Domnului*)	N. Densuşianu, p. 109a;
08 septembrie	Zeiţa *Iana*/ *Diana*/ *Luna*/ *Latona* (med.) *Sinziana* (dac.-rom.)	*Sf. Maria Mică* (*Naşterea Maicii Domnului*)	*Marina! Sânziana* (dac.), *Sancta Diana!* (lat.)
12 septembrie	*Sinicoar*	*Sf. Nicoară*	
22 septembrie	***Echinocţiul de toamnă*** *Sînteoda*	*Sfântul Teodor. Zămislirea Sf. Ioan Botezătorul*	

26 octombrie	*Sinedh(r)u* (i-e) Zeița *Demeter* (gr.)	*Sf. Dumitru*	*Sîned(r)u* în Maramureș și Bucovina
5 noiembrie	*Moșii de toamnă*	*Pomenirea morților*	
8 noiembrie	*Sînarhanga*	*Sf. Arhangheli Mihail și Gavril*	
30 noiembrie	*Sînandru*	*Sfântu Apostol Andrei*	
4 decembrie	*Sînvara*	*Sfânta Varvara*	
22 decembrie	***Solstițiul de iarnă*** Venirea lui *Saturn Saturnaliile* (lat.)	*Sf. Nicolae Sînicol*	17-22 decembrie *Saturnaliile* sărb. romană (V. Kernbach)
25 decembrie	Venirea lui *Krăciun Krăciunul* (dac.)	*Nașterea Domnului*	*Krăciunul* sărb. dacică

C. CALENDARUL DACIC

Pentru o mai clară imagine a cultului solar dacic, reluăm o parte dintre informațiile din tabelul anterior punând în evidență şi calendarul dacic în care erau doar zece luni, iar fiecare lună avea 36 sau 37 de zile; la fel, pentru calendarul actual am considerat ca dată a echinocțiilor şi solstițiilor data de 22 din lunile respective, fiind ştiut faptul că datele acestor evenimente cosmice diferă de la an la an şi oscilează între zilele 21-23;

CALENDARUL DACIC				CALENDARUL CREŞTIN			
ZI/ AN	**L**	**Z**	**SEMNIFICAȚIA**	**L**	**Z**	**SEMNIFICAȚIA**	**OBS.**
1	**M**	**1**	Mărțişorul, ANUL NOU DACIC	**M**	**1**	Mărțişorul	
2	**Ă**	**2**		**A**	**2**		
3	**R**	**3**		**R**	**3**		
4	**Ț**	**4**		**T**	**4**		
5	**I**	**5**	BABELE/ ZODIILE (1..9)	**I**	**5**	BABELE/ ZODIILE (1..9)	
6	**Ş**	**6**	HURLALIA/ URLALIA/ DIHORNIȚA	**E**	**6**	LĂSATUL SECULUI DE PAŞTE	
7	**O**	**7**			**7**		
8	**R**	**8**			**8**		
9		**9**	MOŞII DE PRIMĂVARĂ - MĂCINICII		**9**	MUCENICII	
10		**10**	JOIA IEPELOR		**10**		
11		**11**			**11**		
12		**12**	SINTODA, ZIUA IARMAROACELOR		**12**	SFÎNTUL TOADER	
13		**13**	SURATELE		**13**		
14		**14**	RITUALUL PRIMEI BRAZDE		**14**		
15		**15**			**15**		
16		**16**			**16**		
17		**17**			**17**		

18		**18**			**18**		
19		**19**			**19**		
20		**20**			**20**		
21		**21**			**21**		
22		**22**	**ECHIN. DE PRIMĂVARĂ**		**22**	**ECHIN. DE PRIMĂVARĂ**	
23		**23**			**23**		
24		**24**			**24**		
25		**25**			**25**	BUNAVESTIREA	
26		**26**			**26**		
27		**27**			**27**		
28		**28**			**28**		
29		**29**			**29**		
30		**30**			**30**		
31		**31**			**31**		
32		**32**		**A**	**1**		
33		**33**		**P**	**2**		
34		**34**		**R**	**3**		
35		**35**		**I**	**4**		
36		**36**		**L**	**5**		
37		**37**		**I**	**6**		
38	**P**	**1**		**E**	**7**		
39	**R**	**2**			**8**		
40	**I**	**3**			**9**		
41	**E**	**4**			**10**		
42	**R**	**5**			**11**		
43		**6**			**12**		
44		**7**			**13**		
45		**8**			**14**		
46		**9**			**15**		
47		**10**	SÎNLAZĂR		**16**	SFÂNTUL LAZĂR	
48		**11**	FLORIILE		**17**	INTRAREA LUI IISUS ÎN IERUSALIM	
49		**12**			**18**		
50		**13**	*Mânecătoarea-Sângeorzu vacilor*		**19**		

51		**14**			**20**		
52		**15**	JOIMARII		**21**	JOIA MARE	
53		**16**	*Marcu boilor*		**22**		
54		**17**	SINGEORZU		**23**	SFÂNTUL GHEORGHE	
55		**18**	PATRADIA		**24**	PAŞTELE, ÎNVIEREA DOMNULUI	
56		**19**			**25**		
57		**20**			**26**		
58		**21**			**27**		
59		**22**			**28**		
60		**23**		**M**	**1**		
61		**24**		**A**	**2**		
62		**25**	SINTOMA	**I**	**3**	SFÂNTUL TOMA/ DUMINICA TOMII	
63		**26**			**4**		
64		**27**	BLAJINII		**5**	PAŞTELE BLAJINILOR	
65		**28**			**6**		
66		**29**			**7**		
67		**30**			**8**		
68		**31**			**9**		
69		**32**			**10**		
70		**33**			**11**		
71		**34**			**12**		
72		**35**			**13**		
73		**36**			**14**		
74	**F**	**1**			**15**		
75	**L**	**2**			**16**		
76	**O**	**3**			**17**		
77	**R**	**4**			**18**		
78	**A**	**5**			**19**		
79	**R**	**6**			**20**		

80		**7**	SÎNCOSTA		**21**	SFINTII CONSTANTIN SI ELENA	
81		**8**			**22**		
82		**9**			**23**		
83		**10**			**24**		
84		**11**			**25**		
85		**12**			**26**		
85		**13**			**27**		
86		**14**			**28**		
88		**15**			**29**		
89		**16**			**30**		
90		**17**			**31**		
91		**18**		**I**	**1**		
92		**19**	ZIUA EROILOR	**U**	**2**	ÎNĂLȚAREA DOMNULUI	
93		**20**		**N**	**3**		
94		**21**		**I**	**4**		
95		**22**		**E**	**5**		
96		**23**			**6**		
97		**24**			**7**		
98		**25**			**8**		
99		**26**			**9**		
100		**27**			**10**		
101		**28**			**11**		
102		**29**	RUSALIILE/ CĂLUŞUL		**12**	POGORÂREA SFÂNTULUI DUH	
103		**30**			**13**		
104		**31**			**14**		
105		**32**			**15**		
106		**33**			**16**		
107		**34**			**17**		
108		**35**			**18**		
109		**36**			**19**		
110		**37**			**20**		
111	**C**	**1**			**21**		
112	**I**	**2**			**22**	**SOLST. DE VARĂ**	

113	**R**	**3**			**23**		
114	**E**	**4**	SINDHIENELE/ DRĂGAICELE		**24**	NAŞTEREA SF. IOAN BOTEZĂTORUL	
115	**Ş**	**5**			**25**		
116	**A**	**6**			**26**		
117	**R**	**7**			**27**		
118		**8**			**28**		
119		**9**	SÎNPETRUH		**29**	SFÎNTUL-PETRU	
120		**10**			**30**		
121		**11**		**I**	**1**		
122		**12**		**U**	**2**		
123		**13**		**L**	**3**		
124		**14**		**I**	**4**		
125		**15**		**E**	**5**		
126		**16**			**6**		
127		**17**			**7**		
128		**18**			**8**		
129		**19**			**9**		
130		**20**			**10**		
131		**21**			**11**		
132		**22**			**12**		
133		**23**			**13**		
134		**24**			**14**		
135		**25**			**15**		
136		**26**			**16**		
137		**27**			**17**		
138		**28**			**18**		
139		**29**			**19**		
140		**30**	SINTILIE MARE		**20**	SFÂNTUL ILIE MARE	
141		**31**			**21**		
142		**32**			**22**		
143		**33**			**23**		
144		**34**			**24**		
145		**35**			**25**		
146		**36**			**26**		
147	**C**	**1**	SINTILIE MIC		**27**		
148	**U**	**2**			**28**		

149	**P**	**3**			**29**		
150	**T**	**4**			**30**		
151	**O**	**5**			**31**		
152	**R**	**6**		**A**	**1**		
153		**7**		**U**	**2**		
154		**8**		**G**	**3**		
155		**9**		**U**	**4**		
156		**10**		**S**	**5**		
157		**11**		**T**	**6**		
158		**12**			**7**		
159		**13**			**8**		
160		**14**			**9**		
161		**15**			**10**		
162		**16**			**11**		
163		**17**			**12**		
164		**18**			**13**		
165		**19**			**14**		
166		**20**	SINMARA		**15**	SFÂNTA MARIA MARE	
167		**21**			**16**		
168		**22**			**17**		
169		**23**			**18**		
170		**24**			**19**		
171		**25**			**20**		
172		**26**			**21**		
173		**27**			**22**		
174		**28**			**23**		
175		**29**			**24**		
176		**30**			**25**		
177		**31**			**26**		
178		**32**			**27**		
179		**33**			**28**		
180		**34**			**29**		
181		**35**			**30**		
182		**36**		**S**	**1**		
183		**37**		**E**	**2**		
184	**G**	**1**		**P**	**3**		
185	**U**	**2**		**T**	**4**		
186	**S**	**3**		**E**	**5**		

187	**T**	**4**		**M**	**6**		
188	**A**	**5**		**B**	**7**		
189	**R**	**6**	SÎNZIANA	**R**	**8**	SFÂNTA MARIA MICĂ	
190		**7**		**I**	**9**		
191		**8**		**E**	**10**		
192		**9**			**11**		
193		**10**	SINICOAR		**12**	SFÂNTUL NICOARĂ	
194		**11**			**13**		
195		**12**			**14**		
196		**13**			**15**		
197		**14**			**16**		
198		**15**			**17**		
199		**16**			**18**		
200		**17**			**19**		
201		**18**			**20**		
202		**19**			**21**		
203		**20**	SINTEODA		**22**	**ECHIN. DE TOAMNĂ**	
204		**21**			**23**	ZĂMISLIREA SFÂNTULUI IOAN BOTEZĂTORUL	
205		**22**			**24**		
206		**23**			**25**		
207		**24**			**26**		
208		**25**			**27**		
209		**26**			**28**		
210		**27**			**29**		
211		**28**			**30**		
212		**29**			**31**		
213		**30**		**O**	**1**		
214		**31**		**C**	**2**		
215		**32**		**T**	**3**		
216		**33**		**O**	**4**		
217		**34**		**M**	**5**		
218		**35**		**B**	**6**		
219		**36**		**R**	**7**		

220	**R**	**1**		**I**	**8**		
221	**Ă**	**2**		**E**	**9**		
222	**P**	**3**			**10**		
223	**C**	**4**			**11**		
224	**I**	**5**			**12**		
225	**U**	**6**			**13**		
226	**N**	**7**			**14**		
227	**E**	**8**			**15**		
228		**9**			**16**		
229		**10**			**17**		
230		**11**			**18**		
231		**12**			**19**		
232		**13**			**20**		
233		**14**			**21**		
234		**15**			**22**		
235		**16**			**23**		
236		**17**			**24**		
237		**18**			**25**		
238		**19**	SINED(R)U		**26**	SFÂNTUL DUMITRU	
239		**20**			**27**		
240		**21**			**28**		
241		**22**			**29**		
242		**23**			**30**		
243		**24**			**31**		
244		**25**		**N**	**1**		
245		**26**		**O**	**2**		
246		**27**		**I**	**3**		
247		**28**		**E**	**4**		
248		**29**	MOŞII DE TOAMNĂ	**M**	**5**	POMENIREA MORȚILOR	
249		**30**		**B**	**6**		
250		**31**		**R**	**7**		
251		**32**	SIN ARHANGA	**I**	**8**	SFINȚII ARHANGHELI MIHAIL ŞI GAVRILĂ	
252		**33**		**E**	**9**		
253		**34**			**10**		

254		**35**			**11**		
255		**36**			**12**		
256		**37**			**13**		
257	**B**	**1**			**14**		
258	**R**	**2**			**15**		
259	**U**	**3**			**16**		
260	**M**	**4**			**17**		
261	**Ă**	**5**			**18**		
262	**R**	**6**			**19**		
263	**E**	**7**			**20**		
264	**L**	**8**			**21**		
265		**9**			**22**		
266		**10**			**23**		
267		**11**			**24**		
268		**12**			**25**		
269		**13**			**26**		
270		**14**			**27**		
271		**15**			**28**		
272		**16**			**29**		
273		**17**	SINANDRUH		**30**	SFÂNTUL APOSTOL ANDREI	
274		**18**		**D**	**1**		
275		**19**		**E**	**2**		
276		**20**		**C**	**3**		
277		**21**	SINVARA	**E**	**4**	SFÂNTA VARVARA	
278		**22**		**M**	**5**		
279		**23**		**B**	**6**		
280		**24**		**R**	**7**		
281		**25**		**I**	**8**		
282		**26**		**E**	**9**		
283		**27**			**10**		
284		**28**			**11**		
285		**29**			**12**		
286		**30**			**13**		
287		**31**			**14**		
288		**32**			**15**		
289		**33**			**16**		

290		**34**			**17**		
291		**35**			**18**		
292		**36**			**19**		
293	**B**	**1**			**20**		
294	**R**	**3**			**22**	**SOLST. DE IARNĂ**	
295	**U**	**3**	SINICOL		**22**	SFÂNTUL NICOLAE	
296	**M**	**4**			**23**		
297	**A**	**5**			**24**		
298	**R**	**6**	KRĂCIUNUL		**25**	NAŞTEREA DOMNULUI	
299		**7**			**26**		
300		**8**			**27**		
301		**9**			**28**		
302		**10**			**29**		
303		**11**			**30**		
304		**12**			**31**		
305		**13**	S(H)IVA VASILKA	**I**	**1**	SFÂNTUL VASILE, ANUL NOU CREŞTIN	
306		**14**		**A**	**2**		
307		**15**		**N**	**3**		
308		**16**		**U**	**4**		
309		**17**		**A**	**5**		
310		**18**	BOBOTEJA	**R**	**6**	BOTEZUL DOMNULUI	
311		**19**	SINTIONUH, SINTIOMUH	**I**	**7**	SFÂNTUL IOAN	
312		**20**		**E**	**8**		
313		**21**			**9**		
314		**22**			**10**		
315		**23**			**11**		
316		**24**			**12**		
317		**25**			**13**		
318		**26**			**14**		
319		**27**			**15**		
320		**28**			**16**		

321		**29**			**17**		
322		**30**			**18**		
323		**31**			**19**		
324		**32**			**20**		
325		**33**			**21**		
326		**34**			**22**		
327		**35**			**23**		
328		**36**			**24**		
329		**37**			**25**		
330	**U**	**1**			**26**		
331	**N**	**2**			**27**		
332	**D**	**3**			**28**		
333	**R**	**4**			**29**		
334	**E**	**5**			**30**		
335	**A**	**6**		**F**	**1**		
336		**7**		**E**	**2**		
337		**8**		**B**	**3**		
338		**9**		**R**	**4**		
339		**10**		**U**	**5**		
340		**11**		**A**	**6**		
341		**12**		**R**	**7**		
342		**13**		**I**	**8**		
343		**14**		**E**	**9**		
344		**15**			**10**		
345		**16**			**11**		
346		**17**			**12**		
347		**18**			**13**		
348		**19**			**14**		
349		**20**			**15**		
350		**21**			**16**		
351		**22**			**17**		
352		**23**			**18**		
353		**24**			**19**		
354		**25**			**20**		
355		**26**			**21**		
356		**27**			**22**		
357		**28**			**23**		
358		**29**	DRAGOBETELE		**24**	DRAGOBETELE	
359		**30**			**25**		

360		**31**	MOŞII DE IARNĂ		**26**	ZIUA MORȚILOR	
361		**32**			**27**		
362		**33**			**28**		
363		**34**			**29**		
364		**35**			**30**		
365		**36**			**31**		

1. CONCLUZII:

1. Nucleul religiei dacilor este reprezentat de un puternic cult solar identificat prin şaptesprezece sărbători închinate direct *Soarelui*; la acestea se adaugă, în mod complementar, alte zeități şi ritualuri;
2. În contextul reprezentării cultului solar apar şi zeități cu rol auxiliar în ansamblul funcțiilor solare (*Vasilka*, *Boboteja*, *Mărţişorul*, *Babele*, *Dragobetele*, *Floriile*, *Rusaliile*, *Sindienele*/ *Drăgaicele*, *Caloianul*, *Rudra*, *Marut*);
3. În paralel cu zeitățile amintite anterior, dacii aveau un puternic cult al morților, reprezentat în tradiția păstrată prin sărbătorile: *Moşii de primăvară* (*Măcinicii*), *Moşii de toamnă* şi *Moşii de iarnă, Blajinii etc.*;
4. Zeitatea cu numele *Krăciun* apare, în contextul mitologiei dacilor, ca un zeu care îşi face apariția pentru a determina efectiv *Soarele* să-şi abandoneze statutul de nemişcare în ideea reluării unui nou ciclu anual; între *Sinicol* şi *Sintionuh* se practică ritualul *Vasilka* menit să „convingă" *Soarele* să-şi părăsească statutul de nemişcare; gestionar, însă, al energiilor cosmice necesare acestui lucru este bătrânul zeu *Krăciun* care „face să scadă noaptea"; astfel, prima apariție a Soarelui care oferă garanții pentru anul ce va veni este luminarea/ încălzirea Vârfului Omu(h), centru spiritual al dacilor; considerăm că asimilarea lui *Krăciun* cu *Saturn* este firească, fiind vorba de varianta dacică a lui *Saturn*, la fel „zeu al solstițiului de iarnă", dacii fiind „cei care sărbătoresc solstițiul";

5. În contextul menționat, *Zalmoxis* apare ca o om-preot-zeu, garant al respectării cultului solar al lui *Gebeleiezis*, dar şi al eliberării sufletelor dacilor în drumul spre zeitatea supremă *Saturn*/ *Krăciun*; după cum am văzut, pe parcursul lucrării, atributele *Soarelui*, anume de posesor şi gestionar al energiilor cosmice, corespund cu atributele zeului dacic *Gebeleiezis* şi, de aceea, considerăm că cele două zeități se identifică;
6. *Zalmoxis* este o zeitate menită intermedierii între lumea de aici şi cea de dincolo, având, în funcție de situație, compatibilitate atât cu oamenii cât şi cu zeii; *Saturn* este „spiritul pur", iar *Gebeleiezis* „energia, forța şi lumina"; putem spune că suntem în fața unui model trinitar precreştin, argument al adaptării spectaculoase a dacilor la rigorile şi dogmele creştinismului;
7. Cercetând religia dacilor, putem admite faptul că suntem în fața unui cult solar al unei populații agrare, extrem de bine pus la punct, iar calendarul religios rezultat respectă întocmai ritmurile cosmice şi de germinație ale spațiului în discuție – Dacia;
8. Creştinismul românesc a preluat în totalitate tradiția dacică adaptând-o cu înțelepciune noii religii fapt care conduce la o conotație nouă a sintagmei „biserica strămoşească", împingând astfel istoria de suflet a românilor cu mult înaintea creştinismului apostolului Andrei;
9. Adoptarea calendarului gregorian cu introducerea implicită a celor două luni: *ianuarie* şi *februarie*, a făcut ca *Anul Nou* păgân să se mute de la 1 Martie la 1 Ianuarie cu întregul „arsenal" de celebrare existent; din acest motiv, textele de *An Nou* creştin ne vorbesc despre „flori dalbe (înflorite!) de măr", iar ritualul *Pluguşorului* se derulează pe zăpadă şi nu pe pământ cum a fost odinioară;
10. Logica şi construcția cultului solar dacic sunt de excepție în contextul altor culte antice, aici găsind semnificații şi simbolistici clare, nimic eclectic sau lipsit de sens;
11. Se poate constata fără nici o exagerare faptul că, în unele cazuri, au intervenit influențe culturale ale unor popoare care

au venit în Dacia, dar devierile de la religia de esență a dacilor au fost minore;

12. Regăsim aproape în totalitate limbajul de cult creştin românesc în vocabularul dacic, cu semnificații legate de sensurile agrare inițiale, mult mai plauzibile decât semnificațiile de alte origini presupuse în mod eronat; astfel, cuvinte ca: *preot*, *botez*, *sfânt*, *biserică*, *mânăstire*, *pomană*, *colivă*, *bogdaproste*, *prescure*, *parastas*, *praznic*, *sărindar* etc. pot fi recunoscute fără dificultate ca făcând parte din fondul lexical inițial al limbii române;
13. În ceea ce priveşte continuitatea acestor tradiții, creştinismul românesc: „În totalitatea formelor sale de astăzi, el nu se deosebeşte prea mult de cultul Bisericii creştine din primele trei veacuri şi din secolele următoare constituind un monument venerabil al tradiției creştine, care poartă încă pecetea şi urmele vieții religioase a primilor creştini [...]”[64];
14. Putem spune că, în creştinismul românesc, se regăsesc două caracteristici care au marcat şi religia dacilor[65]: *universalismul* şi *pancosmismul*.
15. Chiar şi rolul şi funcțiile liturgice ale clerului din religia veche se regăsesc în cultul ortodox actual[66];
16. Reminiscențe păgâne/ dacice sunt recunoscute şi de Biserica Ortodoxă Română care, în fapt, a preluat datini şi rituri religioase străvechi încă din primele secole creştine: „Reminiscențe păgâne supraviețuiesc doar în folclor, adică în datinile, credințele şi riturile cvasi-religioase, legate mai ales de vechile sărbători păgâne cu caracter naturist, înlocuite de cele creştine (Crăciunul, 1 ianuarie, 24 iunie, Rusaliile)”[67]. Credem că şi în acest domeniu este nevoie de o reconsiderare a influențelor dacice, atâta timp cât, credinciosul ortodox respectă încă destul de strict tradiția dacică uneori în

[64] Ene Branişte, *Liturgica generală*, Editura Institutului Biblic şi de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, Bucureşti, 1985, p. 94;
[65] *Ibidem*, p.97-98;
[66] *Ibidem*, p. 116;
[67] *Ibidem*, p. 173;

detrimentul sărbătorii creştine şi respectă în mod special acele sărbători creştine care au corespondent şi în tradiția dacică;

17. Exista la majoritatea indo-europenilor, deci şi la daci, sărbătoarea *Patrada*/ *Patradia* „Cântarea frunzelor/ naturii/ primăverii" corespunzătoare *Paştelui* creştin preluat prin filieră iudaică; la fel, o semnificație precreştină, dar nu latină, au şi *Rusaliile* corespunzătoare sărbătorii proto-indo-europene *Rasalila* (în latină există corespondentul *Rosalia* ca sărbătoare a zeiței Rosa, aşa cum *Floralia* este sărbătoare a zeiței Flora!);
18. *Naşterea Sfântului Ioan Botezătorul*, la 24 iunie, cu şase luni înainte de Naşterea Domnului „a fost instituită după unii, spre a înlocui unele vechi sărbători păgâne, cu caracter agricol sau naturist, din epoca solstițiului de vară (22-23 iunie). În popor se numeşte *Drăgaica* sau *Sînziene* (corect *Sindhiene* – n.n.), sărbătoare de care se leagă multe şi frumoase obiceiuri, credințe şi datini populare cu caracter agrar"[68];
19. În creştinismul românesc, au fost preluat de la daci un puternic cult al morților, dovadă în acest sens, fiind sărbătorile închinate *Moşilor* care premerg solstițiilor şi echinocțiilor;

    În cele ce urmează, propunem o schemă a panteonului religios dacic având ca obiectiv cultul solar şi zeitățile complementare acestuia. Alte zeități ale spațiului cultural dacic le vom evidenția pe parcursul acestei lucrări.

[68] *Ibidem*, p. 278-279;

2. CULTUL SOLAR DACIC[69] (schematizare)

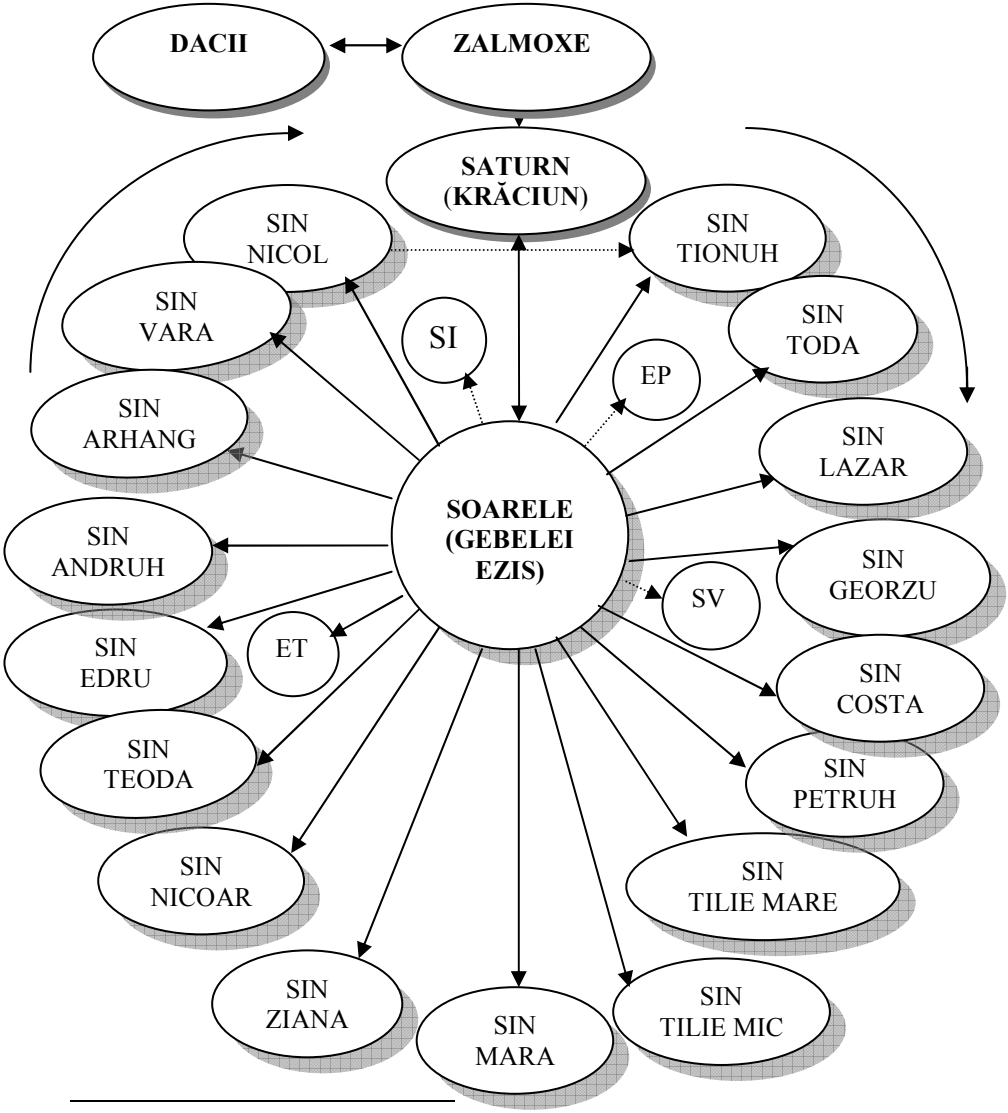

[69] Între *Singeorzu* şi *Sincosta* este *Sintoma*/ *Duminica Tomii*; la fel, pot fi întâlnite şi alte zile închinate Soarelui, cum ar fi *Sîntimbru* (SI-(I)N-TIM-BHR-UH "zi închinată Soarelui liniştit/ nemişcat susținut de razele sale); localitate în județul Alba;

3. MITOLOGIA DACICĂ

ZEI:

1. GEBELEIEZIS/ SOARELE – zeitate identificată cu *Soarele*, prin caracteristicile avute;
2. SATURN – KRĂCIUN – MANOLE (***Solstițiul de iarnă***);
3. ZALMOXIS – zeitate intermediară între Gebeleiezis şi Saturn/ Krăciun, cu dublă compatibilitate, de om şi zeu;
4. (SIVA) VASILKA – ritual destinat chemării/ invocării creatorului lumii/ gestionarul energiilor acesteia; foarte probabil este vorba despre Gebeleiezis/ Soarele;
5. BOBOTEJA – invocarea unui zeu al energiilor pozitive pentru sănătate, energie, forță; foarte probabil este vorba despre Gebeleiezis/ Soarele;
6. DRAGOBETELE – invocarea unui zeu al păsărilor domestice şi al împerecherii lor;
7. MĂRȚIŞORUL – zeitate a vestirii primăverii;
8. BABELE – zodiile dacice;
9. HURLALIA/ DIHORNIȚA – Zeița purificării;
10. MĂCINICII- cinstirea moşilor/ morților;
11. FLORIILE – zeițe ale florilor şi fecundității;
12. RUSALIILE/ CĂLUŞUL – ritual al însănătoşirii/ înzdrăvenirii/ păstrării sănătății; zeități ale naturii, ale fecundității, forței şi echilibrului acesteia;
13. SINDHIENELE/ DRĂGAICELE - zi închinată unor zeițe ale belşugului recoltelor;
14. PAPARUDELE – invocarea lui RUDRA, zeu al tunetelor, trăznetelor, fulgerelor în vederea declanşării ploilor;
15. MĂRUȚELE - invocarea lui MARUTH, zeu al norilor în vederea declanşării ploilor;
16. CALOIANUL – zile destinate unui zeu răspunzător de schimbarea „anotimpului" secetos cu un „anotimp" al ploilor; este o manifestare simbolică a cultului solar prin îngroparea şi apoi dezgroparea unei păpuşi care semnifică *Soarele*;
17. DOKIA, DOKIANA, DAKIANA, DECIANA – zeitate a lunii a zecea!? (n.n.);
18. LERII şi MANII – zeități ocrotitoare ale casei;

19. SAMADIVELE – zeități capricioase identificate cu rol negativ în credința populară;
20. SOMA (SONA, ŞOMA, ŞONA) – zeitate a Lunii (vezi Someş, Şomcuta, somn, iasomie, sonat etc.);
21. ZMEII – zeități negative remarcate prin încălcarea legii, distrugerea echilibrului comunitar etc.;
22. BABA CLOANȚA – zeitate negativă a cărei întâlnire este de rău augur pentru oameni;
23. ENE – zeitate a somnului;

Trebuie să precizăm faptul că, în cercetarea noastră, apar două „straturi" mitologice care se întrepătund în cultul solar al dacilor. Aceste grupări de zeități au caracteristici diferite deşi, în ansamblu, corespund unor „solicitări" mitologice complementare. Mai precis, o primă mitologie, regăsibilă în mare măsură în mitologia Indiei ariene (ca nume, dar şi caracteristici), cuprinde patrusprezece zeități (număr în care este inclusă şi zeitatea supremă!), după cum urmează:

1. MANOLE
2. RUDRA
3. MARUT(H)
4. DOKIA, DOKIANA, DACIANA, DECIANA
5. LERII ŞI MANII
6. MARCU
7. JOIMARII/ JOIMĂRICA
8. BLAJINII
9. SAMADIVELE
10. SOMA (SONA, ŞOMA, ŞONA)
11. SURATELE
12. ZMEII
13. BABA CLOANȚA
14. ENE

O a doua categorie de zeități, mai nouă şi mai apropiată de cultul solar dacic, cuprinde, în principal, zece entități:

1. GEBELEIEZIS/ SOARELE
2. SATURN/ KRĂCIUN
3. ZALMOXIS
4. DRAGOBETELE
5. MĂRȚIȘORUL
6. BABELE
7. HURLALIA/ DIHORNIȚA
8. FLORIILE
9. RUSALIILE/ CĂLUȘUL
10. SINDHIENELE/ DRĂGAICELE

Deşi fac parte din straturi mitologice diferite, aceste zeităţi sunt deplin integrate în cultul solar dacic. Facem o importantă subliniere referitoare la faptul că, ceea ce receptăm astăzi drept sărbători asociate unor sfinţi creştini pentru daci erau doar „zile închinate Soarelui"; din acest motiv, pentru daci, SINTODA era „zi închinată *Soarelui* care încălzeşte cu putere", iar pentru creştinii, urmaşi ai dacilor, avem de-a face cu SÂN-TOADER, „zi în care este celebrat Sfântul Toader"; deci în cultul Soarelui dacic avem de-a face, în special, cu zile dedicate acestui zeu şi, în mai mică măsură cu zeităţi care susţin acest cult.

Considerăm zeităţile din prima categorie mai vechi decât cele din cea de-a doua grupare de zece deoarece se poate observa că primele dublează anumite funcţii din cultul solar dacic ceea ce înseamnă că acestea au fost integrate/ preluate în acest cult. De exemplu, în cultul solar, *Sîntilie Mare* şi *Sîntilie Mic* sunt „zile închinate Soarelui care mută norii", de unde rezultă că doar atotputernicul Soare are energia necesară ca să mute norii; ori, în invocarea energiilor aducătoare de ploaie din ritualul *Paparudelor*/ *Măruţelor* sunt chemaţi zeii *Rudra* şi *Marut*, gestionari ai energiilor necesare mutării/ scuturării norilor etc.; de aici rezultă că prezenţa zeilor *Rudra* şi *Marut* în cultul lui *Gebeleiezis* dublează nişte funcţii care au deja acoperire prin energiile solare; ori tocmai această suituaţie îi plasează pe ceii doi zei ai ploii într-o anterioritate, pe moment, nedefinită.

4. MAI MULTE DESPRE CULTUL SOARELUI

1. SINTIONUH, SÎNTIOMUH – zi închinată *Soarelui* care luminează Vîrful Omu(h);
2. SINTODA – zi închinată *Soarelui* care încălzeşte cu putere; ***Echinocţiul de primăvară***;
3. SINLAZAR – zi închinată *Soarelui* care încălzeşte totul; prevestirea zeiţelor florilor, *Floriile*;
4. SINGEORZU – zi închinată *Soarelui* creator; ***Solstiţiul de vară***;
5. SÎNCOSTA – zi închinată *Soarelui* fericit în sttabilitatea lui;
6. SINPETRUH – zi închinată *Soarelui* pentru gustarea primelor roade;
7. SINTILIE MARE– zi închinată *Soarelui* care impulsionează („mută") norii în vederea declanşării ploii (posibilă identificare cu zeul *Rudra*! –n.n.);
8. SINTILIE MIC– zi închinată *Soarelui* care impulsionează („mută") norii în vederea declanşării ploii (posibilă identificare cu zeul *Marut*! – n.n.);
9. SINMARA – zi închinată *Soarelui* care este ucis/ adormit (lat. şi gr. GAEA, RHEA – zi dedicată Mamei Pământ);
10. SINICOAR – zi închinată *Soarelui* care nu mai încălzeşte cu putere; ***Echinocţiul de toamnă***;
11. SÎNTEODA – zi închinată *Soarelui* pentru izbucnirea de lumină transmisă;
12. SINZIANA (IANA, DIANA, DARIANA) – *zi dedicată Soarelui care renaşte/ respiră frumos*;
13. SINEDH(R)U – zi închinată *Soarelui* care susţine fertilitatea *Pământului*;
14. SÎNARHANGA – zi închinată *Soarelui* ucis, dar care a plecat;
15. SINANDRUH – zi închinată *Soarelui* care se ridică şi se dispersează în reflectarea sa;
16. SINVARA – zi închinată *Soarelui* care suflă razele;
17. SINICOL – zi închinată *Soarelui* care aşteaptă nemişcat;

Tot din cultul *Soarelui* fac parte *Zînele* [Si-(i)na] (*Sindienele*/ *Drăgaicele*, *Floriile*, *Rusaliile*), ritualul *S(h)iva Vasilka* de invocare a

Soarelui ca purtător al energiilor germinației, dar şi ritualul *Caloianului* ca îngropare/ dezgropare simbolică a *Soarelui* pe perioada ploilor cerute zeilor *Rudra* şi *Marut* invocați prin ritualul *Paparudelor*/ *Măruțelor*; la fel, *Mărțişorul* ca zeitate prevestitoare a primelor raze solare care produc bucurie;

CULTUL LUNII:

Cuprinde tot 10 zeități corespunzătoare celor zece luni ale anului solar. Singura zeitate păstrată explicit este *Deciana* corespunzătoare lunii a zecea. Rămăşițe ale acestui cult (al Zeului Soma, Şoma, Sona, Şona) se află în câteva toponimii şi cuvinte de pe teritoriul vechii Dacii: *Someş*, *Şomcuta*, *somn*, *iasomie*, *sonat* etc.

ALTE ZEITĂȚI DACICE:

MUMA PĂDURII, ŞTIMA LACULUI, SFARMĂ-PIATRĂ, STRÂMBĂ-LEMNE, PĂSĂRILĂ, ZMEUL, GENARUL, FĂT-FRUMOS, GHIONOIA;

NOVAC, GRUIA, IOVAN IORGOVAN, RUSANDA; SFÂNTA VINERI, SFÂNTA MIERCURI, SFÂNTA DUMINICĂ;

XI. TRADUCERE DE TEXTE DACICE DIN LIMBA YAJNA VAHA[70]

TEXT 1. Preluat după: A. Bucurescu, *Tainele tăbliţelor de la Sinaia*, Editura Arhetip, Bucureşti, 2005, p. 40;

(1) VASILEOS SARMIZ TROYO SOHATO A ON DOELO.
(2) GE SAR IOSOP IOO AZ POELO.
(3) SI IZNO ZOVRO SISETO.
(4) SARMIZO VASILEO SU TRAHYO A GHETO DAVO.
(5) VASILEOS HALIS VIO.
(6) VASILEOS ROMANSEI OS SIRMIO CEOI MATO MAREO LIMIS O NOSYO MION.
(7) HOIRSO HOM IZO ENDOM HOYMAZIO ISO.

VASILEOS scris **VAS–IL–E–OS** "[cel] care rămâne neclintit"/"apărătorul (fig.-n.n.)"; vezi: *VAS*- "a se înveli", "a se îmbrăca"/ "a locui", "a sta", "a rămâne",/ "a străluci", DS, p. 633a; *IL*- "a se ține", "a rămâne imobil", DS, p. 132b; *e*- "a se apropia", "a intra în acelaşi statut", DS, p. 164b; *os* – terminație de nominativ singular;
SARMIZ scris **SAR(A)–MI–S(A)** "fortificație de unde sunt observați cei care se luptă"; *sa* "tot, toată"; *MI*- „a observa, a percepe, a simți", DS, p. 567a; *sara* "cordon", "fortificație, zid (fig. - n.n.)", DS, p. 815a;
TROYO scris **TROY–O** „protejează"; vezi: *TRA- (TRAI-),,* a proteja", „a salva", „a păstra", „a apăra", „a conserva", DS, p.

[70] Traducerea s-a realizat utilizând dicționarele *DS*, *DIE*, *DELL*, deci pornind de la structuri sanskrite şi indo-europene (DELL pentru echivalențele i-e şi latină în tr-un număr foarte redus de cazuri);

291b; *o* – terminaţie specifică unui verb la indicativ prezent, persoana a III-a singular;
SOHATO asimilat cu**: SO-HATA**, "legat şi singur", SO- (SĀ-) "a lega", DS, p.826b; *hāta-* (*HĀ-*) "abandonat", fig. "singur", p. 888a;
ON „cu"; **A ON** „fără"; **A** „în";
DOELO asimilat cu *dola-*„oscilaţie"; (fig.) „ezitare", „incertitudine", „nesiguranţă", DS, p. 327b;
SU, vezi *su-* „bine", „bun", „frumos", „agreabil", „convenabil", DS, p. 840;
TRAHYO scris **TRA–HI–O** „păstrează organizarea"; vezi: *TRA- (TRAI-),,* a proteja", „a salva", „a păstra", „a apăra", „a conserva", DS, p. 291b; *HI-* „a pune în mişcare", „a organiza (fig.)", „a lansa", „a emite", DS, p. 888b;
HALIS receptat **HA–LI–S** „distruge/ face să dispară"; vezi: *HA-* „a pierde", „a înlătura", „a distruge", DS, p. 887b; *LI-* „a şterge", „a face să dispară", DS, p. 616a;
VIO scris **VI–O** „suflă", „răspândeşte"; vezi: *VI-* (*VĀ-*) „a sufla", „a sufla pe", „a răspândi", „a împrăştia", DS, p. 635b;
ROMANSEI vezi skr. **ROMA(N)SA** „cu păr"; nobil/ din castă superioară (n.n.), DS, p. 610a;
SIRMIO scris **SI–(Ī)R–MI–O** „leagă de pieire/moarte prin ceea ce proclamă"; vezi: *SI- (SA-)"*a lega", DS, p. 826b; *IR-* „a pronunţa", „a proclama", „a chema", „a anunţa", DS, p. 133b;
OS, IS „este"; *o* pentru substantive masculine, iar *i* pentru substantive feminine;
CEOI vezi skr. **CETO**, **CETAS**; *ceto-*, *cetas-* „conştiinţă", „spirit", „inimă", „inteligenţă", „sensibilitate", DS, p. 263a;
MATO vezi **MA–TU** „măsoară şi", vezi: *MA-* „a delimita", „a măsura", „a compara", DS, p. 561a; *tu* – particulă enclitică cu sensul „dar", „şi", „or", DS, p. 285b;
MAREO „ucide", vezi skr. **MĀRA-** „a ucide", DS, p. 565a;
LIMIS scris **LI–MI–S** „aderă la ceea ce înţelege"; vezi: *LI-* „a se şterge", „a dispare"/ „a se ataşa", „a adera"; DS, p. 616a; *MI-* „a observa", „a percepe", fig. „a înţelege", DS, p. 507a;
NOSYO scris **NO–SI–O** „nu leagă"; vezi *no, on* – particulă de negaţie în sanskrită; *SI- (SĀ-)* „a lega", (fig. „a înfăşa"; „a pune armură", „a îmbrăca de luptă/ a înarma" –n.n.), DS, p. 837a;

MION scris **MI–ON** „neînțeles”;
GE „mamă”; „naştere”;
SAR „cum”, „precum”, „la fel”, „tot aşa”, i-e;
IOSOP scris **IO–SO–P(A)** conduce la semnificația: „cel care este legat spre a fi protejat”; *yo-* (*ya-*) „cel care sunt/ este”, DS, p. 581a; *SO- (SĀ-)* „a lega”, DS, p. 826b; *pa-* „care protejează”, „care păstrează”, DS, p. 395b;
IOO „este”;
AZ „tot aşa”, „ca”;
PA–ELA „care protejează o plantă rară”; *pa-* „care protejează”, „care păstrează”, DS,p. 395b; *elā-*„specie de plantă rară”, DS, p. 167b;
SI-, SO-, (SA-) „a lega”şi celelalte sensuri precizate mai sus, DS, p. 826b;
IZNO scris **IS–NO** „nu este”;
ZOVRO scris **SO–VR–O**, înseamnă „ascundere”; vezi *SO-* „a lega” şi *VR-* „a acoperi”, „a învelі”, „a înconjura”, „ a ascunde”, „a împiedica”, DS, p. 688b;
SISETO scris **SI–SATTA** conduce la: „legat de existență”, „existență”; vezi: *SI* – „a lega” şi *satta-* „existență”;
HOIRSO vezi *homa-* „oblațiune a focului”, „sacrificiu”, DS, p. 843b; *hotra-* „ofrandă a focului”; *homiya-* „relativ la propria oblațiune”, DS, p. 843b;
ENDOM scris **EN-DAM** conduce la: „disciplina în sine/ propriu-zisă”; vezi: en(a)- „el”, „ea”, „cel/ cea care”, DS, p. 167b; DAM- „a disciplina”, „a supune”;

TRADUCERE TEXT1.:

(1) APĂRĂTORUL FORTIFICAȚIEI PROTEJEAZĂ ÎNARMAT ŞI SINGUR, FĂRĂ EZITARE.
(2) PRECUM MAMA PROTEJEAZĂ PE CEL LEGAT [COPILUL MIC], [OMUL CETĂȚII] SĂ FIE PROTEJAT CA O PLANTĂ RARĂ.
(3) A TE ÎNARMA NU ÎNSEAMNĂ ÎNLĂTURAREA PERICOLULUI EXISTENT.

(4) [CEL CARE ESTE] APĂRĂTOR AL FORTIFICAȚIEI PĂSTREAZĂ BUNA ORGANIZARE/ ORÂNDUIRE ÎN CETATEA GEȚILOR.
(5) APĂRĂTORUL DISTRUGE/ FACE SĂ DISPARĂ ŞI ÎMPRĂŞTIE [DUŞMANII].
(6) APĂRĂTORUL DE NEAM NOBIL ADUCE MOARTEA PRIN CEEA CE PROCLAMĂ, ESTE CONŞTINȚA CARE JUDECĂ ŞI CONDAMNĂ, ADERĂ LA CEEA CE ÎNȚELEGE ŞI NU ESTE LEGAT DE CEEA CE NU ÎNȚELEGE.
(7) OFRANDA SACRIFICIULUI ESTE CEA CARE [ÎN SINE] CONSTITUIE RESPECTAREA RITUALULUI FĂCUT.

TEXT2. Preluat după: A. Bucurescu, *Tainele tăbliţelor de la Sinaia*, Editura Arhetip, Bucureşti, 2005, p. 32;

(1) GE LOMANH ONDO YLMO Y MALYO VYO HLYO.
(2) [GE LOMANH] NIZO SI POL – IST – PION SIO.
(3) [GE LOMANH] ONIY HOHON IDI MOEM MIDIN A IURO I MAZIESYO OL NIYN FI.

Pentru decriptarea textului vom folosi aceeaşi metodă ca la Textul1., adică prin particulele limbii sanskrite vom reconstrui cuvintele/ textul sanskrit corespunzător textului în limba de cult a dacilor apoi vom stabili traducerea acestuia; la dicționarul deja stabilit anterior, adăugăm:
LOMANH „păros, cu plete şi barbă”; ”nobil”; vezi şi ROMANH, cu acelaşi sens, DS, P. 610A;
ONDO „în”, în i-e: ondo, ondi, ando, andi (n.n);
IL- „a se ține”, „a rămâne imobil”, DS, p. 132b;
MĀ- „a măsura”, DS, p. 560a;
LI- „a şterge”, „a face să dispară”, DS, p. 616a;
Y „şi”;

VI- (VĂ-) „a sufla”, „a sufla pe”, „a răspândi”, „a împrăştia”, DS, p. 635b;
HA- „a pierde”, „a înlătura”, „a distruge”, DS, p. 887b;
SO-, **SI-** „a lega”, „a înfăşura/ înfăşa”, „a îmbrăca în armură (fig.)”, DS, p. 826b;
pa- „care protejează”, „care păstrează”, DS, p. 395b;
IL-, **OL-** „a se ține”, „a rămâne imobil”, DS, p. 132b;
IST „este”;
PION vezi descompunerea: P(A)–I–ON etc.
I- „a fi pe cale să cadă/ să vină”, DS, p. 130b;
ON negație a verbului anterior/ următor;
ida- „libație”, „pământ”, „vacă”, DS, p. 130b;
moh(a)- „halucinație”, „iluzie”, DS, p. 578a;
e- „a se apropia”, „a sosi”, DS, p. 164b;
MI- „a observa”, „a percepe”, DS, p. 567a;
uru- „drum”,DS, p. 160b;
HI- „a pune în mişcare”, DS, p. 888b;

TRADUCERE TEXT2.:

(1) CEL DE NAŞTERE NOBILĂ ESTE NEÎNDUPLECAT CU MĂSURĂ ŞI TOT CU MĂSURĂ NIMICEŞTE ŞI RĂSPÂNDEŞTE DISTRUGEREA.
(2) [CEL DE NAŞTERE NOBILĂ] FĂRĂ SĂ LEGE, FACE LEGĂTURA ÎNTRE CELE CE SUNT NEFIIND PREZENT /FĂRĂ SĂ VINĂ.
(3) [CEL DE NAŞTERE NOBILĂ] FĂRĂ SACRIFICIU [SAU] LIBAȚIE PRODUCE HALUCINAȚIA, PERCEPE PĂMÂNTUL, MERSUL PE DRUM, MĂSURA DINTRE MERS ŞI SOSIRE, NEMIŞCAREA DAR ŞI PUNEREA ÎN MIŞCARE.

XII. CUVINTE ROMÂNEŞTI MOŞTENITE DIN LIMBA DACĂ (cu un grad mare de probabilitate)

Notația (*albaneză*) marchează cuvintele pentru care I.I. Russu a găsit un correspondent de origine indo-europeană în limba albaneză. Spre exemplificare, la o parte dintre aceste cuvinte, am arătat şi semnificația sanskrită care corespunde în toate cazurile semanticii cuvântului în discuție. Aceasta este încă o dovadă a faptului că intuiția/ decizia de a considera limba sanskrită drept reper în studiul nostru a fost corectă.

Nr. crt.	CUVÂNT	OBSERVAȚII (cine a semnalat)	SEMNIFICAȚIA SANSKRITĂ (n.n)
1.	abeş	(adverb de afirmație) Haşdeu, Vraciu	"a fi de acord", "a alege", "a căuta"
2.	Abrud	Haşdeu	„locul unde este chemată ploaia"
3.	abur	Haşdeu, Russu (albaneză), Vraciu, Brâncuş	"ceață"
4.	acăța, agăța	Russu	"mişcarea unui obiect/ unei ființe oprită datorită unor cauze exterioare"
5.	adămană	(dar, mită) Vraciu; etymon alternative; magh. *adomány*	"a nu da ca oricărei persoane"/ (fig.) "a nu da normal, firesc"/ „a da cu o semnificație anume"
6.	ademeni	Haşdeu	„a (te) face să fii deasupra a ceea ce percepi/ înțelegi"

7.	adiia	Russu	"a fi deasupra a ceea ce este"
8.	aghiuță	(dracul, geniu malefic) Haşdeu	"cel ataşat răului"/ "cel combinat cu răul"
9.	aidoma	Haşdeu	xxxxxxxxxxxxxxxxx
10.	alac	(grâu/ orz) Haşdeu	"[plantă] pe care albina o salută"
11.	ală, hală	(furtună) Haşdeu	"care împrăştie ceea ce prinde"
12.	aldea	(nume dacic) Haşdeu	"albină care produce"/ (fig.) "om asemenea unei albine/ harnic"
13.	ameți	Russu	"a fi pe cale să surzeşti"/ "a surzi"
14.	amurg	Russu	"raze de lumină care nu sunt moarte şi sunt asemenea razelor de lună"
15.	anina	Russu	"[a pune ceva] acolo-sus, la soare"
16.	aprig	Russu	"neprietenos, duşmănos, rău"
17.	argea	(groapă în pământ) Haşdeu, Russu (*albaneză*), Vraciu, Brâncuş	"[loc] de care te apropii cu respect"/"loc, groapă pentru sacrificii în pământ"
18.	Argeş	Haşdeu, Brâncuş	"[râul/ apa] de care te apropii cu respect"
19.	arunca	Russu	"a prinde şi a separa ceva"
20.	Azuga, azugă	(formă de munte) Haşdeu	"care este nemişcat/ neclintit şi cântă"
21.	baci	Haşdeu, Russu (*albaneză*), Vraciu, Brâncuş	"om care onorează prin salut când merge"
22.	baier	Russu	
23.	baligă	Russu (*albaneză*),	

		Brâncuş	
24.	baltă	Russu (*albaneză*), Brâncuş	
25.	bară	Haşdeu	
26.	Barba-cot	Haşdeu	
27.	barză	Haşdeu, Russu, Vraciu, Brâncuş	"tip de pasăre legendară"
28.	bască	Haşdeu, Russu, Vraciu, Brâncuş	
29.	batal	Haşdeu	
30.	bălaur/ balaur	Haşdeu, Russu (*albaneză*), Vraciu, Brâncuş	„[şarpe] care vine/ se apropie cu forță/ putere mare"
31.	băga	Russu	
32.	băiat	Russu	
33.	bălan	Haşdeu	
34.	Bârsei	(şi onomastica Bârsan) Brâncuş	
35.	beregată	Russu	
36.	boare	Russu	
37.	bordei	Haşdeu, Russu	
38.	bortă	Haşdeu	
39.	brad	Haşdeu, Russu (*albaneză*)	
40.	brânduşă	Russu	
41.	brânză	Haşdeu, Russu, Vraciu	"care se separă/ care se obține prin separare"
42.	brâu	Russu (*albaneză*)	
43.	brusture	Russu (*albaneză*)	
44.	Bucegi	Brâncuşi	
45.	bucura	(şi familia sa de cuvinte) Russu (*albaneză*), Brâncuş	
46.	buiestru	Russu	
47.	bunget	Haşdeu, Russu (*albaneză*), Vraciu	
48.	burghiu	Haşdeu	

49.	burlan	Russu	
50.	burtă	Russu	
51.	burtucă	Haşdeu	
52.	burtuş	Haşdeu	
53.	butuc	Russu	
54.	butură	Russu	
55.	buză	Russu (*albaneză*)	
56.	caier	Russu	
57.	cață	Russu	
58.	căciulă	Russu (*albaneză*), Brâncuş	
59.	căpuşă	Russu (*albaneză*)	
60.	căpută	Russu (*albaneză*)	
61.	cătun	Russu (*albaneză*), Brâncuş	
62.	cioară	Haşdeu, Vraciu	
63.	cioban	Haşdeu	
64.	cioc	Haşdeu, Vraciu	"care aranjează casa/ cuibul!"
65.	ciocârlie	Haşdeu	"pasăre care-şi aranjează cuibul ca o roată unde se ascunde când vine"
66.	ciomag	Haşdeu	
67.	cârlan	Russu	
68.	cârlig	Russu	
69.	codru	Haşdeu, Vraciu	
70.	copac	Russu (*albaneză*), Brâncuş	
71.	copil	Russu, Brâncuş	
72.	creț	Russu	
73.	cruța	Russu (*albaneză*)	
74.	cujbă	Haşdeu	
75.	culbec	Haşdeu	
76.	curma	Russu (*albaneză*)	
77.	curpăn	Russu (*albaneză*)	

78.	cursă	Russu (*albaneză*)	
79.	custură	Russu	
80.	darari	Russu	
81.	daş	Russu (*albaneză*)	
82.	dărâma	Russu (*albaneză*)	
83.	deh	Haşdeu	
84.	deretica	Russu	
85.	descălța	Russu	
86.	descurca	Russu	
87.	desghina	Russu	
88.	dezbăra	Russu	
89.	dezgauc	Haşdeu	
90.	doină	Haşdeu, Vraciu	
91.	don	Haşdeu	
92.	dop	Russu	
93.	droaie	Russu	
94.	dulău	Haşdeu, Vraciu	
95.	fărâmă	Rusu (*albaneză*)	
96.	fluier	Brâncuş	
97.	gard	Rusu (*albaneză*), Brâncuş	
98.	gata	Rusu (*albaneză*), Brâncuş	
99.	gălbează	Rusu (*albaneză*)	
100.	genune	Haşdeu, Russu	
101.	gheară	Russu	
102.	ghes	Russu	
103.	ghimpe	Rusu (*albaneză*), Brâncuş	
104.	ghiob	Haşdeu	
105.	ghionoaie	Rusu (*albaneză*), Brâncuş	
106.	ghiont	Russu	
107.	ghiuj	Haşdeu, Vraciu, Brâncuş	
108.	gâde	Haşdeu	

109.	gâdel	Haşdeu	
110.	gordin	Haşdeu	
111.	gorun	Russu	
112.	grapă	Rusu (*albaneză*), Brâncuş	
113.	gresie	Rusu (*albaneză*), Brâncuş	
114.	groapă	Rusu (*albaneză*), Brâncuş	
115.	grui	Russu	
116.	grumaz	Rusu (*albaneză*), Brâncuş	
117.	grunz	Rusu (*albaneză*)	
118.	gudura	Russu	
119.	guşă	Rusu (*albaneză*), Brâncuş	
120.	horinca	Huţanu	
121.	hojma	Haşdeu, Vraciu	
122.	iazmă	Haşdeu	
123.	iele	Haşdeu	
124.	încurca	Russu	
125.	înghina	Russu	
126.	îngurzi	Russu	
127.	înseila	Russu	
128.	întrema	Russu	
129.	Jilţ/ Jielţ	(pârâu) Haşdeu, Vraciu	
130.	jumătate	Brâncuş	
131.	leagăn	Russu	
132.	lepăda	Russu	
133.	lespede	Russu	
134.	leşina	Russu	
135.	mal	Haşdeu, Rusu (*albaneză*), Vraciu, Brâncuş	
136.	maldac	Haşdeu	

137.	mare	Brâncuş	
138.	mazăre	Haşdeu, Russu (*albaneză*), Vraciu, Brâncuş	
139.	măceş	Russu	
140.	mădări	Russu	
141.	măgar	Brâncuş	
142.	măgură	Russu (*albaneză*), Brâncuş	
143.	mălai	Haşdeu	
144.	mămăligă	Haşdeu	
145.	mărcat	Russu	
146.	mărar	Brâncuş	
147.	mătură	Rusu (*albaneză*)	
148.	Mehadia	Haşdeu	
149.	melc	Haşdeu, Rusu, Vraciu	
150.	mieru	Russu	
151.	mire	Haşdeu, Rusu, Vraciu	
152.	mistreț	Russu	
153.	mişca	Russu	
154.	mânz	Russu (*albaneză*), Brâncuş	„[cel care] simte/ percepe Soarele dorit/ aşteptat”
155.	morman	Russu	
156.	mosoc	Haşdeu	
157.	moş	Russu (*albaneză*), Brâncuş	[cel care] este eliberat de dorință/ aşteptare/ alegere/ căutare”
158.	moț	Haşdeu	
159.	mugure	Russu (*albaneză*), Brâncuş	
160.	mununǎ	Russu	
161.	murg	Russu (*albaneză*), Brâncuş	
162.	muşat	Russu	

163.	năpârcă	Russu (*albaneză*), Brâncuş	
164.	năsărâmbă	Haşdeu	
165.	nițel	Russu	
166.	noian	Russu, Brâncuş	
167.	ortoman	Haşdeu	
168.	păstaie	Russu (*albaneză*)	
169.	păstra	Russu	
170.	pânză	Russu	
171.	pârâu	Russu (*albaneză*), Brâncuş	
172.	prunc	Russu	
173.	pupăză	Brâncuş	"pasăre care curăță/ purifică şi protejează locul în care stă"
174.	pururea	Russu (*albaneză*)	
175.	rață	Haşdeu, Vraciu, Brâncuş	
176.	ravac	Haşdeu	
177.	răbda	Russu	
178.	reazem	Russu	
179.	ridica	Russu	
180.	râmfă	Haşdeu	
181.	rânză	Haşdeu, Russu (*albaneză*), Vraciu, Brâncuş	
182.	sarbăd	Russu (*albaneză*), Brâncuş	
183.	Sarmiseget usa	Haşdeu	
184.	scăpăra	Russu (*albaneză*), Brâncuş	
185.	scrum	Russu (*albaneză*), Brâncuş	
186.	scula	Russu (*albaneză*)	
187.	scurma	Russu	
188.	sâmbure	Russu (*albaneză*),	

		Brâncuş	
189.	sâmvea	Haşdeu	
190.	spânz	Russu (*albaneză*)	
191.	stăpân	Haşdeu, Vraciu	
192.	stărnut	Russu	
193.	stejar	Haşdeu, Vraciu	
194.	steregie	Russu	
195.	sterp	Russu (*albaneză*)	
196.	stână	Haşdeu, Vraciu	
197.	străghiată	Russu	
198.	strepede	Russu (*albaneză*)	
199.	strugure	Russu, Brâncuş	
200.	strungă	Russu (*albaneză*), Brâncuş	
201.	sugruma	Russu	
202.	suguşa	Russu	
203.	şale	Russu (*albaneză*)	
204.	şiră	Haşdeu, Russu	
205.	şopârlă	Haşdeu, Russu (*albaneză*), Vraciu, Brâncuş	
206.	şoric	Russu	
207.	şut	Russu (*albaneză*)	
208.	tare	Russu	
209.	traistă	Haşdeu	
210.	tulei	Haşdeu	
211.	ţap	Russu (*albaneză*), Brâncuş	
212.	ţarc	Russu (*albaneză*)	
213.	ţarină	Russu	
214.	ţăruş	Russu	
215.	ţundră	Haşdeu	
216.	ţurcă	Haşdeu	
217.	uita	(a se uita) Russu	
218.	undrea	Russu	
219.	urca	Russu	

210.	urcior	Russu	
211.	urdă	Haşdeu, Russu, Vraciu	
212.	urdina	Russu	
213.	urdoare	Russu	
214.	vatră	Haşdeu, Russu (*albaneză*), Vraciu, Brâncuş	
215.	vătăma	Russu	
216.	vătui	Russu (*albaneză*)	
217.	viezure	Russu (*albaneză*), Brâncuş	„[cel care] suflă/ împrăştie [miros] şi se apropie în mişcare/ grabă/ fugă”
218.	viscol	Russu	
219.	zară	Rusu, Brâncuş	
210.	zăr	Russu	
211.	zburda	Russu	
212.	zestre	Russu	
213.	zgardă	Russu (*albaneză*), Brâncuş	
214.	zgâria	Russu (*albaneză?*)	
215.	zgârma	Russu	
216.	zimbru	Haşdeu, Vraciu	
217.	zărnă	Haşdeu	

La aceste cuvinte, presupuse a fi de origine dacică, le putem adăuga pe cele remarcate de domnul Mihai Vinereanu ca rezultat al unor cercetări recente:

„In cele ce urmeaza voi da exemple de cuvinte comune celor doua limbi, urmand alte exemple care nu au corespondent direct in *Albaneza*[71]:

[71]M. Vinereanu, *Cu seriozitate despre originea limbii române*, http://www.dacia.org/ congres/ Sarmisegetusa_2000, City University, New York, p. 6-9.

abur, aguridă, argea, balaur, balegă, baltă, barză, brad, brâu, brusture, bucura, buză, capuşă, capută, cătun, ceafă, ciocan, copac, cruța, curma, curpen, cursă, darâma, druete, farâma, gard, gardină, gata, gălbeaza, gândi, ghimpe, gheonoaie, grăpa, gresie, groapă, grumaz, guşă, mal, mazăre, măgură, mătură, mânz, mânzat, mânzare, minți, moş, mugure, murg (amurg), napârcă, păstaie, pârâu, rânza, sarbăd, scăpăra, scrum, scula, sâmbure, spânz, sterp, strepede, strungă, şale, şoparlă, şut, țap, țarc, vatră, vătui, viezure, zgardă, zgâria."

Acelaşi autor ne indică şi o listă „care nu este exhaustivă", de cuvinte care nu au corespondent in *Albaneza*[72]:

aburca, acest, aici, acolo, acum, adăpa, adăpost, adevar, adia, adânc, afin, afla, agăța, agud, ajunge, alb, albastru, albină, alerga, alina, alună, aluneca, alunga, amenința, amesteca, ameți, amândoi, amurg, amâna, apă, apăsa, apleca, apoi, aprig, apuca, ara, aramă, arăta, argint, arin, aripă, arțar, ascunde, ascuți, asmuți, astâmpăra, astupa, aşa, aşchie, aşeza, aşterne, atât, atunci, azvârli, ba, babă, baci, bai, balt, ban, bardă, barză, baga, băiat, bălan, bărăgan, bărdacă, bătrân, băț, barc, besedui, bâlbâi, bârna, bârsană, bâtă, boci, bogat, boier, bolovan, boț, botă, bou, brad, branişte, brazdă, brăcinar, breaz, breb, brici (brigeag), brâncă, brânză, brumă, buburuză, bucată,bufniță, bulgăr, bulz, bura, burduf, burtă, bute (butoi), buză, cal, cap, car (nsecta), car(IE *kr), ca, care, carâmb căciulă, capuşă, căsca, cătină, către, încotro, cătun, căuta, ceafă, ceată, cetină, chel, chiciură, chindeu, chingă, cicoare, cimbru, cimpoi, cinteză, cioacă, cioară, cioareci, cioată, ciot, cioc, ciocan, ciocârlie, ciocârlan, ciopli, ciot, cir, cires, ciucure, ciucă, ciupercă, ciur, ciut, ciutură, câine, cânepa, cârd, cârlan, cârlionț, cârpă, cărpi,cât, clăti, clătina, clei,

clinti, clipă, cloci, cloşcă, coacăză, coace, coajă, coamă, coasă, coborî, cocean, cocârlă, cocor, cocoşa, cocoța, codru, cojoc, colț, copac, copil, cosiță, copită, coş, coşar, coteț, cotigă, cotropi, cosiță, coțofană, covată,covârşi, crac, crap, crâncen, cucură, cucută, cucuvea, cuib, culege, culme, cumătru, cuptor, curma, curpen, curvă, custură, cuşmă, cutare, cuteza, cutriera, cuțit, cuvânt, dadă, daică (doică), dalb, dar (conj.), datină, daună, darâma, deal, descărca, (incărca) destupa, deştept, desghioca, desgărdina, desmetici, desmierda, dibui, dimineață, dinte, dâmb, dara, dârdâi, dârmon, dârz,

[72] *Idem*.

doagă, dogoră, doică (daică), doină, dojeni, drac, drege, droaie, drug, drugă, drum, dud, duhni, duhăni, duios, dungă, duşman, erete, fag, fagure, falcă, fără, fecior, felie, fereca, fior, firav, flacără, flămând, fluier, fluiera, fluture, flutura, fotă, frământa, frunză, fuior, fulg, furtună, fustă, gadină, gaie, gaiță, găjbi, găbui, găsi, găti, gaură, ghiară, gheb, ghes, ghici, ghiuj, ginere, gâdila,gâlmă, gândi, gândac, gârbov, gârla, garniță, gaşcă, gât, glie, goangă, gol, gorun, grapă, graur, grăbi, grădină, grădişte, grămadă, grăunte, greață, greblă,greier, gresie, greşi, greu, grindă, grivă, grâu, groapă, grui, grumaz, grunj, gudura, gură, guşă, guşter, halcă, hambar, hat, haz, harapi, horn, hot, humă, iaca, iată, iie, ied, ieruncaă, isca, îmbina, îmblăti, îmbrăca, împleti, împotrivă, împrăştia, împroşca, încă, încerca, încălța, încet, încotro, încovoia, încumeta, îndemna, îndârji, îndrăzni, îndura, înfiripa, înfuleca, îngădui, îngăima, ingrămădi, însura, înțepa, învăța, învârti, jale, jar, jumătate, labă, laie, late, leac, leacă, leagăn,legăna, aleasă, lele, leoarcă, leneş, lepăda, lespede, leşina, leucă, leuştean, licări, licurici, lindină, linişte, lipi, lipie, lipsi, livadă, lostriță, lopată, lotru, lume, luntre, mai (adv.), maldăr, mamă, mare, matcă, mâț, mazăre, măcar, măduvă, măciucă, măciulie, măgură, mărăcine, mătuşă, merge, mic, miere, minte, minune, mioară, mire, mireasă, mirişte, mişca, mârşav, mocirlă, moină, moş, moşie, moț, movilă, mugur, murdar, mustra, muscă, nagîț, nai, nalt, nană, nas, nasture, nădrag, năduf, năduşi, negară, nămol, năpârcă, năpusti, nărui, necheza, neghină, negură, nene, nisip, nişte, noian, nu, obială, obicei, obor, obşte, obcină, ogor, opincă, oraş, ortac, ovăz, pajură, pământ, pat, pătul, pătura, petic, petrece, pica, pipotă, pişca, pită, pițigaie, pizmă, pâlc,pârâu, pârloagă,plai,pleca, plesni, plisc, plod, pluti, pogace, poiană, poliță, poiată, porni, posac, potecă, potârnichie, potrivă, povară, povață, povârni, poznă, prasi, prastie, prajină, prăpădi, prăvăli, preajmă, preda, pregăti,pregeta, presura, prian, pridvor, pripi, pripor, radască, răfui, răgaz, răgălie, răguşi, răpune, răsădi, răsări, răscoală, răspândi, răsti, răstoacă, răsturna, răsuci, răsură, rătăci, rătez, răzbi, răzghina, resteu, reteza, ridica, risipi, rană, râncă, râncheza, rând, rânză, podoabă, roată, rod, roi, ropot, rotund, rouă, rovină, rudă, salcie, samă (seamă), saramură, sare, sat, sain, sălişte, sălta, sămânță, sărac, sărbătoare, scarpete, scădea, scălda, scăpa, scărmăna, scărpina, scamă, scânteie, scârbă, scoabă, scoarță, scoate, scorbură, scormoni, scoroji, scorpie, scotoci,

scrum, scuipa, scula, scurge, scurma, scutura, seamă, sfânt, sfârteca, sfâşia, simbrie, sitar, sită, sâmbure, sârg, sloată, slut, smicea, smidă, sminti, smirdar, smântână, smârc, smoc, smuci, smulge, soare, socol, socoti, soi, sorbi, spaimă, spăla, spân, spânz, spânzura, splină, sprinten, spulbera, spuză, sta, stavă, stăpân, sterp, stârpi, stană, stâncă, stâng, stârc, stârni, stârv, străin, strecura, strepezi, strica, striga, strigoi, stropi, strugure, sturz, sută, şapte, şase, şarpe, şchiop, şir, şirag, şiroi, şopârlă,şopot, şopti, şovai, şterpeli, ştimă, ştiubei, ştirb, strâmb (strâmba), talpă, ţapă, tare, taşcă, tată, tăia, tărâm, tărâţă, tău, teasc, temei, temelie, ticălos, tilişca, târg, târlă, toca, toci, toi, topi, trăi, traistă, treabă, treaptă, trece, treiera, trânti, ţap, ţarc, ţărm, ţeapă, ţeavă, ţânţar, tată, ţâţână, ţoală, ţol, ţurcan, ţurcă, ud, uita, ungher, unealtă, urca, urdă, uriaş, usca, ustura, uşor,văgăună, vatră, văpaie, var, vătăma, vătui, veşted, veveriţă, viespe, viezure, vită, vizuină, vârf, vodă, vaida, vorbă, vorbi, za, zara, zarvă, zăbală, zace, zănatic, zăpadă, zăpăci, zări, zău, zbate, zbiera, zbârci,zbuciuma, zbura, zburda, zgardă, zgău, zgâria, zgârma, zgudui, zi, zid, zimbru, zană, zmeură, zori, zvânta."

Suntem convinşi că lista acestor cuvinte este cu mult mai cuprinzătoare[73].

[73] *Vezi* M. Vinereanu, *Dicţionar etimologic al limbii române pe baza cercetărilor de indo-europenistică*, Editura Alcor Edimpex, Bucureşti, 2009 (DELR);

XIII. ETIMOLOGII ALE UNOR CUVINTE DACICE DIN LIMBA ROMÂNĂ

A) CUVINTE RECUNOSCUTE CA FIIND DE ORIGINE DACĂ

D: ***ABEŞ***
P: ABHI-(I)Ş
S: "a fi de acord", "a alege", "a căuta";
R: Haşdeu, Vraciu
C: *abhi-* "a viza", "a tinde spre", "a ura", DS, p. 70a; *IŞ-* „.....";

D: ***ABUR***
P: ABHRA
S: "ceaţă";
R: Haşdeu, Russu, Vraciu, Brâncuş
C: *abhra-* "nor de ploaie sau furtună"; "ceaţă"; "nor în general", "atmosferă", DS, p. 73;

D: ***ACAŢA, AGĂŢA***
P: A-GA-TSA
S: "mişcarea unui obiect/ unei fiinţe stopată din cauze exterioare";
R: Russu
C: *a-* particulă privativă în limba skr.; *ga-* "care merge", "care pleacă"; "care găseşte"; "care cântă", DS, p. 222a; *-tsa*, sufix care marchează existenţa unei mişcări de deplasare, curgere, afluire etc;

D: ***ADĂMANĂ***
P: A-DA-MA-NA
S: "a nu da ca oricărei persoane"/ (fig.) "a nu da firesc, normal" (n.n.);
R: Vraciu

C: *a-* particulă privativă în skr.; *DA-* "a da", "a acorda", "a transmite", DS, p. 302b; *ma-* "temă a pronumelui personal"; "persoană", DS, p. 546b; *na-* "particulă de negație; enclitic de comparație", DS, p. 347a;

D: ***ADEMENI***
P: ADHI-M(I)-EN-I
S: "[a face să fie] deasupra a ceea ce percepe cel care vine"
R: Haşdeu
C: *adhi-* "foarte", "dedesupt de"; "în", "după"; "peste"; "deasupra", DS, p. 22a; *MI-* "a observa", "a percepe", DS, p. 567a; *ena-* "cel care", DS, p. 167b; *I-* "a veni", "a merge", DS, p. 167b;

D: ***ADIIA***
P: ADHI-I-A
S: "a fi deasupra de ceea ce este/ există";
R: Russu
C: *adhi-* "a fi peste", "a fi deasupra", DS, p. 22a; *I-* "a veni", "a merge", DS, p. 130b; *Obs*.: în limbile i.-e., "a veni" este, în multe situații, echivalent cu "a fi" (chiar şi în limba română: "Ion îmi vine mie văr", echivalent cu "Ion îmi este mie văr" etc.);

D: ***AGHIUȚĂ***
P: AGH(A)-IU-TSA
S: "cel ataşat răului", "cel combinat cu răul";
R: Haşdeu
C: *agha-* "rău", "impur", "decăzut", DS, p. 6a; *yuta-* (*YU-*) "ataşat la", "combinat cu"; "care constă în", "despre", DS, p. 592a;

D: ***AIDOMA***
P: xxxxxxxx
S: xxxxxxxx nu are coespondent în skr.IE-GK
R: Haşdeu
C: xxxxxxxx

D: ***ALAC***
P: AL-AC
S: "[plantă] pe care albina o salută";

R: Haşdeu
C: *ali*- “albină”; “roi”; “stol”, DS, p. 83b; AC- “a merge”; “a salută”, “a produce”; “a ridica”; “a bucla”; (fig.) “a se roti”, DS, p. 7b;

D: ***ALĂ*, *HALĂ***
P: HA-LA
S: “care împrăştie ceea ce prinde”;
R: Haşdeu
C: *ha*- “care distruge/ ucide/ sfarmă/ împrăştie”, DS, p. 882b-883a; LA- “a prinde”, DS, p. 614b;

D: ***ALDEA***
P: AL(I)-DE(Y)A
S: “albină care produce”/ (fig.) “om asemenea unei albine”/ “om harnic”;
R: Haşdeu
C: *ali*- “albină”; “roi”; “stol”, DS, p. 83b; *deya*- (*DA*-) “care dă sau poate fi dat/ oferit/ acordat”, DS, p. 322b;

D: ***AMEȚI***
P: AM(I)-ED(A)-I
S: “cel care este pe cale să surzească”/ “cel care nu mai aude bine”; (fig.) “cel ameţit”;
R: Russu
C: *ami*- (v. *adas*-) “cel care”, DS, p. 75a, DS, p. 19b; *eda*- “surd”; DS, p. 167a; *I*- “a merge”, “a veni”, “a intra într-un statut anume”, DS, p. 130;

D: ***AMURG***
P: A-MṚTA
S: “raze de lumină care nu sunt moarte”/ “raze de lumină care sunt ca ambrozia emisă de lună”;
R: Russu
C: *a-mṛta*- “care nu e mort”/”nemuritor”/ “dulceaţă”/ “rază de lumină”; “faptul de a fi ambrozie”; (ambrozia este răspândită de razele de lună”);

D: ***ANINA***
P: AN(U)-INA
S: „[a pune] acolo sus la soare”;
R: Russu
C: *anu-* “acolo sus”, DS, p. 33; *ina-* “prinț/ rege”, “soare”, DS, p. 131b;

D: ***APRIG***
P: A-PRY(A)-AGH(A)
S: “neprietenos, duşmănos, rău”;
R: Russu
C: *a-prya-* “dezagreabil”, “neprietenos”; “duşman”, DS, p. 58b; *agha-* “rău”, “impur”, DS, p. 6a;

D: ***ARGEA***
P: ARG-E-YA
S: “[loc/ groapă] de sacrificiu de care te apropii cu prețuire/ respect”;
R: Haşdeu, Russu, Vraciu, Brâncuşi
C: *ARG-* “a onora”, “a trata cu respect”; “a considera”, DS, p. 79b; *e-* “a se apropia”; “a sosi”; “a intra în acelaşi statut”, DS, p. 164b; *YAJ-* “a onora prin sacrificiu”, DS, p. 581a-b;

D: ***ARUNCA***
P: AR(J)-UN-N(I)-KA
S: “a prinde şi a separa ceva”;
R: Russu
C: *ARJ-* “a prinde”, “a procura”, DS, p. 79b; *un-NI-* “a ridica”; “a separa”, DS, p. 147a; *ka-* “ceva”, “cineva”, DS, p. 170b;

D: ***AZUGA*, *AZUGĂ***
P: A-SU-GA
S: “care nu este în mişcare şi cântă”/ “care este nemişcat şi cântă”/ (fig.) “cântecul unui loc neclintit”;
R: Haşdeu
C: *SU-* “a pune”, “a apăsa”, DS, p. 840b; *SŬ-* “a fi în mişcare”, “a da un impuls”; “a crea”, DS, p. 856b; *ga-* “care merge”, “care pleacă”; “care găseşte”; “care cântă”, DS, p. 222a;

D: ***BACI***
P: BHA(J)-(A)C-I
S: "om care onorează prin salut când merge/ trece";
R: Haşdeu, Russu, Vraciu, Bâncuşi
C: *BHAJ*- "devotat", "fidel", "ataşat la"; "care onorează", DS, p. 523b; *AC*- "a merge", "a saluta", "a produce", DS, p. 7-9; *I*- "a merge", "a pleca"; "a participa", DS, p. 523b;

D: ***BARZĂ***
P: BHARAṆDA
S: "pasăre legendară/ mitologică";
R: Haşdeu, Russu, Vraciu, Brâncuş
C: *bhāraṇda*- "tip de pasăre legendară", DS, p. 529a;

D: ***BOREASĂ***
P: BO-(A)R-E-AS-A
S: „[cea care] ştie să [ți] se alăture/ potrivească şi vine să locuiască [cu tine]";
C: *BO*- „a şti", DS, p. 517b-518a; *AR*- „a potrivi", „a alătura", „a lega", „a construi"; „a adăuga", „a plăcea", DIE-GK, p. 48; e- „a se apropia", „a sosi", „a veni"; „a intra în acelaşi statut", DS, p. 164b; AS- „a fi", „a exista", „a avea loc"; „a locui"; „a lansa", „a arunca", DS, p. 99b; vezi: *borească* „femeie, nevastă", DELR, p. 147; *bori* „noră", în limbile neoindiene (n.n.);

D: ***BRÂNZĂ***
P: BHRAMÇA
S: "care se obține prin separare/ detaşare/ coagulare";
R: Haşdeu, Russu, Vraciu
C: *bhramça*- "care cade/ se detaşează de", "care se separă"; "care dispare"; (fig.) "care se coagulează", DS, p. 541a;

D: ***CIOC***
P: CI-OK
S: "care aranjează casa/ cuibul";
C: *CI*- "a aranja", "a acumula", "a stivui", "a creşte", DS, p. 249a; *ok*(*as*)- "casă/ locuință"; (fig.) "cuib", DS, p. 168b;

D: ***CIOCÂRLIE***
P: CI-OK-AR-LI-E
S: "[pasăre] care îşi aranjează casa/ cuibul ca o roată unde se ascunde când soseşte";
C: *CI*- "a aranja", "a acumula", "a stivui", "a creşte", DS, p. 249a; *ok*(*as*)- "casă/ locuinţă"; (fig.) "cuib", DS, p. 168b; *ari*- "roată", "disc"; (fig.) "soare", DS, p. 78b; *LI*- „care se ascunde/ dispare/ se retrage/ este absorbit", DS, p. 616a; *e*- „a se apropia", „a sosi"; „a intra în acelaşi statut"; (fig.) „a fi asemenea", DS, p. 164b;

D: ***PUPĂZĂ***
P: PU-PA-(A)S-A
S: "[pasăre] care purifică şi protejează locul unde există/ stă";
C: *PŬ*- "a purifica", "a clarifica", DS, p. 443a; *pa*- "care bea"; "care protejează", "care păstrează", DS, p. 395b; *AS*- "a fi", "a exista"; "a avea loc", "a locui"; "a lansa", "a arunca", DS, p. 99b;

B) ALTE CUVINTE POSIBIL DACICE

D: ***AGATÎRŞ***
P: AGHA-TR̦-(I)Ş
S: "[omul] decăzut/ impur care trece şi doreşte/alege";
C: *agha*- "rău", "impur", "decăzut", DS, p. 6a; *TR̦*- "a traversa", "a trece", DS, p. 288b-289a; *IŞ*- "a dori", "a aştepta", "a fi de acord", "a alege", "a căuta", DS, p. 132b; Agatîrşii erau unul dintre neamurile tracice care făceau notă discordantă printre celelalte. Ei aveau femeile în comun, bărbaţii purtau podoabe şi erau adepţi ai cultului lui Dionysos dedându-se la beţii şi orgii. Măsura stârpirii viţei de vie de către Deceneu a fost un act menit să-i determine pe agatîrşi să renunţe la obiceiurile lor care erau în totală contradicţie cu sobrietatea celorlalţi daci care erau cumpătaţi şi practicau asceza şi postul ca adepţi ai lui Zalmoxis;

D: ***BASARAB***
P: BA-SAR-AB
S: „[cel care] nu este ca apa"/ (fig.)„cel care este stabil/ de neclintit"

C: *ba*- „particulă de negație în skr. şi i.-e.” (n.n.), PIE; *sar*- „cum/ precum”, „asemenea”, „la fel”, (n.n.), PIE; *ab*- „apă”, „ape”, DS, p. 78b;

D: ***BRÎNCUŞI***
P: B(H)R-IN-KU-(I)Ş
S: „[cel care] întreține şi face să producă pământul care îi este favorabil/ roditor”;
C: *BHŖ*- “a purta”, “a aduce”; “a susține”, “a întreține”, “a conține”; “a poseda”; DS, p. 538a; *IN(G)*- “a se muta”, “a se pune în mişcare”; (fig.) “a fi prezent”, “a veni”, “a face să producă”, DS, p. 130b; *ku*- “pământ”; DS, p. 196b; *IŞ*- (*icch*-) “a dori”, “a aştepta”, “a fi favorabil”, “a alege”, “a căuta”; DS, p. 132b;

D: ***CICOARE***
P: CI-KO-AR(I)-E
S: “[plantă care] adună bucuriile ce vin de la soare”;
C: *CI*- “a aranja”, “a acumula”, “a stivui”, “a crește”, DS, p. 249a; *ko* – pluralul de la *ka*- “bucurie/ fericire”, DS, p. 170b; *ari*- “roată”, “disc”; (fig.) “soare”, DS, p. 78b; *e*- “a se apropia”, “a sosi”, “a veni”, DS, p. 164b;

D: ***CRIŞ***
P: KŖ-IŞ
S: „[râul] care face ce dorește”;
C: *IŞ*- „a dori”, „a aştepta”, „a fi de acord”, „a alege”, „a căuta”, DS, p. 132b; *KŖ*- „a face”, „a produce”, DS, p. 203a;

D: ***IASOMIE***
P: YA-SOM(A)-I-E
S: „[cea] care este ca luna care vine şi intră în ea”;
C: *ya*- (*yo*-) „cel care sunt/ este”, DS, p. 581a; *soma*-, (*sona*-, *shoma*-, *shona*-) „Luna/ astrul Lunii”; „Zeul Luna”, DS, p. 861b-862a; *I*- „a veni”, „a merge”, DS, p. 130b; *e*- „a se apropia”, „a sosi”; „a intra în acelaşi statut”; DS, p. 164b; *iasomia* – plantă cu flori galbene, frumos mirositoare;

D: ***LILIAC***
P: LILA-YA-(A)C
S: „[cel] care este plin de farmec/ grație, dar stă ascuns şi este împodobit/ ornat”;
C: *lilā-* „joc al dragostei”; „grație”, „farmec”, DS, p. 616a; *ya-*(*yo-*) „cel care sunt/ este”, DS, p. 581a; *AC-* (*AŇC-*) „a merge”, „a saluta”, „a produce”, „înfrumusețat”, „ornat”, „îndreptat”, „ridicat”, „fardat”; (fig.) „împodobit”,DS, p. 9a;

D: ***MÎNZ***
P: MI-(I)N(A)-IS
S: „[cel care] simte/ percepe Soarele dorit/ aşteptat [pentru prima dată ! – n.n.]”
C: *MI-* „a percepe”, „a înțelege”, „a simți”, (fig.) „a vedea”, DS, p. 567a; *ina-* „prinț/ rege”; „soare”,DS, p. 131b; *IŞ-* „a dori”, „a aştepta”, „a fi favorabil”, „a alege”, „a căuta”; „a fi dorit/ cerut/ recomandat”;”a fi preferat/ ținut pentru valoare”, DS, p. 132b;

D: ***PRIETEN***
P: PR-I-E-(A)TH(A)-EN
S: „cel care te mulțumeşte prin faptul că înainte de toate/ mai întâi a intrat în acelaşi statut cu tine”;
C: *PĂ-* „a umple”, „a satisface”, „a mulțumi”, DS, p. 447b-448a; *I-* „a merge”, „a veni”; „a intra într-un statut anume”; „a participa”, DS, p. 130b; *e-* „a se apropia”, „a sosi”, „a intra în acelaşi statut”, DS, p. 164b; *atha-, atho* – „mai întâi”, “acum”, “din contră”, “cu certitudine”, DS, p.19a; *-en* „terminație i.-e. pentru agentul acțiunii” (n.n.);

D: ***PRIVIGHETOARE***
P: PR-IVA-GA-TO-AR(I)-E
S: „[pasăre] care satisface în fapt prin cântec şi produce bucurie la apariția soarelui/ discului solar”;
C: *PĂ-* „a umple”, „a satisface”, „a mulțumi”, DS, p. 447b-448a; *iva-* „la fel”, „în aceeaşi manieră”; „aproape”, „în fapt”, „pe moment”, DS, p. 132b; *ga-* „care merge”, „care pleacă”; „care găseşte”; „care cântă”, DS, p. 222a; *TO-* „a satisface”, „a mulțumi”; „a face plăcere”; „a produce bucurie”, DS, 290a; *ara-* „rază”, DS, p. 78a; *ari-* „roată”,

„disc"; (fig.) „soare/ disc solar"; *e-* „a se apropia", „a sosi"; „a intra în acelaşi statut"; (fig.) „a fi asemenea", DS, p. 164b;

D: *ROMÂN, ROMÎN*
P: R(A)-OM-AN, R(A)-OM-ÎN
S: „cel care conferă înţeles silabei sacre Om";
C: *RA-* „a da", „a conferi", DS, p. 601b; *om-* „(n.n.) care poate înţelege silaba sacră *Om*/ fiinţă umană";
-an, -in „agent al acţiunii în limba sanskrită"; este foarte plauzibil faptul că etnonimul „român" să fie cuvânt dacic şi doar o contaminare fonetică să fi condus la asimilarea acestui cuvânt cu „roman" (!!?);

D: *RUMÂN*
P: RU-(O)M-ÂN
S:„om care suferă", „om insultat/ umilit/ aservit";
C: *RUJ-*, *rugna-* „care suferă"; „insultat", „umilit", DS, p. 606b-607a; *om-* „(n.n.) care poate înţelege silaba sacră Om/ fiinţă umană"; *-an, -in* „agent al acţiunii în limba sanskrită"; este vorba de *rumînii* din perioada medievală, starea de *rumînie* (aservire socială echivalentă cu *şerbia*, *iobăgia* etc.);

D: ***SOMEŞ***
P: SOM(A)-E-(I)Ş
S: „Luna care vine [pe Pământ] şi caută";
C: *soma-*, (*sona-*, *shoma-*, *shona-*) „Luna/ astrul Lunii"; „Zeul Luna", DS, p. 861b-862a; *IŞ-* „a dori", „a aştepta", „a fi de acord", „a alege", „a căuta", DS, p. 132b; *e-* „a se apropia", „a sosi"; „a intra în acelaşi statut"; (fig.) „a fi asemenea", DS, p. 164b;

D: ***SOMN***
P: SOM(A)-(I)N(A)
S: „cel care este prinţul Lunii"
C: *soma-*, (*sona-*, *shoma-*, *shona-*) „Luna/ astrul Lunii"; „Zeul Luna", DS, p. 861b-862a; *ina-* „rege", „prinţ"; „soare", DS, p. 131b;

D: ***SONAT***
P: SONA-(I)T(A)

S: „cel plecat cu Luna”;
C: *soma-*, (*sona-*, *shoma-*, *shona-*) „Luna/ astrul Lunii”; „Zeul Luna”, DS, p. 861b-862a; *ita-* „plecat”, DS, p. 130b;

D: ***ŞOMCUTA***
P: ***SOM(A)-KU-TA***
S: „[locul unde] Luna şi Pământul se despart”;
C: *soma-*, (*sona-*, *shoma-*, *shona-*) „Luna/ astrul Lunii”; „Zeul Luna”, DS, p. 861b-862a; *ta-* (*TAD-*) „a despărți”; „a bate”, „a pedepsi”, DS, p. 273b; *ku-* „pământ”, DS, p. 196a;

D: ***VALAH***
P: VA-LA-(U)H
S: „cel care ia hrană rituală şi îi înțelege sensul”;
C: *vā(ja)-* „hrană rituală”, DS, p. 673b; *LA-* „a prinde”, „a ține”; (fig.) „a lua”, DS, p. 614b; *ŬH-* „a înțelege”, „a reflecta”, „a considera”, DS, p. 163a;

D: ***VIEZURE***
P: VI-E-SU-(U)R-(E)
S: „[cel care] suflă/ împrăştie/ împroşcă [miros] şi se apropie în mişcare/ fugă [pentru a face ceva specific lui]”;
C: *VI-* „a sufla (pe), „a împrăştia/ împroşca”, DS, p. 635b; *e-* „a se apropia”, „a sosi”, DS, p. 164b; *SU-* „a fi în mişcare”, (fig. „a fugi”, „a da un impuls”, „a crea”, DS, p. 856b; *ur-* „verb care indică realizarea unei acțiuni specifice”, (n.n.), PIE;

XIV. STRUCTURI INDO – EUROPENE ÎN LIMBA ROMÂNĂ

A. Structuri grupate

I. (cc – a)

- a pa – **st** – (a)r – a
- pa – **st** – (a)r – at
- pa – **st** – (a)r – ar – e

- a ca – **st** – (a)r – a
- ca – **st** – (a)r – at
- ca – **st** – (a)r – ar – e

II. (er – i)

- a **st** – in – gh – er – i
- **st** – in – gh – er – it
- **st** – in – gh – er – eal – a

- a **fe** – (e)r – i
- **fe** – (e)r – it
- **fe** – (e)r – eal – a

III. (il – i)

- a **st** – ab – il – i
- **st** – ab – il – it
- **st** – ab – il – ir – e

- a **um** – il – i
- **um** – il – it
- **um** – il – ir – e

IV. (ur – a)

- a **st** – (a)r – uc – tu – (u)r – a

- **st** – (a)r – uc – tu – (u)r – at
- **st** – (a)r – uc – tu – (u)r – ar – e
- **st** – (a)r – uc – tu – (u)r – a

- a **ma** – (a)t – ur – a
- **ma** – (a)t – ur – at
- **ma** – (a)t – ur – ar – e
- **ma** – (a)t – ur – a

V. (c – g(a) - e)

- a **me** – (e)r – g(a) - e
- **me** – (e)r – s
- **me**rgere/[**me**rsură]/[**me**rsoare]/**me**rs[ul]

- a **st** – (a)r – in – g(a) - e
- **st** – (a)r – in – s
- **st**ringere/[**st**rinsură]/[**st**rinsoare]/**st**rins[ul]

- a **pl** – in – g(a) - e
- **pl** – in – s
- **pl**ingere/[**pl**insura]/[**pl**insoare]/**pl**ins[ul]

- a **inv** – in – g(a) - e
- **inv** – in – s
- **inv**ingere/[…]/[…]/**inv**ins[ul]

- a **st** in – g(a) - e
- **st** –in – s
- **st**ingere/ […]/[…]/**st**ins[ul]

Obs. Se observă tendința de eliminare a formelor arhaice; se observă păstrarea formelor arhaice la o parte dintre verbele acestei categorii;

B. Toponimii:

Ia – lom – itsa
Dimb –ov – itsa

Hu – (i)ş – (i)n – itsa
Ergh – ev – itsa
Isa –(i)l – (i)n – itsa
Zlat – itsa
Bra – los – (i)t – itsa

C.Ocupații/ Meserii:

caldar(e) – ar
urs – ar
plug – ar
tim – pl – ar
flo(a)r(e) – ar
stup – ar
mo(a)ra – (a)r
circ – ar
ste(a)g – ar

XV. TABEL DEMONSTRATIV PRIVIND UNELE STRUCTURI INDO-EUROPENE DIN LIMBA ROMÂNĂ

Obs. 1.: particula **av-** folosită ca sufix la rădăcina verbului sau în interiorul formelor de participiu (cu variantele **ov**-, **uv**-, **iv**-), în structura/ construcția unui verb, presupune, în ceea ce priveşte semantica verbului, o acțiune raportată la exteriorul celui care o execută/ o conduce/ o dirijează (nereflexivă!); în acțiune este presupus/ implicat un obiect al acțiunii (ceva/ cineva); particula **iv** – apare, în special, ca sufix la forma de participiu şi are drept efect obținerea unor verbe tranzitive; ea semnifică o acțiune determinată/ executată/ condusă/ dirijată; particula **il**- este utilizată ca sufix la forma de participiu şi are drept efect obținerea unor verbe (auto)reflexive;
Obs. 2.: particula-**ar**- în limbile indo - europene, în interiorul unui verb, arată că acțiunea este îndreptată asupra unui obiect anume; responsabilitatea derulării acțiunii, valorizarea ei, ca şi atenția acordată obiectului acesteia revin subiectului; este vorba despre o acțiune în desfăşurare efectivă (vezi semnificațiile skr. şi i.-e. din tabelul de studiu; accentul sensului propoziției cade asupra obiectului; *a* ***urm - ar*** *– i* „a urma/ supraveghea/ verifica acțiunea cuiva" (n. n.);
Obs. 3.: ***-ti***, ***-te***, ***-de*** sunt infinitive sanskrite;

S-au introdus noțiunile:

- **rădăcină semantică principală** (acele rădăcini cu rol principal în semantica verbului/ substantivului format – pot fi singure sau în combinație cu alte rădăcini, dar determină sensul de principiu al cuvântului);
- **rădăcină semantică secundară** (sunt acele rădăcini cu rol secundar în semantica verbului/ substantivului format – apar singure sau în combinație cu alte rădăcini, dar cu subordonare față de rădăcina semantică principală;

- **particulă semantică *elementară*** (***ath***, ***ja***, ***in***, ***im***, ***st***, ***kha***, ***in***) etc.) – la începutul cuvintelor, cel mult precedate de particule de neg(a)ție sau activare; acestea stabilesc/sugerează singure sau în combinație cu alte particule elementare sensul semantic de bază al cuvântului;
- **particulă semantică *auxiliară*** (***ar***, ***av*** (*ev, uv, iv, ov*), ***il***, ***in*** (*an, un, on, en*) etc.) – în interiorul cuvintelor; acestea, alături de particulele semantice elementare, au rol de particularizare a sensului general al cuvântului indicând nuanțe semantice leg(a)te de (auto)reflexivitate (**il**), temporalitate (**ut**), inițierea sau conducerea acțiunii (**li**), accentul semnificației predicatului asupra subiectului (**av**) sau asupra obiectului (**ar**), raportare la starea de participiu (**-d**, **-t**, **-l**) etc.;
- s-au introdus, în tabelul de mai jos, unde s-a luat ca exemplu, în ceea ce privește mecanismul de formare/ derivare a cuvintelor, rădăcinile indo-europene/ sanskrite **st** şi **sc**, următoarele notații:

P – prefix indo-european/ sanskrit specific formării unor verbe/ substantive/ adjective etc;

W_1- rădăcina semantică principală a verbului;

W_2- rădăcina semantică secundară a verbului;

S_1, **S_2**, **S_3**, **S_4** – sufixe indo-europene/ sanskrite specifice formării unor verbe/ substantive/ adjective etc;

T – terminația specifică pentru infinitiv verbe (i, a)/ substantive (e, a, u, t);

N – nota explicativă corespunzătoare

Nr.	P	W_1	S_1	S_2	S_3/W_2	S_4	T	N
1.	pa	**st**	(a)r	-	-	-	a	(366)
2.	a	**st**	up	-	-	-	a	(366)
3.	ra	**st**	ur	(i)n	-	-	a	(366)
4.	a	**st**	ep	-	-	-	ta	(366)
5.	-	**st**	im	ul	-	-	a	(366)
6.	re	**st**	a(v)	ur	-	-	a	(366)
7.	in	**st**	a(v)	ur	-	-	a	(366)

8.	-	**st**	ab	il	is	-	a	(366)
9.	de	**st**	ab	il	is	-	a	(366)
10.	-	**st**	ig	ma	ti	is	a	(366)
11.	re	**st**	(a)r	ic	ti	on	a	(366)
12.	-	**st**	(a)r	uc	tu	(a)r	a	(366)
13.	re	**st**	(a)r	uc	tu	(a)r	a	(366)
14.	te	**st**	-	-	-	-	a	(366)
15.	ta	**st**	-	-	-	-	a	(366)
16.	ka	**st**	(a)r	-	-	-	a	(366)
17.	in-ka	**st**	(a)r	-	-	-	a	(366)
18.	mi	**st**	if	ic	-	-	a	(366)
19.	-	**st**	im	ul	-	-	a	(366)
20.	-	**st**	in	**-**	**g(a)**	-	e	(366). (161)
21.	-	**st**	av	il	-	-	i	(366)
22.	-	**st**	ar	(i)n	-	-	i	(366)
23.	-	**st**	ar	-	-	-	ui	(366)
24.	la	**st**	ar	-	-	-	i	(366)
25.	-	**st**	in	ghe	(a)r	-	i	(366)
26.	-	**st**	ap	in	-	-	i	(366)
27.	-	**st**	ab	il	-	-	i	(366)
28.	o	**st**	o	-	-	-	i	(366)
29.	o	**st**	en	-	-	-	i	(366)
30.	pi	**st**	os	-	-	-	i	(366)
31.	i	**st**	ov	-	-	-	i	(366)
32.	mi	**st**	-	-	-	-	ui	(366)
33.	ro	**st**	-	-	-	-	ui	(366)
34.	ro	**st**	-	-	-	-	i	(366)
35.	po	**st**	-	-	-	-	i	(366)
36.	mu	**st**	-	-	-	-	i	(366)
37.	mi	**st**	u	-	-	-	i	(366)
38.	pri	**st**	in	-	-	-	i	(366)
39.	pro	**st**	-	-	-	-	i	(366)
40.	-	**st**	iv	-	-	-	ui	(366)
41.	mosh	**(s)t**	en	-	-	-	i	(366)
42.	re	**st**	it	u	-	-	i	(366)
43.		**st**	in	ghi	-	-	e	(366)

44.		**st**	an	oa	gh	-	a	(366)
45.	ma(s)	**st**	od	on	-	-	t	(366)
46.		**st**	af	id	-	-	a	(366)
47.		**st**	up	-	-	-	-	(366)
48.	ve	**st**	-	-	-	-	a	(366)
49.	ve	**st**	ig	i	-	-	u	(366)
50.	ma-na	**st**	ir	-	-	-	e	(366)
51.	po	**st**	av	-	-	-	a	(366)
52.	koa	**st**	-	-	-	-	a	(366)
53.	re	**st**	-	-	-	-	-	(366)
54.	a	**st**	im	pa	(a)r	-	a	(366)
1.	-	**sc**	oa	-	-	-	te	(364)
2.	-	**sc**	or	mo	(i)n	-	i	(364)
3.	-	**sc**	ot	o(c)	-	-	ci	(364)
4.	pe	**sc**	u	-	-	-	i	(364)
5.	-	**sc**	ob	-	-	-	i	(364)
6.	ra	**sc**	ol	-	-	-	i	(364)
7.	na	**sc**	oc	-	-	-	i	(364)
8.	-	**sc**	um	p	-	-	i	(364)
9.	ma	**sc**	ar	-	-	-	i	(364)
10.	-	**sc**	al	d	-	-	a	(364)
11.		**sc**	ap	-	-	-	a	(364)
12.	-	**sc**	ui	p	-	-	a	(364)
13.	-	**sc**	ar	(a)m	an	-	a	(364)
14.	-	**sc**	ap	-	-	-	a	(364)
15.	-	**sc**	ul	-	-	-	a	(364)
16.	ri	**sc**	-	-	-	-	a	(364)
17.	mi	**sc**	-	-	-	-	a	(364)
18.	mi	**sc**	ul	-	-	-	a	(364)
19.	pi	**sc**	-	-	-	-	a	(364)
20.	-	**sc**	ut	ur	-	-	a	(364)
21.	ra	**sc**	a	i	-	-	a	(364)
22.	ra	**sc**	ul	-	-	-	a	(364)
23.	bru	**sc**	-	-	-	-	a	(364)

24.	mu	**sc**	-	-	-	-	a	(364)
1.	-	**pl**	in	-	**g(a)**	-	e	(309)
2.	-	**pl**	ou	-	-	-	a	(309)
3.	-	**pl**	an	-	-	-	ta	(309)
4.	im	**pl**	an	-	-	-	ta	(309)
5.	-	**pl**	an	-	-	-	a	(309)
6.	-	**pl**	im	b	-	-	a	(309)
7.	-	**pl**	ec	-	-	-	a	(309)
8.	-	**pl**	ut	-	-	-	i	(309)
9.	-	**pl**	e(o)	-	**sc**	a	i	(309)
10.	-	**pl**	es	(i)n	-	-	i	(309)
11.	-	**pl**	an	u	-	-	i	(309)
1.	a	**j(a)**	un	-	**g(a)**	-	e	(161)
2.	-	**mer**	-	-	**g(a)**	-	e	(161)
3.	pre	**mer**	-	-	**g(a)**	-	e	(161)
4.	pre	**li**	(i)n	-	**g(a)**	-	e	(161)
5.	-	**li**	(i)n	-	**g(a)**	-	e	(161)
6.	-	**st**	(i)n	-	**g(a)**	-	e	(161)
7.	-	**in**	(a)v	in	**g(a)**	-	e	(161)
8.	-	**st**	er	-	**g(a)**	-	e	(161)
9.	-	-	ni	(i)n	**g(a)**	-	e	(161)
10.	-	**mul**	-	-	**g(a)**	-	e	(161)
11.	s	**mul**	-	-	**g(a)**	-	e	(161)
12.	-	**tra**	-	-	**g(a)**	-	e	(161)
13.	-	**pl**	in	-	**g(a)**	-	e	(161)
14.	-	**cur**	-	-	**g(a)**	-	e	(161)
15.	par	**cur**	-	-	**g(a)**	-	e	(161)
16.	s	**cur**	-	-	**g(a)**	-	e	(161)
17.	de	**cur**	-	-	**g(a)**	-	e	(161)
18.	im	**pin**	-	-	**g(a)**	-	e	(161)
19.	res	**pin**	-	-	**g(a)**	-	e	(161)
20.	-	**fr**	in	-	**g(a)**	-	e	(161)
21.	ras	**fr**	in	-	**g(a)**	-	e	(161)
22.	in	**fr**	in	-	**g(a)**	-	e	(161)

23.	-	**in**	-	-	**g(a)**	er	a	(161)
24.		**le**	-	-	**g(a)**	-	a	(161)
25.	des	**le**	-	-	**g(a)**	-	a	(161)
26.	-	**fu**	-	-	**g(a)**	-	i	(161)
1.	-	**ma**	(a)r	-	**-**	-	i	(261)
2.	-	**ma**	(a)r	un	-	-	ti	(261)
3.	-	**ma**	(a)r	g(a)	in	-	i	(261)
4.	-	**ma**	(a)r	sh	al	u	i	(261)
5.	-	**ma**	(a)r	(i)l	-	-	i	(261)
6.	ur	**ma**	(a)r	-	-	-	i	(261)
7.	ur	**m(a)**	-	-	-	-	a	(261)
8.	**sc**-ur	**m(a)**	-	-	-	-	a	(261)
9.	cur	**m(a)**	-	-	-	-	a	(261)
1.	-	**ma**	(a)r	ga	(a)r	it	ar	(261)
2.	-	**ma**	(a)r	**g(a)**	-	-	ea	(261), (161)
3.	-	**ma**	(a)r	**g(a)**	ea	-	n	(261), (161)
4.	-	**ma**	(a)r	am	-	-	a	(261)
5.	-	**ma**	(a)r	-	-	-	ar	(261)
1.	-	**pa**	(a)n	-	**ga**	(a)r	i	(298), (161)
2.	-	**pa**	(a)r	as	-	-	i	(298)
3.	-	**pa**	(a)r	ad	-	-	i	(298)
4.	-	**pa**	(a)r	-	-	-	ui	(298)
5.	-	**pa**	(a)t	im	-	-	i	(298)
6.	des	**pa**	(a)r	-	-	-	ti	(298)
7.	im	**pa**	(a)r	-	-	-	ti	(298)
8.	dis	**pa**	(a)r	-	-	-	e	(298)
9.	a	**pa**	(a)r	ti	(i)n	-	e	(298)
10.	a	**pa**	(a)r	-	-	-	a	(298)
11.	com	**pa**	(a)r	-	-	-	a	(298)
1.		**pa**	(a)v	a	-	-	za	(298)

2.		**pa**	(a)r	av	-	-	an	(298)
3.		**pa**	(a)r	ap	-	-	et	(298)
4.	im	**pa**	(a)r	-	-	-	at	(298)
5.		**pa**	(a)l	-	-	-	at	(298)
6.		**pa**	(a)s	-	-	-	at	(298)
1.	-	**na**	(a)r	av	-	-	i	(274)
2.	-	**na**	(a)r	-	-	-	ui	(274)
3.	-	**na**	av	al	-	-	i	(274)
4.	-	**na**	(a)p	us	t	-	i	(274)
5.	-	**na**	pa	**-**	**st**	u	i	(274)
6.	-	**na**	-	-	**st**	-	e	(274)
1.	-	**sa**	(a)r	-	-	-	i	(350)
2.	-	**sa**	(a)r	a(c)	-	-	ci	(350)
3.	-	**sa**	(a)t	ur	-	-	a	(350)
4.	-	**sa**	(a)l	-	-	-	ta	(350)
5.	-	**sa**	(a)r	ut	-	-	a	(350)
6.	-	**sa**	(a)l	(a)v	-	-	a	(350)
7.	-	**sa**	(a)l	ut	-	-	a	(350)
8.	-	**sa**	(a)r	-	-	-	a	(350)
9.	-	**sa**	(a)l	iv	-	-	a	(350)
1.		**ha**	(a)r	az	-	-	i	PIE
2.		**h(a)**	(a)r	an	-	-	i	PIE
1.	-	**li**	(i)n	-	**g(a)**	-	e	(240)
2.	-	**li**	(i)n	is	-	-	ti	(240)
3.	e	**li**	(a)b	er	-	-	a	(240)
4.	e	**li**	mi	(i)n	-	-	a	(240)
5.	a	**li**	(i)n	-	-	-	a	(240)
6.	a	**li**	(i)n	-	-	-	ta	(240)
1.	-	**lip**	-	-	-	-	i	(242)
2.	-	**lip**	(i)s	-	-	-	i	(242)
3.	-	**lip**	a	-	-	-	i	(242)

1.	o	**col**	-	-	-	-	i	(225)
2.	-	**col**	in	(a)d	-	-	a	(225)
3.	in	**col**	a(c)	-	-	-	ci	(225)
4.	ras	**col**	-	-	-	-	i	(225)
5.	tir	**col**	-	-	-	-	i	(225)
1.		**col**	-	-	-	-	ac	(225)
2.	vîr(c)	**col**	-	-	-	-	ac	(225)
1.	-	**sp**	al	-	-	-	a	PIE
2.	-	**sp**	ur	-	-	-	ca	PIE
3.	-	**sp**	er	-	-	-	a	PIE
4.	-	**sp**	er	i	-	-	a	PIE
5.	-	**sp**	ec	ul	-	-	a	PIE
6.	-	**sp**	in	te	(e)c	-	a	PIE
7.	-	**sp**	un	-	-	-	e	PIE
8.	-	**sp**	ar	-	**g(a)**	-	e	PIE
1.	-	**por**	(i)n	-	**-**	-	i	PIE
2.	s	**por**	-	-	**-**	-	i	PIE
3.	-	**por**	un	-	**-**	-	ci	PIE
4.	s	**por**	ov	a	**-**	-	i	PIE
								PIE
1.	în	**vîrt**	-	-	**-**	-	i	(444)
2.	în	**vîrt**	os	-	**-**	-	a	(444)
1.		**vîrt**	-	-	**-**	-	ej	(444)
2.		**vîrt**	el	(i)n	**-**	it	sa	(444)
1.	a	**j(a)**	un	-	**g(a)**	-	e	(7), (161)
2.	a	**j(a)**	-	-	**-**	ut	a	(7)
3.	a	**j(a)**	-	u	**st**	-	a	(7)
4.	-	**j(a)**	u	de	**-**	-	ca	(7)
5.	-	**j(a)**	u	bi	(i)l	-	a	(7)
6.	-	**j(a)**	u	st	if	ic	(c)a	(7)

7.	-	**j(a)**	ur	u	**-**	-	i	(7)
1.	-	**ust**	ur	-	-	**-**	a	PIE
2.	mu	**(u)st**	(a)r	-	-	**-**	a	PIE
1.	mu	**(u)st**	ats				sa	PIE
2.		**ust**	ur	-	-	**-**	oi	PIE
3.	ku	**(u)st**	ur	-	-	**-**	a	PIE
1.	in	**la**	(a)n	ts	-	-	ui	(236)
2.	ba	**la**	(a)n	(a)s	-	-	a	(236)
1.		**la**	(a)n	-	-	-	ts	(236)
2.	ba	**la**	(a)n	ts	-	-	a	(236)
1.		**lok(a)**	-	-	-	-	ui	PIE
2.	in	**lok(a)**	-	-	-	-	ui	PIE
3.	re	**lok(a)**					a	PIE
4.	dis	**lok(a)**	-	-	-	-	a	PIE
1.		**um**	bl	-	-	-	a	PIE
2.	pre	**um**	bl	-	-	-	a	PIE
3.		**um**	br	-	-	-	i	PIE
4.	ad	**um**	br	-	-	-	i	PIE
1.		**kha**	-	-	**in**	**ts**	**(s)a**	(220)
2.	po	**kha**	-	-	**in**	**ts**	**(s)a**	(220)
3.		**st**	ar	-	**u-in**	**ts**	**(s)a**	(366)
4.		**do**	(a)r	-	**in**	**ts**	**(s)a**	PIE
5.	ne	**vo**	-	-	**in**	**ts**	**(s)a**	PIE
6.		**vo**	-	-	**in**	**ts**	**(s)a**	PIE
7.		**sil**	-	-	**in**	**ts**	**(s)a**	PIE
8.		**in**	ga	(a)d	**u-in**	**ts**	**(s)a**	PIE
9.		**cer**			**in**	**ts**	**(s)a**	PIE
10.		**bir**	-	-	**u-in**	**ts**	**(s)a**	PIE
11.		**ve**	**li**	-	**in**	**ts**	**(s)a**	PIE

12.		**lok(a)**	-	-	**u-in**	**ts**	**(s)a**	PIE
13.		**na**	(a)z	-	**u-in**	**ts**	**(s)a**	PIE
1.		**cal**	ar	-	**-**	-	i	PIE
2.		**ras**	ar	-	**-**	-	i	PIE
3.		**ras**	ad	-	**-**	-	i	PIE
4.		**da**	(a)r	-	**-**	-	ui	(113)
5.		**na**	(a)r	-	**-**	-	ui	PIE
6.		**par**	(ar)	-	**-**	-	ui	PIE
7.		**pra**	(a)v	al	**-**	-	i	PIE
8.		**pov**	(a)r	(i)n	**-**	-	i	PIE
9.	im	**pov**	ar	-	**-**	-	a	PIE
10.		**bas**	ad	-	**-**	-	i	PIE
11.		**mur**	(a)d	ar	**-**	-	i	PIE
12.		**mul**	(a)t	um	**-**	-	i	PIE
13.	in	**mul**	-	-	**-**	-	ti	PIE
14.		**mo**	(a)r	in	**-**	-	ci	PIE
15.		**ta**	(a)v	al	**-**	-	i	PIE
16.		**ca**	(a)r	(i)n	**-**	-	i	PIE
17.		**ca**	(a)n	(a)t	ar	-	i	PIE
18.		**in**	er	(a)v	-	-	a	PIE
19.	co	**(o)j**	-	-	-	-	i	PIE
20.	ma	**(a)rc**	-	-	-	-	a	(39), (66)
21.	in	**kar**	(a)c	-	-	-	a	PIE
22.	in	**cur**	-	-	-	-	a	PIE
23.		**lih**	(i)n	-	-	-	i	PIE
24.		**pu**	(a)r	if	ic	-	(c)a	(319)
25.		**cl**	(a)r	if	ic	-	(c)a	PIE
26.	a	**dh**	un	-	-	-	a	PIE
27.		**th**	ur	(i)n	-	-	a	PIE
28.	im	**ph**	ar	-	-	-	ti	PIE
29.		**bandh**	aj	-	-	-	a	PIE
30.		**prash**	-	-	-	-	i	PIE
31.		**mi**	s(ā)k	-	-	-	a	PIE
32.		**pîr**	(i)c	-	-	-	i	PIE

1.		**mu**			**(u)t**	ar	e	PIE
2.		**cu**			**(u)t**	ar	e	PIE
3.		**ca**			**ut**	ar	e	PIE
4.		**sh**			**ut**	ar	e	PIE

Acest tabel este sugestiv în ceea ce priveşte lămurirea mecanismelor de formare a cuvintelor din limba română pornind de la fondul PIE (*Proto-Indo-European*). După cum se poate observa, cu uşurință, toate structurile evidențiate sunt interpretabile prin intermediul sanskritei în mod unitar. Această abordare poate fi şi o metodă de verificare a tendinței unor cercetători de a considera cu uşurință că unele cuvinte româneşti provin din împrumuturi lingvistice de la popoarele vecine.

XVI. CONCLUZII

Iată-ne la sfârşitul unei cărţi care, în mod sigur, este o surpriză, mai întâi pentru autor. In acest moment, putem spune că, nici pe departe, nu am prevăzut rezultatele acestei cercetări. Aşa cum orice căutător de aur speră să afle într-o bună zi filonul salvator, şi cel care scrie o carte speră că providenţa îi va răsplăti străduania şi îndrăzneala abordării, dar, până acolo, succesiunea evenimentelor neprevăzute rescrie în alţi termeni povestea speranţei fără de cenzură iniţială.

De ce credem că am găsit ceva? In primul rând, pentru că am căutat ceva. A căuta este doar o condiţie ca să găseşti, prima, dar insuficientă însă. Dar am căutat metodic şi cu tenacitate. ! Este o altă condiţie ca să câştigi! Ce s-ar fi întâmplat dacă nu aş fi avut încredere în propria stea şi în intuiţiile personale? Aş fi eliminat din obiectivul reuşitei tocmai „motorul" unei asemenea întreprinderi.

Şi totuşi, aceste condiţii sunt necesare, dar nu de ajuns ca să îndreptăţească pretenţia de a fi descoperit cu adevărat ceva în cercetarea întreprinsă. Doar anumite caracteristici ale rezultatelor cercetării validează cu adevărat demersul şi riscurile ştiinţifice asumate. Credem că cele mai multe dintre acestea pot fi pe deplin justificate de calitatea rezultatelor obţinute, dată de umătoarele caracteristici, astfel:

1. *Logica explicaţiei* raportată la domeniul pus în discuţie;
   a) Coerenţa informaţiei în contextul dat;
   b) Încadrarea informaţiei într-un ansamblu de informaţii mai larg;
   c) Plauzabilitatea informaţiilor noi/ necunoscute;
   d) Complementaritatea informaţiilor noi cu cele cunoscute;
   e) Continuitatea informaţiilor noi cu cele deja cunoscute;
   f) Caracterul sistemic al informaţiilor obţinute şi a celor deja existente;
   g) Unitatea informaţiilor în ansamblul lor;
   h) Sincronizarea informaţiilor în ansamblul lor;

i) Consonanța informațiilor în ansamblul lor;
j) Caracterul sistemic al informațiilor în ansamblul lor;

2. *Sacralitatea* sensurilor în ansamblul lor;
   a) Integralitatea informației este impregnată de sensuri sacre sau se subsumează acestora;
   b) Primordialitatea sensurilor sacre în înțelegerea celor ce sunt/ există;
   c) Respectul efectiv pentru sensurile sacre;
   d) Tendința constantă de cultivare a sensurilor sacre;
   e) Puterea de perpetuare a credinței prin sensurile sacre;
   f) Capacitatea de adecvare a sensurilor sacre la condițiile unui context dat;

3. Simbolistica şi caracterul metaforic al sensurilor sacre;
   a) Subsumarea întregii simbolistici unui puternic cult unitar (cel solar!);
   b) Corespondența simbol sacru – ritm cosmic/ agrar;
   c) Sincretismul simbolisticii solare;
   d) Corespondența păgân - creştin; preluări, continuitate;

Sunt caracteristicile principale ale lucrării *Memoria Daciei preistorice* care ne îndreptățesc să credem că rezultatul cercetării noastre este demn de speranțele declarate, sau nu, în ceea ce priveşte aşteptările la care ne-am raportat.

Ceea ce surprinde în mod special această lucrare este tocmai complexitatea spirituală a lumii dacilor regăsită aproape intactă în actualele tradiții ale românilor în comparație cu puținătatea tradițiilor de sorginte romană. În acelaşi timp, am încercat să dăm răspuns la foarte multe întrebări legate de lumea misterioasă a dacilor. Chiar dacă nu există pentru toate aceste aspecte un răspuns direct, în materialul lucrării se va găsi cu siguranță un răspuns implicit.

În manieră implicită apar în lucrare şi unele tradiții sau instituții ale dacilor necunoscute încă. Nu am insistat asupra acestor aspecte dorind mai degrabă să dăm o imagine de ansamblu a acestei lumi până în prezent misterioasă într-un grad ridicat.

Credem că, prin ceea ce a relevat cercetarea noastră, am reuşit să deschidem noi perspective studiului privitor la lumea dacilor fără să negăm importanţa altor influenţe în etnogeneza poporului român.

Cercetarea noastră având drept reper limba sanskrită are ca justificare, după cum am mai spus pe parcursul acestei lucrări, faptul că fiind o limbă de cult (deci în care trebuie să se păstreze nealterate sensurile şi simbolistica textelor sacre pe perioade îndelungate de timp!), prin această caracteristică, ne duce spre fondul PIE (*Proto-Indo-European*) singurul în măsură să poată revela „memoria Daciei preistorice".

Astăzi sunt de necontestat asemănările până aproape de identitate a limbii *Avesta* cu *Vedica*, iar din conţinutul acestei lucrări, avem şi mărturia compatibilităţii celor două limbi de cult amintite mai sus cu *Yajina Vaha* – limba de cult a dacilor.

Ne bucură faptul că, prin intermediul acestei lucrări, cei preocupaţi de studiul istoriei dacilor vor avea imaginea unitară a unei lumi de excepţie, din păcate, ignorată timp îndelungat.

Nu în ultimul rând, evidenţiem metodele propuse pe parcursul lucrării menite să dea înţeles şi consistenţă cercetării noastre şi, prin aceasta, să prefigureze noi căi de investigare menite să învioreze viitoarele abordări privind originea, limba şi tradiţiile poporului român.

O altă deschidere oferită de lucrare este cea dată de traducerea demonstrativă a două texte dacice din *Tăbliţele de la Sinaia* prin intermediul limbii sanskrite, cu menţiunile de rigoare privind corectarea textului prin introducerea aspiratelor etc.

Putem spune, în final, că lucrarea *Memoria Daciei preistorice* se adresează în egală măsură specialiştilor în istorie, lingvistică şi teologie şi tuturor celor care vor să cunoască lucruri semnificative legate de un popor strălucit al lumii antice - DACII.

XVII. REZUMATE

A. SUMMARY

The Memory of Prehistoric Dacia reveals the spiritual complexity of Dacian culture, also to be found in certain contemporary Romanian traditions (in contrast, few such traditions are of Roman origin). I have tried to provide direct and sometimes implicit answers to a wide range of questions regarding the mysterious world of the Dacians, by translating a variety of toponyms and proper names whose meanings evoke the Proto-Indo-European cultural background.

Indirectly, the book also looks at a number of as yet unknown Dacian traditions and institutions. It does not focus on these aspects, however, as my aim has been to provide an overview of the Dacian world rather than an in-depth analysis of individual details.

The present research generates a new perspective for the study of Dacian culture, without denying further influences manifested in the emergence and evolution of the Romanian people.

The point of reference for the proposed linguistic and cultural exploration is the Sanskrit language, due to its quality as a cult language (i.e. as a language that preserves the senses and symbolism of sacred texts over long periods of time). This approach takes us back to the Proto-Indo-European stock, the only one capable of revealing the "memory of prehistoric Dacia".

Nowadays, the major similarities between the Avestan and the Vedic language are undisputed. The book also goes a long way towards demonstrating the compatibility of these two cult languages with Yajina Vaha, the cult language of the Dacians.

Not least, it is worth mentioning the methods employed throughout this book. They have contributed to the unity and coherence of the analysis as well as to the creation of innovative directions in the research of Romanian traditions, origins and language.

Another element of novelty is the exemplary translation of two Dacian texts from the Sinaia plates with the help of Sanskrit, including the appropriate mentions regarding text correction through the introduction of aspirates etc.

The Memory of Prehistoric Dacia provides a unitary image of an exceptional world, unfortunately ignored for a long time. It addresses specialists in history, linguistics and theology, but also laypeople with an interest in Dacian culture.

B. ZUSAMMENFASSUNG

Das Andenken an das prähistorische Dazien beleuchtet die geistige Komplexität dakischer Kultur, die ebenfalls in bestimmten zeitgenössischen rumänischen Traditionen wiederzufinden ist (im Gegensatz dazu sind nur wenige solche Traditionen römischer Herkunft). Ich habe versucht, direkte und manchmal implizite Antworten auf eine große Auswahl von Fragen bezüglich der geheimnisvollen Welt der Daker zu bieten, indem ich eine Reihe von Orts- und Personennamen übersetzt habe, deren Bedeutungen auf einen proto-indoeuropäischen kulturellen Hintergrund verweisen.

Auf indirekte Art und Weise spricht das Buch auch einige noch unbekannte dakische Traditionen und Institutionen an. Dennoch stehen diese Aspekte nicht im Mittelpunkt, denn mein Ziel war es, einen Überblick über die dakische Welt zu verschaffen eher als eine tiefgehende Analyse ausgewählter Details durchzuführen.

Vorliegende Untersuchung eröffnet eine neue Perspektive für das Studium dakischer Kultur, ohne dass dabei weitere Einflüsse auf die Herausbildung und Entwicklung des rumänischen Volks geleugnet werden.

Den Bezugspunkt für die vorgeschlagene linguistische und kulturelle Untersuchung bildet das Sanskrit, auf Grund seiner Qualität als Kultsprache (d.h. als Sprache, welche die Bedeutungen und die Symbolik heiliger Texte über lange Zeitspannen hinweg aufrechterhält). Dieser Ansatz bringt uns zur proto-indoeuropäischen Grundsprache zurück, die als einzige in der Lage ist, “das Andenken an das prähistorische Dazien” ans Licht treten zu lassen.

Heutzutage sind die großen Ähnlichkeiten zwischen der awestischen und der wedischen Sprache unbestreitbar. Das Buch zeigt zudem die Kompatibilität erwähnter Kultsprachen mit Yajina Waha, der Kultsprache der Daker.

Nicht zuletzt sind die eingesetzten Methoden erwähnenswert. Sie haben zur Einheitlichkeit und Kohärenz der Analyse sowie zum Entstehen neuartiger Richtungen bei der Erforschung rumänischer Traditionen, Herkunft und Sprache beigetragen.

Ein weiteres innovatives Element bildet die exemplarische Übersetzung zweier dakischer Texte von den Sinaia-Tafeln mit Hilfe von Sanskrit, einschließlich der geeigneten Spezifizierungen bezüglich der Textkorrektur durch die Einführung von Hauchlauten usw.

Das Andenken an das prähistorische Dazien vermittelt ein einheitliches Bild einer geheimnisvollen Welt, die leider lange ignoriert wurde. Es wendet sich sowohl an Spezialisten in Geschichte, Sprachwissenschaft und Theologie als auch an Laien, die Interesse an der dakischen Kultur haben.

XVIII. BIBLIOGRAFIE

DS - N. Stchoupak & L. Nitti & L. Renou, *Dictionnaire Sanskrit-Français, Librairie D'Amerique et D'Orient*, Paris, 1987;
DELL – A. Ernout & A. Meillet, *Dictionnaire Étymologique de la langue latine*, Librairie C. Klingsieck, Paris, 1967;
DIE – Julius Pokorny, *Indogermanisches Ethymologisches Wörterbuch*, Francke Verlag Bern und München;
DIE–GK - Gerhard Köbler*, Indogermanisches Wörterbuch*,…….;
DELR – Mihai Vinereanu, *Dicţionar etimologic al limbii române*, Alcor Edimpex, Bucureşti, 2009;
RNLR - M. Vinereanu, *Rădăcini nostratice în limba română*, Editura Alcor Edimpex, Bucureşti, 2010;
GPLS – Eric Becescu, *Gramatica practică a limbii sanskrite*, vol. I, Editura Ψ, Bucureşti, 2003;
HAŞDEU – B. P. Haşdeu**,** *Etymologicum Magnum Romaniae,* VOL. I-II, Editura Minerva, Bucureşti, 1974;
RUSSU – I.I. Russu, *Limba traco-dacilor*, Editura Ştiinţifică, Bucureşti, 197, Editura Dacica, Bucureşti, 2009;
VRACIU – Ariton Vraciu, *Limba daco-geţilor*, Editura Facla, Timişoara, 1980.;
BRÂNCUŞ – Gr. Brâncuş, *Vocabularul autohton al limbii române*, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1983.

Alte lucrări:

1. I.I. Russu, *Elemente autohtone în limba română*, Editura Academiei RSR, Bucureşti, 1970;
2. I.I. Russu, *Etnogeneza românilor*, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1981;
3. A. de Cihac, *Dictionnaire d'étymologie daco-romane*, vol. I, Francfort S/ M, Ludolphe St.- Goar, 1879;

4. S. Puşcariu, *Etymologisches Wörterbuch der rumänischen Sprache*, Heidelberg, 1905;
5. J. F. Champollion le Jeune, *Dictionnaire Égyptien*, Fermin Didot Frères, Paris, 1842;
6. A. Meillet, *Introduction à l'étude comparative des languages indo-européenes*, Hachette, Paris, 1908;
7. A. Meillet, *Les dialects indo-européens*, Librairie ancienne Honoré Champion, Editeur, Paris, 1908;
8. Julius Pokorny, *Indogermanisches Etymologisches Wörterbuch*, Francke Verlag Bern und München, 1959;
9. Émile Bisack, *Dictionnaire étymologique de la langue grecque*, Librairie C. Kingsieck, Paris, 1916;
10. D. Cantemir, *Opere complete*, vol. IX, partea I, *De antiquis et hodiernis Moldaviae nominibus et Historia Moldo-Vlachica*, Editura Academiei RSR, Bucureşti, 1983;
11. Franz Bopp, *Comparative Grammar*, vol. I-III, Williams & Nortgate, London, 1856;
12. Monier Williams, *A sanskrit-English Dictionary*, Clarendon Press, 1872;
13. Monier Williams, *Elementary Grammar of the Sanskrit Language*, W^{M}. H. Allen & CO., London, 1886;
14. Monier Williams, *A practical grammar of the Sanskrit Language; The classical Langages of. Europe*, Clarendon Press, Oxford, 1884;
15. Williams Jackson, *An avesta grammar*, Stuttgart, 1892;
16. J. Muir, *Original Sanskrit texts on the origin and history of the people of India*, Williams & Nortgate, London, 1990;
17. L. Quicherat, *Addende lexicis latinis*, Librairie Hachette, Paris, 1862;
18. L. Quicherat & A. Daveluy, *Dictionnaire latin-français*, Librairie Hachette, Paris, 1899;
19. Alois Walde, *Leteinisches Etymologisches Wörterbuch*, Heidelberg, 1910;
20. Anatole Bailly, *Dictionnaire Étymologique Latin*, Librairie Hachette, Paris, 1906;
21. Paul Regnaud, *Dictionnaire Étymologique du Latin*, Librairie E. Leroux, Paris, 1908;

22. Dimitrie Cantemir, Opere complete, vol.IX, *De antiquis, et hodiernis Moldaviae nominibus* şi *Historia moldo-vlachica*, Editura Academiei RSR, Bucureşti, 1983;
23. Nicolae Achimescu, *Istoria şi filosofia religiei la popoarele antice*, Tehnopress, Iaşi;
24. Romulus Vulcănescu, *Mitologie română*, Editura Academiei RSR, Bucureşti, 1987;
25. Nicolae Densuşianu, *Dacia preistorică*, Editura Meridiane, Bucureşti, 1986;
26. Victor Kernbach, *Dicţionar de mitologie generală*, Editura Albatros, Bucureşti, 1995;
27. Lazăr Şăineanu, *Dicţionar universal al limbii române*, vol. II, editura Mydo Center, Bucureşti, 1995;
28. C. B. Stefanoski-Al. Dabija, *Din arhivele Daciei*, Editura Casa Gramosta, Tetovo, 2008;
29. Timotei Ursu, *Pledoarii pro-dacice*, Editura Dacia, Bucureşti, 2009;
30. Adrian Bucurescu, *Tainele tăbliţelor de la Sinaia*, Editura Arhetip, Bucureşti, 2005;
31. Hadrian Daicoviciu, *Dacii*, Editura pentru literatură, Bucureşti, 1968;
32. Teofil Siemenski, *Cultură şi filosofie indiană în texte şi studii*, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1978;
33. Gheorghe Muşu, *Lumini din depărtări*, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1981;
34. Alexandru Surdu, *Şcheii Braşovului*, Kron-Art, Braşov, 2010;
35. Alexandru Surdu, *Izvoare de filosofie românească*, Renaissance, Ediţia a II-a, Bucureşti, 2011;
36. Alexandru Surdu, *Drago-betele. Povestea iubirii la români*, Kron-Art, Braşov, 2010;
37. Ion Miclea & Radu Florescu, *Geto-Dacii, Strămoşii românilor, vestigii milenare de cultură şi artă*, Editura Meridiane, Bucure;ti, 1980;
38. Ion Miclea & Radu Florescu, *Traian şi Decebal, Strămoşii românilor, vestigii milenare de cultură şi artă*, Editura Meridiane, Bucureşti, 1980;
39. Emile Benveniste, *Le vocabulaire des institutions indo-européens*, Les editions de minuit, Paris, 1957.

40. Achimescu, Nicolae, *India. Religie şi filosofie*, Editura Tehnopress, Iaşi, 2007;

41 . AL-George, Sergiu, *Limbă şi gândire în cultura indiană*, Edit. Paralela 45, 2005;

42. Ammianus, Marcellinus, *Istorie romană*, Edit. Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1982;

43. Andru, Vasile, *Înţelepciune indiană*, Edit. Paralela 45, Bucureşti, 2005;

44. Angot, Michel, *India clasică*, seria *Mari civilizaţii*, Edit. All, Bucureşti, 2002;

45. *Arhivele statului Bucureşti*, Condica mânăstirii Strehaia;

46. Arrianus, Flavius, *Expediţia lui Alexandru cel Mare în Asia*, Editura Ştiinţifică, 1966;

47. Avram, Andrei, *Cercetări lingvistice la o familie de ţigani. Fonetică şi dialectologie*, Editura Academiei R.P.R., 1960;

48. Bailly, M.A., *Dictionnaire grec-français*, Edit. Librairie Hachette, Paris, 1928;

49. Băcanu, Mihai, *Ţiganii*, Bucureşti, 1996;

50. Becescu, Enric, *Gramatica practică a limbii sanskrite*, vol. I, Editura ψ, Bucureşti, 2003;

51. Benveniste, Émile, *Vocabularul instituţiilor indo-europene,* trad. Dan Sluşanschi, Edit. Paideia, Bucureşti, 2005;

52. Blanc, Jean Charles, *Mitologia indiană*, Edit. Meteor Press, Bucureşti, 2002;

53. Blasco Ibáñez**,** Vicente, *Călătoria unui romancier în jurul lumii*, vol. III, Edit. Sport-Turism, Bucureşti, 1984;

54. Bordaş, Liviu, *Iter in Indiam*, Edit. Polirom, Bucureşti, 2006;

55. Brunton, Paul, *India secretă*, Edit. Venus, Bucureşti, 1991;

56. Bury, J.B. şi Meiggs, Russell, *Istoria Greciei*, trad. De Diana Stancu, Edit. All, Bucureşti, 2006;

57. Cantemir, Dimitrie, *Descriptio Moldavie*, Bucureşti, 1976;

58. Cary M. şi Scullard, H. H., *Istoria Romei până la domnia lui Constantin*, ediţia a III-a, Editura All, Bucureşti, 2008.

59. Cassius, Dio, *Istoria romană*, vol. I-III, Edit. Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1985;

60. Chelariu, V. Gr., *Din limbajul mahalalelor*, Buletinul Institutului de filologie română "Al. Philippide", IV, 1937;

61. Curtius Rufus, Quintus, *Viaţa şi faptele lui Alexandru cel Mare, regele Macedoniei*, vol. I-II, Edit. Minerva, Bucureşti, 1970;

62. Daniel, Constantin, *Civilizaţia Asiro-Babiloniană*, Editura Sport-Turism, Bucureşti, 1981

63. Diodor din Sicilia, *Biblioteca istorică*, Edit. Sport-Turism, Bucureşti, 1981;

64. Drîmba, Vladimir, *Cercetări etimologice*, Edit. Univers Enciclopedic, Bucureşti, 2001;

65. Eliade, Mircea, *Istoria credinţelor şi ideilor religioase*, vol. I-III, Editura Ştiiţifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1981.

66. Eliade, Mircea, *Yoga. Nemurire şi libertate*, Edit. Humanitas, Bucureşti, 2006;

67. Eliade, Mircea, *Tratat de istorie a religiilor*, Edit. Humanitas, Bucureşti, 1992 ;

68. Eliade, Mircea şi Culianu, Ioan-Petru, *Dicţionar al religiilor*, Edit. Polirom, Bucureşti, 2007;

69. Ernout, A. & Meillet, A., *Dictionnaire étymologique de la langue latine*, *Histoire des mots*, Librairie C. Klincksieck, Paris, 1967;

70. Ferrari, Anna, *Dicţionar de mitologie greacă şi romană*, Edit. Polirom, Bucureşti, 2003;

71. Finley, M. I., *Lumea lui Odiseu*, trad. Liliana şi D. M. Pippidi, Edit. Ştiinţifică, Bucureşti, 1968;

72. Firdoùsi, *Shah-Namè* (*Cronica Shahilor*), trad. George Dan, Editura Pentru Literatură Universală, Bucureşti, 1969;

73. Fraser, George, *Creanga de aur*, vol. I-V, Edit. Minerva, Bucureşti, 1980;

74. Georgin, Ch., *Dictionnaire grec-francais*, Librairie A. Hatier, Paris, 1932;

75. Griselini, Francisc, *Istoria Banatului Timişan*, Bucureşti, 1926;

76. Guţu, Gh., *Dicţionar latin-român*, Editura Ştiinţifică, Bucureşti, 1966;

77. Hancock, Ian F., *On the Migration and Affiliation of the Dōmba: Iranian Words in Rom, Lom and Dom Gypsy*, în IRU Occasional Papers, series, 1992;

78. Herodot, Istorii, Edit. Minerva, ediţie Liviu Onu, Bucureşti, 1984;

79. Hitti, Philip K., *Istoria arabilor*, Ediția a X-a, Editura All, Bucureşti, 2008;

80. Iorga, Nicolae, *Sinteza bizantină*, Editura Minerva, Bucureşti, 1972;

81. Kernbach, Victor, *Miturile esnțiale*, Edit. Univers Enciclopedic, Bucureşti, 1996;

82. Kernbach, Victor, *Dicționar de mitologie generală*, Editura Ştiințifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1989;

83. Kulke, Herman şi Rothermund, Dietmar, *O istorie a Indiei*, Edit. Artemis, Bucureşti, 2003;

84. Martiş, Mihai, *De la Bhārata la Gandhi*, Edit. Ştiințifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1987;

85. Pausanias, *Călătorie în Grecia,* vol. I-II, Editura Ştiințifică, Bucureşti, 1974;

86. Pédech, Paul, *Historiens compagnons d' Alexandre . Callisthènes - Onésicrite - Nearque - Ptolemée – Aristobule*, Societé d'Edition „Les Belles Lettres", Paris, 1984;

87. Pédech, Paul, *Trois Historien Méconnus*. *Théopompe – Duris – Phylarque*, Les Belles Lettres, Paris, 1989;

88. Polybios, *Istorii II*, Edit. Ştiințifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1988;

89. Renou, Louis, *Grammaire sanskrite*, Librairie d'Amérique et d'Orient, Paris, 1984;

90. Roux, Jean-Paul, *Asia Centrală*, Editura Artemis, Bucureşti, 2004;

91. Simenschy, Theofil, *Cultură şi filozofie indiană în texte şi studii*, Edit, Biblioteca Orientalis, Bucureşti, 1978;

92. Stchoupak, N. şi Nitti, L şi Renou L., *Dictionnaire sanskrit-français*, ediția a II-a, Librairie d'Amérique et d' Orient, Paris, 1987;

93. Strabon, *Geografia*, vol. I-III, Editura Ştiințifică, Bucureşti, 1974;

94. Uhlig, Helmut, *Drumul mătăsii.Cultura universală antică între China şi Roma*, Editura Saeculum I.O., Bucureşti, 2008;

95. Volceanov, George, *Dicționar de argou al limbii române*, Edit. Niculescu, Bucureşti, 2006;

96. Vulcănescu, Romulus, *Mitologie română*, Editura Academiei R.S.R., Bucureşti, 1987;

97. Weigall, Arthur, *Alexandru Macedon*, Edit. Artemis, Bucureşti, 1997;

98. Wolf, Eric R., *Europa şi populaţiile fără istorie*, Editura Arc, Bucureşti, 2001;

99. Zartarian, Vahé, *Marile civilizaţii*, Edit. Lider, Edit. Cartea pentru toţi, Bucureşti, 2003;

100. *****, *Proză istorică greacă*, culegere îngrijită de D.M. Pippidi, Edit. Univers, Bucureşti, 1970;

101. *****, *Mahabharata*, repovestită în proză de Agop Bezerian, Edit. Saeculum I.O. –Vestala, Bucureşti, 1994;

102. *****, *Ramayana*, repovestită în proză de Agop Bezerian, Edit. Saeculum I.O. –Vestala, Bucureşti, 1994;

103. *****, *Enciclopedia civilizaţiei romane*, coordonator Dumitru Tudor, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1982;

104. *****Universo, *La grande enciclopedia per tutti*, volume undicessimo (SAH-TAG), Institute Geografico de Agostini, Novara, 1978);

XIX. ANEXE GRAFICE

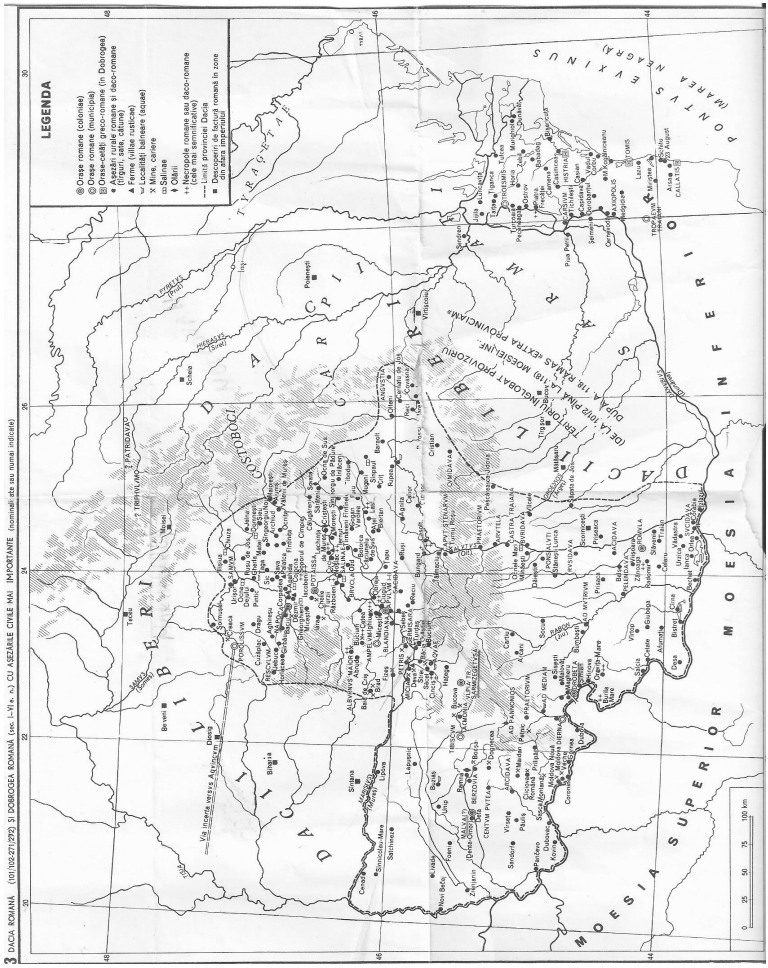

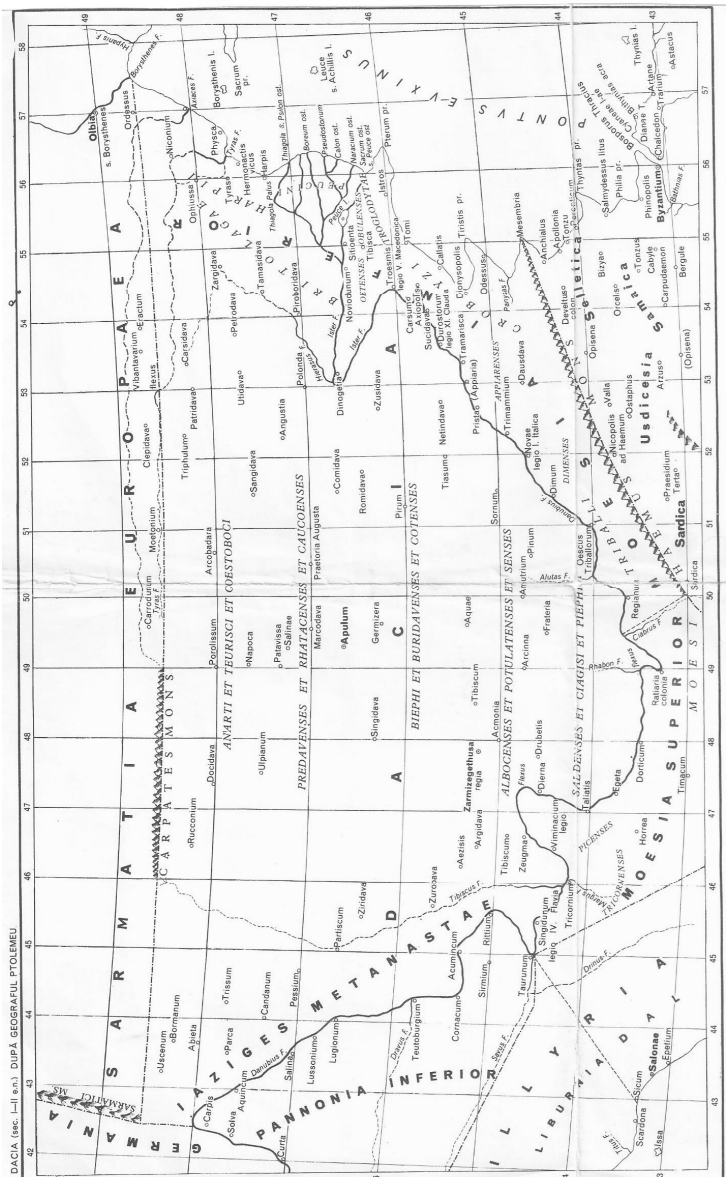
DACIA (sec. I–II a.n.) DUPĂ GEOGRAFUL PTOLEMEU
GERMANIA SUPERIOR
RAETIA
VINDELICIA
NORICUM
PANNONIA SUPERIOR
PANNONIA INFERIOR
DALMATIA
MOESIA SUPERIOR
THRACIA
MACEDONIA
ACHAIA
EPIRUS
ILLYRIA
LIBURNIA
SARMATIA
MARE ADRIATICUM
MARE EGEUM
MARE MEDITERRANEUM
PONTUS EUXINUS
MARE CASPIUM
CARPATES MONTES
ALPES
Sarmizegethusa regia
Tibiscum
Aquae
Ampelum
Apulum
Germizera
Micia
Porolissum
Arcobadara
Napoca
Patavissa
Salinae
Marcodava
Singidava
Comidava
Romidava
Zusidava
Praetoria Augusta
Ulpianum
Sangidava
Anguistia
Patridava
Triphulum
Utidava
Peltodava
Carsidava
Zargidava
Tamasidava
Prokobridava
Dinogetia
Polonda
Noviodunum
Sistenta
Troesmis
Legio V Macedonica
Arrubium
Carsium
Axiopolis
Cius
Dionysopolis
Callatis
Tristis pr.
Odessos
Parthenium
Tomi
Piersum pr.
Jatros
Laude
s. Achillis I.
Sacrum ost.
Lauce
Thiagis a. Pallas ost.
Boreum ost.
Caton ost.
Naxium ost.
Sacrum ost.
Tyras
Hermonassa
Panticapaeum
Phanagoria
Gorgippia
Sindica
Dioscurias
Pityus
Nicopsis
Heraclea
Sebastopolis
Trapezus
Cerasus
Cotyora
Amisus
Themiscyra
Phazemon
Comana
Ibora
Neocaesarea
Pharnacia
Cabeira
Zela
Amasia
Eupatoria
Magnopolis
Megalopolis
Nicopolis ad Halym
Ostaphis
Valis
Dausdava
Trimammium
Pristae (Appiaria)
Tiasumi
Netindava
Sonnum
Pinum
Arcinna
Fratoria
Aquae
Tibiscum
Armonia
Zarmizegethusa regia
Aizidava
Aezisis
Zuroava
Zuridava
Parisicum
Lugionum
Caridanum
Pessium
Teuloburgium
Cornacum
Acumincum
Simmium
Rittium
Taurunum
Singidunum
Tricornium
Zeugma
Diersa
Drubetis
Aluntium
Oescus
Tibiscum
Regianis
Ratiaria
Almus F.
Utus F.
Cabulis F.
Iatrus F.
Naparis F.
Tibiscus F.
Drinus F.
Margus F.
Savus F.
Dravus F.
Danuvius F.
Tibisis F.
Ister F.
Tyras F.
Borysthenes F.
Hypanis F.
Maeotis L.
Borysthenes
Olbia
Ordessus
Niconium
Physca
Onhiussa
Borysthenis I.
Sacrum pr.
Achilleus Dromos
Achilleus Limen
Achilleus Stadium
Achilleus Hippodromus
Achilleus Nemus
Achilleus Templum
Achilleus Tumulus
Achilleus Portus
Achilleus Insula
Achilleus Aquae
Achilleus Fons
Achilleus Lacus
Achilleus Mons
Achilleus Silva
Achilleus Campus
Achilleus Pratum
Achilleus Arbor
Achilleus Flumen
Achilleus Ostium
Achilleus Litus
Achilleus Sinus
Achilleus Promontorium
Achilleus Oppidum
Achilleus Vicus
Achilleus Castellum
Achilleus Turris
Achilleus Porta
Achilleus Via
Achilleus Pons
Achilleus Aqua
Achilleus Thermae
Achilleus Balneum
Achilleus Gymnasium
Achilleus Theatrum
Achilleus Amphitheatrum
Achilleus Circus
Achilleus Stadium
Achilleus Hippodromus
Achilleus Nemus
Achilleus Templum
Achilleus Tumulus
Achilleus Portus
Achilleus Insula
Achilleus Aquae
Achilleus Fons
Achilleus Lacus
Achilleus Mons
Achilleus Silva
Achilleus Campus
Achilleus Pratum
Achilleus Arbor
Achilleus Flumen
Achilleus Ostium
Achilleus Litus
Achilleus Sinus
Achilleus Promontorium
Achilleus Oppidum
Achilleus Vicus
Achilleus Castellum
Achilleus Turris
Achilleus Porta
Achilleus Via
Achilleus Pons
Achilleus Aqua
Achilleus Thermae
Achilleus Balneum
Achilleus Gymnasium
Achilleus Theatrum
Achilleus Amphitheatrum
Achilleus Circus
Achilleus Stadium